

大般若波罗蜜多经

(六百卷：第四百四十一卷至第四百五十卷)

唐三藏法师玄奘奉 诏译

南無本師釋迦牟尼佛

说明

本简体注音版《大般若波罗蜜多经》电子书，根据《乾隆大藏经》大乘般若部，第 0001 部，唐三藏法师玄奘奉诏译《大般若波罗蜜多经》原藏影印本校正注音，句读及注音仅供参考。

本电子书是免费结缘品。特此说明。

仁慧草堂

二〇二〇年六月

扫码关注仁慧草堂微信公众号

目 录

起诵仪	- 1 -
香赞	- 1 -
净口业真言	- 1 -
净三业真言	- 1 -
安土地真言	- 1 -
普供养真言	- 2 -
开经偈	- 2 -
大般若波罗蜜多经卷第四百四十一	- 3 -
第二分不和合品第四十五之二	- 3 -
第二分佛母品第四十六之一	- 21 -
大般若波罗蜜多经卷第四百四十二	- 29 -
第二分佛母品第四十六之二	- 29 -
第二分示相品第四十七之一	- 48 -
大般若波罗蜜多经卷第四百四十三	- 56 -
第二分示相品第四十七之二	- 56 -
大般若波罗蜜多经卷第四百四十四	- 85 -
第二分成办品第四十八	- 85 -
第二分船等喻品第四十九之一	- 101 -
大般若波罗蜜多经卷第四百四十五	- 112 -
第二分船等喻品第四十九之二	- 112 -
第二分初业品第五十之一	- 118 -
大般若波罗蜜多经卷第四百四十六	- 137 -
第二分初业品第五十之二	- 137 -
第二分调伏贪等品第五十一	- 147 -
第二分真如品第五十二之一	- 158 -
大般若波罗蜜多经卷第四百四十七	- 165 -
第二分真如品第五十二之二	- 165 -
大般若波罗蜜多经卷第四百四十八	- 194 -
第二分真如品第五十二之三	- 194 -
第二分不退转品第五十三	- 202 -

大般若波罗蜜多经卷第四百四十九	- 221 -
第二分转不转品第五十四	- 221 -
第二分甚深义品第五十五之一	- 244 -
大般若波罗蜜多经卷第四百五十	- 248 -
第二分甚深义品第五十五之二	- 248 -
补阙真言	- 273 -
回向偈	- 273 -

● 起诵仪

xiāngzàn

香赞

(一遍)

lú xiāngzhà ruò fǎ jiè méngxūn zhū fó hǎi huì xī yáowén suí chù jié
炉香乍爇.法界蒙薰.诸佛海会悉遥闻.随处结

xiángyún chéng yì fāng yīn zhū fó xiànuánshēn
祥云.诚意方殷.诸佛现全身.

ná mó xiāngyún gài pú sà mó hē sà
南無香云盖菩萨摩诃萨 (合掌三称)

jìngkǒu yè zhēnyán

净口业真言

(三遍)

ōng xiū lì xiū lì mó hē xiū lì xiū xiū lì sà pó hē
唵.修唎修唎.摩诃修唎.修修唎.萨婆诃.

jìngsān yè zhēnyán

净三业真言

(三遍)

ōng suō wǎ pó wǎ shú tuó suō wǎ dá mó suō wǎ pó wǎ shú dù hàn
唵.娑嚩.婆嚩秫驮.娑嚩达摩娑嚩.婆嚩秫度憾

ān tǔ dì zhēnyán

安土地真言

(三遍)

ná mó sān mǎnduō mǔ tuó nán ōng dù lū dù lū dì wěi suō pó hē
南無三满哆.母驮喃.唵度噜度噜.地尾.娑婆诃

pǔ gòngyǎngzhēnyán
普 供 养 真 言

(三遍)

ōng yé yé nǎng sān pó wǎ wà zǐ là hòng
唵.誝誝曩.三婆嚩.鞞日啰斛.

ná mó běn shī shì jiā móu ní fó
南 無 本 师 释 迦 牟 尼 佛 (合掌三称)

kāi jīng jì
开 经 偈

(一遍)

wú shàng shēn shēn wēi miào fǎ bǎi qiān wàn jié nán zāo yù
无 上 甚 深 微 妙 法 百 千 万 劫 难 遭 遇
wǒ jīn jiàn wén dé shòu chí yuàn jiě rú lái zhēn shí yì
我 今 见 闻 得 受 持 愿 解 如 来 真 实 义

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì sì bǎi sì shí yī
大般若波罗蜜多经卷第四百四十一

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

dì èr fēn bù hé hé pǐn dì sì shí wǔ zhī èr
第二分不和合品第四十五之二

fù cì shàn xiàn yǒu pú sà shèng zhū shàn nán zǐ shàn nǚ
“复次，善现，有菩萨乘诸善男子、善女
rén děng shū xiě shòu chí dú sòng xiū xí sī wéi yǎn shuō
人等，书写、受持、读诵、修习、思惟、演说
rú shì bō rě bō luó mì duō shēn shēn jīng shí ruò yǒu rén lái zàn shuō rén
如是般若波罗蜜多甚深经时，若有人来赞说人
qù zhǒng zhǒng shèng shì zàn shuō sì dà wáng zhòng tiān nǎi zhì tā huà zì
趣种种胜事，赞说四大王众天乃至他化自
zài tiān zhū shèng miào shì zàn shuō fàn zhòng tiān nǎi zhì sè jiū jìng tiān zhū
在天诸胜妙事，赞说梵众天乃至色究竟天诸
shèng miào shì zàn shuō kōng wú biān chù tiān nǎi zhì fēi xiǎng fēi fēi xiǎng
胜妙事，赞说空无边处天乃至非想非非想
chù tiān zhū shèng miào shì yīn ér gào yuē suī yú yù jiè shòu zhū yù
处天诸胜妙事，因而告曰：‘虽于欲界受诸欲
lè yú sè jiè zhōng shòu zhū jìng xū wú liàng kuài lè yú wú sè jiè shòu
乐，于色界中受诸静虑无量快乐，于无色界受
zhū jì jìng děng zhì miào lè ér bǐ yī qiè jiē shì yǒu wéi wú cháng
诸寂静等至妙乐，而彼一切皆是有为、无常、
kǔ kōng fēi wǒ bú jìng biàn huài zhī fǎ jìn fǎ xiè fǎ
苦、空、非我、不净、变坏之法，尽法、谢法、
lí fǎ miè fǎ rǔ yú cǐ shēn hé bù jīng jìn qǔ yù liú guǒ ruò yī
离法、灭法，汝于此身何不精进取预流果，若一
lái guǒ ruò bù huán guǒ ruò ā luó hàn guǒ ruò dú jué pú tí rù bō
来果、若不还果、若阿罗汉果、若独觉菩提入般
niè pán jiū jìng ān lè hé yòng jiǔ chù shēng sǐ lún huí wú shì wèi tā
涅槃究竟安乐，何用久处生死轮回，无事为他
shòu zhū qín kǔ qiú qù wú shàng zhèng děng pú tí cǐ shàn nán zǐ
受诸勤苦，求趣无上正等菩提？’此善男子、

shàn nǚ rén děng yóu bǐ suǒ shuō yú suǒ shū xiě shòu chí dú sòng
善女人等由彼所说，于所书写、受持、读诵、
xiū xí sī wéi yǎnshuō bō rě bō luó mì duōshēnshēnjīng shì bù dé
修习、思惟、演说般若波罗蜜多甚深经事不得
jiū jìng dāng zhī shì wéi pú sà mó shì
究竟，当知是为菩萨魔事。

fù cì shànxiàn néng chí fǎ zhě yī shēn wú xì zhuān xiū
“复次，善现，能持法者一身无系，专修
jǐ shì bù yōu tā yè néng xué fǎ zhě hào lǐng tú zhòng yào yíng tā shì
己事不忧他业，能学法者好领徒众，乐营他事
bù yōu zì yè liǎng bù hé hé bú huò jiào shòu tīng shòu shū chí
不忧自业，两不和合，不获教授、听受、书持、
dú sòng xiū xí shēnshēn bō rě bō luó mì duō dāng zhī shì wéi pú sà
读诵、修习甚深般若波罗蜜多，当知是为菩萨
mó shì
魔事。

fù cì shànxiàn néng xué fǎ zhě yī shēn wú xì zhuān xiū
“复次，善现，能学法者一身无系，专修
jǐ shì bù yōu tā yè néng chí fǎ zhě hào lǐng tú zhòng yào yíng tā shì
己事不忧他业，能持法者好领徒众，乐营他事
bù yōu zì yè liǎng bù hé hé bú huò jiào shòu tīng shòu shū chí
不忧自业，两不和合，不获教授、听受、书持、
dú sòng xiū xí shēnshēn bō rě bō luó mì duō dāng zhī shì wéi pú sà
读诵、修习甚深般若波罗蜜多，当知是为菩萨
mó shì
魔事。

fù cì shànxiàn néng chí fǎ zhě bú yào xuān zá néng xué
“复次，善现，能持法者不乐喧杂，能学
fǎ zhě yào chǔ xuān zá liǎng bù hé hé bú huò jiào shòu tīng shòu
法者乐处喧杂，两不和合，不获教授、听受、
shū chí dú sòng xiū xí shēnshēn bō rě bō luó mì duō dāng zhī shì
书持、读诵、修习甚深般若波罗蜜多，当知是
wéi pú sà mó shì
为菩萨魔事。

fù cì shànxiàn néng xué fǎ zhě bú yào xuān zá néng chí
“复次，善现，能学法者不乐喧杂，能持
fǎ zhě yào chǔ xuān zá liǎng bù hé hé bú huò jiào shòu tīng shòu
法者乐处喧杂，两不和合，不获教授、听受、

shū chí dú sòng xiū xí shēnshēn bō rě bō luó mì duō dāng zhī shì
书持、读诵、修习甚深般若波罗蜜多，当知是
wéi pú sà mó shì
为菩萨魔事。

fù cì shànxiàn néng chí fǎ zhě yù lìng xuézhě yú wǒ suǒ
“复次，善现，能持法者欲令学者于我所

wéi xī jīe suí zhù néng xué fǎ zhě bù suí qí yù liǎng bù hé hé bú
为悉皆随助，能学法者不随其欲，两不和合，不

huòjiàoshòu tīngshòu shū chí dú sòng xiū xí shēnshēn bō rě bō
获教授、听受、书持、读诵、修习甚深般若波

luó mì duō dāng zhī shì wéi pú sà mó shì
罗蜜多，当知是为菩萨魔事。

fù cì shànxiàn néng xué fǎ zhě yú chí fǎ zhě zhū yǒu suǒ
“复次，善现，能学法者于持法者诸有所

wéi xī yào suí zhù néng chí fǎ zhě bù suí qí yù liǎng bù hé hé bú
为悉乐随助，能持法者不随其欲，两不和合，不

huòjiàoshòu tīngshòu shū chí dú sòng xiū xí shēnshēn bō rě bō
获教授、听受、书持、读诵、修习甚深般若波

luó mì duō dāng zhī shì wéi pú sà mó shì
罗蜜多，当知是为菩萨魔事。

fù cì shànxiàn néng chí fǎ zhě wèi míng lì gù yù wèi tā
“复次，善现，能持法者为名利故欲为他

shuō shēnshēn bō rě bō luó mì duō fù yù lìng bǐ shū xiě shòu chí
说甚深般若波罗蜜多，复欲令彼书写、受持、

dú sòng xiū xí néng xué fǎ zhě zhī qí suǒ wéi bú yù cóngshòu liǎng
读诵、修习，能学法者知其所为不欲从受，两

bù hé hé bú huòjiàoshòu tīngshòu shū chí dú sòng xiū xí
不和合，不获教授、听受、书持、读诵、修习

shēnshēn bō rě bō luó mì duō dāng zhī shì wéi pú sà mó shì
甚深般若波罗蜜多，当知是为菩萨魔事。

fù cì shànxiàn néng xué fǎ zhě wèi míng lì gù yù qǐng tā
“复次，善现，能学法者为名利故欲请他

shuō shēnshēn bō rě bō luó mì duō fù yù fāngbiàn shū xiě shòu chí
说甚深般若波罗蜜多，复欲方便书写、受持、

dú sòng xiū xí néng chí fǎ zhě zhī qí suǒ wéi ér bù suí qǐng liǎng
读诵、修习，能持法者知其所为而不随请，两

bù hé hé bú huòjiàoshòu tīngshòu shū chí dú sòng xiū xí
不和合，不获教授、听受、书持、读诵、修习

shènsēn bō rě bō luó mì duō dāng zhī shì wéi pú sà mó shì
甚深般若波罗蜜多，当知是为菩萨魔事。

fù cì shànxiàn néng chí fǎ zhě yù wǎng tā fāngwēishēn
“复次，善现，能持法者欲往他方危身
mìngchù néngxué fǎ zhěkǒng shī shēnmìng bú yù suí wǎng liǎng bù hé
命处，能学法者恐失身命不欲随往，两不和
hé bú huòjiàoshòu tīngshòu shū chí dú sòng xiū xí shènsēn
合，不获教授、听受、书持、读诵、修习甚深
bō rě bō luó mì duō dāng zhī shì wéi pú sà mó shì
般若波罗蜜多，当知是为菩萨魔事。

fù cì shànxiàn néngxué fǎ zhě yù wǎng tā fāngwēishēn
“复次，善现，能学法者欲往他方危身
mìngchù néng chí fǎ zhěkǒng shī shēnmìng bú yù gòngwǎng liǎng bù hé
命处，能持法者恐失身命不欲共往，两不和
hé bú huòjiàoshòu tīngshòu shū chí dú sòng xiū xí shènsēn
合，不获教授、听受、书持、读诵、修习甚深
bō rě bō luó mì duō dāng zhī shì wéi pú sà mó shì
般若波罗蜜多，当知是为菩萨魔事。

fù cì shànxiàn néng chí fǎ zhě yù wǎng tā fāngduō zéi
“复次，善现，能持法者欲往他方多贼、
jí yì jī kě guó tǔ néngxué fǎ zhě lǜ bǐ jiān xīn bù kěn suí wǎng
疾疫、饥渴国土，能学法者虑彼艰辛不肯随往，
liǎng bù hé hé bú huòjiàoshòu tīngshòu shū chí dú sòng xiū
两不和合，不获教授、听受、书持、读诵、修
xí shènsēn bō rě bō luó mì duō dāng zhī shì wéi pú sà mó shì
习甚深般若波罗蜜多，当知是为菩萨魔事。

fù cì shànxiàn néngxué fǎ zhě yù wǎng tā fāngduō zéi
“复次，善现，能学法者欲往他方多贼、
jí yì jī kě guó tǔ néng chí fǎ zhě lǜ bǐ jiān xīn bù kěngòngwǎng
疾疫、饥渴国土，能持法者虑彼艰辛不肯共往，
liǎng bù hé hé bú huòjiàoshòu tīngshòu shū chí dú sòng xiū
两不和合，不获教授、听受、书持、读诵、修
xí shènsēn bō rě bō luó mì duō dāng zhī shì wéi pú sà mó shì
习甚深般若波罗蜜多，当知是为菩萨魔事。

fù cì shànxiàn néng chí fǎ zhě yù wǎng tā fāng ān wěn
“复次，善现，能持法者欲往他方安隐、
fēng lè wú nán zhī chù néngxué fǎ zhě yù suí qí qù néng chí fǎ
丰乐、无难之处，能学法者欲随其去，能持法

zhě fāng biàn shì yán rǔ suī wèi lì yù suí wǒ wǎng ér rǔ zhì bǐ qǐ
者方便试言：‘汝虽为利欲随我往，而汝至彼岂
bì suì xīn yí shěn sī wéi wù hòu yōu huǐ shí xué fǎ zhě wén yǐ
必遂心，宜审思惟勿后忧悔。’时，学法者闻已
niàn yán shì bǐ bú yù lìng wǒ qù xiàng shè gù suí wǎng qǐ bì wén
念言：‘是彼不欲令我去相，设固随往岂必闻
fǎ yóu cǐ yīn yuán bù suí qí qù liǎng bù hé hé bú huò jiào shòu
法？’由此因缘不随其去，两不和合，不获教授、
tīng shòu shū chí dú sòng xiū xí shèn shēn bō rě bō luó mì duō
听受、书持、读诵、修习甚深般若波罗蜜多，
dāng zhī shì wéi pú sà mó shì
当知是为菩萨魔事。

fù cì shàn xiàn néng chí fǎ zhě yù wǎng tā fāng suǒ jīng
“复次，善现，能持法者欲往他方，所经
dào lù kuàng yě xiǎn zǔ duō zhū zéi nán jí zhān tú luó è shòu liè
道路旷野险阻，多诸贼难及旃荼罗、恶兽、猎
shī dú shé děng bù néng xué fǎ zhě yù suí qí qù néng chí fǎ zhě
师、毒蛇等怖，能学法者欲随其去，能持法者
fāng biàn shì yán rǔ jīn hé gù wú shì suí wǒ yù jīng rú shì zhū xiǎn nán
方便试言：‘汝今何故无事随我欲经如是诸险难
chù yí shěn sī wéi wù hòu yōu huǐ néng xué fǎ zhě wén yǐ niàn yán
处，宜审思惟勿后忧悔。’能学法者闻已念言：
bǐ yīng bú yù lìng wǒ suí wǎng shè gù suí wǎng hé bì wén fǎ
‘彼应不欲令我随往，设固随往何必闻法？’
yóu cǐ yīn yuán bù suí qí qù liǎng bù hé hé bú huò jiào shòu tīng
由此因缘不随其去，两不和合，不获教授、听
shòu shū chí dú sòng xiū xí shèn shēn bō rě bō luó mì duō dāng
受、书持、读诵、修习甚深般若波罗蜜多，当
zhī shì wéi pú sà mó shì
知是为菩萨魔事。

fù cì shàn xiàn néng chí fǎ zhě duō yǒu shī zhǔ shuò xiāng zhuī
“复次，善现，能持法者多有施主数相追
suí xué fǎ zhě lái qǐng shuō bō rě bō luó mì duō huò qǐng shū xiě shòu
随，学法者来请说般若波罗蜜多，或请书写、受
chí dú sòng rú shuō xiū xíng bǐ duō yuán ài wú xiá jiào shòu néng
持、读诵、如说修行，彼多缘碍无暇教授，能
xué fǎ zhě qǐ xián hèn xīn hòu suī jiào shòu ér bù tīng shòu liǎng bù hé
学法者起嫌恨心，后虽教授而不听受，两不和

hé bú huòjiàoshòu tīngshòu shū chí dú sòng xiū xí shèshēn
合，不获教授、听受、书持、读诵、修习甚深
bō rě bō luó mì duō dāng zhī shì wéi pú sà mó shì
般若波罗蜜多，当知是为菩萨魔事。

fù cì shànxiàn yǒuzhū è mó zuò bì chúxiàng zhì pú
“复次，善现，有诸恶魔作苾刍像，至菩
sà suǒ fāngbiàn pò huài lìng yú bō rě bō luó mì duō bù dé shū xiě
萨所方便破坏，令于般若波罗蜜多不得书写、
shòu chí dú sòng xiū xí sī wéi wèi tā yǎnshuō
受持、读诵、修习、思惟、为他演说。”

shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn yún hé è mó zuò
时，具寿善现白佛言：“世尊！云何恶魔作
bì chúxiàng zhì pú sà suǒ fāngbiàn pò huài lìng yú bō rě bō luó mì duō
苾刍像至菩萨所方便破坏，令于般若波罗蜜多
bù dé shū xiě shòu chí dú sòng xiū xí sī wéi wèi tā yǎnshuō
不得书写、受持、读诵、修习、思惟、为他演说？”

fó yán shànxiàn yǒuzhū è mó zuò bì chúxiàng zhì pú sà
佛言：“善现，有诸恶魔作苾刍像，至菩萨
suǒ fāngbiàn pò huài lìng qí huǐ yàn shèshēn bō rě bō luó mì duō bù
所方便破坏，令其毁厌甚深般若波罗蜜多，不
dé shū xiě shòu chí dú sòng xiū xí sī wéi wèi tā yǎnshuō
得书写、受持、读诵、修习、思惟、为他演说，
wèi zuò shì yán rǔ suǒ xí sòng wú xiàng jīng diǎn fēi zhēn bō rě bō luó
谓作是言：‘汝所习诵无相经典非真般若波罗
mì duō wǒ suǒ xí sòng yǒu xiàng jīng diǎn shì zhēn bō rě bō luó mì duō
蜜多，我所习诵有相经典是真般若波罗蜜多。’

zuò shì yǔ shí yǒuzhū pú sà wèi dé shòu jì biàn yú bō rě bō luó mì
作是语时，有诸菩萨未得受记，便于般若波罗蜜
duō ér shēng yí huò yóu yí huò gù biàn yú bō rě bō luó mì duō ér
多而生疑惑，由疑惑故便于般若波罗蜜多而
shēng huǐ yàn yóu huǐ yàn gù suì bù shū xiě shòu chí dú sòng xiū
生毁厌，由毁厌故遂不书写、受持、读诵、修
xí sī wéi wèi tā yǎnshuō shèshēn bō rě bō luó mì duō dāng zhī
习、思惟、为他演说甚深般若波罗蜜多，当知
shì wéi pú sà mó shì
是为菩萨魔事。

fù cì shànxiàn yǒuzhū è mó zuò bì chúxiàng zhì pú
“复次，善现，有诸恶魔作苾刍像，至菩

sà suǒ yǔ pú sà yán ruò zhū pú sà xíng cǐ bō rě bō luó mì duō wéi
萨所语菩萨言：‘若诸菩萨行此般若波罗蜜多，唯
zhèng shí jì dé yù liú guǒ ruò yī lái guǒ ruò bù huánguǒ ruò ā
证实际得预流果，若一来果、若不还果、若阿
luó hànguǒ ruò dú jué pú tí zhōng bù néngzhèng wú shàng fó guǒ
罗汉果、若独觉菩提，终不能证无上佛果，
hé yuán yú cǐ táng shè qú láo pú sà jì wén biàn bù shū xiě
何缘于此唐设劬劳？’ 菩萨既闻，便不书写、
shòu chí dú sòng xiū xí sī wéi wèi tā yǎnshuō shēn bō rě
受持、读诵、修习、思惟、为他演说甚深般若
bō luó mì duō dāng zhī shì wéi pú sà mó shì
波罗蜜多，当知是为菩萨魔事。

fù cì shànxiàn shū xiě shòu chí dú sòng xiū xí
“复次，善现，书写、受持、读诵、修习、
sī wéi yǎnshuō rú shì bō rě bō luó mì duō shēn jīng shí duō yǒu
思惟、演说如是般若波罗蜜多甚深经时，多有
è mó zuò liú nán shì zhàng ài pú sà suǒ qiú wú shàng zhèng děng pú tí
恶魔作留难事，障碍菩萨所求无上正等菩提，
zhū pú sà mó hē sà yīng dì jué chá ér yuǎn lí zhī
诸菩萨摩诃萨应谛觉察而远离之。”

shí jù shòu shànxiàn bó fó yán shì zūn hé děng míng wéi
时，具寿善现白佛言：“世尊！何等名为
mó shì liú nán lìng zhū pú sà jué chá yuǎn lí
魔事留难，令诸菩萨觉察远离？”

fó yán shànxiàn zhù pú sà shèng zhū shàn nán zǐ shàn nǚ
佛言：“善现，住菩萨乘诸善男子、善女
rén děng shū xiě shòu chí dú sòng xiū xí sī wéi yǎnshuō
人等，书写、受持、读诵、修习、思惟、演说
rú shì bō rě bō luó mì duō shēn jīng shí duō yǒu xiāng sì bō rě
如是般若波罗蜜多甚深经时，多有相似般若、
jìng lǜ jīng jìn ān rěn jìng jiè bù shī bō luó mì duō mó shì liú
静虑、精进、安忍、净戒、布施波罗蜜多魔事留
nàn pú sà yú zhōng yīng dì jué chá ér yuǎn lí zhī
难，菩萨于中应谛觉察而远离之。”

fù cì shànxiàn zhù pú sà shèng zhū shàn nán zǐ shàn nǚ
“复次，善现，住菩萨乘诸善男子、善女
rén děng shū xiě shòu chí dú sòng xiū xí sī wéi yǎnshuō
人等，书写、受持、读诵、修习、思惟、演说

rú shì bō rě bō luó mì duōshèshēnjīng shí duōyǒuxiāng sì nèikōng
如是般若波罗蜜多甚深经时，多有相似内空、
wàikōng nèiwàikōng kōngkōng dàkōng shèng yì kōng yǒuwéi
外空、内外空、空空、大空、胜义空、有为
kōng wú wéikōng bì jìngkōng wú jì kōng sàn wú sàn kōng běn
空、无为空、毕竟空、无际空、散无散空、本
xìngkōng zì gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú
性空、自共相空、一切法空、不可得空、无
xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng mó shì liú nán pú sà yú
性空、自性空、无性自性空魔事留难，菩萨于
zhōngyīng dì jué chá ér yuǎn lí zhī
中应谛觉察而远离之。

fù cì shànxiàn zhù pú sà shèngzhūshànnán zǐ shàn nǚ
“复次，善现，住菩萨乘诸善男子、善女
rén děng shū xiě shòu chí dú sòng xiū xí sī wéi yǎnshuō
人等，书写、受持、读诵、修习、思惟、演说
rú shì bō rě bō luó mì duōshèshēnjīng shí duōyǒuxiāng sì zhēn rú
如是般若波罗蜜多甚深经时，多有相似真如、
fǎ jiè fǎ xìng shí jì bù sī yì jiè jí yú wú liàng wú biān fó fǎ
法界、法性、实际、不思議界及余无量无边佛法
mó shì liú nán pú sà yú zhōngyīng dì jué chá ér yuǎn lí zhī
魔事留难，菩萨于中应谛觉察而远离之。

fù cì shànxiàn zhù pú sà shèngzhūshànnán zǐ shàn nǚ
“复次，善现，住菩萨乘诸善男子、善女
rén děng shū xiě shòu chí dú sòng xiū xí sī wéi yǎnshuō
人等，书写、受持、读诵、修习、思惟、演说
rú shì bō rě bō luó mì duōshèshēnjīng shí yǒu chí èr shèngxiāngyīng
如是般若波罗蜜多甚深经时，有持二乘相应
jīng diǎn zhì pú sà suǒ zuò rú shì yán cǐ shì rú lái zhēn shí suǒ shuō
经典，至菩萨所作如是言：‘此是如来真实所说，
xué cǐ fǎ zhě sù zhèng wú shàng zhèng děng pú tí rú shì yì míng mó
学此法者速证无上正等菩提。’如是亦名魔
shì liú nán pú sà yú zhōngyīng dì jué chá ér yuǎn lí zhī
事留难，菩萨于中应谛觉察而远离之。

fù cì shànxiàn yǒuzhū è mó zuò bì chúxiàng zhì pú
“复次，善现，有诸恶魔作苾刍像，至菩
sà suǒ xuānshuō èr shèngsuǒ xué suǒ xíng nèi wàikōngděng huò sì niàn zhù
萨所宣说二乘所学所行内外空等，或四念住、

sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děngjué zhī bā
四正断、四神足、五根、五力、七等觉支、八
shèngdào zhī huòsān jiě tuōménděng shuō shì fǎ yǐ wèi pú sà yán
圣道支，或三解脱门等，说是法已谓菩萨言：

dà shì dāng zhī qiè yī cǐ fǎ jīng qín xiū xué qǔ yù liú guǒ ruò
‘大士当知！且依此法精勤修学，取预流果、若
yī lái guǒ ruò bù huánguǒ ruò ā luó hàn guǒ ruò dú jué pú tí
一来果、若不还果、若阿罗汉果、若独觉菩提，
yuǎn lí yī qiè shēng lǎo bìng sǐ hé yòng wú shàng zhèng děng pú tí
远离一切生老病死，何用无上正等菩提？’
yóu cǐ yīn yuán lìng shì pú sà bù dé shū xiě shòu chí dú sòng
由此因缘，令是菩萨不得书写、受持、读诵、
xiū xí sī wéi wèi tā yǎnshuō shēn bō rě bō luó mì duō dāng
修习、思惟、为他演说甚深般若波罗蜜多，当
zhī shì wéi pú sà mó shì
知是为菩萨魔事。

fù cì shànxiàn yǒuzhū è mó zuò bì chūxiàng wēi yí
“复次，善现，有诸恶魔作苾刍像，威仪
xiáng xù xíngmào duānyán zhì pú sà suǒ pú sà jiàn zhī shēnshēng ài
庠序形貌端严，至菩萨所，菩萨见之深生爱
zhuó yóu sī tuì jiǎn yī qiè xiàng zhì bú huò tīng wén shū xiě shòu
著，由斯退减一切相智，不获听闻、书写、受
chí dú sòng xiū xí sī wéi yǎnshuō shēn bō rě bō luó mì
持、读诵、修习、思惟、演说甚深般若波罗蜜
duō dāng zhī shì wéi pú sà mó shì
多，当知是为菩萨魔事。

fù cì shànxiàn yǒuzhū è mó zuò fó xíngxiàng shēnzhēn
“复次，善现，有诸恶魔作佛形像，身真
jīn sè chángguāng yī xún jù sān shí èr dà zhàng fū xiàng bā shí
金色，常光一寻，具三十二大丈夫相，八十
suí hǎoyuán mǎnzhuāng yán zhì pú sà suǒ pú sà jiàn zhī shēnshēng ài
随好圆满庄严，至菩萨所，菩萨见之深生爱
zhuó yóu sī tuì jiǎn yī qiè xiàng zhì bú huò tīng wén shū xiě shòu
著，由斯退减一切相智，不获听闻、书写、受
chí dú sòng xiū xí sī wéi yǎnshuō shēn bō rě bō luó mì
持、读诵、修习、思惟、演说甚深般若波罗蜜
duō dāng zhī shì wéi pú sà mó shì
多，当知是为菩萨魔事。

fù cì shànxiàn yǒuzhū è móhuàzuò fó xiàng bì chū
“复次，善现，有诸恶魔化作佛像，苾刍

wéirào xuānshuō fǎ yào zhì pú sà suǒ pú sà jiàn zhī shēnshēng ài zhuó
围绕宣说法要，至菩萨所，菩萨见之深生爱著，

biànzuò shì niàn yuàn wǒ wèi lái dāng chéng rú lái yīng zhèngděng
便作是念：‘愿我未来当成如来、应、正等

jué bì chūwéirào xuānshuō fǎ yào yǔ jīn suǒ jiàn píngděng píngděng
觉，苾刍围绕宣说法要，与今所见平等平等。’

yóu sī tuì jiǎn yī qiè xiàng zhì bú huò tīng wén shū xiě shòu chí
由斯退减一切相智，不获听闻、书写、受持、

dú sòng xiū xí sī wéi yǎnshuō shēnshēn bō rě bō luó mì duō
读诵、修习、思惟、演说甚深般若波罗蜜多，

dāng zhī shì wéi pú sà mó shì
当知是为菩萨魔事。

fù cì shànxiàn yǒuzhū è móhuàzuò pú sà mó hē sà
“复次，善现，有诸恶魔化作菩萨摩诃萨

xiàng ruò bǎi ruò qiān nǎi zhì wú shù jù wú ài biànxiàng hǎozhuāng yán
像，若百若千乃至无数，具无碍辩相好庄严，

zì biàn qí shēnzuò fó xíngxiàng wèihuà pú sà mó hē sà zhòng xuānshuō
自变其身作佛形像，为化菩萨摩诃萨众宣说

fǎ yào jiào xiū bù shī bō luó mì duō nǎi zhì bō rě bō luó mì duō xiàn
法要，教修布施波罗蜜多乃至般若波罗蜜多，现

rú shì xiàng zhì pú sà suǒ pú sà jiàn zhī shēnshēng ài zhuó yóu sī tuì
如是相至菩萨所，菩萨见之深生爱著，由斯退

jiǎn yī qiè xiàng zhì bú huò tīng wén shū xiě shòu chí dú sòng
减一切相智，不获听闻、书写、受持、读诵、

xiū xí sī wéi yǎnshuō shēnshēn bō rě bō luó mì duō dāng zhī shì
修习、思惟、演说甚深般若波罗蜜多，当知是

wéi pú sà mó shì
为菩萨魔事。

suǒ yǐ zhě hé shànxiàn rú shì bō rě bō luó mì duō shēn
“所以者何？善现，如是般若波罗蜜多甚

shēn fǎ zhōng sè wú suǒ yǒu bù kě dé shòu xiǎng xíng shí yì
深法中，色无所有不可得，受、想、行、识亦

wú suǒ yǒu bù kě dé yǎnchù wú suǒ yǒu bù kě dé ěr bí shé
无所有不可得；眼处无所有不可得，耳、鼻、舌、

shēn yì chù yì wú suǒ yǒu bù kě dé sè chù wú suǒ yǒu bù kě dé
身、意处亦无所有不可得；色处无所有不可得，

shēng xiāng wèi chù fǎ chù yì wú suǒ yǒu bù kě dé yǎn jiè
声、香、味、触、法处亦无所有不可得；眼界
wú suǒ yǒu bù kě dé ěr bí shé shēn yì jiè yì wú suǒ yǒu
无所有不可得，耳、鼻、舌、身、意界亦无所有
bù kě dé sè jiè wú suǒ yǒu bù kě dé shēng xiāng wèi chù
不可得；色界无所有不可得，声、香、味、触、
fǎ jiè yì wú suǒ yǒu bù kě dé yǎn shí jiè wú suǒ yǒu bù kě dé ěr
法界亦无所有不可得；眼识界无所有不可得，耳、
bí shé shēn yì shí jiè yì wú suǒ yǒu bù kě dé yǎn chù wú suǒ
鼻、舌、身、意识界亦无所有不可得；眼触无所
yǒu bù kě dé ěr bí shé shēn yì chù yì wú suǒ yǒu bù kě
有不可得，耳、鼻、舌、身、意触亦无所有不可
dé yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wú suǒ yǒu bù kě dé ěr bí
得；眼触为缘所生诸受无所有不可得，耳、鼻、
shé shēn yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu yì wú suǒ yǒu bù kě dé
舌、身、意触为缘所生诸受亦无所有不可得；
dì jiè wú suǒ yǒu bù kě dé shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè yì wú
地界无所有不可得，水、火、风、空、识界亦无
suǒ yǒu bù kě dé wú míng wú suǒ yǒu bù kě dé xíng shí míng sè
所有不可得；无明无所有不可得，行、识、名色、
liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ
六处、触、受、爱、取、有、生、老死愁叹苦
yōu nǎo yì wú suǒ yǒu bù kě dé yù jiè wú suǒ yǒu bù kě dé sè
忧恼亦无所有不可得；欲界无所有不可得，色、
wú sè jiè yì wú suǒ yǒu bù kě dé guò qù wú suǒ yǒu bù kě dé wèi
无色界亦无所有不可得；过去无所有不可得，未
lái xiàn zài yì wú suǒ yǒu bù kě dé yǒu lòu fǎ wú suǒ yǒu bù kě dé
来、现在亦无所有不可得，有漏法无所有不可得，
wú lòu fǎ yì wú suǒ yǒu bù kě dé yǒu wéi fǎ wú suǒ yǒu bù kě dé
无漏法亦无所有不可得；有为法无所有不可得，
wú wéi fǎ yì wú suǒ yǒu bù kě dé shì jiān fǎ wú suǒ yǒu bù kě dé
无为法亦无所有不可得；世间法无所有不可得，
chū shì jiān fǎ yì wú suǒ yǒu bù kě dé bù shī bō luó mì duō wú suǒ yǒu
出世间法亦无所有不可得；布施波罗蜜多无所有
bù kě dé jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì
不可得，净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜
duō yì wú suǒ yǒu bù kě dé nèi kōng wú suǒ yǒu bù kě dé wài kōng
多亦无所有不可得；内空无所有不可得，外空、

nèi wài kōng kōng kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú
内外空、空空、大空、胜义空、有为空、无
wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sàn wú sàn kōng běn xìng kōng
为空、毕竟空、无际空、散无散空、本性空、
zì gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng
自共相空、一切法空、不可得空、无性空、
zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng yì wú suǒ yǒu bù kě dé zhēn rú wú
自性空、无性自性空亦无所有不可得；真如无
suǒ yǒu bù kě dé fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì
所有不可得，法界、法性、不虚妄性、不变异
xìng píng děng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū
性、平等性、离生性、法定、法住、实际、虚
kōng jiè bù sī yì jiè yì wú suǒ yǒu bù kě dé kǔ shèng dì wú suǒ
空界、不思議界亦无所有不可得；苦圣谛无所
yǒu bù kě dé jí miè dào shèng dì yì wú suǒ yǒu bù kě dé
有不可得，集、灭、道圣谛亦无所有不可得；
sì jìng lǜ wú suǒ yǒu bù kě dé sì wú liàng sì wú sè dìng yì wú suǒ
四静虑无所有不可得，四无量、四无色定亦无所
yǒu bù kě dé bā jiě tuō wú suǒ yǒu bù kě dé bā shèng chù jiǔ cì
有不可得；八解脱无所有不可得，八胜处、九次
dì dìng shí biàn chù yì wú suǒ yǒu bù kě dé sì niàn zhù wú suǒ yǒu bù
第定、十遍处亦无所有不可得；四念住无所有不
kě dé sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué
可得，四正断、四神足、五根、五力、七等觉
zhī bā shèng dào zhī yì wú suǒ yǒu bù kě dé kōng jiě tuō mén wú suǒ
支、八圣道支亦无所有不可得。空解脱门无所
yǒu bù kě dé wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén yì wú suǒ yǒu bù kě dé
有不可得，无相、无愿解脱门亦无所有不可得；
jìng guān dì wú suǒ yǒu bù kě dé zhǒng xìng dì dì bā dì jù jiàn
净观地无所有不可得，种性地、第八地、具见
dì bó dì lí yù dì yǐ bàn dì dú jué dì pú sà dì
地、薄地、离欲地、已办地、独觉地、菩萨地、
rú lái dì yì wú suǒ yǒu bù kě dé jí xǐ dì wú suǒ yǒu bù kě dé
如来地亦无所有不可得；极喜地无所有不可得，
lí gòu dì fā guāng dì yàn huì dì jí nán shèng dì xiàn qián dì
离垢地、发光地、焰慧地、极难胜地、现前地、
yuǎn xíng dì bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì yì wú suǒ yǒu bù
远行地、不动地、善慧地、法云地亦无所有不

kě dé wǔ yǎn wú suǒ yǒu bù kě dé liù shéntōng yì wú suǒ yǒu bù kě
可得；五眼无所有不可得，六神通亦无所有不可
dé rú lái shí lì wú suǒ yǒu bù kě dé sì wú suǒ wèi sì wú ài
得；如来十力无所有不可得，四无所畏、四无碍
jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ yì
解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法亦
wú suǒ yǒu bù kě dé sān shí èr dà shì xiàng wú suǒ yǒu bù kě dé bā
无所有不可得；三十二大士相无所有不可得，八
shí suí hǎo yì wú suǒ yǒu bù kě dé wú wàng shī fǎ wú suǒ yǒu bù kě
十随好亦无所有不可得；无忘失法无所有不可
dé héng zhù shě xìng yì wú suǒ yǒu bù kě dé yī qiè zhì wú suǒ yǒu bù
得，恒住舍性亦无所有不可得；一切智无所有不
kě dé dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì yì wú suǒ yǒu bù kě dé chéng
可得，道相智、一切相智亦无所有不可得；成
shú yǒu qíng wú suǒ yǒu bù kě dé yán jìng fó tǔ yì wú suǒ yǒu bù kě dé
熟有情无所有不可得，严净佛土亦无所有不可得；
pú sà dà yuàn wú suǒ yǒu bù kě dé pú sà shéntōng yì wú suǒ yǒu bù
菩萨大愿无所有不可得，菩萨神通亦无所有不
kě dé yī qiè tuó luó ní mén wú suǒ yǒu bù kě dé yī qiè sān mó dì
可得；一切陀罗尼门无所有不可得，一切三摩地
mén yì wú suǒ yǒu bù kě dé yù liú guǒ wú suǒ yǒu bù kě dé yī lái
门亦无所有不可得；预流果无所有不可得，一来、
bù huán ā luó hàn guǒ dú jué pú tí yì wú suǒ yǒu bù kě dé yī
不还、阿罗汉果、独觉菩提亦无所有不可得；一
qiè pú sà mó hē sà xíng wú suǒ yǒu bù kě dé zhū fó wú shàng zhèng
切菩萨摩诃萨行无所有不可得，诸佛无上正
děng pú tí yì wú suǒ yǒu bù kě dé
等菩提亦无所有不可得。

shàn xiàn ruò yú shì chù sè wú suǒ yǒu bù kě dé shòu
“善现，若于是处，色无所有不可得，受、
xiǎng xíng shí yì wú suǒ yǒu bù kě dé rú shì nǎi zhì yī qiè pú sà
想、行、识亦无所有不可得，如是乃至一切菩萨
mó hē sà xíng wú suǒ yǒu bù kě dé zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí
摩诃萨行无所有不可得，诸佛无上正等菩提
yì wú suǒ yǒu bù kě dé zé yú shì chù yī qiè rú lái yīng zhèng
亦无所有不可得。则于是处，一切如来、应、正
děng jué jí zhū pú sà mó hē sà zhòng dú jué shēng wén zhū yì shēng
等觉及诸菩萨摩诃萨众、独觉、声闻、诸异生

lèi yì wú suǒ yǒu bù kě dé hé yǐ gù shàn xiàn yǐ yī qiè fǎ zì
类亦无所有不可得。何以故？善现，以一切法自
xìng kōng gù
性空故。

fù cì shàn xiàn zhù pú sà shèng zhū shàn nán zǐ shàn nǚ
“复次，善现，住菩萨乘诸善男子、善女
rén děng shū xiě shòu chí dú sòng xiū xí sī wéi yǎn shuō
人等，书写、受持、读诵、修习、思惟、演说
rú shì bō rě bō luó mì duō shēn shēn jīng shí duō yǒu liú nán wéi hài shì
如是般若波罗蜜多甚深经时，多有留难违害事
qǐ lìng bó fú zhě shì bù chéng jiù rú shàn bù zhōu yǒu zhū zhēn bǎo
起，令薄福者事不成就。如瞻部洲有诸珍宝，
wèi fèi liú lí luó bèi bì yù shān hú shí zàng mò ní
谓吠琉璃¹、螺贝、璧玉、珊瑚、石藏、末尼、
zhēn zhū dì qīng dà qīng jīn gāng hǔ pò jīn yín děng bǎo
真珠、帝青、大青、金刚、虎珀、金银等宝，
duō yǒu dào zéi wéi hài liú nán zhū bó fú rén qiú bù néng dé shēn shēn
多有盗贼违害留难，诸薄福人求不能得。甚深
bō rě bō luó mì duō wú jià bǎo zhū yì fù rú shì zhù pú sà shèng zhū
般若波罗蜜多无价宝珠亦复如是，住菩萨乘诸
shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng shū xiě shòu chí dú sòng xiū xí
善男子、善女人等，书写、受持、读诵、修习、
sī wéi yǎn shuō rú shì bō rě bō luó mì duō shēn shēn jīng shí yǒu bó
思惟、演说如是般若波罗蜜多甚深经时，有薄
fú zhě duō zhū zhàng ài yǒu zhū è mó wéi zuò liú nán
福者多诸障碍，有诸恶魔为作留难。”

jù shòu shàn xiàn jí bó fó yán rú shì shì zūn rú shì
具寿善现即白佛言：“如是！世尊！如是！
shàn shì chéng rú shèng jiào shēn shēn bō rě bō luó mì duō rú shàn bù
善逝！诚如圣教，甚深般若波罗蜜多如瞻部
zhōu fèi liú lí děng zhǒng zhǒng zhēn bǎo duō yǒu liú nán zhū bó fú rén
洲吠琉璃²等种种珍宝多有留难，诸薄福人
suī shè fāng biàn ér bù néng dé zhù pú sà shèng zhū shàn nán zǐ shàn
虽设方便而不能得。住菩萨乘诸善男子、善
nǚ rén děng shū xiě shòu chí dú sòng xiū xí sī wéi yǎn
女人等，书写、受持、读诵、修习、思惟、演

¹ 大正藏：琉；永乐北藏及龙藏：瑠

² 大正藏：琉；永乐北藏及龙藏：瑠

shuō rú shì bō rě bō luó mì duōshēnshēnjīng shí yǒu bó fú zhě duō zhū
说如是般若波罗蜜多甚深经时，有薄福者多诸
liú nán suī yǒu yù lè ér bù néng chéng suǒ yǐ zhě hé yǒu yú chī
留难，虽有欲乐而不能成。所以者何？有愚痴
zhě wéi mó suǒ shǐ zhù pú sà shèng zhū shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng
者为魔所使，住菩萨乘诸善男子、善女人等，
shū xiě shòu chí dú sòng xiū xí sī wéi yǎnshuō rú shì bō
书写、受持、读诵、修习、思惟、演说如是般
rě bō luó mì duōshēnshēnjīng shí wèi zuò liú nán shì zūn bǐ yú chī
若波罗蜜多甚深经时，为作留难。世尊！彼愚痴
zhě jué huì wēi mèi bù néng sī yì guǎng dà fó fǎ zì yú bō rě bō
者觉慧微昧，不能思议广大佛法，自于般若波
luó mì duōshēnshēnjīng diǎn bù néng shū xiě shòu chí dú sòng xiū xí
罗蜜多甚深经典不能书写、受持、读诵、修习、
sī wéi wèi tā yǎnshuō fù yào zhàng tā shū xiě shòu chí dú sòng
思惟、为他演说，复障碍他书写、受持、读诵、
xiū xí sī wéi yǎnshuō shēnshēn bō rě bō luó mì duō
修习、思惟、演说甚深般若波罗蜜多。”

fó yán shàn xiàn rú shì rú shì rú rǔ suǒ shuō yǒu
佛言：“善现，如是！如是！如汝所说，有
yú chī rén wéi mó suǒ shǐ zhù pú sà shèng zhū shàn nán zǐ shàn nǚ rén
愚痴人为魔所使，住菩萨乘诸善男子、善女人
děng shū xiě shòu chí dú sòng xiū xí sī wéi yǎnshuō rú
等，书写、受持、读诵、修习、思惟、演说如
shì bō rě bō luó mì duōshēnshēnjīng shí wèi zuò liú nán shàn xiàn
是般若波罗蜜多甚深经时，为作留难。善现，
bǐ yú chī zhě jué huì wēi mèi bù néng sī yì guǎng dà fó fǎ wèi zhòng
彼愚痴者觉慧微昧，不能思议广大佛法，未种
shàn gēn wèi yú fó suǒ fā hóng shì yuàn wéi è zhī shí zhī suǒ shè shòu
善根，未于佛所发弘誓愿，为恶知识之所摄受，
bó fú dé gù zì yú bō rě bō luó mì duōshēnshēnjīng diǎn bù néng shū
薄福德故，自于般若波罗蜜多甚深经典不能书
xiě shòu chí dú sòng xiū xí sī wéi wèi tā yǎnshuō xīn
写、受持、读诵、修习、思惟、为他演说；新
xué dà shèng zhū shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng shū xiě shòu chí
学大乘诸善男子、善女人等，书写、受持、
dú sòng xiū xí sī wéi yǎnshuō rú shì bō rě bō luó mì duōshēn
读诵、修习、思惟、演说如是般若波罗蜜多甚

shēnjīng shí wèizuò liú nán shànxiàn yú dāng lái shì yǒu shàn nán zǐ
深经时，为作留难。善现，于当来世有善男子、
shàn nǚ rén děng jué huì wēimèishàngēn bó shǎo wéi è zhī shí zhī suǒ
善女人等，觉慧微昧善根薄少，为恶知识之所
shèshòu yú zhū rú lái yīng zhèngděng jué guǎng dà gōng dé bù néng
摄受，于诸如来、应、正等觉广大功德不能
xìn yào zì yú bō rě bō luó mì duōshēnshēn jīng diǎn bù néng shū xiě
信乐，自于般若波罗蜜多甚深经典不能书写、
shòu chí dú sòng xiū xí sī wéi wèi tā yǎnshuō fù yào zhàng
受持、读诵、修习、思惟、为他演说，复乐障
tā zhū shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng shū xiě shòu chí dú sòng xiū
他诸善男子、善女人等书写、受持、读诵、修
xí sī wéi yǎnshuō shēnshēn bō rě bō luó mì duō dāng zhī shì rén
习、思惟、演说甚深般若波罗蜜多，当知是人
huò wú liàng zuì
获无量罪。

fù cì shànxiàn zhù pú sà shèngzhū shàn nán zǐ shàn nǚ
“复次，善现，住菩萨乘诸善男子、善女
rén děng shū xiě shòu chí dú sòng xiū xí sī wéi yǎnshuō
人等，书写、受持、读诵、修习、思惟、演说
rú shì bō rě bō luó mì duōshēnshēn jīng shí duō zhū mó shì wèizuò liú
如是般若波罗蜜多甚深经时，多诸魔事为作留
nán lìng suǒ shū xiě shòu chí dú sòng xiū xí sī wéi wèi tā
难，令所书写、受持、读诵、修习、思惟、为他
yǎnshuō shēnshēn bō rě bō luó mì duō shì bù chéng jiù bù néng yuán
演说甚深般若波罗蜜多事不成就，不能圆
mǎn bō rě jìng lǜ jīng jìn ān rěn jìng jiè bù shī bō luó mì
满般若、静虑、精进、安忍、净戒、布施波罗蜜
duō bù néng yuán mǎn nèi kōng wài kōng nèi wài kōng kōng kōng
多，不能圆满内空、外空、内外空、空空、
dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng
大空、胜义空、有为空、无为空、毕竟空、
wú jì kōng sǎn wú sǎn kōng běn xìng kōng zì gòng xiàng kōng yī
无际空、散无散空、本性空、自共相空、一
qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì
切法空、不可得空、无性空、自性空、无性自
xìng kōng bù néng yuán mǎn zhēn rú fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng
性空，不能圆满真如、法界、法性、不虚妄

xìng bú biàn yì xìng píngděngxìng lí shēngxìng fǎ dìng fǎ zhù
性、不变异性、平等性、离生性、法定、法住、
shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè bù néngyuánmǎn kǔ jí
实际、虚空界、不思議界，不能圆满苦、集、
miè dào shèng dì bù néngyuánmǎn sì jìng lǜ sì wú liàng sì
灭、道圣谛，不能圆满四静虑、四无量、四
wú sè dìng bù néngyuánmǎn bā jiě tuō bā shèng chù jiǔ cì dì dìng
无色定，不能圆满八解脱、八胜处、九次第定、
shí biàn chù bù néngyuánmǎn sì niàn zhù sì zhèng duàn sì shén zú
十遍处，不能圆满四念住、四正断、四神足、
wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī bù néngyuán
五根、五力、七等觉支、八圣道支，不能圆
mǎn kōng wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén bù néngyuánmǎn pú sà shí
满空、无相、无愿解脱门，不能圆满菩萨十
dì bù néngyuánmǎn wǔ yǎn liù shéntōng bù néngyuánmǎn rú lái
地，不能圆满五眼、六神通，不能圆满如来
shí lì sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ
十力、四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、
dà shě shí bā fó bú gòng fǎ bù néngyuánmǎn sān shí èr dà shì xiàng
大舍、十八佛不共法，不能圆满三十二大士相、
bā shí suí hǎo bù néngyuánmǎn wú wàng shī fǎ héng zhù shě xìng
八十随好，不能圆满无忘失法、恒住舍性，
bù néngyuánmǎn chéng shú yǒu qíng yán jìng fó tǔ bù néngyuánmǎn yī
不能圆满成熟有情、严净佛土，不能圆满一
qiè tuó luó ní mén sān mó dì mén bù néngyuánmǎn yī qiè pú sà mó
切陀罗尼门、三摩地门，不能圆满一切菩萨摩
hē sà xíng zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí bù néngyuánmǎn yī qiè
诃萨行、诸佛无上正等菩提，不能圆满一切
zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì bù néngyuánmǎn cǐ děng gōng dé
智、道相智、一切相智，不能圆满此等功德，
jiē yóu è mó wèi zuò liú nàn
皆由恶魔为作留难。

shàn xiàn zhù pú sà shèng zhū shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng
“善现，住菩萨乘诸善男子、善女人等，
shū xiě shòu chí dú sòng xiū xí sī wéi yǎn shuō rú shì bō
书写、受持、读诵、修习、思惟、演说如是般
rě bō luó mì duō shēn jīng shí ruò wú è mó wèi zuò liú nàn fù
若波罗蜜多甚深经时，若无恶魔为作留难，复

néng yuán mǎn bō rě jìng lù jīng jìn ān rěn jìng jiè bù shī
能 圆 满 般 若、 静 虑、 精 进、 安 忍、 净 戒、 布 施
bō luó mì duō nǎi zhì yuán mǎn yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng
波 罗 蜜 多， 乃 至 圆 满 一 切 智、 道 相 智、 一 切 相
zhì dāng zhī jiē shì rú lái shén lì jiā hù rú shì zhù pú sà shèng zhū
智， 当 知 皆 是 如 来 神 力 加 护 如 是。 住 菩 萨 乘 诸
shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng lìng yú rú shì shèn shēn bō rě bō luó mì
善 男 子、 善 女 人 等， 令 于 如 是 甚 深 般 若 波 罗 蜜
duō shū xiě shòu chí dú sòng xiū xí sī wéi yǎn shuō jiē wú
多 书 写、 受 持、 读 诵、 修 习、 思 惟、 演 说 皆 无
zhàng ài yì lìng yuán mǎn bō rě jìng lù jīng jìn ān rěn jìng
障 碍， 亦 令 圆 满 般 若、 静 虑、 精 进、 安 忍、 净
jiè bù shī bō luó mì duō nǎi zhì yuán mǎn yī qiè zhì dào xiàng zhì
戒、 布 施 波 罗 蜜 多， 乃 至 圆 满 一 切 智、 道 相 智、
yī qiè xiàng zhì
一 切 相 智。

fù cì shàn xiàn xiàn zài shí fāng wú liàng wú shù wú biān shì
“ 复 次， 善 现， 现 在 十 方 无 量 无 数 无 边 世
jiè yī qiè rú lái yīng zhèng děng jué ān wěn zhù chí shuō zhèng fǎ
界 一 切 如 来、 应、 正 等 觉， 安 隐 住 持 说 正 法
zhě yì yǐ shén lì jiā hù rú shì zhù pú sà shèng zhū shàn nán zǐ shàn
者， 亦 以 神 力 加 护 如 是 住 菩 萨 乘 诸 善 男 子、 善
nǚ rén děng lìng yú rú shì shèn shēn bō rě bō luó mì duō shū xiě shòu
女 人 等， 令 于 如 是 甚 深 般 若 波 罗 蜜 多 书 写、 受
chí dú sòng xiū xí sī wéi yǎn shuō jiē wú zhàng ài yì lìng
持、 读 诵、 修 习、 思 惟、 演 说 皆 无 障 碍， 亦 令
yuán mǎn bō rě jìng lù jīng jìn ān rěn jìng jiè bù shī bō luó
圆 满 般 若、 静 虑、 精 进、 安 忍、 净 戒、 布 施 波 罗
mì duō nǎi zhì yuán mǎn yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì
蜜 多， 乃 至 圆 满 一 切 智、 道 相 智、 一 切 相 智。

fù cì shàn xiàn xiàn zài shí fāng jìng qié shā děng zhū fó shì
“ 复 次， 善 现， 现 在 十 方 殑 伽 沙 等 诸 佛 世
jiè bú tuì zhuǎn dì yī qiè pú sà mó hē sà zhòng yì yǐ shén lì jiā
界， 不 退 转 地 一 切 菩 萨 摩 诃 萨 众， 亦 以 神 力 加
hù rú shì zhù pú sà shèng zhū shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng lìng yú rú
护 如 是 住 菩 萨 乘 诸 善 男 子、 善 女 人 等， 令 于 如
shì shèn shēn bō rě bō luó mì duō shū xiě shòu chí dú sòng xiū xí
是 甚 深 般 若 波 罗 蜜 多 书 写、 受 持、 读 诵、 修 习、

sī wéi yǎnshuō jiē wú zhàng ài yì lìngyuánmǎn bō rě jìng lǜ
思惟、演说皆无障碍，亦令圆满般若、静虑、
jīng jìn ān rěn jìng jiè bù shī bō luó mì duō nǎi zhì yuánmǎn yī
精进、安忍、净戒、布施波罗蜜多，乃至圆满一
qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì
切智、道相智、一切相智。”

dì èr fēn fó mǔ pǐn dì sì shí liù zhī yī
第二分佛母品第四十六之一

fù cì shànxiàn rú yǒu nǚ rénshēng yù zhū zǐ ruò wǔ
“复次，善现，如有女人生育诸子，若五、
ruò shí èr shí sān shí sì shí wǔ shí huò bǎi huò qiān
若十、二十、三十、四十、五十、或百、或千，
qí mǔ yù bìng zhū zǐ gè bié qín qiú yī liáo jiē zuò shì niàn wǒ
其母遇病，诸子各别勤求医疗，皆作是念：‘我
mǔ yún hé dāng dé bìng yù chángshòu ān lè shēn wú zhòng kǔ xīn
母云何当得病愈，长寿安乐、身无众苦、心
lí chóu yōu zhū zǐ ěr shí jìng shè fāng biàn qiú ān lè jù fù hù
离愁忧？’诸子尔时竞设方便，求安乐具覆护
mǔ shēn wù wéi wén méng shé xiē fēng rè jī kě děng chù zhī suǒ
母身，勿为蚊虻、蛇蝎、风热、饥渴等触之所
qīn nǎo yòu yǐ zhǒng zhǒng shàng miào lè jù gòng yǎng gōng jìng ér zuò
侵恼，又以种种上妙乐具，供养恭敬而作
shì yán wǒ mǔ cí bēi shēng yù wǒ děng jiào shì zhǒng zhǒng shì jiān
是言：‘我母慈悲，生育我等，教示种种世间
shì yè wǒ děng qǐ dé bú bào mǔ ēn
事业，我等岂得不报母恩！’

shànxiàn rú lái yīng zhèngděngjué yì fù rú shì cháng
“善现，如来、应、正等觉亦复如是，常
yǐ fó yǎnguānchá hù niànshènshēn bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù
以佛眼观察护念甚深般若波罗蜜多。何以故？
shànxiàn shènshēn bō rě bō luó mì duō néng shēng wǒ děng yī qiè fó fǎ
善现，甚深般若波罗蜜多能生我等一切佛法，
néng yǔ wǒ děng yī qiè xiàng zhì néng shì shì jiān zhū fǎ shí xiàng shí
能与我等一切相智，能示世间诸法实相。十
fāng shì jiè wú liàng wú shù wú biān rú lái yīng zhèngděngjué ān wěn
方世界无量无数无边如来、应、正等觉安隐

zhù chí xiàn shuō fǎ zhě yì yǐ fó yǎn cháng guān hù niàn shèn shēn bō rě
住持现说法者，亦以佛眼常观护念甚深般若
bō luó mì duō hé yǐ gù shàn xiàn shèn shēn bō rě bō luó mì duō
波罗蜜多。何以故？善现，甚深般若波罗蜜多，
néng shēng shí fāng wú liàng wú shù wú biān shì jiè yī qiè rú lái yīng
能生十方无量无数无边世界一切如来、应、
zhèng děng jué suǒ yǒu fó fǎ yòu néng yǔ bǐ yī qiè xiàng zhì néng shì
正等觉所有佛法，又能与彼一切相智，能示
shì jiān zhū fǎ shí xiàng yóu cǐ yīn yuán wǒ děng zhū fó cháng yǐ fó yǎn
世间诸法实相。由此因缘我等诸佛常以佛眼
guān chá hù niàn shèn shēn bō rě bō luó mì duō wèi bào qí ēn bù yīng
观察护念甚深般若波罗蜜多，为报其恩不应
zàn shě
暂舍。

hé yǐ gù shàn xiàn yī qiè rú lái yīng zhèng děng jué
“何以故？善现，一切如来、应、正等觉
suǒ yǒu jìng lù bō luó mì duō nǎi zhì bù shī bō luó mì duō jiē yóu rú
所有静虑波罗蜜多乃至布施波罗蜜多，皆由如
shì shèn shēn bō rě bō luó mì duō ér dé shēng gù suǒ yǒu nèi kōng nǎi
是甚深般若波罗蜜多而得生故；所有内空乃
zhì wú xìng zì xìng kōng jiē yóu rú shì shèn shēn bō rě bō luó mì duō ér
至无性自性空，皆由如是甚深般若波罗蜜多而
dé xiàn gù suǒ yǒu zhēn rú nǎi zhì bù sī yì jiè jiē yóu rú shì shèn
得现故；所有真如乃至不思議界，皆由如是甚
shēn bō rě bō luó mì duō ér dé xiàn gù suǒ yǒu kǔ jí miè dào
深般若波罗蜜多而得现故；所有苦、集、灭、道
shèng dì jiē yóu rú shì shèn shēn bō rě bō luó mì duō ér dé xiàn gù
圣谛，皆由如是甚深般若波罗蜜多而得现故；
suǒ yǒu sì jìng lù sì wú liàng sì wú sè dìng jiē yóu rú shì shèn shēn
所有四静虑、四无量、四无色定，皆由如是甚深
bō rě bō luó mì duō ér dé shēng gù suǒ yǒu bā jiě tuō bā shèng chù
般若波罗蜜多而得生故；所有八解脱、八胜处、
jiǔ cì dì dìng shí biàn chù jiē yóu rú shì shèn shēn bō rě bō luó mì
九次第定、十遍处，皆由如是甚深般若波罗蜜
duō ér dé shēng gù suǒ yǒu sì niàn zhù nǎi zhì bā shèng dào zhī jiē yóu
多而得生故；所有四念住乃至八圣道支，皆由
rú shì shèn shēn bō rě bō luó mì duō ér dé shēng gù suǒ yǒu kōng wú
如是甚深般若波罗蜜多而得生故；所有空、无

xiàng wú yuàn jiě tuō mén jiē yóu rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō
相、无愿解脱门，皆由如是甚深般若波罗蜜多
ér dé shēng gù suǒ yǒu wǔ yǎn liù shéntōng jiē yóu rú shì shēnshēn
而得生故；所有五眼、六神通，皆由如是甚深
bō rě bō luó mì duō ér dé shēng gù suǒ yǒu rú lái shí lì nǎi zhì shí
般若波罗蜜多而得生故；所有如来十力乃至十
bā fó bú gòng fǎ jiē yóu rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō ér dé
八佛不共法，皆由如是甚深般若波罗蜜多而得
shēng gù suǒ yǒu sān shí èr dà shì xiàng bā shí suí hǎo wēi miào sè shēn
生故；所有三十二大士相、八十随好微妙色身，
jiē yóu rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō ér dé shēng gù suǒ yǒu wú
皆由如是甚深般若波罗蜜多而得生故；所有无
wàng shī fǎ héngzhù shěxìng jiē yóu rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì
忘失法、恒住舍性，皆由如是甚深般若波罗蜜
duō ér dé shēng gù suǒ yǒu yī qiè tuó luó ní mén sān mó dì mén
多而得生故；所有一切陀罗尼门、三摩地门，
jiē yóu rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō ér dé shēng gù suǒ yǒu yī
皆由如是甚深般若波罗蜜多而得生故；所有一
qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì jiē yóu rú shì shēnshēn bō rě
切智、道相智、一切相智，皆由如是甚深般若
bō luó mì duō ér dé shēng gù suǒ yǒu yù liú yī lái bù huán
波罗蜜多而得生故；所有预流、一来、不还、
ā luó hàn guǒ dú jué pú tí jiē yóu rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì
阿罗汉果、独觉菩提，皆由如是甚深般若波罗蜜
duō ér dé shēng gù suǒ yǒu pú sà mó hē sà xíng zhū fó wú shàng zhèng
多而得生故；所有菩萨摩诃萨行诸佛无上正
děng pú tí jiē yóu rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō ér dé shēng
等菩提，皆由如是甚深般若波罗蜜多而得生
gù suǒ yǒu yù liú yī lái bù huán ā luó hàn dú jué pú
故；所有预流、一来、不还、阿罗汉、独觉、菩
sà mó hē sà zhū fó shì zūn jiē yóu rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì
萨摩诃萨、诸佛世尊，皆由如是甚深般若波罗蜜
duō ér dé yǒu gù
多而得有故。

shànxiàn yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué yǐ dé wú
“善现，一切如来、应、正等觉，已得无
shàngzhèngděng pú tí jīn dé wú shàngzhèngděng pú tí dāng dé wú
上正等菩提，今得无上正等菩提，当得无

shàngzhèngděng pú tí jiē yóu³ rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō
上 正 等 菩 提， 皆 由³ 如 是 甚 深 般 若 波 罗 蜜 多。

yóu cǐ yīn yuán shēnshēn bō rě bō luó mì duō yú zhū rú lái yǒu dà ēn
由 此 因 缘， 甚 深 般 若 波 罗 蜜 多 于 诸 如 来 有 大 恩

dé shì gù zhū fó cháng yǐ fó yǎnguānchá hù niàn shēnshēn bō rě bō
德， 是 故 诸 佛 常 以 佛 眼 观 察 护 念 甚 深 般 若 波

luó mì duō shànxiàn zhù pú sà shèngzhūshànnán zǐ shàn nǚ rén děng
罗 蜜 多。 善 现， 住 菩 萨 乘 诸 善 男 子、 善 女 人 等，

ruò néng yú cǐ shēnshēn bō rě bō luó mì duō shū xiě shòu chí dú sòng
若 能 于 此 甚 深 般 若 波 罗 蜜 多 书 写、 受 持、 读 诵、

xiū xí sī wéi yǎnshuō yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué cháng
修 习、 思 惟、 演 说， 一 切 如 来、 应、 正 等 觉 常

yǐ fó yǎnguānchá hù niàn lìng qí shēn xīn héng dé ān lè suǒ xiū shàn
以 佛 眼 观 察 护 念， 令 其 身 心 恒 得 安 乐， 所 修 善

yè jiē wú liú nán shànxiàn zhù pú sà shèngzhūshànnán zǐ shàn nǚ
业 皆 无 留 难。 善 现， 住 菩 萨 乘 诸 善 男 子、 善 女

rén děng ruò néng yú cǐ shēnshēn bō rě bō luó mì duō shū xiě shòu chí
人 等， 若 能 于 此 甚 深 般 若 波 罗 蜜 多 书 写、 受 持、

dú sòng xiū xí sī wéi yǎnshuō shí fāng shì jiè yī qiè rú lái
读 诵、 修 习、 思 惟、 演 说， 十 方 世 界 一 切 如 来、

yīng zhèngděngjué jiē gòng hù niàn lìng yú wú shàngzhèngděng pú tí
应、 正 等 觉 皆 共 护 念， 令 于 无 上 正 等 菩 提

yǒng bú tuì zhuǎn
永 不 退 转。”

ěr shí jù shòu shànxiàn bó fó yán shì zūn rú fó suǒ shuō
尔 时， 具 寿 善 现 白 佛 言：“ 世 尊！ 如 佛 所 说

shēnshēn bō rě bō luó mì duō néng shēng rú lái yīng zhèngděngjué yī
甚 深 般 若 波 罗 蜜 多 能 生 如 来、 应、 正 等 觉 一

qiè fó fǎ néng yǔ rú lái yīng zhèngděngjué yī qiè xiàng zhì
切 佛 法， 能 与 如 来、 应、 正 等 觉 一 切 相 智，

néng shì shì jiān zhū fǎ shí xiàng shì zūn yún hé rú shì shēnshēn bō rě
能 示 世 间 诸 法 实 相。 世 尊！ 云 何 如 是 甚 深 般 若

bō luó mì duō néng shēng rú lái yīng zhèngděngjué yī qiè fó fǎ
波 罗 蜜 多 能 生 如 来、 应、 正 等 觉 一 切 佛 法，

néng yǔ rú lái yīng zhèngděngjué yī qiè xiàng zhì néng shì shì jiān
能 与 如 来、 应、 正 等 觉 一 切 相 智， 能 示 世 间

³ 大正藏：因；永乐北藏及龙藏：由

zhū fǎ shí xiàng yún hé rú lái yīng zhèngděngjué cóngshēnshēn bō
诸法实相？云何如来、应、正等觉从甚深般
rě bō luó mì duōshēng yún hé zhū fó shuō shì jiānxiàng
若波罗蜜多生？云何诸佛说世间相？”

fó yán shànxiàn shēnshēn bō rě bō luó mì duōnéngshēng rú
佛言：“善现，甚深般若波罗蜜多能生如
lái yīng zhèngděngjué suǒyǒu shí lì sì wú suǒ wèi sì wú ài
来、应、正等觉所有十力、四无所畏、四无碍
jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ
解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法，
guǎngshuō nǎi zhì yī qiè xiàng zhì shànxiàn rú shì děng wú liàng wú biān
广说乃至一切相智。善现，如是等无量无边
rú lái gōng dé jiē cóng rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō ér dé
如来功德，皆从如是甚深般若波罗蜜多而得
shēngzhǎng yóu dé rú shì zhū fó gōng dé gù míngwéi fó shēnshēn bō
生长，由得如是诸佛功德故名为佛。甚深般
rě bō luó mì duō néngshēng néng yǔ yī qiè rú lái yīng zhèng
若波罗蜜多，能生、能与一切如来、应、正
děngjué rú shì fó fǎ yī qiè xiàng zhì shì gù wǒ shuōshēnshēn bō rě
等觉如是佛法一切相智，是故我说甚深般若
bō luó mì duōnéngshēng rú lái yīng zhèngděngjué yī qiè fó fǎ
波罗蜜多能生如来、应、正等觉一切佛法，
néng yǔ rú lái yīng zhèngděngjué yī qiè xiàng zhì yì shuō rú lái
能与如来、应、正等觉一切相智，亦说如来、
yīng zhèngděngjué cóng bǐ ér shēng shànxiàn shēnshēn bō rě bō luó
应、正等觉从彼而生。善现，甚深般若波罗
mì duōnéng shì shì jiān zhū fǎ shí xiàngzhě wèinéng shì shì jiān wǔ yùn shí
蜜多能示世间诸法实相者，谓能示世间五蕴实
xiàng yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué yì shuō shì jiān wǔ yùn shí
相，一切如来、应、正等觉亦说世间五蕴实
xiàng
相。”

shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn yún hé rú lái
时，具寿善现白佛言：“世尊！云何如来、
yīng zhèngděngjué shēnshēn bō rě bō luó mì duōshuō shì shì jiān wǔ yùn
应、正等觉甚深般若波罗蜜多说示世间五蕴
shí xiàng
实相？”

fó yán shànxiàn yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué shèn
佛言：“善现，一切如来、应、正等觉甚

shēn bō rě bō luó mì duō jù bù shuō shì wǔ yùnyǒuchéngyǒuhuài yǒu
深般若波罗蜜多，俱不说示五蕴有成有坏、有

shēngyǒumiè yǒu xù yǒuduàn yǒurǎnyǒujìng yǒuzēngyǒujiǎn yǒu
生有灭、有续有断、有染有净、有增有减、有

rù yǒuchū jù bù shuō shì wǔ yùnyǒuguò qù yǒuwèi lái yǒuxiàn zài yǒu
入有出，俱不说示五蕴有过去有未来有现在、有

shànyǒu bú shànyǒu wú jì yǒu yù jiè xì yǒu sè jiè xì yǒu wú sè jiè
善有不善有无记、有欲界系有色界系有无色界

xì suǒ yǐ zhě hé shànxiàn fēi kōng wú xiàng wú yuàn zhī fǎ
系。所以者何？善现，非空、无相、无愿之法

yǒuchéngyǒuhuài yǒushēngyǒumiè yǒu xù yǒuduàn yǒurǎnyǒujìng
有成有坏、有生有灭、有续有断、有染有净、

yǒuzēngyǒujiǎn yǒu rù yǒuchū yǒuguò qù yǒuwèi lái yǒuxiàn zài yǒu
有增有减、有入有出、有过去有未来有现在、有

shànyǒu bú shànyǒu wú jì yǒu yù jiè xì yǒu sè jiè xì yǒu wú sè jiè
善有不善有无记、有欲界系有色界系有无色界

xì shànxiàn fēi wú shēng wú miè wú zào wú zuò wú xìng
系。善现，非无生、无灭、无造、无作、无性

zhī fǎ yǒuchéngyǒuhuài yǒushēngyǒumiè yǒu xù yǒuduàn yǒu
之法，有成有坏、有生有灭、有续有断、有

rǎnyǒujìng yǒuzēngyǒujiǎn yǒu rù yǒuchū yǒuguò qù yǒuwèi lái yǒu
染有净、有增有减、有入有出、有过去有未来有

xiàn zài yǒushànyǒu bú shànyǒu wú jì yǒu yù jiè xì yǒu sè jiè xì yǒu
现在、有善有不善有无记、有欲界系有色界系有

wú sè jiè xì shànxiàn yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué shènshēn
无色界系。善现，一切如来、应、正等觉甚深

bō rě bō luó mì duō rú shì shuō shì wǔ yù shí xiàng cǐ wǔ yù xiàng
般若波罗蜜多，如是说示五蕴实相，此五蕴相

jí shì shì jiān shì gù shì jiān yì wú chéng wú huài wú shēng wú miè
即是世间，是故世间亦无成无坏、无生无灭、

wú xù wú duàn wú rǎn wú jìng wú zēng wú jiǎn wú rù wú chū
无续无断、无染无净、无增无减、无入无出、

wú guò qù wú wèi lái wú xiàn zài wú shàn wú bú shàn wú wú jì wú yù
无过去无未来无现在、无善无不善无无记、无欲

jiè xì wú sè jiè xì wú wú sè jiè xì jí wú yú xiàng
界系无色界系无色界系、及无余相。

fù cì shànxiàn yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué
“复次，善现，一切如来、应、正等觉，

jiē yī rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō pǔ néngzhèng zhī wú liàng
皆依如是甚深般若波罗蜜多，普能证知无量

wú shù wú biānyōuqíng xīn xíngchā bié rán cǐ bō rě bō luó mì duōshēn
无数无边有情心行差别。然此般若波罗蜜多甚

shēn yì zhōng wú yǒuqíng yì wú yǒuqíng shī shè kě dé wú sè yì wú
深义中，无有情亦无有情施設可得；无色亦无

sè shī shè kě dé wú shòu xiǎng xíng shí yì wú shòu xiǎng
色施設可得，无受、想、行、识亦无受、想、

xíng shí shī shè kě dé wú yǎnchù yì wú yǎnchù shī shè kě dé wú
行、识施設可得；无眼处亦无眼处施設可得，无

ěr bí shé shēn yì chù yì wú ěr bí shé shēn yì
耳、鼻、舌、身、意处亦无耳、鼻、舌、身、意

chù shī shè kě dé wú sè chù yì wú sè chù shī shè kě dé wú shēng
处施設可得；无色处亦无色处施設可得，无 声、

xiāng wèi chù fǎ chù yì wú shēng xiāng wèi chù fǎ chù
香、味、触、法处亦无 声、香、味、触、法处

shī shè kě dé wú yǎn jiè yì wú yǎn jiè shī shè kě dé wú ěr bí
施設可得；无眼界亦无眼界施設可得，无耳、鼻、

shé shēn yì jiè yì wú ěr bí shé shēn yì jiè shī shè kě
舌、身、意识界亦无耳、鼻、舌、身、意识界施設可

de wú sè jiè yì wú sè jiè shī shè kě dé wú shēng xiāng wèi
得；无色界亦无色界施設可得，无 声、香、味、

chù fǎ jiè yì wú shēng xiāng wèi chù fǎ jiè shī shè kě dé
触、法界亦无 声、香、味、触、法界施設可得；

wú yǎn shí jiè yì wú yǎn shí jiè shī shè kě dé wú ěr bí shé
无眼识界亦无眼识界施設可得，无耳、鼻、舌、

shēn yì shí jiè yì wú ěr bí shé shēn yì shí jiè shī shè kě
身、意识界亦无耳、鼻、舌、身、意识界施設可

de wú yǎnchù yì wú yǎnchù shī shè kě dé wú ěr bí shé
得；无眼触亦无眼触施設可得，无耳、鼻、舌、

shēn yì chù yì wú ěr bí shé shēn yì chù shī shè kě dé
身、意触亦无耳、鼻、舌、身、意触施設可得；

wú yǎnchù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu yì wú yǎnchù wéi yuán suǒ shēng zhū
无眼触为缘所生诸受亦无眼触为缘所生诸

shòu shī shè kě dé wú ěr bí shé shēn yì chù wéi yuán suǒ
受施設可得，无耳、鼻、舌、身、意触为缘所

shēngzhūshòu yì wú ěr bǐ shé shēn yì chùwéiyuánsuǒshēng
生 诸受亦无耳、鼻、舌、身、意触为缘所生

zhūshòu shī shè kě dé wú dì jiè yì wú dì jiè shī shè kě dé wú shuǐ
诸受施設可得；无地界亦无地界施設可得，无水、

huǒ fēng kōng shí jiè yì wú shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè
火、风、空、识界亦无水、火、风、空、识界

shī shè kě dé wú wú míng yì wú wú míng shī shè kě dé nǎi zhì wú lǎo
施設可得；无无明亦无无明施設可得，乃至无老

sǐ yì wú lǎo sǐ shī shè kě dé wú bù shī bō luó mì duō yì wú bù shī
死亦无老死施設可得；无布施波罗蜜多亦无布施

bō luó mì duō shī shè kě dé nǎi zhì wú bō rě bō luó mì duō yì wú
波罗蜜多施設可得，乃至无般若波罗蜜多亦无

bō rě bō luó mì duō shī shè kě dé wú nèi kōng yì wú nèi kōng shī shè
般若波罗蜜多施設可得；无内空亦无内空施設

kě dé nǎi zhì wú wú xìng zì xìng kōng yì wú wú xìng zì xìng kōng shī shè
可得，乃至无无性自性空亦无无性自性空施設

kě dé wú sì niàn zhù yì wú sì niàn zhù shī shè kě dé nǎi zhì wú bā
可得；无四念住亦无四念住施設可得，乃至无八

shèng dào zhī yì wú bā shèng dào zhī shī shè kě dé rú shì nǎi zhì wú
圣道支亦无八圣道支施設可得；如是乃至无

rú lái shí lì yì wú rú lái shí lì shī shè kě dé nǎi zhì wú shí bā fó
如来十力亦无如来十力施設可得，乃至无十八佛

bú gòng fǎ yì wú shí bā fó bú gòng fǎ shī shè kě dé wú yī qiè zhì
不共法亦无十八佛不共法施設可得；无一切智

yì wú yī qiè zhì shī shè kě dé wú dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì yì
亦无一切智施設可得，无道相智、一切相智亦

wú dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì shī shè kě dé shàn xiàn yī qiè rú
无道相智、一切相智施設可得。善现，一切如

lái yīng zhèngděng jué shènshēn bō rě bō luó mì duō rú shì shuō
来、应、正等觉甚深般若波罗蜜多，如是说

shì shì jiān shí xiàng
示世间实相。

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì sì bǎi sì shí èr
大般若波罗蜜多经卷第四百四十二

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

dì èr fēn fó mǔ pǐn dì sì shí liù zhī èr
第二分佛母品第四十六之二

fù cì shàn xiàn shēn shēn bō rě bō luó mì duō bú shì
“复次，善现，甚深般若波罗蜜多，不示

xiàn sè bú shì xiàn shòu xiǎng xíng shí bú shì xiàn yǎn chù
现色，不示现受、想、行、识；不示现眼处，

bú shì xiàn ěr bí shé shēn yì chù bú shì xiàn sè chù bú
不示现耳、鼻、舌、身、意处；不示现色处，不

shì xiàn shēng xiāng wèi chù fǎ chù bú shì xiàn yǎn jiè bú
示现声、香、味、触、法处；不示现眼界，不

shì xiàn ěr bí shé shēn yì jiè bú shì xiàn sè jiè bú shì
示现耳、鼻、舌、身、意识界；不示现色界，不示

xiàn shēng xiāng wèi chù fǎ jiè bú shì xiàn yǎn shí jiè bú
现声、香、味、触、法界；不示现眼识界，不

shì xiàn ěr bí shé shēn yì shí jiè bú shì xiàn yǎn chù bú
示现耳、鼻、舌、身、意识界；不示现眼触，不

shì xiàn ěr bí shé shēn yì chù bú shì xiàn yǎn chù wéi yuán
示现耳、鼻、舌、身、意触；不示现眼触为缘

suǒ shēng zhū shòu bú shì xiàn ěr bí shé shēn yì chù wéi yuán
所生诸受，不示现耳、鼻、舌、身、意触为缘

suǒ shēng zhū shòu bú shì xiàn dì jiè bú shì xiàn shuǐ huǒ fēng
所生诸受；不示现地界，不示现水、火、风、

kōng shí jiè bú shì xiàn wú míng bú shì xiàn xíng shí míng sè
空、识界；不示现无明，不示现行、识、名色、

liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ bú shì
六处、触、受、爱、取、有、生、老死；不示

xiàn bù shī bō luó mì duō bú shì xiàn jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng
现布施波罗蜜多，不示现净戒、安忍、精进、静

lù bō rě bō luó mì duō bú shì xiàn nèi kōng bú shì xiàn wài kōng
虑、般若波罗蜜多；不示现内空，不示现外空、

nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéikōng wú
内外空、空空、大空、胜义空、有为空、无
wéikōng bì jìngkōng wú jì kōng sàn wú sàn kōng běn xìng kōng
为 空、毕竟空、无际空、散无散空、本性空、
zì gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng
自共相空、一切法空、不可得空、无性空、
zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng bú shì xiàn zhēn rú bú shì xiàn fǎ
自性空、无性自性空；不示现真如，不示现法
jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píng děng xìng lí
界、法性、不虚妄性、不变异性、平等性、离
shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè
生性、法定、法住、实际、虚空界、不思議界；
bú shì xiàn kǔ shèng dì bú shì xiàn jí miè dào shèng dì bú shì
不示现苦圣谛，不示现集、灭、道圣谛；不示
xiàn sì jìng lǜ bú shì xiàn sì wú liàng sì wú sè dìng bú shì xiàn bā
现四静虑，不示现四无量、四无色定；不示现八
jiě tuō bú shì xiàn bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù bú
解脱，不示现八胜处、九次第定、十遍处；不
shì xiàn sì niàn zhù bú shì xiàn sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn
示现四念住，不示现四正断、四神足、五根、
wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī bú shì xiàn kōng jiě tuō mén
五力、七等觉支、八圣道支；不示现空解脱门，
bú shì xiàn wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén bú shì xiàn jìng guān dì bú
不示现无相、无愿解脱门；不示现净观地，不
shì xiàn zhǒng xìng dì dì bā dì jù jiàn dì bó dì lí yù dì
示现种性地、第八地、具见地、薄地、离欲地、
yǐ bàn dì dú jué dì pú sà dì rú lái dì bú shì xiàn jí xǐ
已办地、独觉地、菩萨地、如来地；不示现极喜
dì bú shì xiàn lí gòu dì fā guāng dì yàn huì dì jí nán shèng
地，不示现离垢地、发光地、焰慧地、极难胜
dì xiàn qián dì yuǎn xíng dì bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún
地、现前地、远行地、不动地、善慧地、法云
dì bú shì xiàn wǔ yǎn bú shì xiàn liù shén tōng bú shì xiàn rú lái
地；不示现五眼，不示现六神通；不示现如来
shí lì bú shì xiàn sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi
十力，不示现四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、
dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ bú shì xiàn sān shí èr dà shì
大喜、大舍、十八佛不共法；不示现三十二大士

xiàng bú shì xiàn bā shí suí hǎo bú shì xiàn wú wàng shī fǎ bú shì
相，不示现八十随好；不示现无忘失法，不示
xiàn héng zhù shě xìng bú shì xiàn yù liú guǒ bú shì xiàn yī lái bù huán
现恒住舍性；不示现预流果，不示现一来、不还、
ā luó hàn guǒ dú jué pú tí bú shì xiàn yī qiè pú sà mó hē sà xíng
阿罗汉果、独觉菩提；不示现一切菩萨摩诃萨行，
bú shì xiàn zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí bú shì xiàn zhuǎn miào fǎ
不示现诸佛无上正等菩提；不示现转妙法
lún bú shì xiàn dù yǒu qíng lèi bú shì xiàn yán jìng fó tǔ bú shì xiàn
轮，不示现度有情类；不示现严净佛土，不示现
chéng shú yǒu qíng bú shì xiàn yī qiè tuó luó ní mén bú shì xiàn yī qiè
成熟有情；不示现一切陀罗尼门，不示现一切
sān mó dì mén bú shì xiàn yī qiè zhì bú shì xiàn dào xiàng zhì yī
三摩地门；不示现一切智，不示现道相智、一
qiè xiàng zhì hé yǐ gù shàn xiàn rú shì bō rě bō luó mì duō shèn
切相智。何以故？善现，如是般若波罗蜜多甚
shēn yì zhōng shēn shēn bō rě bō luó mì duō shàng wú suǒ yǒu bù kě dé
深义中，甚深般若波罗蜜多尚无所有不可得，
kuàng yǒu sè shòu xiǎng xíng shí nǎi zhì yī qiè zhì dào xiàng
况有色、受、想、行、识，乃至一切智、道相
zhì yī qiè xiàng zhì kě dé shì xiàn
智、一切相智可得示现！

fù cì shàn xiàn yī qiè yǒu qíng sān jiè wǔ qù shī shè yán
“复次，善现，一切有情三界五趣施設言
shuō ruò yǒu sè ruò wú sè ruò yǒu xiǎng ruò wú xiǎng ruò fēi
说，若有色、若无色，若有想、若无想、若非
yǒu xiǎng fēi wú xiǎng ruò cǐ shì jiè ruò yú shí fāng wú liàng wú shù wú
有想非无想，若此世界、若余十方无量无数无
biān shì jiè shì zhū yǒu qíng ruò lüè xīn ruò sǎn xīn huò shàn huò
边世界，是诸有情，若略心、若散心，或善、或
bú shàn huò wú jì yī qiè rú lái yīng zhèng děng jué yī shēn bō
不善、或无记，一切如来、应、正等觉依深般
rě bō luó mì duō jiē rú shí zhī shàn xiàn yún hé rú lái yīng
若波罗蜜多，皆如实知。善现，云何如来、应、
zhèng děng jué yú zhū yǒu qíng lüè xīn sǎn xīn huò shàn huò bú shàn
正等觉于诸有情略心、散心，或善、或不善、
huò wú jì yī shēn bō rě bō luó mì duō jiē rú shí zhī shàn xiàn
或无记，依深般若波罗蜜多皆如实知？善现，

yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué yī shēn bō rě bō luó mì duō yóu
一切如来、应、正等觉依深般若波罗蜜多，由
fǎ xìng gù néng rú shí zhī zhū yǒu qíng lèi lüè xīn sǎn xīn huò shàn
法性故，能如实知诸有情类略心、散心，或善、
huò bú shàn huò wú jì
或不善、或无记。”

shí jù shòu shàn xiàn bó fó yán shì zūn yún hé rú lái
时，具寿善现白佛言：“世尊！云何如来、
yīng zhèngděngjué yī shēn bō rě bō luó mì duō yóu fǎ xìng gù néng
应、正等觉依深般若波罗蜜多，由法性故，能
rú shí zhī zhū yǒu qíng lèi lüè xīn sǎn xīn huò shàn huò bú shàn
如实知诸有情类略心、散心，或善、或不善、
huò wú jì
或无记？”

fó yán shàn xiàn yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué yī
佛言：“善现，一切如来、应、正等觉依
shēn bō rě bō luó mì duō rú shí zhī fǎ xìng zhōng fǎ xìng shàng wú suǒ
深般若波罗蜜多，如实知法性中法性尚无所
yǒu bù kě dé kuàng yǒu yǒu qíng lüè xīn sǎn xīn shàn bú shàn
有不可得，况有有情略心、散心，善、不善、
wú jì ér kě dé shàn xiàn rú shì rú lái yīng zhèngděngjué yī
无记而可得！善现，如是如来、应、正等觉依
shēn bō rě bō luó mì duō yóu fǎ xìng gù néng rú shí zhī zhū yǒu qíng
深般若波罗蜜多，由法性故，能如实知诸有情
lèi lüè xīn sǎn xīn huò shàn huò bú shàn huò wú jì
类略心、散心，或善、或不善、或无记。

fù cì shàn xiàn yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué yī
“复次，善现，一切如来、应、正等觉依
shēn bō rě bō luó mì duō néng rú shí zhī zhū yǒu qíng lèi ruò lüè xīn
深般若波罗蜜多，能如实知诸有情类若略心、
ruò sǎn xīn huò shàn huò bú shàn huò wú jì shàn xiàn yún hé
若散心，或善、或不善、或无记。善现，云何
rú lái yīng zhèngděngjué yī shēn bō rě bō luó mì duō néng rú shí
如来、应、正等觉依深般若波罗蜜多，能如实
zhī zhū yǒu qíng lèi lüè xīn sǎn xīn huò shàn huò bú shàn huò wú
知诸有情类略心、散心，或善、或不善、或无
jì shàn xiàn yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué yī shēn bō rě bō
记？善现，一切如来、应、正等觉依深般若波

luó mì duō yóu jìn gù lí rǎn gù miè gù duàn gù jì jìng gù
罗蜜多，由尽故、离染故、灭故、断故、寂静故、
yuǎn lí gù néng rú shí zhī zhū yǒu qíng lèi lüè xīn sǎn xīn huò shàn
远离故，能如实知诸有情类略心、散心，或善、
huò bú shàn huò wú jì
或不善、或无记。”

shí jù shòu shàn xiàn bó fó yán shì zūn yún hé rú lái
时，具寿善现白佛言：“世尊！云何如来、
yīng zhèngděng jué yī shēn bō rě bō luó mì duō yóu jìn gù lí rǎn
应、正等觉依深般若波罗蜜多，由尽故、离染
gù miè gù duàn gù jì jìng gù yuǎn lí gù néng rú shí zhī
故、灭故、断故、寂静故、远离故，能如实知
zhū yǒu qíng lèi lüè xīn sǎn xīn huò shàn huò bú shàn huò wú jì
诸有情类略心、散心，或善、或不善、或无记？”

fó yán shàn xiàn yī qiè rú lái yīng zhèngděng jué yī
佛言：“善现，一切如来、应、正等觉依
shēn bō rě bō luó mì duō rú shí zhī jìn lí rǎn miè duàn
深般若波罗蜜多，如实知尽、离染、灭、断、
jì jìng yuǎn lí zhōng jìn děng xìng shàng wú suǒ yǒu bù kě dé kuàng
寂静、远离中，尽等性尚无所有不可得，况
yǒu yǒu qíng lüè xīn sǎn xīn shàn bú shàn wú jì kě dé
有有情略心、散心，善、不善、无记可得！

shàn xiàn rú shì rú lái yīng zhèngděng jué yī shēn bō rě
“善现，如是如来、应、正等觉依深般若
bō luó mì duō yóu jìn lí rǎn miè duàn jì jìng yuǎn lí
波罗蜜多，由尽、离染、灭、断、寂静、远离
gù néng rú shí zhī zhū yǒu qíng lèi lüè xīn sǎn xīn huò shàn huò
故，能如实知诸有情类略心、散心，或善、或
bú shàn huò wú jì
不善、或无记。

fù cì shàn xiàn yī qiè rú lái yīng zhèngděng jué yī
“复次，善现，一切如来、应、正等觉依
shēn bō rě bō luó mì duō néng rú shí zhī zhū yǒu qíng lèi yǒu tān xīn
深般若波罗蜜多，能如实知诸有情类有贪心、
lí tān xīn yǒu chēn xīn lí chēn xīn yǒu chī xīn lí chī xīn
离贪心，有瞋心、离瞋心，有痴心、离痴心。”

shí jù shòu shàn xiàn bó fó yán shì zūn yún hé rú lái
时，具寿善现白佛言：“世尊！云何如来、

yīng zhèngděngjué yī shēn bō rě bō luó mì duō néng rú shí zhī zhūyǒu
应、正等觉依深般若波罗蜜多，能如实知诸有
qíng lèi yǒu tān xīn lí tān xīn yǒuchēn xīn lí chēn xīn yǒu chī
情类有贪心、离贪心，有瞋心、离瞋心，有痴
xīn lí chī xīn
心、离痴心？”

fó yán shànxiàn yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué yī
佛言：“善现，一切如来、应、正等觉依

shēn bō rě bō luó mì duō néng rú shí zhī bǐ zhūyǒuqíngyǒutān xīn rú
深般若波罗蜜多，能如实知彼诸有情有贪心如

shí xìng fēi yǒutān xīn fēi lí tān xīn hé yǐ gù rú shí xìngzhōng
实性，非有贪心、非离贪心。何以故？如实性中，

xīn xīn suǒ fǎ shàng wú suǒ yǒu bù kě dé kuàngyǒuyǒutān xīn lí
心、心所法尚无所有不可得，况有有贪心、离

tān xīn kě dé yì rú shí zhī bǐ zhūyǒuqíngyǒuchēn xīn rú shí xìng fēi
贪心可得！亦如实知彼诸有情有瞋心如实性，非

yǒuchēn xīn fēi lí chēn xīn hé yǐ gù rú shí xìngzhōng xīn
有瞋心，非离瞋心。何以故？如实性中，心、

xīn suǒ fǎ shàng wú suǒ yǒu bù kě dé kuàngyǒuyǒuchēn xīn lí chēn
心所法尚无所有不可得，况有有瞋心、离瞋

xīn kě dé yì rú shí zhī bǐ zhūyǒuqíngyǒuchī xīn rú shí xìng fēi yǒu
心可得！亦如实知彼诸有情有痴心如实性，非有

chī xīn fēi lí chī xīn hé yǐ gù rú shí xìngzhōng xīn xīn suǒ
痴心、非离痴心。何以故？如实性中，心、心所

fǎ shàng wú suǒ yǒu bù kě dé kuàngyǒuyǒuchī xīn lí chī xīn kě dé
法尚无所有不可得，况有有痴心、离痴心可得！

shànxiàn rú shì rú lái yīng zhèngděngjué yī shēn bō rě
“善现，如是如来、应、正等觉依深般若

bō luó mì duō néng rú shí zhī bǐ zhūyǒuqíngyǒutān xīn yǒuchēn xīn
波罗蜜多，能如实知彼诸有情有贪心、有瞋心、

yǒu chī xīn
有痴心。

shànxiàn yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué yī shēn bō rě
“善现，一切如来、应、正等觉依深般若

bō luó mì duō néng rú shí zhī bǐ zhūyǒuqíng lí tān xīn rú shí xìng fēi
波罗蜜多，能如实知彼诸有情离贪心如实性，非

lí tān xīn fēi yǒutān xīn hé yǐ gù rú shí xìngzhōng xīn xīn
离贪心、非有贪心。何以故？如实性中，心、心

suǒ fǎ shàng wú suǒ yǒu bù kě dé kuàngyǒu lí tān xīn yǒutān xīn kě
所法尚无所有不可得，况有离贪心、有贪心可
dé yì rú shí zhī bǐ zhūyǒuqíng lí chēn xīn rú shí xìng fēi lí chēn
得！亦如实知彼诸有情离瞋心如实性，非离瞋
xīn fēi yǒuchēn xīn hé yǐ gù rú shí xìngzhōng xīn xīn suǒ
心，非有瞋心。何以故？如实性中，心、心所
fǎ shàng wú suǒ yǒu bù kě dé kuàngyǒu lí chēn xīn yǒuchēn xīn kě
法尚无所有不可得，况有离瞋心、有瞋心可
dé yì rú shí zhī bǐ zhūyǒuqíng lí chī xīn rú shí xìng fēi lí chī xīn
得！亦如实知彼诸有情离痴心如实性，非离痴心、
fēi yǒu chī xīn hé yǐ gù rú shí xìngzhōng xīn xīn suǒ fǎ shàng
非有痴心。何以故？如实性中，心、心所法尚
wú suǒ yǒu bù kě dé kuàngyǒu lí chī xīn yǒu chī xīn kě dé
无所有不可得，况有离痴心、有痴心可得！

shànxiàn rú shì rú lái yīng zhèngděng jué yī shēn bō
“善现，如是如来、应、正等⁴觉依深般
rě bō luó mì duō néng rú shí zhī bǐ zhūyǒuqíng lí tān xīn lí chēn
若波罗蜜多，能如实知彼诸有情离贪心、离瞋
xīn lí chī xīn
心、离痴心。

fù cì shànxiàn yī qiè rú lái yīng zhèngděng jué yī
“复次，善现，一切如来、应、正等觉依
shēn bō rě bō luó mì duō néng rú shí zhī bǐ zhūyǒuqíng yǒutān chēn
深般若波罗蜜多，能如实知彼诸有情有贪、瞋、
chī xīn fēi yǒutān chēn chī xīn fēi lí tān chēn chī xīn
痴心，非有贪、瞋、痴心，非离贪、瞋、痴心。
hé yǐ gù rú shì èr xīn bù hé hé gù
何以故？如是二心不和合故。

shànxiàn yī qiè rú lái yīng zhèngděng jué yī shēn bō rě
“善现，一切如来、应、正等觉依深般若
bō luó mì duō néng rú shí zhī bǐ zhūyǒuqíng lí tān chēn chī xīn
波罗蜜多，能如实知彼诸有情离贪、瞋、痴心，
fēi lí tān chēn chī xīn fēi yǒutān chēn chī xīn hé yǐ
非离贪、瞋、痴心，非有贪、瞋、痴心。何以
gù rú shì èr xīn bù hé hé gù shànxiàn rú shì rú lái yīng
故？如是二心不和合故。善现，如是如来、应、

⁴ 大正藏：等正；永乐北藏及龙藏：正等

zhèngděngjué yī shēn bō rě bō luó mì duō néng rú shí zhī bǐ zhūyǒu
正等觉依深般若波罗蜜多，能如实知彼诸有
qíngyǒutān xīn lí tān xīn yǒuchēn xīn lí chēn xīn yǒu chī xīn
情有贪心、离贪心，有瞋心、离瞋心，有痴心、
lí chī xīn
离痴心。

fù cì shànxiàn yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué yī
“复次，善现，一切如来、应、正等觉依
shēn bō rě bō luó mì duō néng rú shí zhī zhūyǒuqíng lèi suǒyǒuguǎng
深般若波罗蜜多，能如实知诸有情类所有广
xīn
心。”

shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn yún hé rú lái
时，具寿善现白佛言：“世尊！云何如来、
yīng zhèngděngjué yī shēn bō rě bō luó mì duō néng rú shí zhī bǐ zhū
应、正等觉依深般若波罗蜜多，能如实知彼诸
yǒuqíngsuǒyǒuguǎng xīn
有情所有广心？”

fó yán shànxiàn yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué yī
佛言：“善现，一切如来、应、正等觉依
shēn bō rě bō luó mì duō néng rú shí zhī bǐ zhūyǒuqíngsuǒyǒuguǎng
深般若波罗蜜多，能如实知彼诸有情所有广
xīn wú guǎng wú xiá wú zēng wú jiǎn wú qù wú lái suǒ yǐ zhě
心，无广无狭、无增无减、无去无来。所以者
hé xīn zhī zì xìng bì jìng lí gù fēi guǎng fēi xiá fēi zēng fēi jiǎn
何？心之自性毕竟离故，非广非狭、非增非减、
fēi qù fēi lái hé yǐ gù xīn zhī zì xìng dōu wú suǒyǒu jìng bù kě dé
非去非来。何以故？心之自性都无所有竟不可得，
hé guǎng hé xiá hé zēng hé jiǎn hé qù hé lái shànxiàn
何广、何狭？何增、何减？何去、何来？善现，
rú shì rú lái yīng zhèngděngjué yī shēn bō rě bō luó mì duō néng
如是如来、应、正等觉依深般若波罗蜜多，能
rú shí zhī bǐ zhūyǒuqíngsuǒyǒuguǎng xīn
如实知彼诸有情所有广心。”

fù cì shànxiàn yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué yī
“复次，善现，一切如来、应、正等觉依
shēn bō rě bō luó mì duō néng rú shí zhī zhūyǒuqíng lèi suǒyǒu dà
深般若波罗蜜多，能如实知诸有情类所有大

xīn
心。”

shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn yún hé rú lái
时，具寿善现白佛言：“世尊！云何如来、
yīng zhèngděngjué yī shēn bō rě bō luó mì duō néng rú shí zhī bǐ zhū
应、正等觉依深般若波罗蜜多，能如实知彼诸
yǒuqíngsuǒyǒu dà xīn
有情所有大心？”

fó yán shànxiàn yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué yī
佛言：“善现，一切如来、应、正等觉依
shēn bō rě bō luó mì duō néng rú shí zhī bǐ zhū yǒuqíngsuǒyǒu dà xīn
深般若波罗蜜多，能如实知彼诸有情所有大心，
wú dà wú xiǎo wú qù wú lái wú shēng wú miè wú zhù wú yì
无大无小、无去无来、无生无灭、无住无异、
wú rǎn wú jìng suǒ yǐ zhě hé xīn zhī zì xìng bì jìng lí gù fó bú
无染无净。所以者何？心之自性毕竟离故，佛不
jiàn bǐ yǒu dà yǒu xiǎo yǒu qù yǒu lái yǒu shēng yǒu miè yǒu zhù yǒu
见彼有大有小、有去有来、有生有灭、有住有
yì yǒu rǎn yǒu jìng hé yǐ gù xīn zhī zì xìng dōu wú suǒ yǒu jìng bù
异、有染有净。何以故？心之自性都无所有竟不
kě dé hé dà hé xiǎo hé qù hé lái hé shēng hé miè
可得，何大、何小？何去、何来？何生、何灭？
hé zhù hé yì hé rǎn hé jìng shànxiàn rú shì rú lái yīng
何住、何异？何染、何净？善现，如是如来、应、
zhèngděngjué yī shēn bō rě bō luó mì duō néng rú shí zhī bǐ zhū yǒu
正等觉依深般若波罗蜜多，能如实知彼诸有
qíngsuǒyǒu dà xīn
情所有大心。

fù cì shànxiàn yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué yī
“复次，善现，一切如来、应、正等觉依
shēn bō rě bō luó mì duō néng rú shí zhī zhū yǒuqíng lèi suǒ yǒu wú liàng
深般若波罗蜜多，能如实知诸有情类所有无量
xīn
心。”

shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn yún hé rú lái
时，具寿善现白佛言：“世尊！云何如来、
yīng zhèngděngjué yī shēn bō rě bō luó mì duō néng rú shí zhī bǐ zhū
应、正等觉依深般若波罗蜜多，能如实知彼诸

yǒuqíngsuǒyǒuwúliàngxīn
有情所有无量心？”

fóyán shànxiàn yīqièrúlái yīng zhèngděngjuéyī
佛言：“善现，一切如来、应、正等觉依

shēnbōrěbōluómìduō néng rúshízhībǐzhūyǒuqíngsuǒyǒuwúliàng
深般若波罗蜜多，能如实知彼诸有情所有无量

xīn fēiyǒuliàng fēiwúliàng fēizhù fēibúzhù fēiqù fēibúqù
心，非有量非无量、非住非不住、非去非不去。

suǒyǐzhěhé xīnzhīzìxìng bìjìng lígù fó bú jiàn bǐ yǒuliàng
所以者何？心之自性毕竟离故。佛不见彼有量

yǒuwúliàng yǒuzhùyǒubúzhù yǒuqùyǒubúqù héyǐgù wú
有无量、有住有不住、有去有不去。何以故？无

liàngxīnxìng wúsuǒyīzhǐ rúhé kěshuōyǒuliàngyǒuwúliàng yǒuzhù
量心性无所依止，如何可说有量有无量、有住

yǒubúzhù yǒuqùyǒubúqù cǐxīn zìxìng jì wúsuǒyī yì wúsuǒ
有不住、有去有不去？此心自性既无所依亦无所

yǒujìng bùkědé héyǒuliàng héwúliàng hézhù hébúzhù
有竟不可得，何有量、何无量？何住、何不住？

héqù hébúqù shànxiàn rúshìrúlái yīng zhèngděngjué
何去、何不去？善现，如是如来、应、正等觉

yīshēnbōrěbōluómìduō néng rúshízhībǐzhūyǒuqíngsuǒyǒuwú
依深般若波罗蜜多，能如实知彼诸有情所有无

liàngxīn
量心。”

fùcì shànxiàn yīqièrúlái yīng zhèngděngjuéyī
“复次，善现，一切如来、应、正等觉依

shēnbōrěbōluómìduō néng rúshízhīzhūyǒuqíng lèisuǒyǒuwújiàn
深般若波罗蜜多，能如实知诸有情类所有无见、

wúduìxīn
无对心。”

shí jùshòushànxiàn bó fó yán shì zūn yún hé rú lái
时，具寿善现白佛言：“世尊！云何如来、

yīng zhèngděngjué yī shēnbōrěbōluómìduō néng rúshízhībǐzhū
应、正等觉依深般若波罗蜜多，能如实知彼诸

yǒuqíngsuǒyǒuwújiàn wúduìxīn
有情所有无见、无对心？”

fóyán shànxiàn yīqièrúlái yīng zhèngděngjuéyī
佛言：“善现，一切如来、应、正等觉依

shēn bō rě bō luó mì duō néng rú shí zhī bǐ zhū yǒu qíng suǒ yǒu wú jiàn
深般若波罗蜜多，能如实知彼诸有情所有无见、
wú duì xīn jiē wú xīn xiàng hé yǐ gù yǐ yī qiè xīn zì xiàng kōng gù
无对心皆无心相。何以故？以一切心自相空故。

shàn xiàn rú shì rú lái yīng zhèngděngjué yī shēn bō rě bō luó mì
善现，如是如来、应、正等觉依深般若波罗蜜
duō néng rú shí zhī bǐ zhū yǒu qíng suǒ yǒu wú jiàn wú duì xīn
多，能如实知彼诸有情所有无见、无对心。

fù cì shàn xiàn yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué yī
“复次，善现，一切如来、应、正等觉依

shēn bō rě bō luó mì duō néng rú shí zhī zhū yǒu qíng lèi suǒ yǒu wú sè
深般若波罗蜜多，能如实知诸有情类所有无色
bù kě jiàn xīn
不可见心。”

shí jù shòu shàn xiàn bó fó yán shì zūn yún hé rú lái
时，具寿善现白佛言：“世尊！云何如来、
yīng zhèngděngjué yī shēn bō rě bō luó mì duō néng rú shí zhī bǐ zhū
应、正等觉依深般若波罗蜜多，能如实知彼诸
yǒu qíng suǒ yǒu wú sè bù kě jiàn xīn
有情所有无色不可见心？”

fó yán shàn xiàn yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué yī
佛言：“善现，一切如来、应、正等觉依
shēn bō rě bō luó mì duō néng rú shí zhī bǐ zhū yǒu qíng suǒ yǒu wú sè
深般若波罗蜜多，能如实知彼诸有情所有无色
bù kě jiàn xīn zhū fó wǔ yǎn jiē bù néng jiàn hé yǐ gù yǐ yī qiè
不可见心，诸佛五眼皆不能见。何以故？以一切
xīn zì xìng kōng gù shàn xiàn rú shì rú lái yīng zhèngděngjué yī
心自性空故。善现，如是如来、应、正等觉依
shēn bō rě bō luó mì duō néng rú shí zhī bǐ zhū yǒu qíng suǒ yǒu wú sè
深般若波罗蜜多，能如实知彼诸有情所有无色
bù kě jiàn xīn
不可见心。

fù cì shàn xiàn yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué yī
“复次，善现，一切如来、应、正等觉依
shēn bō rě bō luó mì duō néng rú shí zhī zhū yǒu qíng lèi xīn xīn suǒ
深般若波罗蜜多，能如实知诸有情类心、心所
fǎ ruò chū ruò mò ruò qū ruò shēn
法，若出若没、若屈若伸。”

shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn yún hé rú lái
时，具寿善现白佛言：“世尊！云何如来、
yīng zhèngděngjué yī shēn bō rě bō luó mì duō néng rú shí zhī bǐ zhū
应、正等觉依深般若波罗蜜多，能如实知彼诸
yǒuqíng xīn xīn suǒ fǎ ruò chū ruò mò ruò qū ruò shēn
有情心、心所法，若出若没、若屈若伸。”

fó yán shànxiàn yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué yī
佛言：“善现，一切如来、应、正等觉依
shēn bō rě bō luó mì duō néng rú shí zhī bǐ zhū yǒuqíng chū mò qū shēn
深般若波罗蜜多，能如实知彼诸有情出没屈伸
xīn xīn suǒ fǎ jiē yī sè shòu xiǎng xíng shí shēng shàn
心、心所法，皆依色、受、想、行、识生。善
xiàn rú shì rú lái yīng zhèngděngjué yī shēn bō rě bō luó mì duō
现，如是如来、应、正等觉依深般若波罗蜜多，
néng rú shí zhī bǐ zhū yǒuqíng xīn xīn suǒ fǎ ruò chū ruò mò ruò qū
能如实知彼诸有情心、心所法，若出若没、若屈
ruò shēn wèi zhū rú lái yīng zhèngděngjué yī shēn bō rě bō luó mì
若伸，谓诸如来、应、正等觉依深般若波罗蜜
duō néng rú shí zhī bǐ zhū yǒuqíng chū mò qū shēn xīn xīn suǒ fǎ
多，能如实知彼诸有情出没屈伸心、心所法，
huò yī sè zhí wǒ jí shì jiān cháng cǐ shì dì shí yú jiē yú wàng
或依色执我及世间常，此是谛实，余皆愚妄。
huò yī sè zhí wǒ jí shì jiān wú cháng cǐ shì dì shí yú jiē yú wàng
或依色执我及世间无常，此是谛实，余皆愚妄。
huò yī sè zhí wǒ jí shì jiān yì cháng yì wú cháng cǐ shì dì shí
或依色执我及世间亦常、亦无常，此是谛实，
yú jiē yú wàng huò yī sè zhí wǒ jí shì jiān fēi cháng fēi wú cháng
余皆愚妄。或依色执我及世间非常、非无常，
cǐ shì dì shí yú jiē yú wàng huò yī shòu zhí wǒ jí shì jiān cháng
此是谛实，余皆愚妄。或依受执我及世间常，
cǐ shì dì shí yú jiē yú wàng huò yī shòu zhí wǒ jí shì jiān wú cháng
此是谛实，余皆愚妄。或依受执我及世间无常，
cǐ shì dì shí yú jiē yú wàng huò yī shòu zhí wǒ jí shì jiān yì cháng
此是谛实，余皆愚妄。或依受执我及世间亦常、
yì wú cháng cǐ shì dì shí yú jiē yú wàng huò yī shòu zhí wǒ jí
亦无常，此是谛实，余皆愚妄。或依受执我及
shì jiān fēi cháng fēi wú cháng cǐ shì dì shí yú jiē yú wàng
世间非常、非无常，此是谛实，余皆愚妄。

huò yī xiǎng zhí wǒ jí shì jiān cháng cǐ shì dì shí yú jiē yú wàng
或依想执我及世间常，此是谛实，余皆愚妄。

huò yī xiǎng zhí wǒ jí shì jiān wú cháng cǐ shì dì shí yú jiē yú wàng
或依想执我及世间无常，此是谛实，余皆愚妄。

huò yī xiǎng zhí wǒ jí shì jiān yì cháng yì wú cháng cǐ shì dì shí
或依想执我及世间亦常、亦无常，此是谛实，

yú jiē yú wàng huò yī xiǎng zhí wǒ jí shì jiān fēi cháng fēi wú cháng
余皆愚妄。或依想执我及世间非常、非无常，

cǐ shì dì shí yú jiē yú wàng huò yī xíng zhí wǒ jí shì jiān cháng
此是谛实，余皆愚妄。或依行执我及世间常，

cǐ shì dì shí yú jiē yú wàng huò yī xíng zhí wǒ jí shì jiān wú cháng
此是谛实，余皆愚妄。或依行执我及世间无常，

cǐ shì dì shí yú jiē yú wàng huò yī xíng zhí wǒ jí shì jiān yì cháng
此是谛实，余皆愚妄。或依行执我及世间亦常、

yì wú cháng cǐ shì dì shí yú jiē yú wàng huò yī xíng zhí wǒ jí
亦无常，此是谛实，余皆愚妄。或依行执我及

shì jiān fēi cháng fēi wú cháng cǐ shì dì shí yú jiē yú wàng
世间非常、非无常，此是谛实，余皆愚妄。

huò yī shí zhí wǒ jí shì jiān cháng cǐ shì dì shí yú jiē yú wàng
或依识执我及世间常，此是谛实，余皆愚妄。

huò yī shí zhí wǒ jí shì jiān wú cháng cǐ shì dì shí yú jiē yú wàng
或依识执我及世间无常，此是谛实，余皆愚妄。

huò yī shí zhí wǒ jí shì jiān yì cháng yì wú cháng cǐ shì dì shí
或依识执我及世间亦常、亦无常，此是谛实，

yú jiē yú wàng huò yī shí zhí wǒ jí shì jiān fēi cháng fēi wú cháng
余皆愚妄。或依识执我及世间非常、非无常，

cǐ shì dì shí yú jiē yú wàng
此是谛实，余皆愚妄。

huò yī sè zhí wǒ jí shì jiān yǒu biān cǐ shì dì shí yú jiē
“或依色执我及世间有边，此是谛实，余皆

yú wàng huò yī sè zhí wǒ jí shì jiān wú biān cǐ shì dì shí yú
愚妄。或依色执我及世间无边，此是谛实，余

jiē yú wàng huò yī sè zhí wǒ jí shì jiān yì yǒu biān yì wú biān
皆愚妄。或依色执我及世间亦有边、亦无边，

cǐ shì dì shí yú jiē yú wàng huò yī sè zhí wǒ jí shì jiān fēi yǒu
此是谛实，余皆愚妄。或依色执我及世间非有

biān fēi wú biān cǐ shì dì shí yú jiē yú wàng huò yī shòu zhí
边、非无边，此是谛实，余皆愚妄。或依受执

wǒ jí shì jiānyǒubiān cǐ shì dì shí yú jiē yú wàng huò yī shòu
我及世间有边，此是谛实，余皆愚妄。或依受

zhí wǒ jí shì jiān wú biān cǐ shì dì shí yú jiē yú wàng huò yī
执我及世间无边，此是谛实，余皆愚妄。或依

shòu zhí wǒ jí shì jiān yì yǒubiān yì wú biān cǐ shì dì shí yú jiē yú
受执我及世间亦有边亦无边，此是谛实，余皆愚

wàng huò yī shòu zhí wǒ jí shì jiān fēi yǒubiān fēi wú biān cǐ shì dì
妄。或依受执我及世间非有边非无边，此是谛

shí yú jiē yú wàng huò yī xiǎng zhí wǒ jí shì jiānyǒubiān cǐ shì
实，余皆愚妄。或依想执我及世间有边，此是

dì shí yú jiē yú wàng huò yī xiǎng zhí wǒ jí shì jiān wú biān cǐ
谛实，余皆愚妄。或依想执我及世间无边，此

shì dì shí yú jiē yú wàng huò yī xiǎng zhí wǒ jí shì jiān yì yǒubiān
是谛实，余皆愚妄。或依想执我及世间亦有边

yì wú biān cǐ shì dì shí yú jiē yú wàng huò yī xiǎng zhí wǒ jí
亦无边，此是谛实，余皆愚妄。或依想执我及

shì jiān fēi yǒubiān fēi wú biān cǐ shì dì shí yú jiē yú wàng huò
世间非有边非无边，此是谛实，余皆愚妄。或

yī xíng zhí wǒ jí shì jiānyǒubiān cǐ shì dì shí yú jiē yú wàng
依行执我及世间有边，此是谛实，余皆愚妄。

huò yī xíng zhí wǒ jí shì jiān wú biān cǐ shì dì shí yú jiē yú wàng
或依行执我及世间无边，此是谛实，余皆愚妄。

huò yī xíng zhí wǒ jí shì jiān yì yǒubiān yì wú biān cǐ shì dì shí yú
或依行执我及世间亦有边亦无边，此是谛实，余

jiē yú wàng huò yī xíng zhí wǒ jí shì jiān fēi yǒubiān fēi wú biān cǐ
皆愚妄。或依行执我及世间非有边非无边，此

shì dì shí yú jiē yú wàng huò yī shí zhí wǒ jí shì jiānyǒubiān
是谛实，余皆愚妄。或依识执我及世间有边，

cǐ shì dì shí yú jiē yú wàng huò yī shí zhí wǒ jí shì jiān wú biān
此是谛实，余皆愚妄。或依识执我及世间无边，

cǐ shì dì shí yú jiē yú wàng huò yī shí zhí wǒ jí shì jiān yì yǒu
此是谛实，余皆愚妄。或依识执我及世间亦有

biān yì wú biān cǐ shì dì shí yú jiē yú wàng huò yī shí zhí wǒ
边亦无边，此是谛实，余皆愚妄。或依识执我

jí shì jiān fēi yǒubiān fēi wú biān cǐ shì dì shí yú jiē yú wàng
及世间非有边非无边，此是谛实，余皆愚妄。

huò yī sè zhí mìngzhě jí shēn cǐ shì dì shí yú jiē yú
“或依色执命者即身，此是谛实，余皆愚

wàng huò yī sè zhí mìngzhě yì shēn cǐ shì dì shí yú jiē yú wàng
妄。或依色执命者异身，此是谛实，余皆愚妄。

huò yī shòu zhí mìngzhě jí shēn cǐ shì dì shí yú jiē yú wàng huò
或依受执命者即身，此是谛实，余皆愚妄。或

yī shòu zhí mìngzhě yì shēn cǐ shì dì shí yú jiē yú wàng huò yī
依受执命者异身，此是谛实，余皆愚妄。或依

xiǎng zhí mìngzhě jí shēn cǐ shì dì shí yú jiē yú wàng huò yī xiǎng
想执命者即身，此是谛实，余皆愚妄。或依想

zhí mìngzhě yì shēn cǐ shì dì shí yú jiē yú wàng huò yī xíng zhí
执命者异身，此是谛实，余皆愚妄。或依行执

mìngzhě jí shēn cǐ shì dì shí yú jiē yú wàng huò yī xíng zhí mìng
命者即身，此是谛实，余皆愚妄。或依行执命

zhě yì shēn cǐ shì dì shí yú jiē yú wàng huò yī shí zhí mìngzhě
者异身，此是谛实，余皆愚妄。或依识执命者

jí shēn cǐ shì dì shí yú jiē yú wàng huò yī shí zhí mìngzhě yì
即身，此是谛实，余皆愚妄。或依识执命者异

shēn cǐ shì dì shí yú jiē yú wàng
身，此是谛实，余皆愚妄。

huò yī sè zhí rú lái sǐ hòu yǒu cǐ shì dì shí yú jiē yú
“或依色执如来死后有，此是谛实，余皆愚

wàng huò yī sè zhí rú lái sǐ hòu fēi yǒu cǐ shì dì shí yú jiē yú
妄。或依色执如来死后非有，此是谛实，余皆愚

wàng huò yī sè zhí rú lái sǐ hòu yì yǒu yì fēi yǒu cǐ shì dì shí
妄。或依色执如来死后亦有亦非有，此是谛实，

yú jiē yú wàng huò yī sè zhí rú lái sǐ hòu fēi yǒu fēi fēi yǒu cǐ shì
余皆愚妄。或依色执如来死后非有非非有，此是

dì shí yú jiē yú wàng huò yī shòu zhí rú lái sǐ hòu yǒu cǐ shì
谛实，余皆愚妄。或依受执如来死后有，此是

dì shí yú jiē yú wàng huò yī shòu zhí rú lái sǐ hòu fēi yǒu cǐ
谛实，余皆愚妄。或依受执如来死后非有，此

shì dì shí yú jiē yú wàng huò yī shòu zhí rú lái sǐ hòu yì yǒu yì
是谛实，余皆愚妄。或依受执如来死后亦有亦

fēi yǒu cǐ shì dì shí yú jiē yú wàng huò yī shòu zhí rú lái sǐ
非有，此是谛实，余皆愚妄。或依受执如来死

hòu fēi yǒu fēi fēi yǒu cǐ shì dì shí yú jiē yú wàng huò yī xiǎng
后非有非非有，此是谛实，余皆愚妄。或依想

zhí rú lái sǐ hòu yǒu cǐ shì dì shí yú jiē yú wàng huò yī xiǎng
执如来死后有，此是谛实，余皆愚妄。或依想

zhí rú lái sǐ hòu fēi yǒu cǐ shì dì shí yú jiē yú wàng huò yī xiǎng
执如来死后非有，此是谛实，余皆愚妄。或依想

zhí rú lái sǐ hòu yì yǒu yì fēi yǒu cǐ shì dì shí yú jiē yú wàng
执如来死后亦有亦非有，此是谛实，余皆愚妄。

huò yī xiǎng zhí rú lái sǐ hòu fēi yǒu fēi fēi yǒu cǐ shì dì shí yú jiē
或依想执如来死后非有非非有，此是谛实，余皆

yú wàng huò yī xíng zhí rú lái sǐ hòu yǒu cǐ shì dì shí yú jiē yú
愚妄。或依行执如来死后有，此是谛实，余皆愚

wàng huò yī xíng zhí rú lái sǐ hòu fēi yǒu cǐ shì dì shí yú jiē yú
妄。或依行执如来死后非有，此是谛实，余皆愚

wàng huò yī xíng zhí rú lái sǐ hòu yì yǒu yì fēi yǒu cǐ shì dì shí
妄。或依行执如来死后亦有亦非有，此是谛实，

yú jiē yú wàng huò yī xíng zhí rú lái sǐ hòu fēi yǒu fēi fēi yǒu cǐ shì
余皆愚妄。或依行执如来死后非有非非有，此是

dì shí yú jiē yú wàng huò yī shí zhí rú lái sǐ hòu yǒu cǐ shì dì
谛实，余皆愚妄。或依识执如来死后有，此是谛

shí yú jiē yú wàng huò yī shí zhí rú lái sǐ hòu fēi yǒu cǐ shì dì
实，余皆愚妄。或依识执如来死后非有，此是谛

shí yú jiē yú wàng huò yī shí zhí rú lái sǐ hòu yì yǒu yì fēi yǒu
实，余皆愚妄。或依识执如来死后亦有亦非有，

cǐ shì dì shí yú jiē yú wàng huò yī shí zhí rú lái sǐ hòu fēi yǒu fēi
此是谛实，余皆愚妄。或依识执如来死后非有非

fēi yǒu cǐ shì dì shí yú jiē yú wàng shàn xiàn rú shì rú lái
非有，此是谛实，余皆愚妄。善现，如是如来、

yīng zhèngděngjué yī shēn bō rě bō luó mì duō néng rú shí zhī bǐ zhū
应、正等觉依深般若波罗蜜多，能如实知彼诸

yǒu qíng xīn xīn suǒ fǎ ruò chū ruò mò ruò qū ruò shēn
有情心、心所法，若出若没、若屈若申。

fù cì shàn xiàn yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué yú
“复次，善现，一切如来、应、正等觉于

shēn bō rě bō luó mì duō rú shí zhī sè yì rú shí zhī shòu xiǎng
深般若波罗蜜多，如实知色，亦如实知受、想、

xíng shí
行、识。”

shí jù shòu shàn xiàn bó fó yán shì zūn yún hé rú lái
时，具寿善现白佛言：“世尊！云何如来、

yīng zhèngděngjué yī shēn bō rě bō luó mì duō rú shí zhī sè yì
应、正等觉依深般若波罗蜜多，如实知色，亦

rú shí zhī shòu xiǎng xíng shí
如实知受、想、行、识？”

fó yán shànxiàn yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué yī
佛言：“善现，一切如来、应、正等觉依

shēn bō rě bō luó mì duō rú shí zhī sè rú zhēn rú wú biàn yì wú
深般若波罗蜜多，如实知色如真如无变异、无

fēn bié wú xiàngzhuàng wú zuòyòng wú xì lùn wú suǒ dé yì
分别、无相状、无作用、无戏论、无所得，亦

rú shí zhī shòu xiǎng xíng shí rú zhēn rú wú biàn yì wú fēn bié
如实知受、想、行、识如真如无变异、无分别、

wú xiàngzhuàng wú zuòyòng wú xì lùn wú suǒ dé shànxiàn
无相状、无作用、无戏论、无所得。善现，

rú shì rú lái yīng zhèngděngjué yī shēn bō rě bō luó mì duō rú
如是如来、应、正等觉依深般若波罗蜜多，如

shí zhī sè yì rú shí zhī shòu xiǎng xíng shí
实知色，亦如实知受、想、行、识。

fù cì shànxiàn wǔ yùnzhen rú jí yǒuqíngzhēn rú yǒu
“复次，善现，五蕴真如即有情真如，有

qíngzhēn rú jí chūmò qū shēnzhēn rú chūmò qū shēnzhēn rú jí wǔ
情真如即出没屈申真如，出没屈申真如即五

yùnzhen rú wǔ yùnzhen rú jí shí èr chùzhēn rú shí èr chùzhēn rú
蕴真如，五蕴真如即十二处真如，十二处真如

jí shí bā jiè zhēn rú shí bā jiè zhēn rú jí yī qiè fǎ zhēn rú yī
即十八界真如，十八界真如即一切法真如，一

qiè fǎ zhēn rú jí liù bō luó mì duōzhēn rú liù bō luó mì duōzhēn rú
切法真如即六波罗蜜多真如，六波罗蜜多真如

jí sān shí qī pú tí fēn fǎ zhēn rú sān shí qī pú tí fēn fǎ zhēn rú
即三十七菩提分法真如，三十七菩提分法真如

jí shí bā kōngzhēn rú shí bā kōngzhēn rú jí bā jiě tuōzhēn rú bā
即十八空真如，十八空真如即八解脱真如，八

jiě tuōzhēn rú jí bā shèngchùzhēn rú bā shèngchùzhēn rú jí jiǔ cì
解脱真如即八胜处真如，八胜处真如⁵即九次

dì dìngzhēn rú jiǔ cì dì dìngzhēn rú jí rú lái shí lì zhēn rú rú
第定真如，九次第定真如即如来十力真如，如

lai shí lì zhēn rú jí sì wú suǒ wèizhēn rú sì wú suǒ wèizhēn rú jí
来十力真如即四无所畏真如，四无所畏真如即

⁵ 大正藏：如；永乐北藏及龙藏：如即八胜处真如，八胜处真如

sì wú ài jiě zhēn rú sì wú ài jiě zhēn rú jí dà cí dà bēi dà
四无碍解真如，四无碍解真如即大慈、大悲、大
xǐ dà shězhēn rú dà cí dà bēi dà xǐ dà shězhēn rú jí
喜、大舍真如，大慈、大悲、大喜、大舍真如即
shí bā fó bú gòng fǎ zhēn rú shí bā fó bú gòng fǎ zhēn rú jí yī qiè
十八佛不共法真如，十八佛不共法真如即一切
zhì zhēn rú yī qiè zhì zhēn rú jí dào xiàng zhì zhēn rú dào xiàng zhì
智真如，一切智真如即道相智真如，道相智
zhēn rú jí yī qiè xiàng zhì zhēn rú yī qiè xiàng zhì zhēn rú jí shàn fǎ
真如即一切相智真如，一切相智真如即善法
zhēn rú shàn fǎ zhēn rú jí bú shàn fǎ zhēn rú bú shàn fǎ zhēn rú
真如，善法真如即不善法真如，不善法真如
jí wú jì fǎ zhēn rú wú jì fǎ zhēn rú jí shì jiān fǎ zhēn rú shì
即无记法真如，无记法真如即世间法真如，世
jiān fǎ zhēn rú jí chū shì jiān fǎ zhēn rú chū shì jiān fǎ zhēn rú jí yǒu
间法真如即出世间法真如，出世间法真如即有
lòu fǎ zhēn rú yǒu lòu fǎ zhēn rú jí wú lòu fǎ zhēn rú wú lòu fǎ
漏法真如，有漏法真如即无漏法真如，无漏法
zhēn rú jí yǒu wéi fǎ zhēn rú yǒu wéi fǎ zhēn rú jí wú wéi fǎ zhēn rú
真如即有为法真如，有为法真如即无为法真如，
wú wéi fǎ zhēn rú jí guò qù fǎ zhēn rú guò qù fǎ zhēn rú jí wèi lái
无为法真如即过去法真如，过去法真如即未来
fǎ zhēn rú wèi lái fǎ zhēn rú jí xiàn zài fǎ zhēn rú xiàn zài fǎ zhēn
法真如，未来法真如即现在法真如，现在法真
rú jí yù liú guǒ zhēn rú yù liú guǒ zhēn rú jí yī lái guǒ zhēn rú
如即预流果真如，预流果真如即一来果真如，
yī lái guǒ zhēn rú jí bù huán guǒ zhēn rú bù huán guǒ zhēn rú jí ā
一来果真如即不还果真如，不还果真如即阿
luó hàn guǒ zhēn rú ā luó hàn guǒ zhēn rú jí dú jué pú tí zhēn rú
罗汉果真如，阿罗汉果真如即独觉菩提真如，
dú jué pú tí zhēn rú jí yī qiè pú sà mó hē sà xíng zhēn rú yī qiè
独觉菩提真如即一切菩萨摩诃萨行真如，一切
pú sà mó hē sà xíng zhēn rú jí zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí zhēn
菩萨摩诃萨行真如即诸佛无上正等菩提真
rú zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí zhēn rú jí yī qiè rú lái yīng
如，诸佛无上正等菩提真如即一切如来、应、
zhèng děng jué zhēn rú yī qiè rú lái yīng zhèng děng jué zhēn rú jí
正等觉真如，一切如来、应、正等觉真如即

yī qiè yǒuqíngzhēn rú
一切有情真如。

shànxiàn ruò yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué zhēn rú
“善现，若一切如来、应、正等觉真如，
ruò yī qiè yǒuqíngzhēn rú ruò yī qiè fǎ zhēn rú wú èr wú èr chù
若一切有情真如，若一切法真如，无二无二处，
shì yī zhēn rú rú shì zhēn rú wú bié yì gù wú huài wú jìn
是一真如，如是真如无别异故，无坏、无尽，
bù kě fēn bié shànxiàn yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué yī shēn
不可分别。善现，一切如来、应、正等觉依深
bō rě bō luó mì duō zhèng yī qiè fǎ zhēn rú jiū jìng nǎi dé wú shàng
般若波罗蜜多，证一切法真如究竟，乃得无上
zhèngděng pú tí yóu cǐ gù shuō shēn shēn bō rě bō luó mì duō néng
正等菩提，由此故说甚深般若波罗蜜多能
shēngzhū fó shì zhū fó mǔ néng shì zhū fó shì jiān shí xiàng shànxiàn
生诸佛，是诸佛母，能示诸佛世间实相。善现，
rú shì rú lái yīng zhèngděngjué yī shēn bō rě bō luó mì duō néng
如是如来、应、正等觉依深般若波罗蜜多，能
rú shí jué zhī yī qiè fǎ zhēn rú bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng yóu
如实觉知一切法真如不虚妄性、不变异性。由
rú shí jué zhēn rú xiàng gù shuō míng rú lái yīng zhèngděngjué
如实觉真如相，故说名如来、应、正等觉。”

shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn shēnshēn bō rě bō
时，具寿善现白佛言：“世尊！甚深般若波
luó mì duō suǒ zhèng yī qiè fǎ zhēn rú bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng
罗蜜多所证一切法真如不虚妄性、不变异性，
jí wéi shēn shēn nán jiàn nán jué shì zūn yī qiè rú lái yīng zhèng
极为甚深难见难觉。世尊！一切如来、应、正
děngjué jiē yòng yī qiè fǎ zhēn rú bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng xiǎn
等觉皆用一切法真如不虚妄性、不变异性，显
shì fēn bié zhū fó wú shàng zhèngděng pú tí shì zūn yī qiè fǎ zhēn
示分别诸佛无上正等菩提。世尊！一切法真
rú shēn shēn shéi néng xìn jiě wéi yǒu bú tuì wèi pú sà mó hē sà jí
如甚深谁能信解？唯有不退位菩萨摩诃萨，及
jù zhèng jiàn lòu jìn ā luó hàn wén fó shuō cǐ shēn shēn zhēn rú néng
具正见漏尽阿罗汉，闻佛说此甚深真如能
shēng xìn jiě rú lái wèi bǐ yī zì suǒ zhèng zhēn rú zhī xiàng xiǎn shì fēn
生信解，如来为彼依自所证真如之相显示分

bié
别。”

fó yán shànxiàn rú shì rú shì rú rǔ suǒshuō suǒ
佛言：“善现，如是！如是！如汝所说。所
yǐ zhě hé shànxiàn zhēn rú wú jìn shì gù shènsēn wéiyǒu rú lái
以者何？善现，真如无尽是故甚深，唯有如来
xiànděngzhèngjué wú jìn zhēn rú
现等正觉无尽真如。”

shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn fó yóushéizhèng wú
时，具寿善现白佛言：“世尊！佛由谁证无
jìn zhēn rú
尽真如？”

fó yán shànxiàn fó yóuzhēn rú néngzhèng rú shì wú jìn zhēn
佛言：“善现，佛由真如能证如是无尽真
rú
如。”

shí jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì zūn rú lái zhèngshéi
时，具寿善现复白佛言：“世尊！如来证谁
wú jìn zhēn rú
无尽真如？”

fó yán shànxiàn zhèng yī qiè fǎ wú jìn zhēn rú shànxiàn
佛言：“善现，证一切法无尽真如。善现，
yī qiè rú lái yīng zhèngděngjuézhèng dé yī qiè fǎ wú jìn zhēn rú
一切如来、应、正等觉证得一切法无尽真如
gù huò dé wú shàngzhèngděng pú tí wèizhūyǒuqíng fēn bié xiǎn shì
故，获得无上正等菩提，为诸有情分别显示
yī qiè fǎ zhēn rú xiàng yóu cǐ gù míngzhēn shí shuōzhě
一切法真如相，由此故名真实说者。”

dì èr fēn shì xiàngpǐn dì sì shí qī zhī yī 第二分示相品第四十七之一

ěr shí sānqiān dà qiān shì jiè suǒyǒu yù jiè sè jiè zhūtiān
尔时，三千大千世界所有欲界、色界诸天，
gè yǐ zhǒngzhǒngtiānmiào huāxiāng yáo sǎn shì zūn ér wéi gòngyǎng lái
各以种种天妙华香遥散世尊而为供养，来
yì fó suǒdǐng lǐ shuāng zú quèzhù yī miàn jù bó fó yán shì zūn
诣佛所顶礼双足，却住一面俱白佛言：“世尊

suǒshuōshēnshēn bō rě bō luó mì duō yǐ hé wéixiàng
所说甚深般若波罗蜜多以何为相？”

ěr shí fó gào zhū tiān zhòng yán shēnshēn bō rě bō luó mì duō
尔时，佛告诸天众言：“甚深般若波罗蜜多

yǐ kōng wéixiàng shēnshēn bō rě bō luó mì duō yǐ wú xiàng wéixiàng
以空为相，甚深般若波罗蜜多以无相为相，

shēnshēn bō rě bō luó mì duō yǐ wú yuàn wéixiàng shēnshēn bō rě bō
甚深般若波罗蜜多以无愿为相，甚深般若波

luó mì duō yǐ wú zào wú zuò wéixiàng shēnshēn bō rě bō luó mì duō yǐ
罗蜜多以无造无作为相，甚深般若波罗蜜多以

wú shēng wú miè wéixiàng shēnshēn bō rě bō luó mì duō yǐ wú rǎn wú
无生无灭为相，甚深般若波罗蜜多以无染无

jìng wéixiàng shēnshēn bō rě bō luó mì duō yǐ wú xìng wú xiàng wéixiàng
净为相，甚深般若波罗蜜多以无性无相为相，

shēnshēn bō rě bō luó mì duō yǐ wú yī wú zhù wéixiàng shēnshēn bō
甚深般若波罗蜜多以无依无住为相，甚深般

rě bō luó mì duō yǐ fēi duàn fēi cháng wéixiàng shēnshēn bō rě bō luó
若波罗蜜多以非断非常为相，甚深般若波罗

mì duō yǐ fēi yī fēi yì wéixiàng shēnshēn bō rě bō luó mì duō yǐ wú
蜜多以非一非异为相，甚深般若波罗蜜多以无

lái wú qù wéixiàng shēnshēn bō rě bō luó mì duō yǐ xū kōng wéixiàng
来无去为相，甚深般若波罗蜜多以虚空为相，

shēnshēn bō rě bō luó mì duō yǒu rú shì děng wú liàng zhū xiàng
甚深般若波罗蜜多有如是等无量诸相。

zhū tiān dāng zhī rú shì zhū xiàng yī qiè rú lái yīng
“诸天当知！如是诸相，一切如来、应、

zhèng děng jué wèi yù ráo yì shì jiān tiān rén ā sù luò děng yī shì
正等觉为欲饶益世间天、人、阿素洛等，依世

sú dì yǐ xiǎng děng xiǎng shī shè yán shuō bù yī shèng yì zhū tiān dāng
俗谛以想等想施設言说，不依胜义。诸天当

zhī shēnshēn bō rě bō luó mì duō rú shì zhū xiàng shì jiān tiān rén
知！甚深般若波罗蜜多如是诸相，世间天、人、

ā sù luò děng jiē bù néng huài hé yǐ gù shì jiān tiān rén ā
阿素洛等皆不能坏。何以故？世间天、人、阿

sù luò děng jiē yǒu xiàng gù zhū tiān dāng zhī zhū xiàng bù néng pò huài
素洛等皆有相故。诸天当知！诸相不能破坏

zhū xiàng zhū xiàng bù néng liǎo zhī zhū xiàng zhū xiàng bù néng pò huài wú
诸相，诸相不能了知诸相，诸相不能破坏无

xiàng zhūxiàng bù néngliǎo zhī wú xiàng wú xiàng bù néng pò huàizhū
相，诸相不能了知无相，无相不能破坏诸
xiàng wú xiàng bù néngliǎo zhī zhūxiàng wú xiàng bù néng pò huài wú
相，无相不能了知诸相，无相不能破坏无
xiàng wú xiàng bù néngliǎo zhī wú xiàng hé yǐ gù ruò xiàng ruò
相，无相不能了知无相。何以故？若相、若
wú xiàng ruò xiàng wú xiàng jiē wú suǒ yǒu néng pò néng zhī suǒ
无相、若相无相皆无所有，能破、能知、所
pò suǒ zhī pò zhě zhī zhě bù kě dé gù
破、所知、破者、知者不可得故。

zhūtiāndāng zhī rú shì zhūxiàng fēi sè suǒ zuò fēi shòu
“诸天当知！如是诸相非色所作，非受、
xiǎng xíng shí suǒ zuò fēi yǎnchùsuǒ zuò fēi ěr bí shé
想、行、识所作；非眼处所作，非耳、鼻、舌、
shēn yì chùsuǒ zuò fēi sè chùsuǒ zuò fēi shēng xiāng wèi
身、意处所作；非色处所作，非声、香、味、
chù fǎ chùsuǒ zuò fēi yǎn jiè suǒ zuò fēi ěr bí shé shēn
触、法处所作；非眼界所作，非耳、鼻、舌、身、
yì jiè suǒ zuò fēi sè jiè suǒ zuò fēi shēng xiāng wèi chù
意识所作；非色界所作，非声、香、味、触、
fǎ jiè suǒ zuò fēi yǎn shí jiè suǒ zuò fēi ěr bí shé shēn
法界所作；非眼识界所作，非耳、鼻、舌、身、
yì shí jiè suǒ zuò fēi yǎnchùsuǒ zuò fēi ěr bí shé shēn
意识界所作；非眼触所作，非耳、鼻、舌、身、
yì chùsuǒ zuò fēi yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòusuǒ zuò fēi ěr
意触所作；非眼触为缘所生诸受所作，非耳、
bí shé shēn yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòusuǒ zuò fēi bù shī
鼻、舌、身、意触为缘所生诸受所作；非布施
bō luó mì duōsuǒ zuò fēi jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō
波罗蜜多所作，非净戒、安忍、精进、静虑、般
rě bō luó mì duōsuǒ zuò fēi nèikōngsuǒ zuò fēi wàikōng nèi wàikōng
若波罗蜜多所作；非内空所作，非外空、内外空、
kōngkōng dàkōng shèng yì kōng yǒuwéikōng wú wéikōng bì
空空、大空、胜义空、有为空、无为空、毕
jìngkōng wú jì kōng sǎn wú sǎnkōng běnxìngkōng zì gòngxiàng
竟空、无际空、散无散空、本性空、自共相
kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng
空、一切法空、不可得空、无性空、自性空、

wú xìng zì xìngkōngsuǒ zuò fēi zhēn rú suǒ zuò fēi fǎ jiè fǎ xìng
无性自性空所作；非真如所作，非法界、法性、
bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píngděng xìng lí shēng xìng fǎ
不虚妄性、不变异性、平等性、离生性、法
dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè suǒ zuò fēi kǔ
定、法住、实际、虚空界、不思議界所作；非苦
shèng dì suǒ zuò fēi jí miè dào shèng dì suǒ zuò fēi sì jìng lǜ
圣谛所作，非集、灭、道圣谛所作；非四静虑
suǒ zuò fēi sì wú liàng sì wú sè dìng suǒ zuò fēi bā jiě tuō suǒ zuò
所作，非四无量、四无色定所作；非八解脱所作，
fēi bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù suǒ zuò fēi sì niàn zhù
非八胜处、九次第定、十遍处所作；非四念住
suǒ zuò fēi sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng
所作，非四正断、四神足、五根、五力、七等
jué zhī bā shèng dào zhī suǒ zuò fēi kōng jiě tuō mén suǒ zuò fēi wú
觉支、八圣道支所作；非空解脱门所作，非无
xiàng wú yuàn jiě tuō mén suǒ zuò fēi jìng guān dì suǒ zuò fēi zhǒng
相、无愿解脱门所作；非净观地所作，非种
xìng dì dì bā dì jù jiàn dì bó dì lí yù dì yǐ bàn dì
性地、第八地、具见地、薄地、离欲地、已办地、
dú jué dì pú sà dì rú lái dì suǒ zuò fēi jí xǐ dì suǒ zuò
独觉地、菩萨地、如来地所作；非极喜地所作，
fēi lí gòu dì fā guāng dì yàn huì dì jí nán shèng dì xiàn qián
非离垢地、发光地、焰慧地、极难胜地、现前
dì yuǎn xíng dì bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì suǒ zuò
地、远行地、不动地、善慧地、法云地所作；
fēi wǔ yǎn suǒ zuò fēi liù shén tōng suǒ zuò fēi rú lái shí lì suǒ zuò
非五眼所作，非六神通所作；非如来十力所作，
fēi sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà
非四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大
shě shí bā fó bú gòng fǎ suǒ zuò fēi sān shí èr dà shì xiàng suǒ zuò
舍、十八佛不共法所作；非三十二大士相所作，
fēi bā shí suí hǎo suǒ zuò fēi wú wàng shī fǎ suǒ zuò fēi héng zhù shě
非八十随好所作；非无忘失法所作，非恒住舍
xìng suǒ zuò fēi yī qiè tuó luó ní mén suǒ zuò fēi yī qiè sān mó dì mén
性所作；非一切陀罗尼门所作，非一切三摩地门
suǒ zuò fēi yī qiè zhì suǒ zuò fēi dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì suǒ
所作；非一切智所作，非道相智、一切相智所

zuò
作。

zhū tiān dāng zhī rú shì zhū xiàng fēi tiān suǒ zuò fēi fēi tiān
“诸天当知！如是诸相非天所作、非非天
suǒ zuò fēi rén suǒ zuò fēi fēi rén suǒ zuò fēi tiān suǒ yǒu fēi fēi tiān suǒ
所作、非人所作非非人所作、非天所有非非天所
yǒu fēi rén suǒ yǒu fēi fēi rén suǒ yǒu fēi yǒu lòu fēi wú lòu fēi shì
有、非人所有非非人所有、非有漏非无漏、非世
jiān fēi chū shì jiān fēi yǒu wéi fēi wú wéi wú suǒ xì shǔ bù kě xuān shuō
间非出世间、非有为非无为、无所系属不可宣说。

zhū tiān dāng zhī shèn shēn bō rě bō luó mì duō yuǎn lí zhòng
“诸天当知！甚深般若波罗蜜多远离众
xiàng bù yīng wèn yán shèn shēn bō rě bō luó mì duō yǐ hé wéi xiàng rǔ
相，不应问言甚深般若波罗蜜多以何为相。汝
zhū tiān děng yú yì yún hé shè yǒu wèn yán xū kōng hé xiàng rú shì
诸天等于意云何？设有问言虚空何相，如是
fā wèn wéi zhèng wèn fǒu
发问为正问不？”

zhū tiān dá yán fú yě shì zūn fú yě shàn shì hé
诸天答言：“不也！世尊！不也！善逝！何
yǐ gù xū kōng wú tǐ wú xiàng wú wéi bù yīng wèn gù
以故？虚空无体、无相、无为，不应问故。”

shì zūn gào yuē shèn shēn bō rě bō luó mì duō yì fù rú shì
世尊告曰：“甚深般若波罗蜜多亦复如是，
bù yīng wéi wèn rán zhū fǎ xiàng yǒu fó wú fó fǎ jiè fǎ zhù fó yú
不应为问。然诸法相有佛无佛，法界法住，佛于
cǐ xiàng rú shí jué zhī gù míng rú lái yīng zhèng děng jué
此相如实觉知，故名如来、应、正等觉。”

shí zhū tiān zhòng jù bó fó yán rú lái suǒ jué rú shì zhū xiàng
时，诸天众俱白佛言：“如来所觉如是诸相，
jí wéi shèn shēn nán jiàn nán jué rú lái xiàn jué rú shì xiàng gù yú
极为甚深，难见难觉。如来现觉如是相故，于
yī qiè fǎ wú ài zhì zhuàn yī qiè rú lái yīng zhèng děng jué zhù rú
一切法无碍智转。一切如来、应、正等觉住如
shì xiàng fēn bié kāi shì shèn shēn bō rě bō luó mì duō wèi zhū yǒu qíng
是相，分别开示甚深般若波罗蜜多，为诸有情
jí zhū fǎ xiàng fāng biàn kāi shì lìng yú bō rě bō luó mì duō dé wú
集诸法相，方便开示，令于般若波罗蜜多得无

ài zhì
碍智。

xī yǒu shì zūn shènsēn bō rě bō luó mì duō shì zhū rú lái
“希有！世尊！甚深般若波罗蜜多是诸如来、
yīng zhèngděng jué cháng suǒ xíng chù qù lái jīn shì yī qiè rú
应、正等觉常所行处，去、来、今世一切如
lái yīng zhèngděng jué xíng shì chù gù zhèng dé wú shàng zhèngděng
来、应、正等觉行是处故，证得无上正等
pú tí wèi zhū yǒu qíng fēn bié kāi shì yī qiè fǎ xiàng wèi fēn bié kāi shì
菩提，为诸有情分别开示一切法相。谓分别开示
sè xiàng fēn bié kāi shì shòu xiǎng xíng shí xiàng fēn bié kāi shì
色相，分别开示受、想、行、识相；分别开示
yǎn chù xiàng fēn bié kāi shì ěr bí shé shēn yì chù xiàng
眼处相，分别开示耳、鼻、舌、身、意处相；
fēn bié kāi shì sè chù xiàng fēn bié kāi shì shēng xiāng wèi chù
分别开示色处相，分别开示声、香、味、触、
fǎ chù xiàng fēn bié kāi shì yǎn jiè xiàng fēn bié kāi shì ěr bí
法处相；分别开示眼界相，分别开示耳、鼻、
shé shēn yì jiè xiàng fēn bié kāi shì sè jiè xiàng fēn bié kāi shì
舌、身、意识界相；分别开示色界相，分别开示
shēng xiāng wèi chù fǎ jiè xiàng fēn bié kāi shì yǎn shí jiè xiàng
声、香、味、触、法界相；分别开示眼识界相，
fēn bié kāi shì ěr bí shé shēn yì shí jiè xiàng fēn bié kāi shì
分别开示耳、鼻、舌、身、意识界相；分别开示
yǎn chù xiàng fēn bié kāi shì ěr bí shé shēn yì chù xiàng
眼触相，分别开示耳、鼻、舌、身、意触相；
fēn bié kāi shì yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu xiàng fēn bié kāi shì ěr
分别开示眼触为缘所生诸受相，分别开示耳、
bí shé shēn yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu xiàng fēn bié kāi
鼻、舌、身、意触为缘所生诸受相；分别开
shì bù shī bō luó mì duō xiàng fēn bié kāi shì jìng jiè ān rěn jīng jìn
示布施波罗蜜多相，分别开示净戒、安忍、精进、
jìng lù bō rě bō luó mì duō xiàng fēn bié kāi shì nèi kōng xiàng fēn
静虑、般若波罗蜜多相；分别开示内空相，分
bié kāi shì wài kōng nèi wài kōng kōng kōng dà kōng shèng yì kōng
别开示外空、内外空、空空、大空、胜义空、
yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sǎn wú sǎn kōng
有为空、无为空、毕竟空、无际空、散无散空、

běnxìngkōng zì gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng
本性空、自共相空、一切法空、不可得空、
wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōngxiàng fēn bié kāi shì zhēn
无性空、自性空、无性自性空相；分别开示真
rú xiàng fēn bié kāi shì fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn
如相，分别开示法界、法性、不虚妄性、不变
yì xìng píngděngxìng lí shēngxìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì
异性、平等性、离生性、法定、法住、实际、
xū kōng jiè bù sī yì jiè xiàng fēn bié kāi shì kǔ shèng dì xiàng fēn
虚空界、不思議界相；分别开示苦圣谛相，分
bié kāi shì jí miè dào shèng dì xiàng fēn bié kāi shì sì jìng lǜ xiàng
别开示集、灭、道圣谛相；分别开示四静虑相，
fēn bié kāi shì sì wú liàng sì wú sè dìngxiàng fēn bié kāi shì bā jiě
分别开示四无量、四无色定相；分别开示八解
tuōxiàng fēn bié kāi shì bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchùxiàng
脱相，分别开示八胜处、九次第定、十遍处相；
fēn bié kāi shì sì niànzhùxiàng fēn bié kāi shì sì zhèngduàn sì shén
分别开示四念住相，分别开示四正断、四神
zú wǔ gēn wǔ lì qī děngjué zhī bā shèngdào zhī xiàng fēn
足、五根、五力、七等觉支、八圣道支相；分
bié kāi shì kōng jiě tuō mén xiàng fēn bié kāi shì wú xiàng wú yuàn jiě tuō
别开示空解脱门相，分别开示无相、无愿解脱
ménxiàng fēn bié kāi shì jìngguān dì xiàng fēn bié kāi shì zhǒngxìng dì
门相；分别开示净观地相，分别开示种性地、
dì bā dì jù jiàn dì bó dì lí yù dì yǐ bàn dì dú jué
第八地、具见地、薄地、离欲地、已办地、独觉
dì pú sà dì rú lái dì xiàng fēn bié kāi shì jí xǐ dì xiàng
地、菩萨地、如来地相；分别开示极喜地相，
fēn bié kāi shì lí gòu dì fā guāng dì yàn huì dì jí nánshèng dì
分别开示离垢地、发光地、焰慧地、极难胜地、
xiànrán dì yuǎnxíng dì bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì xiàng
现前地、远行地、不动地、善慧地、法云地相；
fēn bié kāi shì wǔ yǎnxiàng fēn bié kāi shì liù shéntōngxiàng fēn bié kāi
分别开示五眼相，分别开示六神通相；分别开
shì rú lái shí lì xiàng fēn bié kāi shì sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě
示如来十力相，分别开示四无所畏、四无碍解、
dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ xiàng
大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法相；

fēn bié kāi shì sān shí èr dà shì xiàng xiàng fēn bié kāi shì bā shí suí hǎo
分别开示三十二大士相相，分别开示八十随好
xiàng⁶ fēn bié kāi shì wú wàng shī fǎ xiàng fēn bié kāi shì héng zhù shě
相⁶；分别开示无忘失法相，分别开示恒住舍
xìng xiàng fēn bié kāi shì yī qiè tuó luó ní mén xiàng fēn bié kāi shì yī
性相；分别开示一切陀罗尼门相，分别开示一
qiè sān mó dì mén xiàng fēn bié kāi shì yù liú guǒ xiàng fēn bié kāi shì
切三摩地门相；分别开示预流果相，分别开示
yī lái bù huán ā luó hàn guǒ dú jué pú tí xiàng fēn bié kāi
一来、不还、阿罗汉果、独觉菩提相；分别开
shì yī qiè pú sà mó hē sà xíng xiàng fēn bié kāi shì zhū fó wú shàng
示一切菩萨摩訶萨行相，分别开示诸佛无上
zhèng děng pú tí xiàng fēn bié kāi shì yī qiè zhì xiàng fēn bié kāi shì
正等菩提相；分别开示一切智相，分别开示
dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì xiàng
道相智、一切相智相。”

大般若波罗蜜多经卷第四百四十二

⁶ 大正藏：好相；永乐北藏：好相；龙藏：如来；校勘：好相

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì sì bǎi sì shí sān
大般若波罗蜜多经卷第四百四十三

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

dì èr fēn shì xiàng pǐn dì sì shí qī zhī èr
第二分示相品第四十七之二

ěr shí fó gào zhū tiān zhòng yán : “ rú shì ! rú shì ! rú rǔ
尔时，佛告诸天众言：“如是！如是！如汝
suǒ shuō zhū tiān dāng zhī yī qiè fǎ xiàng rú lái rú shí jué wéi wú xiàng
所说。诸天当知！一切法相如来如实觉为无相，
wèi biàn ài shì sè xiàng rú lái rú shí jué wéi wú xiàng lǐng nà shì shòu
谓变碍是色相，如来如实觉为无相；领纳是受
xiàng rú lái rú shí jué wéi wú xiàng qǔ xiàng shì xiǎng xiàng rú lái
相，如来如实觉为无相；取像是想相，如来
rú shí jué wéi wú xiàng zào zuò shì xíng xiàng rú lái rú shí jué wéi wú
如实觉为无相；造作是行相，如来如实觉为无
xiàng liǎo bié shì shí xiàng rú lái rú shí jué wéi wú xiàng kǔ nǎo jù
相；了别是识相，如来如实觉为无相；苦恼聚
shì yùn xiàng rú lái rú shí jué wéi wú xiàng shēng zhǎng mén shì chù xiàng
是蕴相，如来如实觉为无相；生长门是处相，
rú lái rú shí jué wéi wú xiàng duō dú hài shì jiè xiàng rú lái rú shí
如来如实觉为无相；多毒害是界相，如来如实
jué wéi wú xiàng néng huì shě shì bù shī bō luó mì duō xiàng rú lái rú
觉为无相；能惠舍是布施波罗蜜多相，如来如
shí jué wéi wú xiàng wú rè nǎo shì jìng jiè bō luó mì duō xiàng rú lái
实觉为无相；无热恼是净戒波罗蜜多相，如来
rú shí jué wéi wú xiàng bú fèn huì shì ān rěn bō luó mì duō xiàng rú
如实觉为无相；不忿恚是安忍波罗蜜多相，如
lái rú shí jué wéi wú xiàng bù kě qū shì jīng jìn bō luó mì duō xiàng
来如实觉为无相；不可屈是精进波罗蜜多相，
rú lái rú shí jué wéi wú xiàng wú sǎn luàn shì jìng lǜ bō luó mì duō xiàng
如来如实觉为无相；无散乱是静虑波罗蜜多相，
rú lái rú shí jué wéi wú xiàng wú zhí zhuó shì bō rě bō luó mì duō xiàng
如来如实觉为无相；无执著是般若波罗蜜多相，

rú lái rú shí jué wéi wú xiàng wú suǒ yǒu shì nèi kōng děng xiàng rú lái
如来如实觉为无相；无所有是内空等相，如来
rú shí jué wéi wú xiàng bù diān dǎo shì zhēn rú děng xiàng rú lái rú
如实觉为无相；不颠倒是真如等相，如来如
shí jué wéi wú xiàng bù xū wàng shì sì shèng dì xiàng rú lái rú shí
实觉为无相；不虚妄是四圣谛相，如来如实
jué wéi wú xiàng wú yōu nǎo shì sì jìng lǜ xiàng rú lái rú shí jué wéi
觉为无相；无⁷忧恼是四静虑相，如来如实觉为
wú xiàng wú xiàn ài shì sì wú liàng xiàng rú lái rú shí jué wéi wú xiàng
无相；无限碍是四无量相，如来如实觉为无相；
wú xuān zá shì sì wú sè dìng xiàng rú lái rú shí jué wéi wú xiàng wú
无諠杂是四无色定相，如来如实觉为无相；无
xì fù shì bā jiě tuō xiàng rú lái rú shí jué wéi wú xiàng néng zhì fú
系缚是八解脱相，如来如实觉为无相；能制伏
shì bā shèng chù xiàng rú lái rú shí jué wéi wú xiàng néng jì jìng shì jiǔ
是八胜处相，如来如实觉为无相；能寂静是九
cì dì dìng xiàng rú lái rú shí jué wéi wú xiàng wú biān jì shì shí biàn
次第定相，如来如实觉为无相；无边际是十遍
chù xiàng rú lái rú shí jué wéi wú xiàng néng chū lí shì sān shí qī pú
处相，如来如实觉为无相；能出离是三十七菩
tí fēn fǎ xiàng rú lái rú shí jué wéi wú xiàng néng yuǎn lí shì kōng
提分法相，如来如实觉为无相；能远离是空
jiě tuō mén xiàng rú lái rú shí jué wéi wú xiàng wú qǔ zhuó shì wú xiàng
解脱门相，如来如实觉为无相；无取著是无相
jiě tuō mén xiàng rú lái rú shí jué wéi wú xiàng wú suǒ qiú shì wú yuàn
解脱门相，如来如实觉为无相；无所求是无愿
jiě tuō mén xiàng rú lái rú shí jué wéi wú xiàng shè jìng zhù shì sān
解脱门相，如来如实觉为无相；摄净⁸住是三
shèng shí dì xiàng rú lái rú shí jué wéi wú xiàng qù dà jué shì pú sà
乘十地相，如来如实觉为无相；趣大觉是菩萨
shí dì xiàng rú lái rú shí jué wéi wú xiàng néng guān zhào shì wǔ yǎn
十地相，如来如实觉为无相；能观照是五眼
xiàng rú lái rú shí jué wéi wú xiàng wú zhì ài shì liù shén tōng xiàng
相，如来如实觉为无相；无滞碍是六神通相，
rú lái rú shí jué wéi wú xiàng nán qū fú shì rú lái shí lì xiàng rú
如来如实觉为无相；难屈伏是如来十力相，如

⁷ 大正藏：扰；永乐北藏及龙藏：忧

⁸ 大正藏：位；永乐北藏及龙藏：住

lái rú shí jué wéi wú xiàng wú qiè jù shì sì wú suǒ wèi xiàng rú lái
来如实觉为无相；无怯惧是四无所畏相，如来

rú shí jué wéi wú xiàng wú duàn jué shì sì wú ài jiě xiàng rú lái rú
如实觉为无相；无断绝是四无碍解相，如来如

shí jué wéi wú xiàng yǔ lì lè shì dà cí xiàng rú lái rú shí jué wéi
实觉为无相；与利乐是大慈相，如来如实觉为

wú xiàng bá shuāi kǔ shì dà bēi xiàng rú lái rú shí jué wéi wú xiàng
无相；拔衰苦是大悲相，如来如实觉为无相；

qìng shàn shì shì dà xǐ xiàng rú lái rú shí jué wéi wú xiàng qì zá huì
庆善事是大喜相，如来如实觉为无相；弃杂秽

shì dà shě xiàng rú lái rú shí jué wéi wú xiàng yú jué fēn shì shí bā
是大舍相，如来如实觉为无相；余绝分是十八

fó bú gòng fǎ xiàng rú lái rú shí jué wéi wú xiàng néng yán shì shì
佛不共法相，如来如实觉为无相；能严饰是

xiàng hǎo xiàng rú lái rú shí jué wéi wú xiàng néng yì niàn shì wú wàng
相好相，如来如实觉为无相；能忆念是无忘

shī fǎ xiàng rú lái rú shí jué wéi wú xiàng wú suǒ zhí shì héng zhù shě
失法相，如来如实觉为无相；无所执是恒住舍

xìng xiàng rú lái rú shí jué wéi wú xiàng biàn shè chí shì yī qiè tuó luó
性相，如来如实觉为无相；遍摄持是一切陀罗

ní mén xiàng rú lái rú shí jué wéi wú xiàng biàn shè shòu shì yī qiè sān
尼门相，如来如实觉为无相；遍摄受是一切三

mó dì mén xiàng rú lái rú shí jué wéi wú xiàng shàn shòu jiào shì sì shā
摩地门相，如来如实觉为无相；善受教是四沙

méng uǒ xiàng rú lái rú shí jué wéi wú xiàng zì kāi wù shì dú jué pú
门果相，如来如实觉为无相；自开悟是独觉菩

tí xiàng rú lái rú shí jué wéi wú xiàng néng bàn dà shì shì yī qiè pú
提相，如来如实觉为无相；能办大事是一切菩

sà mó hē sà xíng xiàng rú lái rú shí jué wéi wú xiàng jù dà zuò yòng
萨摩诃萨行相，如来如实觉为无相；具大作用

shì zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí xiàng rú lái rú shí jué wéi wú
是诸佛无上正等菩提相，如来如实觉为无

xiàng xiàn zhèng děng jué shì yī qiè zhì xiàng rú lái rú shí jué wéi wú
相；现正等觉是一切智相，如来如实觉为无

xiàng jí shàn tōng dá shì dào xiàng zhì xiàng rú lái rú shí jué wéi wú
相；极善通达是道相智相，如来如实觉为无

xiàng xiàn děng bié jué shì yī qiè xiàng zhì xiàng rú lái rú shí jué wéi wú
相；现等别觉是一切相智相，如来如实觉为无

xiàng
相。

zhū tiān dāng zhī yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué yú rú
“诸天当知！一切如来、应、正等觉于如
shì děng yī qiè fǎ xiàng jiē néng rú shí jué wéi wú xiàng shì gù wǒ
是等一切法相，皆能如实觉为无相，是故我
shuō yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué zhì jiàn wú ài wú yǔ děngzhě
说一切如来、应、正等觉智见无碍无与等者。”

ěr shí shì zūn gào jù shòu shàn xiàn yuē shàn xiàn dāng zhī
尔时，世尊告具寿善现曰：“善现当知！
shèn shēn bō rě bō luó mì duō shì zhū fó mǔ shèn shēn bō rě bō luó mì
甚深般若波罗蜜多是诸佛母，甚深般若波罗蜜
duō néng shì shì jiān zhū fǎ shí xiàng shì gù rú lái yīng zhèngděng
多能示世间诸法实相，是故如来、应、正等
jué yī fǎ ér zhù gòng yǎng gōng jìng zūn zhòng zàn tàn shè shòu hù
觉依法而住，供养恭敬、尊重赞叹、摄受护
chí suǒ yī zhù fǎ cǐ fǎ jí shì shèn shēn bō rě bō luó mì duō yī qiè
持所依住法，此法即是甚深般若波罗蜜多。一切
rú lái yīng zhèngděngjué wú bù yī zhǐ shèn shēn bō rě bō luó mì duō
如来、应、正等觉无不依止甚深般若波罗蜜多，
gòng yǎng gōng jìng zūn zhòng zàn tàn shè shòu hù chí hé yǐ gù
供养恭敬、尊重赞叹、摄受护持。何以故？

shàn xiàn yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué jiē yīn rú shì shèn shēn
善现，一切如来、应、正等觉，皆因如是甚深
bō rě bō luó mì duō ér dé shēng zhǎng shèn shēn bō rě bō luó mì duō
般若波罗蜜多而得生长。甚深般若波罗蜜多
yǔ zhū rú lái yīng zhèngděngjué zuò suǒ yī chù néng shì shì jiān zhū
与诸如来、应、正等觉作所依处，能示世间诸
fǎ shí xiàng
法实相。

shàn xiàn dāng zhī yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué shì
“善现当知！一切如来、应、正等觉是
zhī ēn zhě néng bào ēn zhě shàn xiàn ruò yǒu wèn yán shéi shì zhī
知恩者、能报恩者。善现，若有问言：‘谁是知
ēn néng bào ēn zhě yīng zhèng dá yán fó shì zhī ēn néng bào ēn
恩能报恩者？’ 应正答言：‘佛是知恩能报恩
zhě hé yǐ gù yī qiè shì jiān zhī ēn bào ēn wú guò fó gù
者。’ 何以故？一切世间知恩、报恩无过佛故。”

shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn yún hé rú lái
时，具寿善现白佛言：“世尊！云何如来、
yīng zhèngděngjué zhī ēn bào ēn
应、正等觉知恩报恩？”

fó yán shànxiàn yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué chéng
佛言：“善现，一切如来、应、正等觉乘
rú shì shèngxíng rú shì dào lái zhì wú shàngzhèngděng pú tí dé pú
如是乘行如是道，来至无上正等菩提，得菩
tí yǐ yú yī qiè shí gòngyǎnggōngjìng zūnzhòngzàn tàn shèshòu
提已，于一切时供养恭敬、尊重赞叹、摄受
hù chí shì shèng shì dào cháng wú zàn fèi cǐ shèng cǐ dào dāng zhī
护持是乘、是道，常无暂废，此乘此道当知
jí shì shènsēn bō rě bō luó mì duō shànxiàn shì míng rú lái yīng
即是甚深般若波罗蜜多。善现，是名如来、应、
zhèngděngjué zhī ēn bào ēn
正等觉知恩报恩。

fù cì shànxiàn yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué wú
“复次，善现，一切如来、应、正等觉无
bù jiē yī shènsēn bō rě bō luó mì duō jué yī qiè fǎ jiē wú zuò yòng
不皆依甚深般若波罗蜜多，觉一切法皆无作用，
yǐ néng zuò zhě wú suǒ yǒu gù yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué wú
以能作者无所有故。一切如来、应、正等觉无
bù jiē yī shènsēn bō rě bō luó mì duō jué yī qiè fǎ wú suǒ chéng
不皆依甚深般若波罗蜜多，觉一切法无所成
bàn yǐ zhū xíng zhì bù kě dé gù shànxiàn yǐ zhū rú lái yīng
办，以诸形质不可得故。善现，以诸如来、应、
zhèngděngjué zhī yī rú shì shènsēn bō rě bō luó mì duō jué yī qiè
正等觉知依如是甚深般若波罗蜜多，觉一切
fǎ jiē wú zuò yòng wú suǒ chéng bàn yú yī qiè shí gòngyǎnggōngjìng
法皆无作用，无所成办，于一切时供养恭敬、
zūnzhòngzàn tàn shèshòu hù chí céng wú jiàn duàn gù míng zhēn shí zhī
尊重赞叹，摄受护持曾无间断，故名真实知
ēn bào ēn
恩报恩。

fù cì shànxiàn yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué wú
“复次，善现，一切如来、应、正等觉无
bù jiē yī shènsēn bō rě bō luó mì duō yú yī qiè fǎ wú zuò wú
不皆依甚深般若波罗蜜多，于一切法无作、无

chéng wú shēng zhì zhuàn fù néng zhī cǐ wú zhuǎn yīn yuán shì gù
成、无生智转，复能知此无转因缘。是故，
yīng zhī shēnshēn bō rě bō luó mì duō néngshēng rú lái yīng zhèng
应知甚深般若波罗蜜多，能生如来、应、正
děngjué yì néng rú shí shì shì jiānxiàng
等觉，亦能如实示世间相。”

ěr shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn rú lái cháng
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！如来常
shuō yī qiè fǎ xìng wú shēng wú qǐ wú zhī wú jiàn rú hé kě
说一切法性无生、无起、无知、不见，如何可
shuō shēnshēn bō rě bō luó mì duō néngshēng rú lái yīng zhèngděng
说甚深般若波罗蜜多，能生如来、应、正等
jué néng shì shì jiānzhū fǎ shí xiàng
觉，能示世间诸法实相？”

fó gào shànxiàn rú shì rú shì rú rǔ suǒshuō yī qiè
佛告善现：“如是！如是！如汝所说。一切
rú lái yīng zhèngděngjué shuō yī qiè fǎ wú shēng wú qǐ wú
如来、应、正等觉说一切法无生、无起、无
zhī wú jiàn yī shì sù shuō shēnshēn bō rě bō luó mì duō néngshēng
知、不见。依世俗说甚深般若波罗蜜多，能生
rú lái yīng zhèngděngjué yì néng rú shí shì shì jiānxiàng
如来、应、正等觉，亦能如实示世间相。”

shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn yún hé zhū fǎ wú
时，具寿善现白佛言：“世尊！云何诸法无
shēng wú qǐ wú zhī wú jiàn
生、无起、无知、不见？”

fó yán shànxiàn yī yī qiè fǎ kōng wú suǒyǒu jiē bú zì
佛言：“善现，以一切法空无所有，皆不自
zài xū kuáng bù jiān gù yī qiè fǎ wú shēng wú qǐ wú zhī
在、虚诳不坚故，一切法无生、无起、无知、
wú jiàn fù cì shànxiàn yī qiè fǎ xìng wú suǒ yī zhǐ wú suǒ xì
不见。复次，善现，一切法性无所依止，无所系
shǔ yóu cǐ yīn yuán wú shēng wú qǐ wú zhī wú jiàn shàn
属，由此因缘，无生、无起、无知、不见。善
xiàngdāng zhī shēnshēn bō rě bō luó mì duō suī shēng rú lái yīng zhèng
现当知！甚深般若波罗蜜多虽生如来、应、正
děngjué yì néng shì xiàn shì jiān shí xiàng ér wú suǒshēng yì wú suǒ
等觉，亦能示现世间实相，而无所生亦无所

shì
示。

shànxiàndāng zhī shènsēn bō rě bō luó mì duō bú jiàn sè
“善现当知！甚深般若波罗蜜多，不见色

gù míng shì sè xiàng bú jiànshòu xiǎng xíng shí gù míng shì
故，名示色相；不见受、想、行、识故，名示

shòu xiǎng xíng shí xiàng bú jiànyǎnchù gù míng shì yǎnchùxiàng
受、想、行、识相。不见眼处故，名示眼处相；

bú jiàn ěr bí shé shēn yì chù gù míng shì ěr bí shé
不见耳、鼻、舌、身、意处故，名示耳、鼻、舌、

shēn yì chùxiàng bú jiàn sè chù gù míng shì sè chùxiàng bú jiàn
身、意处相。不见色处故，名示色处相；不见

shēng xiāng wèi chù fǎ chù gù míng shì shēng xiāng wèi
声、香、味、触、法处故，名示声、香、味、

chù fǎ chùxiàng bú jiànyǎn jiè gù míng shì yǎn jiè xiàng bú jiàn
触、法处相。不见眼界故，名示眼界相；不见

ěr bí shé shēn yì jiè gù míng shì ěr bí shé shēn
耳、鼻、舌、身、意识界故，名示耳、鼻、舌、身、

yì jiè xiàng bú jiàn sè jiè gù míng shì sè jiè xiàng bú jiànshēng
意识相。不见色界故，名示色界相；不见声、

xiāng wèi chù fǎ jiè gù míng shì shēng xiāng wèi chù
香、味、触、法界故，名示声、香、味、触、

fǎ jiè xiàng bú jiànyǎn shí jiè gù míng shì yǎn shí jiè xiàng bú jiàn
法界相。不见眼识界故，名示眼识界相；不见

ěr bí shé shēn yì shí jiè gù míng shì ěr bí shé
耳、鼻、舌、身、意识界故，名示耳、鼻、舌、

shēn yì shí jiè xiàng bú jiànyǎnchù gù míng shì yǎnchùxiàng bú
身、意识界相。不见眼触故，名示眼触相；不

jiàn ěr bí shé shēn yì chù gù míng shì ěr bí shé
见耳、鼻、舌、身、意触故，名示耳、鼻、舌、

shēn yì chùxiàng bú jiànyǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu gù míng
身、意触相。不见眼触为缘所生诸受故，名

shì yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuxiàng bú jiàn ěr bí shé shēn
示眼触为缘所生诸受相；不见耳、鼻、舌、身、

yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu gù míng shì ěr bí shé shēn
意触为缘所生诸受故，名示耳、鼻、舌、身、

yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuxiàng bú jiàn dì jiè gù míng shì dì
意触为缘所生诸受相。不见地界故，名示地

jiè xiàng bú jiànshuǐ huǒ fēng kōng shí jiè gù míng shì shuǐ
界相；不见水、火、风、空、识界故，名示水、
huǒ fēng kōng shí jiè xiàng bú jiàn wú míng gù míng shì wú míng
火、风、空、识界相。不见无明故，名示无明
xiàng bú jiàn xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ
相；不见行识、名色、六处、触、受、爱、取、
yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōunǎo gù míng shì xíng nǎi zhì lǎo sǐ
有、生、老死愁叹苦忧恼故，名示行乃至老死
chóu tàn kǔ yōunǎo xiàng bú jiàn bù shī bō luó mì duō gù míng shì bù
愁叹苦忧恼相。不见布施波罗蜜多故，名示布
shī bō luó mì duō xiàng bú jiàn jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ
施波罗蜜多相；不见净戒、安忍、精进、静虑、
bō rě bō luó mì duō gù míng shì jìng jiè nǎi zhì bō rě bō luó mì duō
般若波罗蜜多故，名示净戒乃至般若波罗蜜多
xiàng bú jiàn nèi kōng gù míng shì nèi kōng xiàng bú jiàn wài kōng
相。不见内空故，名示内空相；不见外空、
nèi wài kōng kōng kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú
内外空、空空、大空、胜义空、有为空、无
wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sǎn wú sǎn kōng běn xìng kōng
为无空、毕竟空、无际空、散无散空、本性空、
zì gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng
自共相空、一切法空、不可得空、无性空、
zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng gù míng shì wài kōng nǎi zhì wú xìng zì
自性空、无性自性空故，名示外空乃至无性自
xìng kōng xiàng bú jiàn zhēn rú gù míng shì zhēn rú xiàng bú jiàn fǎ
性空相。不见真如故，名示真如相；不见法
jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píng děng xìng lí
界、法性、不虚妄性、不变异性、平等性、离
shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè
生性、法定、法住、实际、虚空界、不思議界
gù míng shì fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè xiàng bú jiàn kǔ shèng dì gù
故，名示法界乃至不思議界相。不见苦圣谛故，
míng shì kǔ shèng dì xiàng bú jiàn jí miè dào shèng dì gù míng
名示苦圣谛相；不见集、灭、道圣谛故，名
shì jí miè dào shèng dì xiàng bú jiàn sì jìng lǜ gù míng shì sì
示集、灭、道圣谛相。不见四静虑故，名示四
jìng lǜ xiàng bú jiàn sì wú liàng sì wú sè dìng gù míng shì sì wú
静虑相；不见四无量、四无色定故，名示四无

liàng sì wú sè dìngxiàng bú jiàn bā jiě tuō gù míng shì bā jiě tuō
量、四无色定相。不见八解脱故，名示八解脱
xiàng bú jiàn bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù gù míng shì
相；不见八胜处、九次第定、十遍处故，名示
bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchùxiàng bú jiàn sì niànzhù gù
八胜处、九次第定、十遍处相。不见四念住故，
míng shì sì niànzhùxiàng bú jiàn sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn
名示四念住相；不见四正断、四神足、五根、
wǔ lì qī děngjué zhī bā shèngdào zhī gù míng shì sì zhèngduàn
五力、七等觉支、八圣道支故，名示四正断
nǎi zhì bā shèngdào zhī xiàng bú jiàn kōng jiě tuō mén gù míng shì kōng
乃至八圣道支相。不见空解脱门故，名示空
jiě tuō mén xiàng bú jiàn wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén gù míng shì
解脱门相；不见无相、无愿解脱门故，名示
wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén xiàng bú jiàn sān shèng shí dì gù míng
无相、无愿解脱门相。不见三乘十地故，名
shì sān shèng shí dì xiàng bú jiàn pú sà shí dì gù míng shì pú sà shí
示三乘十地相；不见菩萨十地故，名示菩萨十
dì xiàng bú jiàn wǔ yǎn gù míng shì wǔ yǎn xiàng bú jiàn liù shéntōng
地相。不见五眼故，名示五眼相；不见六神通
gù míng shì liù shéntōng xiàng bú jiàn rú lái shí lì gù míng shì rú
故，名示六神通相。不见如来十力故，名示如
lái shí lì xiàng bú jiàn sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà
来十力相；不见四无所畏、四无碍解、大慈、大
bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ gù míng shì sì wú suǒ
悲、大喜、大舍、十八佛不共法故，名示四无所
wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ xiàng bú jiàn sān shí èr dà shì xiàng gù
畏乃至十八佛不共法相。不见三十二大士相故，
míng shì sān shí èr dà shì xiàng xiàng bú jiàn bā shí suí hǎo gù míng shì
名示三十二大士相相；不见八十随好故，名示
bā shí suí hǎo xiàng bú jiàn wú wàng shī fǎ gù míng shì wú wàng shī fǎ
八十随好相。不见无忘失法故，名示无忘失法
xiàng bú jiàn héngzhù shě xìng gù míng shì héngzhù shě xìng xiàng bú
相；不见恒住舍性故，名示恒住舍性相。不
jiàn yī qiè tuó luó ní mén gù míng shì yī qiè tuó luó ní mén xiàng bú
见一切陀罗尼门故，名示一切陀罗尼门相；不
jiàn yī qiè sān mó dì mén gù míng shì yī qiè sān mó dì mén xiàng bú
见一切三摩地门故，名示一切三摩地门相。不

jiàn yù liú guǒ gù míng shì yù liú guǒxiàng bú jiàn yī lái bù huán
见预流果故，名示预流果相；不见一来、不还、
ā luó hànguǒ dú jué pú tí gù míng shì yī lái bù huán ā
阿罗汉果、独觉菩提故，名示一来、不还、阿
luó hànguǒ dú jué pú tí xiàng bú jiàn yī qiè pú sà mó hē sà xíng gù
罗汉果、独觉菩提相。不见一切菩萨摩诃萨行故，
míng shì yī qiè pú sà mó hē sà xíngxiàng bú jiàn zhū fó wú shàngzhèng
名示一切菩萨摩诃萨行相；不见诸佛无上正
děng pú tí gù míng shì zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí xiàng bú jiàn
等菩提故，名示诸佛无上正等菩提相。不见
yī qiè zhì gù míng shì yī qiè zhì xiàng bú jiàn dào xiàng zhì yī qiè
一切智故，名示一切智相；不见道相智、一切
xiàng zhì gù míng shì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì xiàng shàn xiàn
相智故，名示道相智、一切相智相。善现，
yóu rú shì yì shēnshēn bō rě bō luó mì duōnéng shì shì jiān zhū fǎ shí
由如是义，甚深般若波罗蜜多能示世间诸法实
xiàng míng rú lái mǔ néng shēng rú lái
相，名如来母能生如来。”

ěr shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn yún hé rú shì
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！云何如是
shēnshēn bō rě bō luó mì duō bú jiàn sè gù míng shì sè xiàng bú jiàn
甚深般若波罗蜜多不见色故，名示色相；不见
shòu xiǎng xíng shí gù míng shì shòu xiǎng xíng shí xiàng
受、想、行、识故，名示受、想、行、识相？
rú shì nǎi zhì bú jiàn yī qiè zhì gù míng shì yī qiè zhì xiàng bú jiàn
如是乃至不见一切智故，名示一切智相；不见
dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì gù míng shì dào xiàng zhì yī qiè xiàng
道相智、一切相智故，名示道相智、一切相
zhì xiàng
智相？”

fó gào shàn xiàn shēnshēn bō rě bō luó mì duō yóu bù yuán
佛告善现：“甚深般若波罗蜜多，由不缘
sè ér shēng yú shí shì wéi bú jiàn sè gù míng shì sè xiàng bù yuán
色而生于识，是为不见色故，名示色相；不缘
shòu xiǎng xíng shí ér shēng yú shí shì wéi bú jiàn shòu xiǎng
受、想、行、识而生于识，是为不见受、想、
xíng shí gù míng shì shòu xiǎng xíng shí xiàng rú shì nǎi zhì
行、识故，名示受、想、行、识相。如是乃至

yóu bù yuán yī qiè zhì ér shēng yú shí shì wéi bú jiàn yī qiè zhì gù
由不缘一切智而生于识，是为不见一切智故，
míng shì yī qiè zhì xiàng bù yuán dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì ér shēng
名示一切智相；不缘道相智、一切相智而生
yú shí shì wéi bú jiàn dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì gù míng shì dào
于识，是为不见道相智、一切相智故，名示道
xiàng zhì yī qiè xiàng zhì xiàng shàn xiàn yóu rú shì yì shèn shēn
相智、一切相智相。善现，由如是义，甚深
bō rě bō luó mì duō néng shì jiān zhū fǎ shí xiàng míng rú lái mǔ
般若波罗蜜多能示世间诸法实相，名如来母
néng shēng rú lái
能生如来。

fù cì shàn xiàn shèn shēn bō rě bō luó mì duō néng wèi
“复次，善现，甚深般若波罗蜜多，能为
rú lái xiǎn shì jiān kōng gù míng rú lái mǔ néng shì rú lái shì jiān shí
如来显世间空故名如来母，能示如来世间实
xiàng
相。”

shí jù shòu shàn xiàn bó fó yán shì zūn yún hé rú shì shèn
时，具寿善现白佛言：“世尊！云何如是甚
shēn bō rě bō luó mì duō néng wèi rú lái xiǎn shì jiān kōng
深般若波罗蜜多，能为如来显世间空？”

fó yán shàn xiàn shèn shēn bō rě bō luó mì duō néng wèi
佛言：“善现，甚深般若波罗蜜多，能为
rú lái xiǎn sè shì jiān kōng xiǎn shòu xiǎng xíng shí shì jiān kōng
如来显色世间空，显受、想、行、识世间空；
xiǎn yǎn chù shì jiān kōng xiǎn ěr bí shé shēn yì chù shì jiān
显眼处世间空，显耳、鼻、舌、身、意处世间
kōng xiǎn sè chù shì jiān kōng xiǎn shēng xiāng wèi chù fǎ chù
空；显色处世间空，显声、香、味、触、法处
shì jiān kōng xiǎn yǎn jiè shì jiān kōng xiǎn ěr bí shé shēn
世间空；显眼界世间空，显耳、鼻、舌、身、
yì jiè shì jiān kōng xiǎn sè jiè shì jiān kōng xiǎn shēng xiāng wèi
意识界世间空；显色界世间空，显声、香、味、
chù fǎ jiè shì jiān kōng xiǎn yǎn shí jiè shì jiān kōng xiǎn ěr bí
触、法界世间空；显眼识界世间空，显耳、鼻、
shé shēn yì shí jiè shì jiān kōng xiǎn yǎn chù shì jiān kōng xiǎn ěr
舌、身、意识界世间空；显眼触世间空，显耳、

bí shé shēn yì chù shì jiānkōng xiǎnyǎnchù wéiyuánsuǒshēngzhū
鼻、舌、身、意触世间空；显眼触为缘所生诸
shòu shì jiānkōng xiǎn ěr bí shé shēn yì chù wéiyuánsuǒshēng
受世间空，显耳、鼻、舌、身、意触为缘所生
zhūshòu shì jiānkōng xiǎn dì jiè shì jiānkōng xiǎnshuǐ huǒ fēng
诸受世间空；显地界世间空，显水、火、风、
kōng shí jiè shì jiānkōng xiǎn shí èr zhī yuán qǐ shì jiānkōng xiǎn wǒ
空、识界世间空；显十二支缘起世间空；显我
jiàn wéigēnběn liù shí èr jiàn shì jiānkōng xiǎn shí shàn yè dào shì jiānkōng
见为根本六十二见世间空；显十善业道世间空；
xiǎn sì jìng lǜ shì jiānkōng xiǎn sì wú liàng sì wú sè dìng shì jiānkōng
显四静虑世间空，显四无量、四无色定世间空；
xiǎn bù shī bō luó mì duō shì jiānkōng nǎi zhì xiǎn bō rě bō luó mì duō
显布施波罗蜜多世间空，乃至显般若波罗蜜多
shì jiānkōng xiǎn nèi kōng shì jiānkōng nǎi zhì xiǎn wú xìng zì xìng kōng shì
世间空；显内空世间空，乃至显无性自性空世
jiānkōng xiǎn kǔ shèng dì shì jiānkōng xiǎn jí miè dào shèng dì
间空；显苦圣谛世间空，显集、灭、道圣谛
shì jiānkōng xiǎn bā jiě tuō shì jiānkōng xiǎn bā shèng chù jiǔ cì dì
世间空；显八解脱世间空，显八胜处、九次第
dìng shí biàn chù shì jiānkōng xiǎn sì niàn zhù shì jiānkōng nǎi zhì xiǎn
定、十遍处世间空；显四念住世间空，乃至显
bā shèng dào zhī shì jiānkōng xiǎn kōng jiě tuō mén shì jiānkōng xiǎn wú
八圣道支世间空；显空解脱门世间空，显无
xiàng wú yuàn jiě tuō mén shì jiānkōng xiǎn sān shèng shí dì shì jiānkōng
相、无愿解脱门世间空；显三乘十地世间空，
xiǎn pú sà shí dì shì jiānkōng xiǎn wǔ yǎn shì jiānkōng xiǎn liù shéntōng
显菩萨十地世间空；显五眼世间空，显六神通
shì jiānkōng xiǎn fó shí lì shì jiānkōng nǎi zhì xiǎn shí bā fó bú gòng
世间空；显佛十力世间空，乃至显十八佛不共
fǎ shì jiānkōng xiǎn sān shí èr dà shì xiàng shì jiānkōng xiǎn bā shí suí
法世间空；显三十二大士相世间空，显八十随
hǎo shì jiānkōng xiǎn wú wàng shī fǎ shì jiānkōng xiǎn héng zhù shě xìng shì
好世间空；显无忘失法世间空，显恒住舍性世
jiānkōng xiǎn yī qiè tuó luó ní mén shì jiānkōng xiǎn yī qiè sān mó dì
间空；显一切陀罗尼门世间空，显一切三摩地
mén shì jiānkōng xiǎn yù liú guǒ shì jiānkōng nǎi zhì xiǎn dú jué pú tí
门世间空；显预流果世间空，乃至显独觉菩提

shì jiānkōng xiǎn yī qiè pú sà mó hē sà xíng shì jiānkōng xiǎnzhū fó
世间空；显一切菩萨摩诃萨行世间空，显诸佛
wú shàngzhèngděng pú tí shì jiānkōng xiǎn yī qiè zhì shì jiānkōng xiǎn
无上正等菩提世间空；显一切智世间空，显
dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì shì jiānkōng shànxiàn yóu rú shì yì
道相智、一切相智世间空。善现，由如是义，
shènshēn bō rě bō luó mì duōnéng shì rú lái shì jiān shí xiàng míng rú
甚深般若波罗蜜多能示如来世间实相，名如
lái mǔnéngshēng rú lái
来母能生如来。

fù cì shànxiàn yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué yī
“复次，善现，一切如来、应、正等觉依

shēn bō rě bō luó mì duō néngwèi shì jiānxiǎn sè shì jiānkōng xiǎnshòu
深般若波罗蜜多，能为世间显色世间空，显受、
xiǎng xíng shí shì jiānkōng rú shì nǎi zhì xiǎn yī qiè zhì shì jiānkōng
想、行、识世间空，如是乃至显一切智世间空，
xiǎndào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì shì jiānkōng lìng zhū shì jiānshòu shì jiān
显道相智、一切相智世间空，令诸世间受世间
kōng xiǎng shì jiānkōng sī shì jiānkōng liǎo shì jiānkōng shànxiàn
空、想世间空、思世间空、了世间空。善现，
yóu rú shì yì shènshēn bō rě bō luó mì duō néng shì rú lái yīng
由如是义，甚深般若波罗蜜多，能示如来、应、
zhèngděngjué shì jiān shí xiàng míng rú lái mǔnéngshēng rú lái
正等觉世间实相，名如来母能生如来。

fù cì shànxiàn shènshēn bō rě bō luó mì duō néng shǐ
“复次，善现，甚深般若波罗蜜多，能使

rú lái yīng zhèngděngjué jiàn shì jiānkōng jiàn hé děng shì jiānkōng
如来、应、正等觉见世间空。见何等世间空？
wèijiàn sè shì jiānkōng jiànshòu xiǎng xíng shí shì jiānkōng rú
谓见色世间空，见受、想、行、识世间空，如
shì nǎi zhì jiàn yī qiè zhì shì jiānkōng jiàndào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì
是乃至见一切智世间空，见道相智、一切相智
shì jiānkōng shànxiàn yóu rú shì yì shènshēn bō rě bō luó mì duō
世间空。善现，由如是义，甚深般若波罗蜜多，
néng shì rú lái yīng zhèngděngjué shì jiān shí xiàng míng rú lái mǔ
能示如来、应、正等觉世间实相，名如来母
néngshēng rú lái
能生如来。

fù cì shànxiàn shènsēn bō rě bō luó mì duō néng shì
“复次，善现，甚深般若波罗蜜多，能示
rú lái yīng zhèngděngjué shì jiān bù kě sī yì xiàng míng rú lái mǔ
如来、应、正等觉世间不可思议相，名如来母
néng shì rú lái shì jiān shí xiàng
能示如来世间实相。”

shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn yún hé rú shì shèn
时，具寿善现白佛言：“世尊！云何如是甚
shēn bō rě bō luó mì duō néng shì rú lái yīng zhèngděngjué shì jiān
深般若波罗蜜多，能示如来、应、正等觉世间
bù kě sī yì xiàng
不可思议相？”

fó yán shànxiàn shènsēn bō rě bō luó mì duō néng shì
佛言：“善现，甚深般若波罗蜜多，能示
rú lái yīng zhèngděngjué sè shì jiān bù kě sī yì xiàng shòu xiǎng
如来、应、正等觉色世间不可思议相，受、想、
xíng shí shì jiān bù kě sī yì xiàng rú shì nǎi zhì yī qiè zhì shì jiān bù
行、识世间不可思议相，如是乃至一切智世间不
kě sī yì xiàng dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì shì jiān bù kě sī yì xiàng
可思议相，道相智、一切相智世间不可思议相。
shànxiàn yóu rú shì yì shènsēn bō rě bō luó mì duō néng shì rú
善现，由如是义，甚深般若波罗蜜多，能示如
lái yīng zhèngděngjué shì jiān shí xiàng míng rú lái mǔ néng shēng
来、应、正等觉世间实相，名如来母，能生
rú lái
如来。

fù cì shànxiàn shènsēn bō rě bō luó mì duō néng shì
“复次，善现，甚深般若波罗蜜多，能示
rú lái yīng zhèngděngjué shì jiān yuǎn lí xiàng míng rú lái mǔ
如来、应、正等觉世间远离相，名如来母，
néng shì rú lái shì jiān shí xiàng
能示如来世间实相。”

shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn yún hé rú shì shèn
时，具寿善现白佛言：“世尊！云何如是甚
shēn bō rě bō luó mì duō néng shì rú lái yīng zhèngděngjué shì jiān
深般若波罗蜜多，能示如来、应、正等觉世间
yuǎn lí xiàng
远离相？”

fó yán shànxiàn shènsēn bō rě bō luó mì duō néng shì
佛言：“善现，甚深般若波罗蜜多，能示

rú lái yīng zhèngděngjué sè shì jiānyuǎn lí xiàng shòu xiǎng
如来、应、正等觉色世间远离相，受、想、

xíng shí shì jiānyuǎn lí xiàng rú shì nǎi zhì yī qiè zhì shì jiānyuǎn lí
行、识世间远离相，如是乃至一切智世间远离

xiàng dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì shì jiānyuǎn lí xiàng shànxiàn
相，道相智、一切相智世间远离相。善现，

yóu rú shì yì shènsēn bō rě bō luó mì duō néng shì rú lái yīng
由如是义，甚深般若波罗蜜多，能示如来、应、

zhèngděngjué shì jiān shí xiàng míng rú lái mǔ néng shēng rú lái
正等觉世间实相，名如来母能生如来。

fù cì shànxiàn shènsēn bō rě bō luó mì duō néng shì
“复次，善现，甚深般若波罗蜜多，能示

rú lái yīng zhèngděngjué shì jiān jì jìngxiàng míng rú lái mǔ néng
如来、应、正等觉世间寂静相，名如来母，能

shì rú lái shì jiān shí xiàng
示如来世间实相。”

shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn yún hé rú shì shèn
时，具寿善现白佛言：“世尊！云何如是甚

shēn bō rě bō luó mì duō néng shì rú lái yīng zhèngděngjué shì jiān
深般若波罗蜜多，能示如来、应、正等觉世间

jì jìngxiàng
寂静相？”

fó yán shànxiàn shènsēn bō rě bō luó mì duō néng shì
佛言：“善现，甚深般若波罗蜜多，能示

rú lái yīng zhèngděngjué sè shì jiān jì jìngxiàng shòu xiǎng
如来、应、正等觉色世间寂静相，受、想、

xíng shí shì jiān jì jìngxiàng rú shì nǎi zhì yī qiè zhì shì jiān jì jìng
行、识世间寂静相，如是乃至一切智世间寂静

xiàng dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì shì jiān jì jìngxiàng shànxiàn
相，道相智、一切相智世间寂静相。善现，

yóu rú shì yì shènsēn bō rě bō luó mì duō néng shì rú lái yīng
由如是义，甚深般若波罗蜜多，能示如来、应、

zhèngděngjué shì jiān shí xiàng míng rú lái mǔ néng shēng rú lái
正等觉世间实相，名如来母能生如来。

fù cì shànxiàn shènsēn bō rě bō luó mì duō néng shì
“复次，善现，甚深般若波罗蜜多，能示

rú lái yīng zhèngděngjué shì jiān bì jìngkōngxiàng míng rú lái mǔ
如来、应、正等觉世间毕竟空相，名如来母，
néng shì rú lái shì jiān shí xiàng
能示如来世间实相。”

shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn yún hé rú shì shèn
时，具寿善现白佛言：“世尊！云何如是甚
shēn bō rě bō luó mì duō néng shì rú lái yīng zhèngděngjué shì jiān
深般若波罗蜜多，能示如来、应、正等觉世间
bì jìngkōngxiàng
毕竟空相？”

fó yán shànxiàn shènsēn bō rě bō luó mì duō néng shì
佛言：“善现，甚深般若波罗蜜多，能示
rú lái yīng zhèngděngjué sè shì jiān bì jìngkōngxiàng shòu xiǎng
如来、应、正等觉色世间毕竟空相，受、想、
xíng shí shì jiān bì jìngkōngxiàng rú shì nǎi zhì yī qiè zhì shì jiān bì
行、识世间毕竟空相，如是乃至一切智世间毕
jìngkōngxiàng dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì shì jiān bì jìngkōngxiàng
竟空相，道相智、一切相智世间毕竟空相。

shànxiàn yóu rú shì yì shènsēn bō rě bō luó mì duō néng shì rú
善现，由如是义，甚深般若波罗蜜多，能示如
lái yīng zhèngděngjué shì jiān shí xiàng míng rú lái mǔ néng shēng rú
来、应、正等觉世间实相，名如来母能生如
lái
来。

fù cì shànxiàn shènsēn bō rě bō luó mì duō néng shì
“复次，善现，甚深般若波罗蜜多，能示
rú lái yīng zhèngděngjué shì jiān wú xìngkōngxiàng míng rú lái mǔ
如来、应、正等觉世间无性空相，名如来母，
néng shì rú lái shì jiān shí xiàng
能示如来世间实相。”

shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn yún hé rú shì shèn
时，具寿善现白佛言：“世尊！云何如是甚
shēn bō rě bō luó mì duō néng shì rú lái yīng zhèngděngjué shì jiān
深般若波罗蜜多，能示如来、应、正等觉世间
wú xìngkōngxiàng
无性空相？”

fó yán shànxiàn shènsēn bō rě bō luó mì duō néng shì
佛言：“善现，甚深般若波罗蜜多，能示

rú lái yīng zhèngděngjué sè shì jiān wú xìngkōngxiàng shòu xiǎng
如来、应、正等觉色世间无性空相，受、想、
xíng shí shì jiān wú xìngkōngxiàng rú shì nǎi zhì yī qiè zhì shì jiān wú
行、识世间无性空相，如是乃至一切智世间无
xìngkōngxiàng dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì shì jiān wú xìngkōngxiàng
性空相，道相智、一切相智世间无性空相。

shànxiàn yóu rú shì yì shènsēn bō rě bō luó mì duō néng shì rú
善现，由如是义，甚深般若波罗蜜多，能示如
lái yīng zhèngděngjué shì jiān shí xiàng míng rú lái mǔ néng shēng rú
来、应、正等觉世间实相，名如来母能生如
lái
来。

fù cì shànxiàn shènsēn bō rě bō luó mì duō néng shì
“复次，善现，甚深般若波罗蜜多，能示

rú lái yīng zhèngděngjué shì jiān zì xìngkōngxiàng míng rú lái mǔ
如来、应、正等觉世间自性空相，名如来母，
néng shì rú lái shì jiān shí xiàng
能示如来世间实相。”

shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn yún hé rú shì shèn
时，具寿善现白佛言：“世尊！云何如是甚
shēn bō rě bō luó mì duō néng shì rú lái yīng zhèngděngjué shì jiān
深般若波罗蜜多，能示如来、应、正等觉世间
zì xìngkōngxiàng
自性空相？”

fó yán shànxiàn shènsēn bō rě bō luó mì duō néng shì
佛言：“善现，甚深般若波罗蜜多，能示

rú lái yīng zhèngděngjué sè shì jiān zì xìngkōngxiàng shòu xiǎng
如来、应、正等觉色世间自性空相，受、想、
xíng shí shì jiān zì xìngkōngxiàng rú shì nǎi zhì yī qiè zhì shì jiān zì
行、识世间自性空相，如是乃至一切智世间自
xìngkōngxiàng dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì shì jiān zì xìngkōngxiàng
性空相，道相智、一切相智世间自性空相。

shànxiàn yóu rú shì yì shènsēn bō rě bō luó mì duō néng shì rú
善现，由如是义，甚深般若波罗蜜多，能示如
lái yīng zhèngděngjué shì jiān shí xiàng míng rú lái mǔ néng shēng rú
来、应、正等觉世间实相，名如来母能生如
lái
来。

fù cì shànxiàn shènsēn bō rě bō luó mì duō néng shì
“复次，善现，甚深般若波罗蜜多，能示
rú lái yīng zhèngděngjué shì jiān wú xìng zì xìngkōngxiàng míng rú
如来、应、正等觉世间无性自性空相，名如
lái mǔ néng shì rú lái shì jiān shí xiàng
来母，能示如来世间实相。”

shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn yún hé rú shì shèn
时，具寿善现白佛言：“世尊！云何如是甚
shēn bō rě bō luó mì duō néng shì rú lái yīng zhèngděngjué shì jiān
深般若波罗蜜多，能示如来、应、正等觉世间
wú xìng zì xìngkōngxiàng
无性自性空相？”

fó yán shànxiàn shènsēn bō rě bō luó mì duō néng shì
佛言：“善现，甚深般若波罗蜜多，能示
rú lái yīng zhèngděngjué sè shì jiān wú xìng zì xìngkōngxiàng shòu
如来、应、正等觉色世间无性自性空相，受、
xiǎng xíng shí shì jiān wú xìng zì xìngkōngxiàng rú shì nǎi zhì yī qiè
想、行、识世间无性自性空相，如是乃至一切
zhì shì jiān wú xìng zì xìngkōngxiàng dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì shì jiān
智世间无性自性空相，道相智、一切相智世间
wú xìng zì xìngkōngxiàng shànxiàn yóu rú shì yì shènsēn bō rě bō
无性自性空相。善现，由如是义，甚深般若波
luó mì duō néng shì rú lái yīng zhèngděngjué shì jiān shí xiàng
罗蜜多，能示如来、应、正等觉世间实相，
míng rú lái mǔ néng shēng rú lái
名如来母能生如来。

fù cì shànxiàn shènsēn bō rě bō luó mì duō néng shì
“复次，善现，甚深般若波罗蜜多，能示
rú lái yīng zhèngděngjué shì jiān chúnkōngxiàng míng rú lái mǔ
如来、应、正等觉世间纯空相，名如来母，
néng shì rú lái shì jiān shí xiàng
能示如来世间实相。”

shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn yún hé rú shì shèn
时，具寿善现白佛言：“世尊！云何如是甚
shēn bō rě bō luó mì duō néng shì rú lái yīng zhèngděngjué shì jiān
深般若波罗蜜多，能示如来、应、正等觉世间
chúnkōngxiàng
纯空相？”

fó yán shànxiàn shènsēn bō rě bō luó mì duō néng shì
佛言：“善现，甚深般若波罗蜜多，能示

rú lái yīng zhèngděngjué sè shì jiānchúnkōngxiàng shòu xiǎng
如来、应、正等觉色世间纯空相，受、想、

xíng shí shì jiānchúnkōngxiàng rú shì nǎi zhì yī qiè zhì shì jiānchúnkōng
行、识世间纯空相，如是乃至一切智世间纯空

xiàng dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì shì jiānchúnkōngxiàng shànxiàn
相，道相智、一切相智世间纯空相。善现，

yóu rú shì yì shènsēn bō rě bō luó mì duō néng shì rú lái yīng
由如是义，甚深般若波罗蜜多，能示如来、应、

zhèngděngjué shì jiān shí xiàng míng rú lái mǔ néngshēng rú lái
正等觉世间实相，名如来母能生如来。

fù cì shànxiàn shènsēn bō rě bō luó mì duō néng shì
“复次，善现，甚深般若波罗蜜多，能示

rú lái yīng zhèngděngjué shì jiān wú wǒ xiàng míng rú lái mǔ néng
如来、应、正等觉世间无我相，名如来母，能

shì rú lái shì jiān shí xiàng
示如来世间实相。”

shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn yún hé rú shì shèn
时，具寿善现白佛言：“世尊！云何如是甚

shēn bō rě bō luó mì duō néng shì rú lái yīng zhèngděngjué shì jiān
深般若波罗蜜多，能示如来、应、正等觉世间

wú wǒ xiàng
无我相？”

fó yán shànxiàn shènsēn bō rě bō luó mì duō néng shì
佛言：“善现，甚深般若波罗蜜多，能示

rú lái yīng zhèngděngjué sè shì jiān wú wǒ xiàng shòu xiǎng
如来、应、正等觉色世间无我相，受、想、

xíng shí shì jiān wú wǒ xiàng rú shì nǎi zhì yī qiè zhì shì jiān wú wǒ
行、识世间无我相，如是乃至一切智世间无我

xiàng dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì shì jiān wú wǒ xiàng shànxiàn
相，道相智、一切相智世间无我相。善现，

yóu rú shì yì shènsēn bō rě bō luó mì duō néng shì rú lái yīng
由如是义，甚深般若波罗蜜多，能示如来、应、

zhèngděngjué shì jiān shí xiàng míng rú lái mǔ néngshēng rú lái
正等觉世间实相，名如来母能生如来。

fù cì shànxiàn shènsēn bō rě bō luó mì duō néng shì
“复次，善现，甚深般若波罗蜜多，能示

rú lái yīng zhèngděng jué shì jiān xiàng zhě wèi lìng bù qǐ cǐ shì jiān
如来、应、正等觉世间相者，谓令不起此世间
xiǎng yì lìng bù qǐ tā shì jiān xiǎng suǒ yǐ zhě hé yǐ yī qiè fǎ
想，亦令不起他世间想。所以者何？以一切法
jiē wú suǒ yǒu shí bù kě dé wú kě yī bǐ qǐ cǐ shì jiān tā shì jiān
皆无所有实不可得，无可依彼起此世间、他世间
xiǎng ”
想。”

ěr shí jù shòu shàn xiàn bó fó yán shì zūn shèn shēn bō rě
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！甚深般若
bō luó mì duō wèi dà shì gù chū xiàn shì jiān wèi bù kě sī yì shì gù
波罗蜜多，为大事出现世间，为不可思议事故
chū xiàn shì jiān wèi bù kě chēng liáng shì gù chū xiàn shì jiān wèi wú shù
出现世间，为不可称量事故出现世间，为无数
liàng shì gù chū xiàn shì jiān wèi wú děng děng shì gù chū xiàn shì jiān
量事故出现世间，为无等等事故出现世间。”

fó yán shàn xiàn rú shì rú shì rú rǔ suǒ shuō shèn
佛言：“善现，如是！如是！如汝所说。甚
shēn bō rě bō luó mì duō wèi dà shì gù chū xiàn shì jiān wèi bù kě sī
深般若波罗蜜多，为大事出现世间，为不可思
yì shì gù chū xiàn shì jiān wèi bù kě chēng liáng shì gù chū xiàn shì jiān
议事故出现世间，为不可称量事故出现世间，
wèi wú shù liàng shì gù chū xiàn shì jiān wèi wú děng děng shì gù chū xiàn
为无数量事故出现世间，为无等等事故出现
shì jiān
世间。

shàn xiàn yún hé rú shì shèn shēn bō rě bō luó mì duō wèi
“善现，云何如是甚深般若波罗蜜多，为
dà shì gù chū xiàn shì jiān shàn xiàn yī qiè rú lái yīng zhèng děng
大事出现世间？善现，一切如来、应、正等
jué jiē yǐ jiù bá yī qiè yǒu qíng wú shí zàn shě ér wéi dà shì shèn shēn
觉，皆以救拔一切有情无时暂舍而为大事，甚深
bō rě bō luó mì duō wèi cǐ dà shì gù chū xiàn shì jiān
般若波罗蜜多，为此大事出现世间。

shàn xiàn yún hé rú shì shèn shēn bō rě bō luó mì duō wèi
“善现，云何如是甚深般若波罗蜜多，为
bù kě sī yì shì gù chū xiàn shì jiān shàn xiàn yī qiè rú lái yīng
不可思议事故出现世间？善现，一切如来、应、

zhèngděng jué suǒ yǒuzhèngděng jué xìng rú lái xìng zì rán jué xìng
正等觉所有正等觉性、如来性、自然觉性、
yī qiè zhì xìng jiē bù kě sī yì shènsēn bō rě bō luó mì duō wèi
一切智性，皆不可思议，甚深般若波罗蜜多，为
cǐ bù kě sī yì shì gù chūxiàn shì jiān
此不可思议事故出现世间。

shànxiàn yún hé rú shì shènsēn bō rě bō luó mì duō wèi
“善现，云何如是甚深般若波罗蜜多，为
bù kě chēngliáng shì gù chūxiàn shì jiān shànxiàn yī qiè rú lái yīng
不可称量事故出现世间？善现，一切如来、应、
zhèngděng jué suǒ yǒuzhèngděng jué xìng rú lái xìng zì rán jué xìng
正等觉所有正等觉性、如来性、自然觉性、
yī qiè zhì xìng dìng wú yǒuqíngyǒuqíngshù shè sān jiè wǔ qù sì shēng
一切智性，定无有情有情数摄三界、五趣、四生
shè zhě kě néngchēngliáng shènsēn bō rě bō luó mì duō wèi cǐ bù
摄者可能称量，甚深般若波罗蜜多，为此不
kě chēngliáng shì gù chūxiàn shì jiān
可称量事故出现世间。

shànxiàn yún hé rú shì shènsēn bō rě bō luó mì duō wèi
“善现，云何如是甚深般若波罗蜜多，为
wú shù liàng shì gù chūxiàn shì jiān shànxiàn yī qiè rú lái yīng
无数量事故出现世间？善现，一切如来、应、
zhèngděng jué suǒ yǒuzhèngděng jué xìng rú lái xìng zì rán jué xìng
正等觉所有正等觉性、如来性、自然觉性、
yī qiè zhì xìng dìng wú yǒuqíngyǒuqíngshù shè sān jiè wǔ qù sì shēng
一切智性，定无有情有情数摄三界、五趣、四生
shè zhě zhī qí shù liàng shènsēn bō rě bō luó mì duō wèi cǐ wú shù
摄者知其数量，甚深般若波罗蜜多，为此无数
liàng shì gù chūxiàn shì jiān
量事故出现世间。

shànxiàn yún hé rú shì shènsēn bō rě bō luó mì duō wèi
“善现，云何如是甚深般若波罗蜜多，为
wú děngděng shì gù chūxiàn shì jiān shànxiàn yī qiè rú lái yīng
无等等事故出现世间？善现，一切如来、应、
zhèngděng jué suǒ yǒuzhèngděng jué xìng rú lái xìng zì rán jué xìng
正等觉，所有正等觉性、如来性、自然觉性、
yī qiè zhì xìng yī qiè shì jiānyǒuqíng jí fǎ shàng wú děngzhě kuàng
一切智性，一切世间有情及法，尚无等者，况

yǒunéngguò shèshēn bō rě bō luó mì duō wèi cǐ wú dēngdēng shì gù
有能过！甚深般若波罗蜜多，为此无等等事故
chūxiàn shì jiān
出现世间。”

shí jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì zūn wéidàn rú lái
时，具寿善现复白佛言：“世尊！为但如来、
yīng zhèngděng jué suǒ yǒuzhèngděng jué xìng rú lái xìng zì rán jué
应、正等觉所有正等觉性、如来性、自然觉
xìng yī qiè zhì xìng bù kě sī yì bù kě chēngliáng wú shùliàng
性、一切智性不可思议、不可称量、无数量、
wú dēngdēng wéigèngyǒu yú fǎ yé
无等等，为更有余法耶？”

fó yán shànxiàn fēi dàn rú lái yīng zhèngděng jué suǒ
佛言：“善现，非但如来、应、正等觉所
yǒuzhèngděng jué xìng rú lái xìng zì rán jué xìng yī qiè zhì xìng bù
有正等觉性、如来性、自然觉性、一切智性不
kě sī yì bù kě chēngliáng wú shùliàng wú dēngdēng yì yǒu
可思议、不可称量、无数量、无等等，亦有
yú fǎ bù kě sī yì bù kě chēngliáng wú shùliàng wú dēngdēng
余法不可思议、不可称量、无数量、无等等。
shànxiàn wèi sè yì bù kě sī yì bù kě chēngliáng wú shùliàng
善现，谓色亦不可思议、不可称量、无数量、
wú dēngdēng shòu xiǎng xíng shí yì bù kě sī yì bù kě chēng
无等等，受、想、行、识亦不可思议、不可称
liáng wú shùliàng wú dēngdēng rú shì nǎi zhì yī qiè zhì yì bù kě
量、无数量、无等等。如是乃至一切智亦不可
sī yì bù kě chēngliáng wú shùliàng wú dēngdēng dào xiàng zhì
思议、不可称量、无数量、无等等，道相智、
yī qiè xiàng zhì yì bù kě sī yì bù kě chēngliáng wú shùliàng wú
一切相智亦不可思议、不可称量、无数量、无
dēngdēng shànxiàn yī qiè fǎ yì bù kě sī yì bù kě chēngliáng
等等。善现，一切法亦不可思议、不可称量、
wú shùliàng wú dēngdēng shànxiàn yú yī qiè fǎ zhēn fǎ xìngzhōng
无数量、无等等。善现，于一切法真法性中，
xīn jí xīn suǒ jiē bù kě dé
心及心所皆不可得。

fù cì shànxiàn sè bù kě shī shè bù kě sī yì bù kě
“复次，善现，色不可施設不可思议、不可

chēngliáng wú shùliàng wú dēngdēngxìng shòu xiǎng xíng shí
称量、无数量、无等等性，受、想、行、识
yì bù kě shī shè bù kě sī yì bù kě chēngliáng wú shùliàng wú
亦不可施設不可思议、不可称量、无数量、无
dēngdēngxìng rú shì nǎi zhì yī qiè zhì bù kě shī shè bù kě sī yì
等等性，如是乃至一切智不可施設不可思议、
bù kě chēngliáng wú shùliàng wú dēngdēngxìng dào xiàng zhì yī
不可称量、无数量、无等等性，道相智、一
qiè xiàng zhì yì bù kě shī shè bù kě sī yì bù kě chēngliáng wú shù
切相智亦不可施設不可思议、不可称量、无数
liàng wú dēngdēngxìng
量、无等等性。”

ěr shí jù shòu shàn xiàn bó fó yán shì zūn hé yīn yuán gù
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！何因缘故，
sè bù kě shī shè bù kě sī yì bù kě chēngliáng wú shùliàng wú
色不可施設不可思议、不可称量、无数量、无
dēngdēngxìng shòu xiǎng xíng shí yì bù kě shī shè bù kě sī yì
等等性？受、想、行、识亦不可施設不可思议、
bù kě chēngliáng wú shùliàng wú dēngdēngxìng rú shì nǎi zhì yī
不可称量、无数量、无等等性？如是乃至一
qiè zhì bù kě shī shè bù kě sī yì bù kě chēngliáng wú shùliàng
切智不可施設不可思议、不可称量、无数量、
wú dēngdēngxìng dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì yì bù kě shī shè bù kě
无等等性，道相智、一切相智亦不可施設不可
sī yì bù kě chēngliáng wú shùliàng wú dēngdēngxìng
思议、不可称量、无数量、无等等性？”

fó yán shàn xiàn sè bù kě shī shè sī yì chēngliáng
佛言：“善现，色不可施設思议、称量、
shùliàng píngděng bù píngděngxìng gù shòu xiǎng xíng shí yì
数量、平等不平等性故，受、想、行、识亦
bù kě shī shè sī yì chēngliáng shùliàng píngděng bù píngděngxìng
不可施設思议、称量、数量、平等不平等性
gù rú shì nǎi zhì yī qiè zhì bù kě shī shè sī yì chēngliáng shù
故，如是乃至一切智不可施設思议、称量、数
liàng píngděng bù píngděngxìng gù dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì yì
量、平等不平等性故，道相智、一切相智亦
bù kě shī shè sī yì chēngliáng shùliàng píngděng bù píngděngxìng
不可施設思议、称量、数量、平等不平等性

gù
故。”

shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn hé yīn yuán gù
时，具寿善现白佛言：“世尊！何因缘故，
sè bù kě shī shè sī yì chēngliáng shùliàng píngděng bù píngděng
色不可施設思议、称量、数量、平等不平等
xìng shòu xiǎng xíng shí yì bù kě shī shè sī yì chēngliáng
性，受、想、行、识亦不可施設思议、称量、
shùliàng píngděng bù píngděng xìng rú shì nǎi zhì yī qiè zhì bù kě shī
数量、平等不平等性，如是乃至一切智不可施
shè sī yì chēngliáng shùliàng píngděng bù píngděng xìng dào xiàng
设思议、称量、数量、平等不平等性，道相
zhì yī qiè xiàng zhì yì bù kě shī shè sī yì chēngliáng shùliàng
智、一切相智亦不可施設思议、称量、数量、
píngděng bù píngděng xìng
平等不平等性？”

fó yán shànxiàn sè zì xìng bù kě sī yì bù kě chēngliáng
佛言：“善现，色自性不可思议、不可称量、
wú shùliàng wú děngděng wú zì xìng gù sè bù kě shī shè sī yì
无数量、无等等、无自性故，色不可施設思议、
chēngliáng shùliàng píngděng bù píngděng xìng shòu xiǎng xíng
称量、数量、平等不平等性；受、想、行、
shí zì xìng yì bù kě sī yì bù kě chēngliáng wú shùliàng wú děng
识自性亦不可思议、不可称量、无数量、无等
děng wú zì xìng gù shòu xiǎng xíng shí yì bù kě shī shè sī
等、无自性故，受、想、行、识亦不可施設思
yì chēngliáng shùliàng píngděng bù píngděng xìng rú shì nǎi zhì
议、称量、数量、平等不平等性。如是乃至
yī qiè zhì zì xìng bù kě sī yì bù kě chēngliáng wú shùliàng wú
一切智自性不可思议、不可称量、无数量、无
děngděng wú zì xìng gù yī qiè zhì bù kě shī shè sī yì chēngliáng
等等、无自性故，一切智不可施設思议、称量、
shùliàng píngděng bù píngděng xìng dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì zì
数量、平等不平等性；道相智、一切相智自
xìng yì bù kě sī yì bù kě chēngliáng wú shùliàng wú děngděng
性亦不可思议、不可称量、无数量、无等等、
wú zì xìng gù dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì yì bù kě shī shè sī yì
无自性故，道相智、一切相智亦不可施設思议、

chēngliáng shùliàng píngděng bù píngděngxìng
称量、数量、平等不平等性。

fù cì shànxiàn sè bù kě dé gù bù kě sī yì bù kě
“复次，善现，色不可得故不可思议、不可

chēngliáng wú shùliàng wú děngděng shòu xiǎng xíng shí yì
称量、无数量、无等等，受、想、行、识亦

bù kě dé gù bù kě sī yì bù kě chēngliáng wú shùliàng wú děng
不可得故不可思议、不可称量、无数量、无等

děng rú shì nǎi zhì yī qiè zhì bù kě dé gù bù kě sī yì bù kě
等，如是乃至一切智不可得故不可思议、不可

chēngliáng wú shùliàng wú děngděng dàoxiàng zhì yī qiè xiàng
称量、无数量、无等等，道相智、一切相

zhì yì bù kě dé gù bù kě sī yì bù kě chēngliáng wú shùliàng
智亦不可得故不可思议、不可称量、无数量、

wú děngděng
无等等。”

shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn yǐ hé yīn yuán sè
时，具寿善现白佛言：“世尊！以何因缘色

bù kě dé gù bù kě sī yì bù kě chēngliáng wú shùliàng wú děng
不可得故不可思议、不可称量、无数量、无等

děng shòu xiǎng xíng shí yì bù kě dé gù bù kě sī yì bù
等，受、想、行、识亦不可得故不可思议、不

kě chēngliáng wú shùliàng wú děngděng rú shì nǎi zhì yī qiè zhì
可称量、无数量、无等等，如是乃至一切智

bù kě dé gù bù kě sī yì bù kě chēngliáng wú shùliàng wú děng
不可得故不可思议、不可称量、无数量、无等

děng dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì yì bù kě dé gù bù kě sī yì
等，道相智、一切相智亦不可得故不可思议、

bù kě chēngliáng wú shùliàng wú děngděng
不可称量、无数量、无等等？”

fó yán shànxiàn sè wú xiànliàng gù bù kě dé bù kě dé
佛言：“善现，色无限量故不可得，不可得

gù bù kě sī yì bù kě chēngliáng wú shùliàng wú děngděng
故不可思议、不可称量、无数量、无等等；

shòu xiǎng xíng shí yì wú xiànliàng gù bù kě dé bù kě dé gù
受、想、行、识亦无限量故不可得，不可得故

bù kě sī yì bù kě chēngliáng wú shùliàng wú děngděng rú
不可思议、不可称量、无数量、无等等。如

shì nǎi zhì yī qiè zhì wú xiànliàng gù bù kě dé bù kě dé gù bù kě
是乃至一切智无量故不可得，不可得故不可
sī yì bù kě chēngliáng wú shùliàng wú dēngděng dào xiàng zhì
思议、不可称量、无数量、无等等；道相智、
yī qiè xiàng zhì yì wú xiànliàng gù bù kě dé bù kě dé gù bù kě sī
一切相智亦无量故不可得，不可得故不可思
yì bù kě chēngliáng wú shùliàng wú dēngděng
议、不可称量、无数量、无等等。”

shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn fù hé yīn yuán sè
时，具寿善现白佛言：“世尊！复何因缘色
wú xiànliàng gù bù kě dé shòu xiǎng xíng shí yì wú xiànliàng gù
无量故不可得，受、想、行、识亦无量故
bù kě dé rú shì nǎi zhì yī qiè zhì wú xiànliàng gù bù kě dé dào
不可得，如是乃至一切智无量故不可得，道
xiàng zhì yī qiè xiàng zhì yì wú xiànliàng gù bù kě dé
相智、一切相智亦无量故不可得？”

fó yán shànxiàn sè xiàng bù kě sī yì bù kě chēngliáng
佛言：“善现，色相不可思议、不可称量、
wú shùliàng wú dēngděng gù wú xiànliàng shòu xiǎng xíng shí
无数量、无等等故无量，受、想、行、识
xiàng yì bù kě sī yì bù kě chēngliáng wú shùliàng wú dēngděng
相亦不可思议、不可称量、无数量、无等等
gù wú xiànliàng rú shì nǎi zhì yī qiè zhì xiàng bù kě sī yì bù kě
故无量，如是乃至一切智相不可思议、不可
chēngliáng wú shùliàng wú dēngděng gù wú xiànliàng dào xiàng zhì
称量、无数量、无等等故无量，道相智、
yī qiè xiàng zhì xiàng yì bù kě sī yì bù kě chēngliáng wú shùliàng
一切相智相亦不可思议、不可称量、无数量、
wú dēngděng gù wú xiànliàng
无等等故无量。

fù cì shànxiàn yú yì yún hé sè bù kě sī yì bù
“复次，善现，于意云何？色不可思议、不
kě chēngliáng wú shùliàng wú dēngděngzhōng sè kě dé fǒu shòu
可称量、无数量、无等等中，色可得不可？受、
xiǎng xíng shí bù kě sī yì bù kě chēngliáng wú shùliàng wú
想、行、识不可思议、不可称量、无数量、无
dēngděngzhōng shòu xiǎng xíng shí kě dé fǒu rú shì nǎi zhì
等等中，受、想、行、识可得不可？如是乃至

yī qiè zhì bù kě sī yì bù kě chēngliáng wú shùliàng wú dēngdēng
一切智不可思议、不可称量、无数量、无等等
zhōng yī qiè zhì kě dé fǒu dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì bù kě sī
中，一切智可得不可？道相智、一切相智不可思
yì bù kě chēngliáng wú shùliàng wú dēngdēngzhōng dào xiàng
议、不可称量、无数量、无等等中，道相
zhì yī qiè xiàng zhì kě dé fǒu
智、一切相智可得不可？”

shànxiàn duì yuē fú yě shì zūn fú yě shàn shì
善现对曰：“不也！世尊！不也！善逝！”

fó yán shànxiàn rú shì rú shì yóu cǐ yīn yuán yī
佛言：“善现，如是！如是！由此因缘，一

qiè fǎ jiē bù kě sī yì bù kě chēngliáng wú shùliàng wú dēngdēng
切法皆不可思议、不可称量、无数量、无等等。

shànxiàn yǐ yī qiè fǎ jiē bù kě sī yì bù kě chēngliáng wú shù
善现，以一切法皆不可思议、不可称量、无数

liàng wú dēngdēng gù yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué suǒ yǒu
量、无等等故，一切如来、应、正等觉所有

zhèngděngjué fǎ rú lái fǎ zì rán jué fǎ yī qiè zhì fǎ yì
正等觉法、如来法、自然觉法、一切智法，亦

bù kě sī yì bù kě chēngliáng wú shùliàng wú dēngdēng shàn
不可思议、不可称量、无数量、无等等。善

xiàn yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué suǒ yǒu zhèngděngjué fǎ
现，一切如来、应、正等觉所有正等觉法、

rú lái fǎ zì rán jué fǎ yī qiè zhì fǎ jiē bù kě sī yì sī yì
如来法、自然觉法、一切智法皆不可思议，思议

miè gù bù kě chēngliáng chēngliáng miè gù wú shùliàng shùliàng
灭故；不可称量，称量灭故；无数量，数量

miè gù wú dēngdēng dēngdēng miè gù shànxiàn yóu cǐ yīn yuán
灭故；无等等，等等灭故。善现，由此因缘，

yī qiè fǎ yì bù kě sī yì bù kě chēngliáng wú shùliàng wú dēng
一切法亦不可思议、不可称量、无数量、无等

dēng
等。

shànxiàn yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué suǒ yǒu zhèng
“善现，一切如来、应、正等觉所有正

dēngjué fǎ rú lái fǎ zì rán jué fǎ yī qiè zhì fǎ jiē bù kě sī
等觉法、如来法、自然觉法、一切智法皆不可思

yì guò sī yì gù bù kě chēngliáng guòchēngliáng gù wú shù
议，过思议故；不可称量，过称量故；无数
liàng guòshùliàng gù wú dēngdēng guòdēngdēng gù shànxiàn
量，过数量故；无等等，过等等故。善现，
yóu cǐ yīn yuán yī qiè fǎ yì bù kě sī yì bù kě chēngliáng wú
由此因缘，一切法亦不可思议、不可称量、无
shùliàng wú dēngdēng
数量、无等等。

shànxiàn bù kě sī yì zhě dàn yǒu bù kě sī yì zēng yǔ
“善现，不可思议者但有不可思议增语，
bù kě chēngliángzhě dàn yǒu bù kě chēngliángzēng yǔ wú shùliàngzhě
不可称量者但有不可称量增语，无数量者
dàn yǒu wú shùliàngzēng yǔ wú dēngdēngzhě dàn yǒu wú dēngdēngzēng
但有无数量增语，无等等者但有无等等增
yǔ shànxiàn yóu cǐ yīn yuán yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué
语。善现，由此因缘，一切如来、应、正等觉
suǒ yǒuzhèngděngjué fǎ rú lái fǎ zì rán jué fǎ yī qiè zhì fǎ
所有正等觉法、如来法、自然觉法、一切智法，
jiē bù kě sī yì bù kě chēngliáng wú shùliàng wú dēngdēng
皆不可思议、不可称量、无数量、无等等。

shànxiàn bù kě sī yì zhě rú xū kōng bù kě sī yì gù
“善现，不可思议者，如虚空不可思议故；
bù kě chēngliángzhě rú xū kōng bù kě chēngliáng gù wú shùliàngzhě
不可称量者，如虚空不可称量故；无数量者，
rú xū kōng wú shùliàng gù wú dēngdēngzhě rú xū kōng wú dēngdēng
如虚空无数量故；无等等者，如虚空无等等
gù shànxiàn yóu cǐ yīn yuán yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué
故。善现，由此因缘，一切如来、应、正等觉
suǒ yǒuzhèngděngjué fǎ rú lái fǎ zì rán jué fǎ yī qiè zhì fǎ
所有正等觉法、如来法、自然觉法、一切智法，
jiē bù kě sī yì bù kě chēngliáng wú shùliàng wú dēngdēng
皆不可思议、不可称量、无数量、无等等。

shànxiàn yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué suǒ yǒuzhèng
“善现，一切如来、应、正等觉所有正
děngjué fǎ rú lái fǎ zì rán jué fǎ yī qiè zhì fǎ shēngwén
等觉法、如来法、自然觉法、一切智法，声闻、

dú jué shì jiāntiān rén ā sù luòděng jiē xī bù néng sī yì
独⁹觉、世间天、人、阿素洛等，皆悉不能思议、
chēngliáng shùliàng děngděng shànxiàn yóu cǐ yīn yuán yī qiè
称量、数量、等等。善现，由此因缘，一切
rú lái yīng zhèngděng jué suǒ yǒu zhèngděng jué fǎ rú lái fǎ
如来、应、正等觉所有正等觉法、如来法、
zì rán jué fǎ yī qiè zhì fǎ jiē bù kě sī yì bù kě chēngliáng
自然觉法、一切智法，皆不可思议、不可称量、
wú shùliàng wú děngděng
无数量、无等等。”

fó shuō rú shì bù kě sī yì bù kě chēngliáng wú shùliàng
佛说如是不可思议、不可称量、无数量、
wú děngděng pǐn shí zhòngzhōng yǒu wǔ bǎi bì chū bú shòuzhū lòu xīn
无等等品时，众中有五百苾刍，不受诸漏心
dé jiě tuō fù yǒu èr bǎi bì chū ní jiē bú shòuzhū lòu xīn dé jiě tuō
得解脱。复有二百苾刍尼，皆不受诸漏心得解脱。
fù yǒu liù bǎi wū bō suǒ jiā yú zhū fǎ zhōng yuǎn chén lí gòushēng jìng
复有六百邬波索迦于诸法中，远尘离垢生净
fǎ yǎn fù yǒu sān bǎi wū bō sī jiā yì yú zhū fǎ zhōng yuǎn chén lí
法眼。复有三百邬波斯迦亦于诸法中，远尘离
gòushēng jìng fǎ yǎn fù yǒu èr qiān pú sà mó hē sà dé wú shēng fǎ
垢生净法眼。复有二千菩萨摩诃萨得无生法
rěn yú xián jié zhōngdāngshòu fó jì
忍，于贤劫中当受佛记。

大般若波罗蜜多经卷第四百四十三

⁹ 大正藏：缘；永乐北藏及龙藏：独

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì sì bǎi sì shí sì
大般若波罗蜜多经卷第四百四十四

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

dì èr fēn chéng bàn pǐn dì sì shí bā
第二分 成办品第四十八

ěr shí jù shòu shàn xiàn bó fó yán shì zūn shèn shēn bō rě
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！甚深般若
bō luó mì duō wèi dà shì gù chū xiàn shì jiān wèi bù kě sī yì shì gù
波罗蜜多，为大事故出现世间，为不可思议事故
chū xiàn shì jiān wèi bù kě chēng liáng shì gù chū xiàn shì jiān wèi wú shù
出现世间，为不可称量事故出现世间，为无数
liàng shì gù chū xiàn shì jiān wèi wú děng děng shì gù chū xiàn shì jiān
量事故出现世间，为无等等事故出现世间。”

fó gào shàn xiàn rú shì rú shì rú rǔ suǒ shuō shèn shēn
佛告善现：“如是！如是！如汝所说。甚深
bō rě bō luó mì duō wèi dà shì gù chū xiàn shì jiān nǎi zhì wèi wú děng
般若波罗蜜多，为大事故出现世间，乃至为无等
děng shì gù chū xiàn shì jiān hé yǐ gù shàn xiàn shèn shēn bō rě bō
等事故出现世间。何以故？善现，甚深般若波
luó mì duō néng chéng bàn bù shī bō luó mì duō yì néng chéng bàn jìng
罗蜜多，能成办布施波罗蜜多，亦能成办净
jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō néng chéng
戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多；能成
bàn nèi kōng yì néng chéng bàn wài kōng nèi wài kōng kōng kōng dà
办内空，亦能成办外空、内外空、空空、大
kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú
空、胜义空、有为空、无为空、毕竟空、无
jì kōng sǎn wú sǎn kōng běn xìng kōng zì gòng xiàng kōng yī qiè
际空、散无散空、本性空、自共相空、一切
fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng
法空、不可得空、无性空、自性空、无性自性
kōng néng chéng bàn zhēn rú yì néng chéng bàn fǎ jiè fǎ xìng
空；能成办真如，亦能成办法界、法性、

bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píngděng xìng lí shēng xìng fǎ
不 虚 妄 性、不 变 异 性、平 等 性、离 生 性、法
dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè néng chéng bàn
定、法 住、实 际、虚 空 界、不 思 议 界；能 成 办
kǔ shèng dì yì néng chéng bàn jí miè dào shèng dì néng chéng
苦 圣 谛，亦 能 成 办 集、灭、道 圣 谛；能 成
bàn sì jìng lǜ yì néng chéng bàn sì wú liàng sì wú sè dìng néng
办 四 静 虑，亦 能 成 办 四 无 量、四 无 色 定；能
chéng bàn bā jiě tuō yì néng chéng bàn bā shèng chù jiǔ cì dì dìng
成 办 八 解 脱，亦 能 成 办 八 胜 处、九 次 第 定、
shí biàn chù néng chéng bàn sì niàn zhù yì néng chéng bàn sì zhèng duàn
十 遍 处；能 成 办 四 念 住，亦 能 成 办 四 正 断、
sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī
四 神 足、五 根、五 力、七 等 觉 支、八 圣 道 支；
néng chéng bàn kōng jiě tuō mén yì néng chéng bàn wú xiàng wú yuàn jiě
能 成 办 空 解 脱 门，亦 能 成 办 无 相、无 愿 解
tuō mén néng chéng bàn sān shèng shí dì yì néng chéng bàn pú sà shí
脱 门；能 成 办 三 乘 十 地，亦 能 成 办 菩 萨 十
dì néng chéng bàn wǔ yǎn yì néng chéng bàn liù shén tōng néng chéng
地；能 成 办 五 眼，亦 能 成 办 六 神 通；能 成
bàn rú lái shí lì yì néng chéng bàn sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě
办 如 来 十 力，亦 能 成 办 四 无 所 畏、四 无 碍 解、
dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ néng chéng
大 慈、大 悲、大 喜、大 舍、十 八 佛 不 共 法；能 成
bàn sān shí èr dà shì xiàng yì néng chéng bàn bā shí suí hǎo néng chéng
办 三 十 二 大 士 相，亦 能 成 办 八 十 随 好；能 成
bàn wú wàng shī fǎ yì néng chéng bàn héng zhù shě xìng néng chéng bàn
办 无 忘 失 法，亦 能 成 办 恒 住 舍 性；能 成 办
yī qiè tuó luó ní mén yì néng chéng bàn yī qiè sān mó dì mén néng
一 切 陀 罗 尼 门，亦 能 成 办 一 切 三 摩 地 门；能
chéng bàn yù liú guǒ yì néng chéng bàn yī lái bù huán ā luó hàn
成 办 预 流 果，亦 能 成 办 一 来、不 还、阿 罗 汉
guǒ dú jué pú tí néng chéng bàn yī qiè pú sà mó hē sà xíng yì
果、独 觉 菩 提。能 成 办 一 切 菩 萨 摩 诃 萨 行，亦
néng chéng bàn zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí néng chéng bàn yī qiè
能 成 办 诸 佛 无 上 正 等 菩 提；能 成 办 一 切
zhì yì néng chéng bàn dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì
智，亦 能 成 办 道 相 智、一 切 相 智。

shànxiàn rú chà dì lì guàndǐng dà wáng wēi dé zì zài
“善现，如刹帝力灌顶大王，威德自在
xiáng fú yī qiè yǐ zhūguó shì fù zhǔ dà chén duāngōng wú wéi ān
降伏一切，以诸国事付嘱大臣，端拱无为，安
wēnkuài lè rú lái yì ěr wéi dà fǎ wáng wēi dé zì zài xiáng fú
隐快乐。如来亦尔，为大法王，威德自在降伏
yī qiè yǐ shēngwén fǎ ruò dú jué fǎ ruò pú sà fǎ ruò zhū
一切，以声闻法、若独觉法、若菩萨法、若诸
fó fǎ jiē xī fù zhǔshēnshēn bō rě bō luó mì duō yóu cǐ bō rě bō
佛法，皆悉付嘱甚深般若波罗蜜多，由此般若波
luó mì duō jiē néngchéngbàn yī qiè shì yè shì gù shànxiàn shēn
罗蜜多，皆能成办一切事业。是故，善现，甚
shēn bō rě bō luó mì duō wèi dà shì gù chūxiàn shì jiān nǎi zhì wèi wú
深般若波罗蜜多，为大事故出现世间，乃至为无
děngděng shì gù chūxiàn shì jiān
等等事故出现世间。

fù cì shànxiàn shēnshēn bō rě bō luó mì duō yú sè
“复次，善现，甚深般若波罗蜜多，于色
wú qǔ wú zhí gù chūxiàn shì jiānnéngchéngbàn shì yú shòu xiǎng
无取无执故，出现世间能成办事；于受、想、
xíng shí wú qǔ wú zhí gù chūxiàn shì jiānnéngchéngbàn shì yú yǎn
行、识无取无执故，出现世间能成办事。于眼
chù wú qǔ wú zhí gù chūxiàn shì jiānnéngchéngbàn shì yú ěr bí
处无取无执故，出现世间能成办事；于耳、鼻、
shé shēn yì chù wú qǔ wú zhí gù chūxiàn shì jiānnéngchéngbàn shì
舌、身、意处无取无执故，出现世间能成办事。
yú sè chù wú qǔ wú zhí gù chūxiàn shì jiānnéngchéngbàn shì yú
于色处无取无执故，出现世间能成办事；于
shēng xiāng wèi chù fǎ chù wú qǔ wú zhí gù chūxiàn shì jiān
声、香、味、触、法处无取无执故，出现世间
néngchéngbàn shì yú yǎn jiè wú qǔ wú zhí gù chūxiàn shì jiānnéng
能成办事。于眼界无取无执故，出现世间能
chéngbàn shì yú ěr bí shé shēn yì jiè wú qǔ wú zhí gù
成办事；于耳、鼻、舌、身、意界无取无执故，
chūxiàn shì jiānnéngchéngbàn shì yú sè jiè wú qǔ wú zhí gù chūxiàn
出现世间能成办事。于色界无取无执故，出现
shì jiānnéngchéngbàn shì yú shēng xiāng wèi chù fǎ jiè wú
世间能成办事；于声、香、味、触、法界无

qǔ wú zhí gù chūxiàn shì jiānnéngchéngbàn shì yú yǎn shí jiè wú qǔ
取无执故，出现世间能成办事。于眼识界无取

wú zhí gù chūxiàn shì jiānnéngchéngbàn shì yú ěr bí shé
无执故，出现世间能成办事；于耳、鼻、舌、

shēn yì shí jiè wú qǔ wú zhí gù chūxiàn shì jiānnéngchéngbàn shì
身、意识界无取无执故，出现世间能成办事。

yú yǎnchù wú qǔ wú zhí gù chūxiàn shì jiānnéngchéngbàn shì yú ěr
于眼触无取无执故，出现世间能成办事；于耳、

bí shé shēn yì chù wú qǔ wú zhí gù chūxiàn shì jiānnéngchéng
鼻、舌、身、意触无取无执故，出现世间能成

bàn shì yú yǎnchù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu wú qǔ wú zhí gù chūxiàn
办事。于眼触为缘所生诸受无取无执故，出现

shì jiānnéngchéngbàn shì yú ěr bí shé shēn yì chù wéiyuán
世间能成办事；于耳、鼻、舌、身、意触为缘

suǒ shēng zhū shòu wú qǔ wú zhí gù chūxiàn shì jiānnéngchéngbàn shì
所生诸受无取无执故，出现世间能成办事。

yú dì jiè wú qǔ wú zhí gù chūxiàn shì jiānnéngchéngbàn shì yú shuǐ
于地界无取无执故，出现世间能成办事；于水、

huǒ fēng kōng shí jiè wú qǔ wú zhí gù chūxiàn shì jiānnéngchéng
火、风、空、识界无取无执故，出现世间能成

bàn shì yú wú míng wú qǔ wú zhí gù chūxiàn shì jiānnéngchéngbàn shì
办事。于无明无取无执故，出现世间能成办事；

yú xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu
于行、识、名色、六处、触、受、爱、取、有、

shēng lǎo sǐ wú qǔ wú zhí gù chūxiàn shì jiānnéngchéngbàn shì
生、老死无取无执故，出现世间能成办事。

yú bù shī bō luó mì duō wú qǔ wú zhí gù chūxiàn shì jiānnéngchéng
于布施波罗蜜多无取无执故，出现世间能成

bàn shì nǎi zhì yú bō rě bō luó mì duō wú qǔ wú zhí gù chūxiàn shì
办事；乃至般若波罗蜜多无取无执故，出现世

jiānnéngchéngbàn shì yú nèi kōng wú qǔ wú zhí gù chūxiàn shì jiān
间能成办事。于内空无取无执故，出现世间

néngchéngbàn shì nǎi zhì yú wú xìng zì xìng kōng wú qǔ wú zhí gù chū
能成办事；乃至于无性自性空无取无执故，出

xiàn shì jiānnéngchéngbàn shì yú zhēn rú wú qǔ wú zhí gù chūxiàn shì
现世间能成办事。于真如无取无执故，出现世

jiānnéngchéngbàn shì nǎi zhì yú bù sī yì jiè wú qǔ wú zhí gù chū
间能成办事；乃至于不思議界无取无执故，出

xiàn shì jiānnéngchéngbàn shì yú kǔ shèng dì wú qǔ wú zhí gù chū
现世间能成办事。于苦圣谛无取无执故，出
xiàn shì jiānnéngchéngbàn shì yú jí miè dào shèng dì wú qǔ wú
现世间能成办事；于集、灭、道圣谛无取无
zhí gù chūxiàn shì jiānnéngchéngbàn shì yú sì jìng lǜ wú qǔ wú zhí
执故，出现世间能成办事。于四静虑无取无执
gù chūxiàn shì jiānnéngchéngbàn shì yú sì wú liàng sì wú sè dìng
故，出现世间能成办事；于四无量、四无色定
wú qǔ wú zhí gù chūxiàn shì jiānnéngchéngbàn shì yú bā jiě tuō wú
无取无执故，出现世间能成办事。于八解脱无
qǔ wú zhí gù chūxiàn shì jiānnéngchéngbàn shì yú bā shèng chù
取无执故，出现世间能成办事；于八胜处、
jiǔ cì dì dìng shí biàn chù wú qǔ wú zhí gù chūxiàn shì jiānnéngchéng
九次第定、十遍处无取无执故，出现世间能成
bàn shì yú sì niàn zhù wú qǔ wú zhí gù chūxiàn shì jiānnéngchéngbàn
办事。于四念住无取无执故，出现世间能成办
shì nǎi zhì yú bā shèng dào zhī wú qǔ wú zhí gù chūxiàn shì jiānnéng
事；乃至八圣道支无取无执故，出现世间能
chéngbàn shì yú kōng jiě tuō mén wú qǔ wú zhí gù chūxiàn shì jiān
成办事。于空解脱门无取无执故，出现世间
néngchéngbàn shì yú wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén wú qǔ wú zhí gù
能成办事；于无相、无愿解脱门无取无执故，
chūxiàn shì jiānnéngchéngbàn shì yú sān shèng shí dì wú qǔ wú zhí gù
出现世间能成办事。于三乘十地无取无执故，
chūxiàn shì jiānnéngchéngbàn shì yú pú sà shí dì wú qǔ wú zhí gù
出现世间能成办事；于菩萨十地无取无执故，
chūxiàn shì jiānnéngchéngbàn shì yú wǔ yǎn wú qǔ wú zhí gù chūxiàn
出现世间能成办事。于五眼无取无执故，出现
shì jiānnéngchéngbàn shì yú liù shéntōng wú qǔ wú zhí gù chūxiàn shì
世间能成办事；于六神通无取无执故，出现世
jiānnéngchéngbàn shì yú rú lái shí lì wú qǔ wú zhí gù chūxiàn shì
间能成办事。于如来十力无取无执故，出现世
jiānnéngchéngbàn shì nǎi zhì yú shí bā fó bú gòng fǎ wú qǔ wú zhí
间能成办事；乃至十八佛不共法无取无执
gù chūxiàn shì jiānnéngchéngbàn shì yú sān shí èr dà shì xiàng wú qǔ
故，出现世间能成办事。于三十二大士相无取
wú zhí gù chūxiàn shì jiānnéngchéngbàn shì yú bā shí suí hǎo wú qǔ
无执故，出现世间能成办事；于八十随好无取

wú zhí gù chūxiàn shì jiānnéngchéngbàn shì yú wú wàng shī fǎ wú
无执故，出现世间能成办事。于无忘失法无
qǔ wú zhí gù chūxiàn shì jiānnéngchéngbàn shì yú héngzhù shěxìng wú
取无执故，出现世间能成办事；于恒住舍性无
qǔ wú zhí gù chūxiàn shì jiānnéngchéngbàn shì yú yī qiè tuó luó ní
取无执故，出现世间能成办事。于一切陀罗尼
mén wú qǔ wú zhí gù chūxiàn shì jiānnéngchéngbàn shì yú yī qiè sān
门无取无执故，出现世间能成办事；于一切三
mó dì mén wú qǔ wú zhí gù chūxiàn shì jiānnéngchéngbàn shì yú yù
摩地门无取无执故，出现世间能成办事。于预
liú guǒ wú qǔ wú zhí gù chūxiàn shì jiānnéngchéngbàn shì nǎi zhì yú
流果无取无执故，出现世间能成办事；乃至
dú jué pú tí wú qǔ wú zhí gù chūxiàn shì jiānnéngchéngbàn shì yú
独觉菩提无取无执故，出现世间能成办事。于
yī qiè pú sà mó hē sà xíng wú qǔ wú zhí gù chūxiàn shì jiānnéngchéng
一切菩萨摩诃萨行无取无执故，出现世间能成
bàn shì yú zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí wú qǔ wú zhí gù chū
办事；于诸佛无上正等菩提无取无执故，出
xiàn shì jiānnéngchéngbàn shì yú yī qiè zhì wú qǔ wú zhí gù chūxiàn
现世间能成办事。于一切智无取无执故，出现
shì jiānnéngchéngbàn shì yú dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì wú qǔ wú
世间能成办事；于道相智、一切相智无取无
zhí gù chūxiàn shì jiānnéngchéngbàn shì
执故，出现世间能成办事。”

ěr shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn yún hé rú shì
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！云何如是
shènshēn bō rě bō luó mì duō yú sè wú qǔ wú zhí yú shòu xiǎng
甚深般若波罗蜜多，于色无取无执，于受、想、
xíng shí yì wú qǔ wú zhí nǎi zhì yú yī qiè zhì wú qǔ wú zhí yú
行、识亦无取无执，乃至一切智无取无执，于
dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì yì wú qǔ wú zhí gù chūxiàn shì jiānnéng
道相智、一切相智亦无取无执故，出现世间能
chéngbàn shì
成办事？”

fó gào shànxiàn yú yì yún hé rǔ pō jiàn sè kě qǔ kě zhí
佛告善现：“于意云何？汝颇见色可取可执
fǒu pō jiànshòu xiǎng xíng shí kě qǔ kě zhí fǒu nǎi zhì pō jiàn
不？颇见受、想、行、识可取可执不？乃至颇见

yī qiè zhì kě qǔ kě zhí fǒu pō jiàndào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì kě
一切智可取可执不？颇见道相智、一切相智可
qǔ kě zhí fǒu
取可执不？”

shànxiàn duì yuē fú yě shì zūn fú yě shàn shì
善现对曰：“不也！世尊！不也！善逝！”

fó yán shànxiàn shàn zāi shàn zāi rú shì rú shì
佛言：“善现，善哉！善哉！如是！如是！”

rú rǔ suǒshuō shànxiàn wǒ yì bú jiàn sè kě qǔ kě zhí bú jiànshòu
如汝所说。善现，我亦不见色可取可执，不见受、
xiǎng xíng shí kě qǔ kě zhí nǎi zhì bú jiàn yī qiè zhì kě qǔ kě zhí
想、行、识可取可执，乃至不见一切智可取可执，
bú jiàndào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì kě qǔ kě zhí yóu bú jiàn gù bù
不见道相智、一切相智可取可执，由不见故不
qǔ yóu bù qǔ gù bù zhí yóu cǐ yīn yuán shènshēn bō rě bō luó
取，由不取故不执。由此因缘，甚深般若波罗
mì duō yú sè wú qǔ wú zhí yú shòu xiǎng xíng shí wú qǔ
蜜多，于色无取无执，于受、想、行、识无取
wú zhí rú shì nǎi zhì yú yī qiè zhì wú qǔ wú zhí yú dào xiàng zhì
无执，如是乃至于一切智无取无执，于道相智、
yī qiè xiàng zhì yì wú qǔ wú zhí
一切相智亦无取无执。

shànxiàn wǒ yì bú jiàn yī qiè rú lái yīng zhèngděng jué
“善现，我亦不见一切如来、应、正等觉

suǒyǒuzhèngděng jué fǎ rú lái fǎ zì rán jué fǎ yī qiè zhì fǎ
所有正等觉法、如来法、自然觉法、一切智法
kě qǔ kě zhí yóu bú jiàn gù bù qǔ yóu bù qǔ gù bù zhí shènshēn
可取可执，由不见故不取，由不取故不执。甚深

bō rě bō luó mì duō yì fù rú shì dōu bú jiàn yǒu yī qiè rú lái yīng
般若波罗蜜多亦复如是，都不见有一切如来、应、

zhèngděng jué suǒyǒuzhèngděng jué fǎ rú lái fǎ zì rán jué fǎ
正等觉所有正等觉法、如来法、自然觉法、

yī qiè zhì fǎ kě qǔ kě zhí yóu cǐ yīn yuán wú qǔ wú zhí shì gù
一切智法可取可执，由此因缘无取无执。是故，

shànxiàn zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí bù yīng
善现，诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，不应

yú sè ruò qǔ ruò zhí bù yīng yú shòu xiǎng xíng shí ruò qǔ ruò
于色若取若执，不应于受、想、行、识若取若

zhí rú shì nǎi zhì bù yīng yú yī qiè zhì ruò qǔ ruò zhí bù yīng yú dào
执，如是乃至不应于一切智若取若执，不应于道
xiàng zhì yī qiè xiàng zhì ruò qǔ ruò zhí yì bù yīng yú yī qiè rú lái
相智、一切相智若取若执，亦不应于一切如来、
yīng zhèngděng jué suǒ yǒu zhèngděng jué fǎ rú lái fǎ zì rán jué
应、正等觉所有正等觉法、如来法、自然觉
fǎ yī qiè zhì fǎ ruò qǔ ruò zhí
法、一切智法若取若执。”

ěr shí yù sè jiè zhū tiān zhòng jù bó fó yán shì zūn rú
尔时，欲色界诸天众俱白佛言：“世尊！如
shì bō rě bō luó mì duō zuì wéi shēn nán jiàn nán jué bù kě xún sī
是般若波罗蜜多最为甚深，难见难觉，不可寻思
chāo xún sī jìng jì jìng wēi miào shěn dì chén mì jí cōng huì zhě nǎi
超寻思境，寂静微妙审谛沉密，极聪慧者乃
néng liǎo zhī ruò zhū yǒu qíng néng shēn xìn jiě rú shì bō rě bō luó mì duō
能了知。若诸有情能深信解如是般若波罗蜜多，
dāng zhī bǐ céng gòng yǎng guò qù wú liàng zhū fó yú zhū fó suǒ fā hóng
当知彼曾供养过去无量诸佛，于诸佛所发弘
shì yuàn duō zhòng shàn gēn shì duō shàn yǒu yǐ wéi wú liàng shàn yǒu shè
誓愿多种善根，事多善友，已为无量善友摄
shòu nǎi néng xìn jiě rú shì bō rě bō luó mì duō ruò yǒu dé wén rú
受，乃能信解如是般若波罗蜜多。若有得闻如
shì bō rě bō luó mì duō shēn shēng xìn jiě dāng zhī bǐ lèi jí shì pú
是般若波罗蜜多深生信解，当知彼类即是菩
sà dìng dé wú shàng zhèngděng pú tí shì zūn jiǎ shǐ sān qiān dà
萨，定得无上正等菩提。世尊！假使三千大
qiān shì jiè zhū yǒu qíng lèi yī qiè jiē chéng suí xìn xíng suí fǎ xíng
千世界诸有情类，一切皆成随信行、随法行、
dì bā yù liú yī lái bù huán ā luó hàn dú jué bǐ suǒ
第八、预流、一来、不还、阿罗汉、独觉，彼所
chéng jiù ruò zhì ruò duàn bù rú yǒu rén yī rì yú cǐ shēn shēn bō rě
成就若智若断，不如有人一日于此甚深般若
bō luó mì duō rěn yào sī wéi chēng liáng guān chá shì rén yú cǐ shēn
波罗蜜多忍乐思惟，称量观察。是人于此甚
shēn bō rě bō luó mì duō suǒ chéng jiù rěn shèng bǐ zhì duàn wú liàng
深般若波罗蜜多所成就忍，胜彼智断无量
wú biān hé yǐ gù zhū suí xìn xíng ruò zhì ruò duàn nǎi zhì dú jué ruò
无边。何以故？诸随信行若智若断，乃至独觉若

zhì ruò duàn jiē shì yǐ dé wú shēng fǎ rěn zhū pú sà mó hē sà rěn
智若断，皆是已得无生法忍诸菩萨摩诃萨忍
shǎo fēn gù
少分故。”

ěr shí fó gào zhū tiān zhòng yán shàn zāi shàn zāi rú rǔ
尔时，佛告诸天众言：“善哉！善哉！如汝
suǒ shuō zhū suí xìn xíng ruò suí fǎ xíng dì bā yù liú yī lái
所说。诸随信行、若随法行、第八、预流、一来、
bù huán ā luó hàn dú jué suǒ yǒu zhì duàn jiē shì yǐ dé wú shēng
不还、阿罗汉、独觉所有智断，皆是已得无生
fǎ rěn zhū pú sà mó hē sà rěn zhī shǎo fēn tiān zhòng dāng zhī ruò shàn
法忍诸菩萨摩诃萨忍之少分。天众当知！若善
nán zǐ shàn nǚ rén děng zàn tīng rú shì shēn shēn bō rě bō luó mì duō
男子、善女人等，暂听如是甚深般若波罗蜜多，
wén yǐ xìn jiě shū xiě shòu chí dú sòng xiū xí sī wéi yǎn
闻已信解、书写、受持、读诵、修习、思惟、演
shuō shì shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng sù chū shēng sǐ zhèng dé niè pán
说，是善男子、善女人等速出生死证得涅槃，
chéng jiù rú lái zhèng děng jué zhì shèng qiú èr shèng zhū shàn nán zǐ
成就如来正等觉智，胜求二乘诸善男子、
shàn nǚ rén děng yuǎn lí bō rě bō luó mì duō xué yú jīng diǎn ruò jīng yī
善女人等远离般若波罗蜜多学余经典若经一
jié ruò yī jié yú suǒ yǐ zhě hé yú cǐ bō rě bō luó mì duō shēn
劫若一劫余。所以者何？于此般若波罗蜜多甚
shēn jīng zhōng guǎng shuō yī qiè wēi miào shèng fǎ zhū suí xìn xíng ruò
深经中，广说一切微妙胜法，诸随信行、若
suí fǎ xíng dì bā yù liú yī lái bù huán ā luó hàn dú
随法行、第八、预流、一来、不还、阿罗汉、独
jué pú sà mó hē sà jiē yīng yú cǐ jīng qín xiū xué suí suǒ yuàn qiú jiē
觉、菩萨摩诃萨皆应于此精勤修学，随所愿求皆
sù jiū jìng suǒ zuò shì yè yī qiè rú lái yīng zhèng děng jué jiē yī
速究竟所作事业，一切如来、应、正等觉皆依
cǐ xué yǐ zhèng zhèng zhèng dāng zhèng wú shàng zhèng děng pú tí
此学，已证、正证、当证无上正等菩提。”

shí zhū tiān zhòng jù fā shēng yán rú shì bō rě bō luó mì
时，诸天众俱发声言：“如是般若波罗蜜
duō shì dà bō luó mì duō shì bù kě sī yì bō luó mì duō shì bù kě
多是大波罗蜜多，是不可思议波罗蜜多，是不可

chēngliáng bō luó mì duō shì wú shùliàng bō luó mì duō shì wú děng
称量波罗蜜多，是无数量波罗蜜多，是无等
děng bō luó mì duō shì zūn zhū suí xìn xíng ruò suí fǎ xíng dì bā
等波罗蜜多。世尊！诸随信行、若随法行、第八、
yù liú yī lái bù huán ā luó hàn dú jué jiē yú rú shì shèn
预流、一来、不还、阿罗汉、独觉皆于如是甚
shēn bō rě bō luó mì duō jīng qín xiū xué sù chūshēng sǐ zhèng wú
深般若波罗蜜多，精勤修学，速出生死，证无
yú yī bō niè pán jiè yī qiè pú sà mó hē sà zhòng jiē yú rú shì shèn
余依般涅槃界。一切菩萨摩诃萨众皆于如是甚
shēn bō rě bō luó mì duō jīng qín xiū xué sù zhèng wú shàngzhèngděng
深般若波罗蜜多，精勤修学，速证无上正等
pú tí rù wú yú yī bō niè pán jiè shì zūn suī zhūshēngwén
菩提，入无余依般涅槃界。世尊！虽诸声闻、
dú jué pú sà jiē yī rú shì shènshēn bō rě bō luó mì duō jīng qín xiū
独觉、菩萨皆依如是甚深般若波罗蜜多，精勤修
xué gè dé jiū jìng suǒ zuò shì yè ér shì bō rě bō luó mì duō wú zēng
学，各得究竟所作事业，而是般若波罗蜜多无增
wú jiǎn
无减。”

ěr shí yù jiè sè jiè tiānzhòngshuō shì yǔ yǐ huān xǐ yǒngyuè
尔时，欲界、色界天众说是语已欢喜踊跃，
yú cǐ bō rě bō luó mì duōshēnshēng xìn yào dǐng lǐ fó zú yòurào sān
于此般若波罗蜜多深生信乐，顶礼佛足右绕三
zā cí fó huángōng qù huì wèiyuǎn jù shí bú xiàn
匝辞佛还宫，去会未远俱时不现。

ěr shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn ruò pú sà mó
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！若菩萨摩
hē sà wénshuō rú shì shènshēn bō rě bō luó mì duōshēnshēng xìn jiě
诃萨闻说如是甚深般若波罗蜜多深生信解，
shū xiě shòu chí dú sòng xiū xí sī wéi yǎnshuō gòngyǎng
书写、受持、读诵、修习、思惟、演说，供养
gōngjìng zūnzhòngzàn tàn shì pú sà mó hē sà cóng hé chù mò lái
恭敬、尊重赞叹，是菩萨摩诃萨从何处没来
shēng cǐ jiān
生此间？”

fó gàoshànxiàn ruò pú sà mó hē sà wénshuō rú shì shènshēn
佛告善现：“若菩萨摩诃萨闻说如是甚深

bō rě bō luó mì duōshēnshēng xìn jiě shū xiě shòu chí dú sòng
般若波罗蜜多深生信解，书写、受持、读诵、
xiū xí rú lǐ sī wéi gòngyǎnggōngjìng zūnzhòngzàn tàn cháng
修习、如理思惟、供养恭敬、尊重赞叹，常
suí fǎ shī qǐng wèn yì qù ruò xíng ruò lì ruò zuò ruò wò wú
随法师请¹⁰问义趣，若行、若立、若坐、若卧无
shí zàn shě rú xīn shēng dú bù lí qí mǔ nǎi zhì wèi dé shēnshēn bō
时暂舍，如新生犊不离其母，乃至未得甚深般
rě bō luó mì duōsuǒyǒu yì qù jiū jìngtōng lì néngwèi tā shuō
若波罗蜜多所有义趣，究竟通利，能为他说，
zhōng bù shě lí rú shì bō rě bō luó mì duōshēnshēnjīngdiǎn jí shuō fǎ
终不舍离如是般若波罗蜜多甚深经典及说法
shī shànxiàndāng zhī shì pú sà mó hē sà cóngrénzhōngmò lái shēng
师。善现当知！是菩萨摩诃萨从人中没来生
cǐ jiān hé yǐ gù shànxiàn shì pú sà mó hē sà xiān shì yǐ wén
此间。何以故？善现，是菩萨摩诃萨先世已闻
shēnshēn bō rě bō luó mì duō wén yǐ shòu chí dú sòng xiū xí
甚深般若波罗蜜多，闻已受持、读诵、修习、
rú lǐ sī wéi fù néngshū xiě zhòngbǎoyán shì yòu yǐ zhǒngzhǒng
如理思惟，复能书写众宝严饰，又以种种
shàngmiào huāmán tú sǎnděngxiāng yī fú yīng luò bǎochuáng
上妙华鬘、涂散等香、衣服、璎珞、宝幢、
fān gài jì yuè dēngmíng gòngyǎnggōngjìng zūnzhòngzàn tàn
幡盖、伎乐、灯明，供养恭敬、尊重赞叹。
yóu cǐ shàngēn lí bā wú xiá cóngrén qù mò huánshēngrénzhōng wén
由此善根离八无暇，从人趣没还生人中，闻
shuō rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō shēnshēng xìn jiě shū xiě
说如是甚深般若波罗蜜多，深生信解，书写、
shòu chí dú sòng xiū xí sī wéi yǎnshuō gòngyǎnggōngjìng
受持、读诵、修习、思惟、演说，供养恭敬、
zūnzhòngzàn tàn
尊重赞叹。”

shí jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì zūn pō yǒu pú sà
时，具寿善现复白佛言：“世尊！颇有菩萨
mó hē sà chéng jiù rú shì shūshènggōng dé gòngyǎngchéng shì tā fāng
摩诃萨成就如是殊胜功德，供养承事他方

¹⁰ 大正藏：咨；永乐北藏及龙藏：请

rú lái yīng zhèngděngjué cóng bǐ chù mò lái shēng cǐ jiān wén
如来、应、正等觉，从彼处没来生此间，闻
shuō rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duōshēnshēng xìn jiě shū xiě
说如是甚深般若波罗蜜多深生信解，书写、
shòu chí dú sòng xiū xí sī wéi yǎnshuō gòngyǎnggōngjìng
受持、读诵、修习、思惟、演说，供养恭敬、
zūnzhòngzàn tàn wú xiè juàn fǒu
尊重赞叹，无懈倦不？”

fó gàoshànxiàn rú shì rú shì yǒu pú sà mó hē sà chéng
佛告善现：“如是！如是！有菩萨摩诃萨成
jiù rú shì shūshènggōng dé gòngyǎngchéng shì tā fāng rú lái yīng
就如是殊胜功德，供养承事他方如来、应、
zhèngděngjué cóng bǐ chù mò lái shēng cǐ jiān wénshuō rú shì shēn
正等觉，从彼处没来生此间，闻说如是甚
shēn bō rě bō luó mì duōshēnshēng xìn jiě shū xiě shòu chí dú sòng
深般若波罗蜜多深生信解，书写、受持、读诵、
xiū xí sī wéi yǎnshuō gòngyǎnggōngjìng zūnzhòngzàn tàn
修习、思惟、演说，供养恭敬、尊重赞叹，
wú xiè juàn xīn suǒ yǐ zhě hé shì pú sà mó hē sà xiāncóng tā fāng
无懈倦心。所以者何？是菩萨摩诃萨先从他方
wú liàng fó suǒ wénshuō rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō shēn
无量佛所，闻说如是甚深般若波罗蜜多，深
shēng xìn jiě shū xiě shòu chí dú sòng xiū xí sī wéi yǎn
生信解，书写、受持、读诵、修习、思惟、演
shuō gòngyǎnggōngjìng zūnzhòngzàn tàn wú xiè juàn xīn bǐ shèng
说，供养恭敬、尊重赞叹，无懈倦心，彼乘
rú shì shàngēn lì gù cóng bǐ chù mò lái shēng cǐ jiān
如是善根力故，从彼处没来生此间。

fù cì shànxiàn yǒu pú sà mó hē sà cóng dǔ shǐ duōtiān
“复次，善现，有菩萨摩诃萨从睹史多天
zhòngtóng fēn mò lái shēng rén zhōng bǐ yì chéng jiù rú shì gōng dé
众同分没来生人中，彼亦成就如是功德。
suǒ yǐ zhě hé shì pú sà mó hē sà xiān shì yǐ yú dǔ shǐ duōtiān cí
所以者何？是菩萨摩诃萨先世已于睹史多天慈
shì pú sà mó hē sà suǒ qǐngwèn bō rě bō luó mì duōshēnshēng yì qù
氏菩萨摩诃萨所，请问般若波罗蜜多甚深义趣，
bǐ shèng rú shì shàngēn lì gù cóng bǐ chù mò lái shēng rén zhōng wén
彼乘如是善根力故，从彼处没来生人中，闻

shuō rú shì shènshēn bō rě bō luó mì duōshēnshēng xìn jiě shū xiě
说如是甚深般若波罗蜜多深生信解，书写、
shòu chí dú sòng xiū xí sī wéi yǎnshuō gòngyǎnggōngjìng
受持、读诵、修习、思惟、演说，供养恭敬、
zūnzhòngzàn tàn wú xiè juàn xīn
尊重赞叹，无懈倦心。

fù cì shànxiàn yǒu pú sà shèngzhūshànnán zǐ shàn nǚ
“复次，善现，有菩萨乘诸善男子、善女
rén děng suī yú xiān shì dé wén bō rě bō luó mì duō nǎi zhì bù shī bō
人等，虽于先世得闻般若波罗蜜多乃至布施波
luó mì duō ér bù qǐngwènshēnshēn yì qù jīn shēngrénzhōngwénshuō
罗蜜多，而不请问甚深义趣，今生人中闻说
rú shì shènshēn bō rě bō luó mì duō qí xīn mí mèn yóu yù qiè
如是甚深般若波罗蜜多，其心迷闷、犹豫、怯
ruò huòshēng yì jiě nán kě kāi wù
弱，或生异解，难可开悟。

fù cì shànxiàn yǒu pú sà shèngzhūshànnán zǐ shàn nǚ
“复次，善现，有菩萨乘诸善男子、善女
rén děng suī yú xiān shì dé wén nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng ér
人等，虽于先世得闻内空乃至无性自性空，而
bù qǐngwènshēnshēn yì qù suī yú xiān shì dé wénzhēn rú nǎi zhì bù
不请问甚深义趣；虽于先世得闻真如乃至不
sī yì jiè ér bù qǐngwènshēnshēn yì qù suī yú xiān shì dé wén kǔ
思议界，而不请问甚深义趣；虽于先世得闻苦、
jí miè dào shèng dì ér bù qǐngwènshēnshēn yì qù jīn shēng
集、灭、道圣谛，而不请问甚深义趣。今生
rénzhōngwénshuō rú shì shènshēn bō rě bō luó mì duō qí xīn mí mèn
人中闻说如是甚深般若波罗蜜多，其心迷闷、
yóu yù qiè ruò huòshēng yì jiě nán kě kāi wù
犹豫、怯弱，或生异解，难可开悟。

fù cì shànxiàn yǒu pú sà shèngzhūshànnán zǐ shàn nǚ
“复次，善现，有菩萨乘诸善男子、善女
rén děng suī yú xiān shì dé wén sì jìng lǜ sì wú liàng sì wú sè
人等，虽于先世得闻四静虑、四无量、四无色
dìng ér bù qǐngwènshēnshēn yì qù suī yú xiān shì dé wén bā jiě tuō
定，而不请问甚深义趣；虽于先世得闻八解脱、
bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù ér bù qǐngwènshēnshēn yì
八胜处、九次第定、十遍处，而不请问甚深义

qù suī yú xiān shì dé wén sì niàn zhù nǎi zhì bā shèng dào zhī ér bù
趣；虽于先世得闻四念住乃至八圣道支，而不
qǐng wèn shēn shēn yì qù suī yú xiān shì dé wén kōng wú xiàng wú yuàn
请问甚深义趣；虽于先世得闻空、无相、无愿
jiě tuō mén ér bù qǐng wèn shēn shēn yì qù suī yú xiān shì dé wén sān
解脱门，而不请问甚深义趣；虽于先世得闻三
shèng pú sà shí dì ér bù qǐng wèn shēn shēn yì qù jīn shēng rén
乘、菩萨十地，而不请问甚深义趣。今生人
zhōng wén shuō rú shì shēn shēn bō rě bō luó mì duō qí xīn mí mèn
中闻说如是甚深般若波罗蜜多，其心迷闷、
yóu yù qiè ruò huò shēng yì jiě nán kě kāi wù
犹豫、怯弱，或生异解，难可开悟。

fù cì shàn xiàn yǒu pú sà shèng zhū shàn nán zǐ shàn nǚ
“复次，善现，有菩萨乘诸善男子、善女

rén děng suī yú xiān shì dé wén wǔ yǎn liù shén tōng ér bù qǐng wèn
人等，虽于先世得闻五眼、六神通，而不请问

shēn shēn yì qù suī yú xiān shì dé wén fó shí lì nǎi zhì shí bā fó bú
甚深义趣；虽于先世得闻佛十力乃至十八佛不

gòng fǎ ér bù qǐng wèn shēn shēn yì qù suī yú xiān shì dé wén sān shí
共法，而不请问甚深义趣；虽于先世得闻三十

èr dà shì xiàng bā shí suí hǎo ér bù qǐng wèn shēn shēn yì qù suī
二大士相、八十随好，而不请问甚深义趣；虽

yú xiān shì dé wén wú wàng shī fǎ héng zhù shě xìng ér bù qǐng wèn shēn
于先世得闻无忘失法、恒住舍性，而不请问甚

shēn yì qù suī yú xiān shì dé wén tuó luó ní mén sān mó dì mén
深义趣；虽于先世得闻陀罗尼门、三摩地门，

ér bù qǐng wèn shēn shēn yì qù suī yú xiān shì dé wén pú sà mó hē sà
而不请问甚深义趣；虽于先世得闻菩萨摩诃萨

xíng zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí ér bù qǐng wèn shēn shēn yì qù
行、诸佛无上正等菩提，而不请问甚深义趣；

suī yú xiān shì dé wén yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì ér
虽于先世得闻一切智、道相智、一切相智，而

bù qǐng wèn shēn shēn yì qù jīn shēng rén zhōng wén shuō rú shì shēn shēn
不请问甚深义趣，今生人中闻说如是甚深

bō rě bō luó mì duō qí xīn mí mèn yóu yù qiè ruò huò shēng
般若波罗蜜多，其心迷闷、犹豫、怯弱，或生

yì jiě nán kě kāi wù
异解，难可开悟。

fù cì shànxiàn yǒu pú sà shèngzhūshànnán zǐ shàn nǚ
“复次，善现，有菩萨乘诸善男子、善女
rénděng suī yú xiān shì dé wén bō rě bō luó mì duō yì céngqǐngwèn
人等，虽于先世得闻般若波罗蜜多，亦曾请问
shèns hēn yì qù huòjīng yī rì èr rì sān rì sì rì wǔ rì
甚深义趣，或经一日、二日、三日、四日、五日，
ér bù rú shuōjīng jìn xiū xíng jīn shēng rén zhōngwénshuō rú shì shèn
而不如说精进修行。今生人中闻说如是甚
shēn bō rě bō luó mì duō shèjīng yī rì èr rì sān rì sì rì
深般若波罗蜜多，设经一日、二日、三日、四日、
wǔ rì qí xīn jiān gù wú néng huàizhě ruò lí suǒwénshēn bō rě
五日，其心坚固无能坏者，若离所闻甚深般若
bō luó mì duō xúnbiàn tuì shī xīn shēngyóu yù hé yǐ gù shànxiàn
波罗蜜多，寻便退失心生犹豫。何以故？善现，
shì pú sà shèngzhūshànnán zǐ shàn nǚ rénděngyóu yú xiān shì dé wén
是菩萨乘诸善男子、善女人等由于先世得闻
bō rě bō luó mì duō suī yì qǐngwènshēnshēn yì qù ér bù rú shuō
般若波罗蜜多，虽亦请问甚深义趣，而不如说
jīng jìn xiū xíng gù yú jīn shēng ruò yù shànyǒu yīn qín quàn lì biànyào
精进修行故，于今生若遇善友殷勤劝励，便乐
tīngshòushēnshēn bō rě bō luó mì duō ruò wú shànyǒu yīn qín quàn lì
听受甚深般若波罗蜜多，若无善友殷勤劝励，
biàn yú cǐ jīng bú yào tīngshòu bǐ yú bō rě bō luó mì duō huò shí yào
便于此经不乐听受。彼于般若波罗蜜多，或时乐
wén huò shí bú yào huò shí jiān gù huò shí tuì shī qí xīn qīng dòng
闻、或时不乐、或时坚固、或时退失，其心轻动
jìn tuì fēi héng yóu rú qīngmáo suí fēngpiāozhuǎn dāng zhī rú shì zhù
进退非恒，犹如轻毛随风飘转。当知如是住
pú sà shèngzhūshànnán zǐ shàn nǚ rénděng fā qù dà shèngjīng shí
菩萨乘诸善男子、善女人等，发趣大乘经时
wèi jiǔ wèi duō qīn jìn zhēnshàn zhī shí wèi duō gòngyǎngzhū fó shì zūn
未久，未多亲近真善知识，未多供养诸佛世尊，
wèi céngshòu chí dú sòng shū xiě sī wéi yǎnshuōshēnshēn bō rě
未曾受持、读诵、书写、思惟、演说甚深般若
bō luó mì duō
波罗蜜多。

shànxiàndāng zhī shì pú sà shèngzhūshànnán zǐ shàn nǚ
“善现当知！是菩萨乘诸善男子、善女

rénděng wèixué bō rě bō luó mì duō nǎi zhì bù shī bō luó mì duō wèi
人等，未学般若波罗蜜多乃至布施波罗蜜多，未
xué nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng wèixué zhēn rú nǎi zhì bù sī yì
学内空乃至无性自性空，未学真如乃至不思议
jiè wèixué kǔ jí miè dào shèng dì wèixué sì jìng lǜ
界，未学苦、集、灭、道圣谛，未学四静虑、
sì wú liàng sì wú sè dìng wèixué bā jiě tuō bā shèng chù jiǔ
四无量、四无色定，未学八解脱、八胜处、九
cì dì dìng shí biàn chù wèixué sì niàn zhù nǎi zhì bā shèng dào zhī
次第定、十遍处，未学四念住乃至八圣道支，
wèixué kōng wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén wèixué sān shèng pú
未学空、无相、无愿解脱门，未学三乘、菩
sà shí dì wèixué wǔ yǎn liù shén tōng wèixué rú lái shí lì nǎi zhì
萨十地，未学五眼、六神通，未学如来十力乃至
shí bā fó bú gòng fǎ wèixué sān shí èr dà shì xiàng bā shí suí hǎo
十八佛不共法，未学三十二大士相、八十随好，
wèixué wú wàng shī fǎ héng zhù shě xìng wèixué yī qiè tuó luó ní mén
未学无忘失法、恒住舍性，未学一切陀罗尼门、
sān mó dì mén wèixué yī qiè pú sà mó hē sà xíng zhū fó wú shàng
三摩地门，未学一切菩萨摩诃萨行、诸佛无上
zhèng děng pú tí wèixué yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì
正等菩提，未学一切智、道相智、一切相智。
shàn xiàn dāng zhī shì pú sà shèng zhū shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng xīn
善现当知！是菩萨乘诸善男子、善女人等新
qù dà shèng yú dà shèng fǎ chéng jiù shǎo fēn xìn jìng ài yào wèi néng
趣大乘，于大乘法成就少分信敬爱乐，未能
shū xiě shòu chí dú sòng xiū xí sī wéi wèi tā yǎn shuō shèn
书写、受持、读诵、修习、思惟、为他演说甚
shēn bō rě bō luó mì duō
深般若波罗蜜多。

fù cì shàn xiàn zhù pú sà shèng zhū shàn nán zǐ shàn nǚ
“复次，善现，住菩萨乘诸善男子、善女
rén děng ruò bù shū xiě shòu chí dú sòng xiū xí sī wéi
人等，若不书写、受持、读诵、修习、思惟、
wèi tā yǎn shuō shèn shēn bō rě bō luó mì duō ruò bù yǐ bō rě bō luó
为他演说甚深般若波罗蜜多，若不以般若波罗
mì duō nǎi zhì bù shī bō luó mì duō shè shòu yǒu qíng nǎi zhì ruò bù yǐ
蜜多乃至布施波罗蜜多摄受有情，乃至若不以

yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì shè shòu yǒu qíng shì pú sà
一切智、道相智、一切相智摄受有情，是菩萨
shèng zhū shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng bù wéi bō rě bō luó mì duō nǎi
乘诸善男子、善女人等，不为般若波罗蜜多乃
zhì bù shī bō luó mì duō zhī suǒ shǒu hù nǎi zhì bù wéi yī qiè zhì dào
至布施波罗蜜多之所守护，乃至不为一切智、道
xiàng zhì yī qiè xiàng zhì zhī suǒ shǒu hù shì pú sà shèng zhū shàn nán
相智、一切相智之所守护。是菩萨乘诸善男
zǐ shàn nǚ rén děng bù néng suí shùn xiū xíng bō rě bō luó mì duō nǎi
子、善女人等，不能随顺修行般若波罗蜜多乃
zhì bù shī bō luó mì duō nǎi zhì bù néng suí shùn xiū xíng yī qiè zhì
至布施波罗蜜多，乃至不能随顺修行一切智、
dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì yóu cǐ yīn yuán duò shēng wén dì huò
道相智、一切相智，由此因缘堕声闻地、或
dú jué dì hé yǐ gù shì pú sà shèng zhū shàn nán zǐ shàn nǚ rén
独觉地。何以故？是菩萨乘诸善男子、善女人
děng yú shēn bō rě bō luó mì duō bù néng shū xiě shòu chí dú sòng
等于深般若波罗蜜多，不能书写、受持、读诵、
xiū xí sī wéi wèi tā yǎn shuō yì bù néng yǐ shēn shēn bō rě bō
修习、思惟、为他演说，亦不能以甚深般若波
luó mì duō guǎng shuō nǎi zhì yī qiè xiàng zhì shè shòu yǒu qíng bù néng
罗蜜多，广说乃至一切相智摄受有情，不能
suí shùn xiū xíng bō rě bō luó mì duō guǎng shuō nǎi zhì yī qiè xiàng zhì
随顺修行般若波罗蜜多，广说乃至一切相智，
bù wéi bō rě bō luó mì duō zhī suǒ shǒu hù nǎi zhì bù wéi yī qiè xiàng
不为般若波罗蜜多之所守护，乃至不为一切相
zhì zhī suǒ shǒu hù yóu cǐ yīn yuán duò shēng wén dì huò dú jué dì
智之所守护，由此因缘堕声闻地、或独觉地。”

dì èr fēn chuán děng yù pǐn dì sì shí jiǔ zhī yī 第二分 船等喻品第四十九之一

fó gào shàn xiàn pì rú fàn hǎi suǒ chéng chuán pò qí zhōng
佛告善现：“譬如泛海所乘船破，其中

zhū rén ruò bù qǔ mù qì wù fú náng bǎn piàn sǐ shī wéi yī fù
诸人若不取木、器物、浮囊、板片、死尸为依附
zhě dìng zhī nì sǐ bú zhì bǐ àn ruò néng qǔ mù qì wù fú náng
者，定知溺死不至彼岸。若能取木、器物、浮囊、

bǎn piàn sǐ shī wéi suǒ yī fù dāng zhī shì lèi zhōng bú mò sǐ dé
板片、死尸为所依附，当知是类终不没死，得
zhì ān wěn dà hǎi bī àn wú sǔn wú hài shòu zhū kuài lè rú shì shàn
至安隐大海彼岸，无损无害受诸快乐。如是，善
xiàn ruò pú sà shèng zhū shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng suī yú dà shèng
现，若菩萨乘诸善男子、善女人等，虽于大乘
chéng jiù shǎo fēn xìn jìng ài yào ruò bù shū xiě shòu chí dú sòng
成就少分信敬爱乐，若不书写、受持、读诵、
sī wéi xiū xí wèi tā yǎn shuō shēn bō rě bō luó mì duō wéi suǒ
思惟、修习、为他演说甚深般若波罗蜜多为所
yī fù dāng zhī rú shì zhù pú sà shèng zhū shàn nán zǐ shàn nǚ rén
依附，当知如是住菩萨乘诸善男子、善女人
děng zhōng dào shuāi bài bú zhèng wú shàng zhèng děng pú tí tuì rù
等，中道衰败不证无上正等菩提，退入
shēng wén huò dú jué dì ruò pú sà shèng zhū shàn nán zǐ shàn nǚ rén
声闻或独觉地。若菩萨乘诸善男子、善女人
děng yǒu yú dà shèng chéng jiù yuán mǎn xìn jìng ài yào ruò néng shū xiě
等，有于大乘成就圆满信敬爱乐，若能书写、
shòu chí dú sòng sī wéi xiū xí wèi tā yǎn shuō shēn bō rě
受持、读诵、思惟、修习、为他演说甚深般若
bō luó mì duō wéi suǒ yī fù dāng zhī rú shì zhù pú sà shèng zhū shàn
波罗蜜多为所依附，当知如是住菩萨乘诸善
nán zǐ shàn nǚ rén děng zhōng bù zhōng dào tuì rù shēng wén huò dú jué
男子、善女人等，终不中道退入声闻或独觉
dì dìng zhèng wú shàng zhèng děng pú tí
地，定证无上正等菩提。

fù cì shàn xiàn rú rén yù dù xiǎn è kuàng yě ruò bú
“复次，善现，如人欲度险恶旷野，若不
shè shòu zī liáng qì jù bù néng dá dào ān lè guó tǔ yú qí zhōng dào
摄受资粮器具，不能达到安乐国土，于其中道
zāo kǔ shī mìng rú shì shàn xiàn ruò pú sà shèng zhū shàn nán zǐ
遭苦失命。如是，善现，若菩萨乘诸善男子、
shàn nǚ rén děng shè yú wú shàng zhèng děng pú tí yǒu xìn yǒu rěn
善女人等，设于无上正等菩提有信、有忍、
yǒu qīng jìng xīn yǒu shèng yì lè yǒu yù shèng jiě yǒu shě jīng jìn
有清净心、有胜意乐、有欲胜解、有舍精进，
ruò bú shè shòu shēn bō rě bō luó mì duō jí yú gōng dé dāng zhī
若不摄受甚深般若波罗蜜多及余功德，当知

rú shì zhù pú sà shèngzhūshànnán zǐ shàn nǚ rén děng zhōngdào shuāi
如是住菩萨乘诸善男子、善女人等，中道衰
bài bú zhèng wú shàngzhèngděng pú tí tuì rù shēngwénhuò dú jué dì
败不证无上正等菩提，退入声闻或独觉地。

shànxiàndāng zhī rú rén yù dù xiǎn è kuàng yě ruò néng shèshòu zī
善现当知！如人欲度险恶旷野，若能摄受资

liáng qì jù bì dāng dá dào ān lè guó tǔ¹¹ zhōng bù zhōngdào zāo kǔ
粮器具，必当达到安乐国土¹¹，终不中道遭苦

shě mìng rú shì shànxiàn ruò pú sà shèngzhūshànnán zǐ shàn
舍命。如是，善现，若菩萨乘诸善男子、善

nǚ rén děng yǐ yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu xìn yǒu rěn yǒu
女人等，已于无上正等菩提有信、有忍、有

qīngjìng xīn yǒushèng yì lè yǒu yù shèng jiě yǒushě jīng jìn fù
清净心、有胜意乐、有欲胜解、有舍精进，复

néng shèshòu shēn bō rě bō luó mì duō jí yú gōng dé dāng zhī rú
能摄受甚深般若波罗蜜多及余功德，当知如

shì zhù pú sà shèngzhūshànnán zǐ shàn nǚ rén děng zhōng bù zhōng
是住菩萨乘诸善男子、善女人等，终不中

dào sǔn hào tuì bài chāoshēngwén dì jí dú jué dì chéngshú yǒuqíng
道损耗退败，超声闻地及独觉地，成熟有情、

yánjìng fó tǔ jí zhèng wú shàngzhèngděng pú tí
严净佛土，疾证无上正等菩提。

fù cì shànxiàn pì rú nán zǐ jí zhū nǚ rén zhí chí pī
“复次，善现，譬如男子及诸女人，执持坏

píng yì hé qǔ shuǐ ruò chí ruò jǐng ruò quán ruò qú dāng zhī
瓶诣河取水，若池、若井、若泉、若渠，当知

cǐ píng bù jiǔ làn huài hé yǐ gù shì píng wèi shú bù kān chéng shuǐ
此瓶不久烂坏。何以故？是瓶未熟不堪盛水，

zhōng guī dì gù rú shì shànxiàn yǒu pú sà shèngzhūshànnán zǐ
终归地故。如是，善现，有菩萨乘诸善男子、

shàn nǚ rén děng shè yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu xìn yǒu rěn
善女人等，设于无上正等菩提有信、有忍、

yǒu qīngjìng xīn yǒushèng yì lè yǒu yù shèng jiě yǒushě jīng jìn
有清净心、有胜意乐、有欲胜解、有舍精进，

ruò bú shèshòu shēn bō rě bō luó mì duō fāng biàn shàn qiǎo zé biàn
若不摄受甚深般若波罗蜜多方便善巧，则便

¹¹ 大正藏：土；永乐北藏及龙藏：王

yuǎn lí bō rě jìng lù jīng jìn ān rěn jìng jiè bù shī bō luó
远离般若、静虑、精进、安忍、净戒、布施波罗
mì duō yì fù yuǎn lí nèi kōng wàikōng nèi wàikōng kōngkōng
蜜多，亦复远离内空、外空、内外空、空空、
dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng
大空、胜义空、有为空、无为空、毕竟空、
wú jì kōng sǎn wú sǎn kōng běn xìng kōng zì gòng xiàng kōng yī
无际空、散无散空、本性空、自共相空、一
qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì
切法空、不可得空、无性空、自性空、无性自
xìng kōng yì fù yuǎn lí zhēn rú fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng
性空，亦复远离真如、法界、法性、不虚妄性、
bú biàn yì xìng píng děng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí
不变异性、平等性、离生性、法定、法住、实
jì xū kōng jiè bù sī yì jiè yì fù yuǎn lí kǔ jí miè
际、虚空界、不思議界，亦复远离苦、集、灭、
dào shèng dì yì fù yuǎn lí sì jìng lù sì wú liàng sì wú sè dìng
道圣谛，亦复远离四静虑、四无量、四无色定，
yì fù yuǎn lí bā jiě tuō bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù
亦复远离八解脱、八胜处、九次第定、十遍处，
yì fù yuǎn lí sì niàn zhù sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn
亦复远离四念住、四正断、四神足、五根、
wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī yì fù yuǎn lí kōng wú
五力、七等觉支、八圣道支，亦复远离空、无
xiàng wú yuàn jiě tuō mén yì fù yuǎn lí pú sà shí dì yì fù yuǎn
相、无愿解脱门，亦复远离菩萨十地，亦复远
lí wǔ yǎn liù shéntōng yì fù yuǎn lí rú lái shí lì sì wú suǒ
离五眼、六神通，亦复远离如来十力、四无所
wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā
畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八
fó bú gòng fǎ yì fù yuǎn lí wú wàng shī fǎ héng zhù shě xìng yì
佛不共法，亦复远离无忘失法、恒住舍性，亦
fù yuǎn lí tuó luó ní mén sān mó dì mén yì fù yuǎn lí chéng shú
复远离陀罗尼门、三摩地门，亦复远离成熟
yǒu qíng yán jìng fó tǔ yì fù yuǎn lí yī qiè zhì dào xiàng zhì
有情、严净佛土，亦复远离一切智、道相智、
yī qiè xiàng zhì dāng zhī rú shì zhù pú sà shèng zhū shàn nán zǐ shàn
一切相智。当知如是住菩萨乘诸善男子、善

nǚ rén děng zhōngdào shuāi bài bú zhèng wú shàngzhèngděng pú tí tuì
女人等，中道衰败不证无上正等菩提，退
rù shēngwénhuò dú jué dì
入声闻或独觉地。

shànxiàndāng zhī pì rú nán zǐ huòzhū nǚ rén chíshāoshú
“善现当知！譬如男子或诸女人，持烧熟
píng yì hé qǔ shuǐ ruò chí ruò jǐng ruò quán ruò qú dāng zhī
瓶诣河取水，若池、若井、若泉、若渠，当知
cǐ píngzhōng bú làn huài hé yǐ gù shì píngshànshú kān rèn chéngshuǐ
此瓶终不烂坏。何以故？是瓶善熟堪任盛水，
jí jiānláo gù rú shì shànxiàn yǒu pú sà shèngzhū shànnán zǐ
极坚牢故。如是，善现，有菩萨乘诸善男子、
shàn nǚ rén děng ruò yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu xìn yǒu rěn
善女人等，若于无上正等菩提有信、有忍、
yǒu qīngjìng xīn yǒu shèng yì lè yǒu yù shèng jiě yǒu shě jīng jìn
有清净心、有胜意乐、有欲胜解、有舍精进，
fù néng shèshòu shēnshēn bō rě bō luó mì duōfāngbiàn shànqiǎo biàn bù
复能摄受甚深般若波罗蜜多方便善巧，便不
yuǎn lí bō rě jìng lǜ jīng jìn ān rěn jìng jiè bù shī bō luó
远离般若、静虑、精进、安忍、净戒、布施波罗
mì duō rú shì nǎi zhì bù yuǎn lí yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè
蜜多，如是乃至不远离一切智、道相智、一切
xiàng zhì yóu shì yīn yuán cháng wéi zhū fó jí zhū pú sà mó hē sà zhòng
相智，由是因缘常为诸佛及诸菩萨摩诃萨众
shèshòu hù niàn dāng zhī rú shì zhù pú sà shèngzhū shànnán zǐ shàn
摄受护念。当知如是住菩萨乘诸善男子、善
nǚ rén děng zhōng bù zhōngdào shuāi hào tuì bài chāoshēngwén dì jí
女人等，终不中道衰耗退败，超声闻地及
dú jué dì chéngshú yǒuqíng yánjìng fó tǔ jí zhèng wú shàngzhèng
独觉地，成熟有情、严净佛土，疾证无上正
děng pú tí
等菩提。

fù cì shànxiàn pì rú shāng rén wú qiǎobiàn zhì chuán
“复次，善现，譬如商人无巧便智，船
zài hǎi àn wèi jù zhuāng zhì jí chí cái wù ān zhì qí shàng qiānzhuó
在海岸未具装治，即持财物安置其上，牵著
shuǐzhōng sù biàn jìn fā dāng zhī shì chuánzhōngdào huài mò rén chuán
水中速便进发。当知是船中道坏没，人船

cái wù gè sǎn yì chù rú shì shāng rén wú qiǎo biàn zhì sàng shī shēn
财物各散异处，如是商人无巧便智，丧失身
mìng jí dà cái bǎo rú shì shàn xiàn yǒu pú sà shèng zhū shàn nán zǐ
命及大财宝。如是，善现，有菩萨乘诸善男子、
shàn nǚ rén děng shè yú wú shàng zhèng děng pú tí yǒu xìn yǒu rěn
善女人等，设于无上正等菩提有信、有忍、
yǒu qīng jìng xīn yǒu shèng yì lè yǒu yù shèng jiě yǒu shě jīng jìn
有清净心、有胜意乐、有欲胜解、有舍精进，
ruò bú shè shòu shēn bō rě bō luó mì duō fāng biàn shàn qiǎo zé biàn
若不摄受甚深般若波罗蜜多方便善巧，则便
yuǎn lí bō rě jìng lǜ jīng jìn ān rěn jìng jiè bù shī bō luó
远离般若、静虑、精进、安忍、净戒、布施波罗
mì duō rú shì nǎi zhì yuǎn lí yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng
蜜多，如是乃至远离一切智、道相智、一切相
zhì dāng zhī rú shì zhù pú sà shèng zhū shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng
智，当知如是住菩萨乘诸善男子、善女人等
zhōng dào shuāi bài sàng shī shēn mìng jí dà cái bǎo sàng shēn mìng zhě wèi
中道衰败，丧失身命及大财宝，丧身命者谓
duò shēng wén huò dú jué dì shī cái bǎo zhě wèi shī wú shàng zhèng děng
堕声闻或独觉地，失财宝者谓失无上正等
pú tí
菩提。

shàn xiàn dāng zhī pì rú shāng rén yǒu qiǎo biàn zhì xiān zài
“善现当知！譬如商人有巧便智，先在
hǎi àn zhuāng zhì chuán yǐ fāng qiān rù shuǐ zhī wú chuān xué hòu chí
海岸装治船已，方牵入水知无穿穴，后持
cái wù zhì shàng ér qù dāng zhī shì chuán bì bú huài mò rén wù ān
财物置上而去，当知是船必不坏没，人物安
wěn dá suǒ zhì chù rú shì shàn xiàn yǒu pú sà shèng zhū shàn nán zǐ
隐达所至处。如是，善现，有菩萨乘诸善男子、
shàn nǚ rén děng ruò yú wú shàng zhèng děng pú tí yǒu xìn yǒu rěn
善女人等，若于无上正等菩提有信、有忍、
yǒu qīng jìng xīn yǒu shèng yì lè yǒu yù shèng jiě yǒu shě jīng jìn
有清净心、有胜意乐、有欲胜解、有舍精进，
fù néng shè shòu shēn bō rě bō luó mì duō fāng biàn shàn qiǎo biàn bù
复能摄受甚深般若波罗蜜多方便善巧，便不
yuǎn lí bō rě jìng lǜ jīng jìn ān rěn jìng jiè bù shī bō luó
远离般若、静虑、精进、安忍、净戒、布施波罗

mì duō nǎi zhì bù yuǎn lí yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì
蜜多，乃至不远离一切智、道相智、一切相智，
yóu shì yīn yuán cháng wéi zhū fó jí zhū pú sà mó hē sà zhòng shè shòu
由是因缘常为诸佛及诸菩萨摩诃萨众摄受
hù niàn dāng zhī rú shì zhù pú sà shèng zhū shàn nán zǐ shàn nǚ rén
护念。当知如是住菩萨乘诸善男子、善女人
děng zhōng bù zhōng dào shuāi hào tuì bài chāo shēng wén dì jí dú jué
等，终不中道衰耗退败，超声闻地及独觉
dì chéng shú yǒu qíng yán jìng fó tǔ jí zhèng wú shàng zhèng děng
地，成熟有情、严净佛土，疾证无上正等
pú tí
菩提。

fù cì shàn xiàn pì rú yǒu rén nián bǎi èr shí lǎo mào
“复次，善现，譬如有人年百二十，老耄
shuāi xiǔ fù jiā zhòng bìng suǒ wèi fēng bìng rè bìng tán bìng huò sān
衰朽复加众病，所谓风病、热病、痰¹²病或三
jiāo bìng yú yì yún hé shì lǎo bìng rén pō cóng chuáng zuò néng zì
焦¹³病，于意云何？是老病人颇从床座能自
qǐ fǒu
起不？”

shàn xiàn duì yuē fú yě shì zūn fú yě shàn shì
善现对曰：“不也！世尊！不也！善逝！”

fó gào shàn xiàn shì rén shè yǒu fú lìng qǐ lì yì wú lì xíng
佛告善现：“是人设有扶令起立，亦无力行
yī jù lú shè èr jù lú shè sān jù lú shè suǒ yǐ zhě hé lǎo
一俱卢舍、二俱卢舍、三俱卢舍。所以者何？老
bìng shèn gù rú shì shàn xiàn yǒu pú sà shèng zhū shàn nán zǐ shàn
病甚故。如是，善现，有菩萨乘诸善男子、善
nǚ rén děng shè yú wú shàng zhèng děng pú tí yǒu xìn yǒu rěn yǒu
女人等，设于无上正等菩提有信、有忍、有
qīng jìng xīn yǒu shèng yì lè yǒu yù shèng jiě yǒu shě jīng jìn ruò
清净心、有胜意乐、有欲胜解、有舍精进，若
bú shè shòu shèn shēn bō rě bō luó mì duō fāng biàn shàn qiǎo zé biàn yuǎn
不摄受甚深般若波罗蜜多方便善巧，则便远
lí bō rě jìng lù jīng jìn ān rěn jìng jiè bù shī bō luó mì
离般若、静虑、精进、安忍、净戒、布施波罗蜜

¹² 大正藏：淡；永乐北藏及龙藏：痰

¹³ 大正藏：杂；永乐北藏及龙藏：焦

duō rú shì nǎi zhì yuǎn lí yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì
多，如是乃至远离一切智、道相智、一切相智。

dāng zhī rú shì zhù pú sà shèng zhū shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng zhōng
当知如是住菩萨乘诸善男子、善女人等中

dào shuāi bài bú zhèng wú shàng zhèng děng pú tí tuì rù shēng wén huò
道衰败，不证无上正等菩提，退入声闻或

dú jué dì hé yǐ gù yǐ bú shè shòu shēn bō rě bō luó mì duō
独觉地。何以故？以不摄受甚深般若波罗蜜多

fāng biàn shàn qiǎo lí zhū gōng dé zhū fó pú sà bú hù niàn gù
方便善巧，离诸功德，诸佛菩萨不护念故。

shàn xiàn dāng zhī pì rú yǒu rén nián bǎi èr shí lǎo mào shuāi
“善现当知！譬如有人年百二十，老耄衰

xiū fù jiā zhòng bìng wèi fēng rè tán huò sān jiāo bìng shì
朽，复加众病，谓风、热、痰¹⁴或三焦¹⁵病，是

lǎo bìng rén yù cóng chuáng zuò qǐ wǎng tā chù ér zì bù néng yǒu èr
老病人欲从床座起往他处而自不能，有二

jiàn rén gè fú yī yè xú cè lìng qǐ ér gào zhī yán mò yǒu suǒ nán
健人各扶一腋，徐策令起而告之言：‘莫有所难，

suí yì yù wǎng wǒ děng èr rén zhōng bù xiāng qì bì dá suǒ qù ān
随意欲往，我等二人终不相弃，必达所趣安

wēn wú sǔn rú shì shàn xiàn yǒu pú sà shèng zhū shàn nán zǐ
隐无损。’如是，善现，有菩萨乘诸善男子、

shàn nǚ rén děng ruò yú wú shàng zhèng děng pú tí yǒu xìn yǒu rěn
善女人等，若于无上正等菩提有信、有忍、

yǒu qīng jìng xīn yǒu shèng yì lè yǒu yù shèng jiě yǒu shě jīng jìn
有清净心、有胜意乐、有欲胜解、有舍精进，

fù néng shè shòu shēn bō rě bō luó mì duō fāng biàn shàn qiǎo biàn bù
复能摄受甚深般若波罗蜜多方便善巧，便不

yuǎn lí bō rě jìng lǜ jīng jìn ān rěn jìng jiè bù shī bō luó
远离般若、静虑、精进、安忍、净戒、布施波罗

mì duō rú shì nǎi zhì bù yuǎn lí yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè
蜜多，如是乃至不远离一切智、道相智、一切

xiàng zhì dāng zhī rú shì zhù pú sà shèng zhū shàn nán zǐ shàn nǚ rén
相智。当知如是住菩萨乘诸善男子、善女人

děng zhōng bù zhōng dào shuāi hào tuì bài chāo shēng wén dì jí dú jué
等，终不中道衰耗退败，超声闻地及独觉

¹⁴ 大正藏：淡；永乐北藏及龙藏：痰

¹⁵ 大正藏：杂；永乐北藏及龙藏：焦

dì chéngshú yǒuqíng yánjìng fó tǔ jí zhèng wú shàngzhèngděng
地，成熟有情、严净佛土，疾证无上正等
pú tí hé yǐ gù yǐ néng shè shòu shēn bō rě bō luó mì duō
菩提。何以故？以能摄受甚深般若波罗蜜多
fāngbiàn shànqiǎo jù zhū gōng dé zhū fó pú sà gòng hù niàn gù
方便善巧，具诸功德，诸佛菩萨共护念故。”

ěr shí jù shòu shàn xiàn bó fó yán shì zūn yún hé zhù pú
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！云何住菩
sà shèng zhū shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng yóu bú shè shòu shēn bō
萨乘诸善男子、善女人等，由不摄受甚深般
rě bō luó mì duō fāngbiàn shànqiǎo lí zhū gōng dé tuì duò shēng wén
若波罗蜜多方便善巧，离诸功德，退堕声闻
jí dú jué dì bú zhèng wú shàngzhèngděng pú tí
及独觉地，不证无上正等菩提？”

fó gào shàn xiàn shàn zāi shàn zāi rǔ wèi lì lè zhù pú sà
佛告善现：“善哉！善哉！汝为利乐住菩萨
shèng zhū shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng wèn rú shì shì rǔ jīn dì tīng
乘诸善男子、善女人等问如是事，汝今谛听，
dāng wèi rǔ shuō shàn xiàn dāng zhī yǒu pú sà shèng zhū shàn nán zǐ
当为汝说。善现当知！有菩萨乘诸善男子、
shàn nǚ rén děng cóng chū fā xīn zhí wǒ wǒ suǒ xiū xíng bù shī nǎi zhì
善女人等，从初发心执我、我所修行布施乃至
bō rě bō luó mì duō cǐ shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng xiū bù shī shí
般若波罗蜜多，此善男子、善女人等修布施时
zuò rú shì niàn wǒ néng xíng shī wǒ shī cǐ wù bǐ shòu wǒ shī
作如是念：‘我能行施，我施此物，彼受我施。’

xiū jìng jiè shí zuò rú shì niàn wǒ néng chí jiè wǒ chí cǐ jiè wǒ
修净戒时作如是念：‘我能持戒，我持此戒，我
jù shì jiè xiū ān rěn shí zuò rú shì niàn wǒ néng xiū rěn wǒ yú
具是戒。’修安忍时作如是念：‘我能修忍，我于

bǐ rěn wǒ jù shì rěn xiū jīng jìn shí zuò rú shì niàn wǒ néng jīng
彼忍，我具是忍。’修精进时作如是念：‘我能精
jìn wǒ wéi cǐ jīng jìn wǒ jù shì jīng jìn xiū jìng lǜ shí zuò rú shì
进，我为此精进，我具是精进。’修静虑时作如是

niàn wǒ néng xiū dìng wǒ wéi cǐ xiū dìng wǒ jù shì dìng xiū
念：‘我能修定，我为此修定，我具是定。’修
bō rě shí zuò rú shì niàn wǒ néng xiū huì wǒ wéi cǐ xiū huì wǒ
般若时作如是念：‘我能修慧，我为此修慧，我

jù shì huì
具是慧。’

fù cì shànxiàn cǐ shànnán zǐ shàn nǚ rénděng xiū bù
“复次，善现，此善男子、善女人等修布
shī shí zhí yǒu shì bù shī zhí yóu cǐ bù shī zhí bù shī wéi wǒ suǒ
施时执有是布施，执由此布施，执布施为我所；
xiū jìng jiè shí zhí yǒu shì jìng jiè zhí yóu cǐ jìng jiè zhí jìng jiè wéi wǒ
修净戒时执有是净戒，执由此净戒，执净戒为我
suǒ xiū ān rěn shí zhí yǒu shì ān rěn zhí yóu cǐ ān rěn zhí ān rěn
所；修安忍时执有是安忍，执由此安忍，执安忍
wéi wǒ suǒ xiū jīng jìn shí zhí yǒu shì jīng jìn zhí yóu cǐ jīng jìn zhí
为我所；修精进时执有是精进，执由此精进，执
jīng jìn wéi wǒ suǒ xiū jìng lǜ shí zhí yǒu shì jìng lǜ zhí yóu cǐ jìng lǜ
精进为我所；修静虑时执有是静虑，执由此静虑，
zhí jìng lǜ wéi wǒ suǒ xiū bō rě shí zhí yǒu shì bō rě zhí yóu cǐ bō
执静虑为我所；修般若时执有是般若，执由此般
rě zhí bō rě wéi wǒ suǒ shì shànnán zǐ shàn nǚ rénděng wǒ
若，执般若为我所。是善男子、善女人等，我、
wǒ suǒ zhí héng suí zhú gù suǒ xíng bù shī nǎi zhì bō rě bō luó mì duō
我所执恒随逐故，所行布施乃至般若波罗蜜多，
zēngzhǎngshēng sǐ bù néng jiě tuōshēngděngzhòng kǔ suǒ yǐ zhě hé
增长生死不能解脱生等众苦。所以者何？
bù shī bō luó mì duōzhōng wú rú shì fēn bié kě qǐ cǐ zhí nǎi zhì bō
布施波罗蜜多中无如是分别可起此执，乃至般
rě bō luó mì duōzhōng yì wú rú shì fēn bié kě qǐ cǐ zhí hé yǐ gù
若波罗蜜多中亦无如是分别可起此执。何以故？
yuǎn lí cǐ bǐ àn shì bù shī bō luó mì duōxiàng nǎi zhì shì bō rě bō
远离此彼岸是布施波罗蜜多相，乃至是般若波
luó mì duōxiàng gù
罗蜜多相故。

shànxiàndāng zhī cǐ pú sà shèngzhūshànnán zǐ shàn nǚ
“善现当知！此菩萨乘诸善男子、善女
rénděng bù zhī cǐ àn bǐ àn xiàng gù bù néngshèshòu bù shī jìng jiè
人等不知此岸彼岸相故，不能摄受布施、净戒、
ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō nǎi zhì bù néngshè
安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多，乃至不能摄
shòu yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì yóu shì yīn yuán cǐ
受一切智、道相智、一切相智，由是因缘，此

pú sà shèngzhūshànnán zǐ shàn nǚ rénděng duòshēngwén dì huò dú
菩萨乘诸善男子、善女人等，堕声闻地或独
jué dì bú zhèng wú shàngzhèngděng pú tí
觉地，不证无上正等菩提。”

大般若波罗蜜多经卷第四百四十四

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì sì bǎi sì shí wǔ
大般若波罗蜜多经卷第四百四十五

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

dì èr fēn chuán děng yù pǐn dì sì shí jiǔ zhī èr
第二分 船 等喻品第四十九之二

ěr shí jù shòu shàn xiàn fù bó fó yán shì zūn zhù pú sà
尔时，具寿善现复白佛言：“世尊！住菩萨

shèng zhū shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng yún hé wú fāng biàn shàn qiǎo xiū
乘诸善男子、善女人等，云何无方便善巧修

xíng liù bō luó mì duō duò yú shēng wén huò dú jué dì bú zhèng wú
行六波罗蜜多，堕于声闻或独觉地，不证无

shàng zhèng děng pú tí
上正等菩提？”

fó gào shàn xiàn yǒu pú sà shèng zhū shàn nán zǐ shàn nǚ rén
佛告善现：“有菩萨乘诸善男子、善女人

děng cóng chū fā xīn wú fāng biàn shàn qiǎo gù xiū bù shī shí zuò rú shì
等，从初发心无方便善巧故，修布施时作如是

niàn wǒ néng xíng shī wǒ shī cǐ wù bǐ shòu wǒ shī xiū jìng
念：‘我能行施，我施此物，彼受我施。’修净

jiè shí zuò rú shì niàn wǒ néng chí jiè wǒ chí cǐ jiè wǒ chéng
戒时作如是念：‘我能持戒，我持此戒，我成

cǐ jiè xiū ān rěn shí zuò rú shì niàn wǒ néng xiū rěn wǒ yú bǐ
此戒。’修安忍时作如是念：‘我能修忍，我于彼

rěn wǒ chéng cǐ rěn xiū jīng jìn shí zuò rú shì niàn wǒ néng jīng
忍，我成此忍。’修精进时作如是念：‘我能精

jìn wǒ wéi cǐ jīng jìn wǒ chéng cǐ jīng jìn xiū jìng lù shí zuò rú
进，我为此精进，我成此精进。’修静虑时作如

shì niàn wǒ néng xiū dìng wǒ wéi cǐ xiū dìng wǒ chéng cǐ dìng
是念：‘我能修定，我为此修定，我成此定。’

xiū bō rě shí zuò rú shì niàn wǒ néng xiū huì wǒ wéi cǐ xiū huì
修般若时作如是念：‘我能修慧，我为此修慧，

wǒ chéng cǐ huì
我成此慧。’

fù cì shànxiàn cǐ pú sà shèngzhūshànnán zǐ shàn nǚ
“复次，善现，此菩萨乘诸善男子、善女
rénděng xiū bù shī shí zhí yǒu shì bù shī zhí yóu cǐ bù shī zhí bù
人等，修布施时执有是布施，执由此布施，执布
shī wéi wǒ suǒ ér shēngjiāomàn xiū jìng jiè shí zhí yǒu shì jìng jiè zhí
施为我所而生 憍慢；修净戒时执有是净戒，执
yóu cǐ jìng jiè zhí jìng jiè wéi wǒ suǒ ér shēngjiāomàn xiū ān rěn shí
由此净戒，执净戒为我所而生 憍慢；修安忍时
zhí yǒu shì ān rěn zhí yóu cǐ ān rěn zhí ān rěn wéi wǒ suǒ ér shēngjiāo
执有是安忍，执由此安忍，执安忍为我所而生 憍
màn xiū jīng jìn shí zhí yǒu shì jīng jìn zhí yóu cǐ jīng jìn zhí jīng jìn
慢；修精进时执有是精进，执由此精进，执精进
wéi wǒ suǒ ér shēngjiāomàn xiū jìng lù shí zhí yǒu shì jìng lù zhí yóu
为我所而生 憍慢；修静虑时执有是静虑，执由
cǐ jìng lù zhí jìng lù wéi wǒ suǒ ér shēngjiāomàn xiū bō rě shí zhí
此静虑，执静虑为我所而生 憍慢；修般若时执
yǒu shì bō rě zhí yóu cǐ bō rě zhí bō rě wéi wǒ suǒ ér shēngjiāo
有是般若，执由此般若，执般若为我所而生 憍
màn shì pú sà shèngzhūshànnán zǐ shàn nǚ rénděng wǒ wǒ
慢。是菩萨乘诸善男子、善女人等，我、我
suǒ zhí héng suí zhú gù suǒ xiū bù shī nǎi zhì bō rě bō luó mì duō zēng
所执恒随逐故，所修布施乃至般若波罗蜜多，增
zhǎngshēng sǐ bù néng jiě tuōshēngděngzhòng kǔ suǒ yǐ zhě hé bù
长生死不能解脱生等众苦。所以者何？布
shī bō luó mì duōzhōng wú rú shì fēn bié yì bù rú bǐ suǒ fēn bié hé
施波罗蜜多中无如是分别，亦不如彼所分别。何
yǐ gù fēi zhì cǐ bǐ àn shì bù shī bō luó mì duōxiàng gù nǎi zhì
以故？非至此彼岸是布施波罗蜜多相故，乃至
bō rě bō luó mì duōzhōng wú rú shì fēn bié yì bù rú bǐ suǒ fēn bié
般若波罗蜜多中无如是分别，亦不如彼所分别。
hé yǐ gù fēi zhì cǐ bǐ àn shì bō rě bō luó mì duōxiàng gù
何以故？非至此彼岸是般若波罗蜜多相故。

shànxiàndāng zhī cǐ pú sà shèngzhūshànnán zǐ shàn nǚ
“善现当知！此菩萨乘诸善男子、善女
rénděng bù zhī cǐ àn bǐ àn xiàng gù bù néngshèshòu bù shī jìng
人等，不知此岸彼岸相故，不能摄受布施、净
jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō rú shì nǎi
戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多，如是乃

zhì bù néngshèshòu yī qiè zhì dàoxiàng zhì yī qièxiàng zhì yóu cǐ
至不能摄受一切智、道相智、一切相智。由此
yīn yuán shì pú sà shèngzhūshànnán zǐ shàn nǚ rén děng duòshēng
因缘，是菩萨乘诸善男子、善女人等，堕声
wén dì huò dú jué dì bú zhèng wú shàngzhèngděng pú tí shànxiàn
闻地或独觉地，不证无上正等菩提。善现，
zhù pú sà shèngzhūshànnán zǐ shàn nǚ rén děng rú shì wú fāngbiàn
住菩萨乘诸善男子、善女人等，如是无方便
shànqiǎo xiū xíng liù bō luó mì duō duò yú shēngwénhuò dú jué dì bú
善巧修行六波罗蜜多，堕于声闻或独觉地，不
zhèng wú shàngzhèngděng pú tí
证无上正等菩提。”

ěr shí jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì zūn yún hé zhù
尔时，具寿善现复白佛言：“世尊！云何住

pú sà shèngzhūshànnán zǐ shàn nǚ rén děng yóunéngshèshòushēnshēn
菩萨乘诸善男子、善女人等，由能摄受甚深
bō rě bō luó mì duō fāngbiànshànqiǎo jù zhūgōng dé bú duòshēng
般若波罗蜜多，方便善巧具诸功德，不堕声
wén jí dú jué dì jí zhèng wú shàngzhèngděng pú tí
闻及独觉地，疾证无上正等菩提？”

fó gàoshànxiàn yǒu pú sà shèngzhūshànnán zǐ shàn nǚ rén
佛告善现：“有菩萨乘诸善男子、善女人

děng cóngchū fā xīn lí wǒ wǒ suǒ zhí xiū xíng bù shī nǎi zhì bō rě
等，从初发心离我、我所执修行布施乃至般若
bō luó mì duō cǐ shànnán zǐ shàn nǚ rén děng xiū bù shī shí bú
波罗蜜多，此善男子、善女人等，修布施时不
zuò shì niàn wǒ néngxíng shī wǒ shī cǐ wù bǐ shòu wǒ shī
作是念：‘我能行施，我施此物，彼受我施。’

xiū jìng jiè shí bú zuò shì niàn wǒ néng chí jiè wǒ chí cǐ jiè wǒ
修净戒时不作是念：‘我能持戒，我持此戒，我
jù shì jiè xiū ān rěn shí bú zuò shì niàn wǒ néng xiū rěn wǒ yú
具是戒。’修安忍时不作是念：‘我能修忍，我于
bǐ rěn wǒ jù shì rěn xiū jīng jìn shí bú zuò shì niàn wǒ néngjīng
彼忍，我具是忍。’修精进时不作是念：‘我能精

jìn wǒ wéi cǐ jīng jìn wǒ jù shì jīng jìn xiū jìng lǜ shí bú zuò shì
进，我为此精进，我具是精进。’修静虑时不作是
niàn wǒ néng xiū dìng wǒ wéi cǐ xiū dìng wǒ jù shì dìng xiū
念：‘我能修定，我为此修定，我具是定。’修

bō rě shí bú zuò shì niàn wǒ néng xiū huì wǒ wéi cǐ xiū huì wǒ
般若时不作是念：‘我能修慧，我为此修慧，我
jù shì huì
具是慧。’

fù cì shànxiàn cǐ shànnán zǐ shàn nǚ rénděng xiū
“复次，善现，此善男子、善女人等，修
bù shī shí bù zhí yǒu bù shī bù zhí yóu cǐ bù shī bù zhí bù shī wéi
布施时不执有布施，不执由此布施，不执布施为
wǒ suǒ xiū jìng jiè shí bù zhí yǒu jìng jiè bù zhí yóu cǐ jìng jiè bù
我所；修净戒时不执有净戒，不执由此净戒，不
zhí jìng jiè wéi wǒ suǒ xiū ān rěn shí bù zhí yǒu ān rěn bù zhí yóu cǐ
执净戒为我所；修安忍时不执有安忍，不执由此
ān rěn bù zhí ān rěn wéi wǒ suǒ xiū jīng jìn shí bù zhí yǒu jīng jìn
安忍，不执安忍为我所；修精进时不执有精进，
bù zhí yóu cǐ jīng jìn bù zhí jīng jìn wéi wǒ suǒ xiū jìng lǜ shí bù zhí
不执由此精进，不执精进为我所；修静虑时不执
yǒu jìng lǜ bù zhí yóu cǐ jìng lǜ bù zhí jìng lǜ wéi wǒ suǒ xiū bō
有静虑，不执由此静虑，不执静虑为我所；修般
rě shí bù zhí yǒu bō rě bù zhí yóu cǐ bō rě bù zhí bō rě wéi wǒ
若时不执有般若，不执由此般若，不执般若为我
suǒ shì shànnán zǐ shàn nǚ rénděng wǒ wǒ suǒ zhí bù suí zhú
所。是善男子、善女人等，我、我所执不随逐
gù suǒ xíng bù shī nǎi zhì bō rě bō luó mì duō sǔn jiǎn shēng sǐ sù
故，所行布施乃至般若波罗蜜多，损减生死速
néng jiě tuō shēng děng zhòng kǔ suǒ yǐ zhě hé bù shī bō luó mì duō
能解脱生等众苦。所以者何？布施波罗蜜多
zhōng wú rú shì fēn bié kě qǐ cǐ zhí nǎi zhì bō rě bō luó mì duō
中无如是分别可起此执，乃至般若波罗蜜多
zhōng yì wú rú shì fēn bié kě qǐ cǐ zhí hé yǐ gù yuǎn lí cǐ bǐ
中亦无如是分别可起此执。何以故？远离此彼
àn shì bù shī bō luó mì duō xiàng nǎi zhì shì bō rě bō luó mì duō
岸，是布施波罗蜜多相，乃至是般若波罗蜜多
xiàng gù
相故。

shànxiàndāng zhī cǐ pú sà shèng zhū shànnán zǐ shàn nǚ
“善现当知！此菩萨乘诸善男子、善女
rén děng shàn zhī cǐ àn bǐ àn xiàng gù biànnéng shè shòu bù shī
人等，善知此岸彼岸相故，便能摄受布施、

jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō rú shì
净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多，如是
nǎi zhì néng shè shòu yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì yóu shì
乃至能摄受一切智、道相智、一切相智。由是
yīn yuán cǐ pú sà shèng zhū shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng bú duò
因缘，此菩萨乘诸善男子、善女人等，不堕
shēng wén jí dú jué dì sù zhèng wú shàng zhèng děng pú tí
声闻及独觉地，速证无上正等菩提。”

ěr shí jù shòu shàn xiàn fù bó fó yán shì zūn zhù pú sà
尔时，具寿善现复白佛言：“世尊！住菩萨
shèng zhū shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng yún hé yǒu fāng biàn shàn qiǎo xiū
乘诸善男子、善女人等云何有方便善巧，修
xíng liù bō luó mì duō bú duò shēng wén jí dú jué dì jí zhèng wú
行六波罗蜜多，不堕声闻及独觉地，疾证无
shàng zhèng děng pú tí
上正等菩提？”

fó gào shàn xiàn yǒu pú sà shèng zhū shàn nán zǐ shàn nǚ rén
佛告善现：“有菩萨乘诸善男子、善女人
děng cóng chū fā xīn yǒu fāng biàn shàn qiǎo gù xiū bù shī shí bú zuò shì
等，从初发心有方便善巧故，修布施时不作是
niàn wǒ néng xíng shī wǒ shī cǐ wù bǐ shòu wǒ shī xiū jìng
念：‘我能行施，我施此物，彼受我施。’修净
jiè shí bú zuò shì niàn wǒ néng chí jiè wǒ chí cǐ jiè wǒ chéng
戒时不作是念：‘我能持戒，我持此戒，我成
cǐ jiè xiū ān rěn shí bú zuò shì niàn wǒ néng xiū rěn wǒ yú bǐ
此戒。’修安忍时不作是念：‘我能修忍，我于彼
rěn wǒ chéng cǐ rěn xiū jīng jìn shí bú zuò shì niàn wǒ néng jīng
忍，我成此忍。’修精进时不作是念：‘我能精
jìn wǒ wéi cǐ jīng jìn wǒ chéng cǐ jīng jìn xiū jìng lǜ shí bú zuò
进，我为此精进，我成此精进。’修静虑时不作
shì niàn wǒ néng xiū dìng wǒ wéi cǐ xiū dìng wǒ chéng cǐ dìng
是念：‘我能修定，我为此修定，我成此定。’
xiū bō rě shí bú zuò shì niàn wǒ néng xiū huì wǒ wéi cǐ xiū huì
修般若时不作是念：‘我能修慧，我为此修慧，
wǒ chéng cǐ huì
我成此慧。’

fù cì shàn xiàn cǐ pú sà shèng zhū shàn nán zǐ shàn nǚ
“复次，善现，此菩萨乘诸善男子、善女

rénděng xiū bù shī shí bù zhí yǒu bù shī bù zhí yóu cǐ bù shī bù
人等，修布施时不执有布施，不执由此布施，不
zhí bù shī wéi wǒ suǒ yì bù jiāomàn xiū jìng jiè shí bù zhí yǒu jìng jiè
执布施为我所亦不憍慢；修净戒时不执有净戒，
bù zhí yóu cǐ jìng jiè bù zhí jìng jiè wéi wǒ suǒ yì bù jiāomàn xiū ān
不执由此净戒，不执净戒为我所亦不憍慢；修安
rěn shí bù zhí yǒu ān rěn bù zhí yóu cǐ ān rěn bù zhí ān rěn wéi wǒ
忍时不执有安忍，不执由此安忍，不执安忍为我
suǒ yì bù jiāomàn xiū jīng jìn shí bù zhí yǒu jīng jìn bù zhí yóu cǐ jīng
所亦不憍慢；修精进时不执有精进，不执由此精
jìn bù zhí jīng jìn wéi wǒ suǒ yì bù jiāomàn xiū jìng lǜ shí bù zhí yǒu
进，不执精进为我所亦不憍慢；修静虑时不执有
jìng lǜ bù zhí yóu cǐ jìng lǜ bù zhí jìng lǜ wéi wǒ suǒ yì bù jiāomàn
静虑，不执由此静虑，不执静虑为我所亦不憍慢；
xiū bō rě shí bù zhí yǒu bō rě bù zhí yóu cǐ bō rě bù zhí bō rě
修般若时不执有般若，不执由此般若，不执般若
wéi wǒ suǒ yì bù jiāomàn shì pú sà shèngzhūshànnán zǐ shàn nǚ rén
为我所亦不憍慢。是菩萨乘诸善男子、善女人
děng wǒ wǒ suǒ zhí bù suí zhú gù suǒ xiū bù shī nǎi zhì bō rě bō
等，我、我所执不随逐故，所修布施乃至般若波
luó mì duō sǔn jiǎnshēng sǐ sù néng jiě tuōshēngděngzhòng kǔ suǒ yǐ
罗蜜多，损减生死速能解脱生等众苦。所以
zhě hé bù shī bō luó mì duōxiàngzhōng wú rú shì fēn bié yì bù rú
者何？布施波罗蜜多相中，无如是分别亦不如
bǐ suǒ fēn bié hé yǐ gù fēi zhì cǐ àn bǐ àn shì bù shī bō luó
彼所分别。何以故？非至此岸彼岸，是布施波罗
mì duōxiàng gù nǎi zhì bō rě bō luó mì duōxiàngzhōng wú rú shì fēn
蜜多相故，乃至般若波罗蜜多相中，无如是分
bié yì bù rú bǐ suǒ fēn bié hé yǐ gù fēi zhì cǐ àn bǐ àn shì bō
别亦不如彼所分别。何以故？非至此岸彼岸是般
rě bō luó mì duōxiàng gù
若波罗蜜多相故。

shànxiàndāng zhī cǐ pú sà shèngzhūshànnán zǐ shàn nǚ
“善现当知！此菩萨乘诸善男子、善女

rén děng shàn zhī cǐ àn bǐ àn xiàng gù biànnéngshèshòu bù shī
人等，善知此岸彼岸相故，便能摄受布施、
jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō nǎi zhì
净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多，乃至

néngshèshòu yī qiè zhì dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì yóu cǐ yīn yuán
能摄受一切智、道相智、一切相智，由此因缘，
shì pú sà shèngzhū shànnán zǐ shàn nǚ rén děng bú duòshēngwén jí
是菩萨乘诸善男子、善女人等不堕声闻及
dú jué dì jí zhèng wú shàngzhèngděng pú tí shànxiàn zhù pú sà
独觉地，疾证无上正等菩提。善现，住菩萨
shèngzhū shànnán zǐ shàn nǚ rén děng rú shì yǒufāngbiànshànqiǎo xiū
乘诸善男子、善女人等，如是有方便善巧修
xíng liù bō luó mì duō bú duòshēngwén jí dú jué dì sù zhèng wú
行六波罗蜜多，不堕声闻及独觉地，速证无
shàngzhèngděng pú tí
上正等菩提。”

dì èr fēn chū yè pǐn dì wǔ shí zhī yī 第二分初业品第五十一

ěr shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn chū yè pú sà
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！初业菩萨
mó hē sà yīngyún hé xué bō rě jìng lù jīng jìn ān rěn jìng
摩诃萨，应云何学般若、静虑、精进、安忍、净
jiè bù shī bō luó mì duō
戒、布施波罗蜜多？”

fó gào shànxiàn chū yè pú sà mó hē sà ruò yù xiū xué bō
佛告善现：“初业菩萨摩诃萨，若欲修学般
rě jìng lù jīng jìn ān rěn jìng jiè bù shī bō luó mì duō
若、静虑、精进、安忍、净戒、布施波罗蜜多，
yīngxiān qīn jìn chéng shì gòngyǎngnéngshàn xuānshuō bō rě jìng lù
应先亲近、承事、供养能善宣说般若、静虑、
jīng jìn ān rěn jìng jiè bù shī bō luó mì duōzhēnjìngshàn yǒu wèi
精进、安忍、净戒、布施波罗蜜多真净善友，谓
shuō bō rě bō luó mì duōshēnshēnjīng shí jiàoshòujiào jiè chū yè pú sà
说般若波罗蜜多甚深经时，教授教诫初业菩萨
mó hē sà yán lái shànnán zǐ rǔ yīngqín xiū bù shī jìng jiè
摩诃萨言：‘来！善男子！汝应勤修布施、净戒、
ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō rǔ qín xiū shí yīng
安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多。汝勤修时应
yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn yǔ yī qiè yǒuqíngpíngděnggòngyǒu huí
以无所得而为方便，与一切有情平等共有回

xiàng wú shàngzhèngděng pú tí rǔ wù yǐ sè ér qǔ wú shàngzhèng
向无上正等菩提。汝勿以色而取无上正
děng pú tí yì wù yǐ shòu xiǎng xíng shí ér qǔ wú shàngzhèng
等菩提，亦勿以受、想、行、识而取无上正
děng pú tí rǔ wù yǐ yǎnchù ér qǔ wú shàngzhèngděng pú tí yì
等菩提。汝勿以眼处而取无上正等菩提，亦
wù yǐ ěr bí shé shēn yì chù ér qǔ wú shàngzhèngděng pú
勿以耳、鼻、舌、身、意处而取无上正等菩
tí rǔ wù yǐ sè chù ér qǔ wú shàngzhèngděng pú tí yì wù yǐ
提。汝勿以色处而取无上正等菩提，亦勿以
shēng xiāng wèi chù fǎ chù ér qǔ wú shàngzhèngděng pú tí
声、香、味、触、法处而取无上正等菩提。
rǔ wù yǐ yǎn jiè ér qǔ wú shàngzhèngděng pú tí yì wù yǐ ěr bí
汝勿以眼界而取无上正等菩提，亦勿以耳、鼻、
shé shēn yì jiè ér qǔ wú shàngzhèngděng pú tí rǔ wù yǐ sè
舌、身、意界而取无上正等菩提。汝勿以色
jiè ér qǔ wú shàngzhèngděng pú tí yì wù yǐ shēng xiāng wèi
界而取无上正等菩提，亦勿以声、香、味、
chù fǎ jiè ér qǔ wú shàngzhèngděng pú tí rǔ wù yǐ yǎn shí jiè ér
触、法界而取无上正等菩提。汝勿以眼识界而
qǔ wú shàngzhèngděng pú tí yì wù yǐ ěr bí shé shēn
取无上正等菩提，亦勿以耳、鼻、舌、身、
yì shí jiè ér qǔ wú shàngzhèngděng pú tí rǔ wù yǐ yǎnchù ér qǔ
意识界而取无上正等菩提。汝勿以眼触而取
wú shàngzhèngděng pú tí yì wù yǐ ěr bí shé shēn yì
无上正等菩提，亦勿以耳、鼻、舌、身、意
chù ér qǔ wú shàngzhèngděng pú tí rǔ wù yǐ yǎnchù wéiyuán suǒ
触而取无上正等菩提。汝勿以眼触为缘所
shēngzhūshòu ér qǔ wú shàngzhèngděng pú tí yì wù yǐ ěr bí
生诸受而取无上正等菩提，亦勿以耳、鼻、
shé shēn yì chù wéiyuán suǒ shēngzhūshòu ér qǔ wú shàngzhèngděng
舌、身、意触为缘所生诸受而取无上正等
pú tí rǔ wù yǐ bù shī bō luó mì duō ér qǔ wú shàngzhèngděng pú
菩提。汝勿以布施波罗蜜多而取无上正等菩
tí yì wù yǐ jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bó rě bō luó
提，亦勿以净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗
mì duō ér qǔ wú shàngzhèngděng pú tí rǔ wù yǐ nèikōng ér qǔ wú
蜜多而取无上正等菩提。汝勿以内空而取无

shàngzhèngděng pú tí yì wù yǐ wàikōng nèi wàikōng kōngkōng
上 正 等 菩 提， 亦 勿 以 外 空、 内 外 空、 空 空、
dà kōng shèng yì kōng yǒu wéikōng wú wéikōng bì jìng kōng
大 空、 胜 义 空、 有 为 空、 无 为 空、 毕 竟 空、
wú jì kōng sànkōng¹⁶ wú biàn yì kōng běn xìng kōng¹⁷ zì gòng xiàng
无 际 空、 散 空¹⁶、 无 变 异 空、 本¹⁷ 性 空、 自 共 相
kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng
空、 一 切 法 空、 不 可 得 空、 无 性 空、 自 性 空、
wú xìng zì xìng kōng ér qǔ wú shàngzhèngděng pú tí rǔ wù yǐ zhēn rú
无 性 自 性 空 而 取 无 上 正 等 菩 提。 汝 勿 以 真 如
ér qǔ wú shàngzhèngděng pú tí yì wù yǐ fǎ jiè fǎ xìng bù xū
而 取 无 上 正 等 菩 提， 亦 勿 以 法 界、 法 性、 不 虚
wàng xìng bú biàn yì xìng píngděng xìng lí shēng xìng fǎ dìng
妄 性、 不 变 异 性、 平 等 性、 离 生 性、 法 定、
fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè ér qǔ wú shàngzhèngděng
法 住、 实 际、 虚 空 界、 不 思 议 界 而 取 无 上 正 等
pú tí rǔ wù yǐ kǔ shèng dì ér qǔ wú shàngzhèngděng pú tí yì
菩 提。 汝 勿 以 苦 圣 谛 而 取 无 上 正 等 菩 提， 亦
wù yǐ jí miè dào shèng dì ér qǔ wú shàngzhèngděng pú tí rǔ
勿 以 集、 灭、 道 圣 谛 而 取 无 上 正 等 菩 提。 汝
wù yǐ sì jìng lǜ ér qǔ wú shàngzhèngděng pú tí yì wù yǐ sì wú
勿 以 四 静 虑 而 取 无 上 正 等 菩 提， 亦 勿 以 四 无
liàng sì wú sè dìng ér qǔ wú shàngzhèngděng pú tí rǔ wù yǐ bā
量、 四 无 色 定 而 取 无 上 正 等 菩 提。 汝 勿 以 八
jiě tuō ér qǔ wú shàngzhèngděng pú tí yì wù yǐ bā shèng chù jiǔ
解 脱 而 取 无 上 正 等 菩 提， 亦 勿 以 八 胜 处、 九
cì dì dìng shí biàn chù ér qǔ wú shàngzhèngděng pú tí rǔ wù yǐ
次 第 定、 十 遍 处 而 取 无 上 正 等 菩 提。 汝 勿 以
sì niàn zhù ér qǔ wú shàngzhèngděng pú tí yì wù yǐ sì zhèng duàn
四 念 住 而 取 无 上 正 等 菩 提， 亦 勿 以 四 正 断、
sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī ér
四 神 足、 五 根、 五 力、 七 等 觉 支、 八 圣 道 支 而
qǔ wú shàngzhèngděng pú tí rǔ wù yǐ kōng jiě tuō mén ér qǔ wú
取 无 上 正 等 菩 提。 汝 勿 以 空 解 脱 门 而 取 无
shàngzhèngděng pú tí yì wù yǐ wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén ér qǔ
上 正 等 菩 提， 亦 勿 以 无 相、 无 愿 解 脱 门 而 取

¹⁶ 大正藏：无散空；永乐北藏及龙藏：空

¹⁷ 大正藏：本；永乐北藏及龙藏：无变异空、本

wú shàngzhèngděng pú tí rǔ wù yǐ wǔ yǎn ér qǔ wú shàngzhèngděng
无上正等菩提。汝勿以五眼而取无上正等
pú tí yì wù yǐ liù shéntōng ér qǔ wú shàngzhèngděng pú tí rǔ
菩提，亦勿以六神通而取无上正等菩提。汝
wù yǐ fó shí lì ér qǔ wú shàngzhèngděng pú tí yì wù yǐ sì wú
勿以佛十力而取无上正等菩提，亦勿以四无
suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí
所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十
bā fó bú gòng fǎ ér qǔ wú shàngzhèngděng pú tí rǔ wù yǐ sān shí
八佛不共法而取无上正等菩提。汝勿以三十
èr dà shì xiàng ér qǔ wú shàngzhèngděng pú tí yì wù yǐ bā shí suí
二大士相而取无上正等菩提，亦勿以八十随
hǎo ér qǔ wú shàngzhèngděng pú tí rǔ wù yǐ wú wàng shī fǎ ér qǔ
好而取无上正等菩提。汝勿以无忘失法而取
wú shàngzhèngděng pú tí yì wù yǐ héngzhù shě xìng ér qǔ wú shàng
无上正等菩提，亦勿以恒住舍性而取无上
zhèngděng pú tí rǔ wù yǐ tuó luó ní mén ér qǔ wú shàngzhèngděng
正等菩提。汝勿以陀罗尼门而取无上正等
pú tí yì wù yǐ sān mó dì mén ér qǔ wú shàngzhèngděng pú tí
菩提，亦勿以三摩地门而取无上正等菩提。
rǔ wù yǐ yī qiè zhì ér qǔ wú shàngzhèngděng pú tí yì wù yǐ dào
汝勿以一切智而取无上正等菩提，亦勿以道
xiàng zhì yī qiè xiàng zhì ér qǔ wú shàngzhèngděng pú tí suǒ yǐ zhě
相智、一切相智而取无上正等菩提。所以者
hé ruò bù qǔ sè biàn dé wú shàngzhèngděng pú tí bù qǔ shòu
何？若不取色便得无上正等菩提，不取受、
xiǎng xíng shí biàn dé wú shàngzhèngděng pú tí rú shì nǎi zhì ruò
想、行、识便得无上正等菩提，如是乃至若
bù qǔ yī qiè zhì biàn dé wú shàngzhèngděng pú tí bù qǔ dào xiàng
不取一切智便得无上正等菩提，不取道相
zhì yī qiè xiàng zhì biàn dé wú shàngzhèngděng pú tí
智、一切相智便得无上正等菩提。

rǔ shànnán zǐ xiū xíngshēnshēn bō rě bō luó mì duō shí
“汝善男子！修行甚深般若波罗蜜多时，

wù yú sè shēngtān ài wù yú shòu xiǎng xíng shí shēngtān ài
勿于色生贪爱，勿于受、想、行、识生贪爱。

suǒ yǐ zhě hé sè nǎi zhì shí fēi kě tān ài hé yǐ gù yǐ yī qiè
所以者何？色乃至识非可贪爱。何以故？以一切

fǎ zì xìngkōng gù wù yú yǎnchùshēngtān ài wù yú ěr bí
法自性空故。勿于眼处生贪爱，勿于耳、鼻、
shé shēn yì chùshēngtān ài suǒ yǐ zhě hé yǎnchù nǎi zhì yì
舌、身、意处生贪爱。所以者何？眼处乃至意
chù fēi kě tān ài hé yǐ gù yǐ yī qiè fǎ zì xìngkōng gù wù yú
处非可贪爱。何以故？以一切法自性空故。勿于
sè chùshēngtān ài wù yú shēng xiāng wèi chù fǎ chùshēng
色处生贪爱，勿于声、香、味、触、法处生
tān ài suǒ yǐ zhě hé sè chù nǎi zhì fǎ chù fēi kě tān ài hé yǐ
贪爱。所以者何？色处乃至法处非可贪爱。何以
gù yǐ yī qiè fǎ zì xìngkōng gù wù yú yǎn jiè shēngtān ài wù
故？以一切法自性空故。勿于眼界生贪爱，勿
yú ěr bí shé shēn yì jiè shēngtān ài suǒ yǐ zhě hé
于耳、鼻、舌、身、意界生贪爱。所以者何？
yǎn jiè nǎi zhì yì jiè fēi kě tān ài hé yǐ gù yǐ yī qiè fǎ zì xìng
眼界乃至意界非可贪爱。何以故？以一切法自性
kōng gù wù yú sè jiè shēngtān ài wù yú shēng xiāng wèi
空故。勿于色界生贪爱，勿于声、香、味、
chù fǎ jiè shēngtān ài suǒ yǐ zhě hé sè jiè nǎi zhì fǎ jiè fēi kě
触、法界生贪爱。所以者何？色界乃至法界非可
tān ài hé yǐ gù yǐ yī qiè fǎ zì xìngkōng gù wù yú yǎn shí jiè
贪爱。何以故？以一切法自性空故。勿于眼识界
shēngtān ài wù yú ěr bí shé shēn yì shí jiè shēngtān ài
生贪爱，勿于耳、鼻、舌、身、意识界生贪爱。
suǒ yǐ zhě hé yǎn shí jiè nǎi zhì yì shí jiè fēi kě tān ài hé yǐ gù
所以者何？眼识界乃至意识界非可贪爱。何以故？
yǐ yī qiè fǎ zì xìngkōng gù wù yú yǎnchùshēngtān ài wù yú ěr
以一切法自性空故。勿于眼触生贪爱，勿于耳、
bí shé shēn yì chùshēngtān ài suǒ yǐ zhě hé yǎnchù nǎi
鼻、舌、身、意触生贪爱。所以者何？眼触乃
zhì yì chù fēi kě tān ài hé yǐ gù yǐ yī qiè fǎ zì xìngkōng gù
至意触非可贪爱。何以故？以一切法自性空故。
wù yú yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòushēngtān ài wù yú ěr bí
勿于眼触为缘所生诸受生贪爱，勿于耳、鼻、
shé shēn yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòushēngtān ài suǒ yǐ zhě
舌、身、意触为缘所生诸受生贪爱。所以者
hé yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòunǎizhì yì chùwéiyuánsuǒshēng
何？眼触为缘所生诸受乃至意触为缘所生

zhūshòu fēi kě tān ài hé yǐ gù yǐ yī qiè fǎ zì xìngkōng gù wù
诸受非可贪爱。何以故？以一切法自性空故。勿

yú bù shī bō luó mì duōshēngtān ài wù yú jìng jiè ān rěn jīng jìn
于布施波罗蜜多生贪爱，勿于净戒、安忍、精进、

jìng lǜ bó rě bō luó mì duōshēngtān ài suǒ yǐ zhě hé bù shī bō
静虑、般若波罗蜜多生贪爱。所以者何？布施波

luó mì duō nǎi zhì bó rě bō luó mì duō fēi kě tān ài hé yǐ gù
罗蜜多乃至般若波罗蜜多非可贪爱。何以故？

yǐ yī qiè fǎ zì xìngkōng gù wù yú nèi kōng shēngtān ài wù yú wài
以一切法自性空故。勿于内空生贪爱，勿于外

kōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng
空、内外空、空空、大空、胜义空、有为空、

wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sǎn wú sǎn kōng běn xìng kōng
无为空、毕竟空、无际空、散无散空、本性空、

zì gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng
自共相空、一切法空、不可得空、无性空、

zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng shēngtān ài suǒ yǐ zhě hé nèi kōng
自性空、无性自性空生贪爱。所以者何？内空

nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng fēi kě tān ài hé yǐ gù yǐ yī qiè fǎ
乃至无性自性空非可贪爱。何以故？以一切法

zì xìng kōng gù wù yú zhēn rú shēngtān ài wù yú fǎ jiè fǎ xìng
自性空故。勿于真如生贪爱，勿于法界、法性、

bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píng děng xìng lí shēng xìng fǎ
不虚妄性、不变异性、平等性、离生性、法

dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè shēngtān ài
定、法住、实际、虚空界、不思議界生贪爱。

suǒ yǐ zhě hé zhēn rú nǎi zhì bù sī yì jiè fēi kě tān ài hé yǐ
所以者何？真如乃至不思議界非可贪爱。何以

gù yǐ yī qiè fǎ zì xìng kōng gù wù yú kǔ shèng dì shēngtān ài
故？以一切法自性空故。勿于苦圣谛生贪爱，

wù yú jí miè dào shèng dì shēngtān ài suǒ yǐ zhě hé kǔ shèng
勿于集、灭、道圣谛生贪爱。所以者何？苦圣

dì nǎi zhì dào shèng dì fēi kě tān ài hé yǐ gù yǐ yī qiè fǎ zì
谛乃至道圣谛非可贪爱。何以故？以一切法自

xìng kōng gù wù yú sì jìng lǜ shēngtān ài wù yú sì wú liàng sì
性空故。勿于四静虑生贪爱，勿于四无量、四

wú sè dìng shēngtān ài suǒ yǐ zhě hé sì jìng lǜ sì wú liàng
无色定生贪爱。所以者何？四静虑、四无量、

sì wú sè dìng fēi kě tān ài hé yǐ gù yǐ yī qiè fǎ zì xìngkōng
四无色定非可贪爱。何以故？以一切法自性空

gù wù yú bā jiě tuōshēngtān ài wù yú bā shèngchù jiǔ cì dì
故。勿于八解脱生贪爱，勿于八胜处、九次第

dìng shí biànchùshēngtān ài suǒ yǐ zhě hé bā jiě tuō nǎi zhì shí
定、十遍处生贪爱。所以者何？八解脱乃至十

biànchù fēi kě tān ài hé yǐ gù yǐ yī qiè fǎ zì xìngkōng gù wù
遍处非可贪爱。何以故？以一切法自性空故。勿

yú sì niànzhùshēngtān ài wù yú sì zhèngduàn sì shén zú wǔ
于四念住生贪爱，勿于四正断、四神足、五

gēn wǔ lì qī děngjué zhī bā shèngdào zhī shēngtān ài suǒ yǐ
根、五力、七等觉支、八圣道支生贪爱。所以

zhě hé sì niànzhù nǎi zhì bā shèngdào zhī fēi kě tān ài hé yǐ gù
者何？四念住乃至八圣道支非可贪爱。何以故？

yǐ yī qiè fǎ zì xìngkōng gù wù yú kōng jiě tuōménshēngtān ài wù
以一切法自性空故。勿于空解脱门生贪爱，勿

yú wú xiàng wú yuàn jiě tuōménshēngtān ài suǒ yǐ zhě hé kōng
于无相、无愿解脱门生贪爱。所以者何？空、

wú xiàng wú yuàn jiě tuōmén fēi kě tān ài hé yǐ gù yǐ yī qiè
无相、无愿解脱门非可贪爱。何以故？以一切

fǎ zì xìngkōng gù wù yú wǔ yǎnshēngtān ài wù yú liù shéntōng
法自性空故。勿于五眼生贪爱，勿于六神通

shēngtān ài suǒ yǐ zhě hé wǔ yǎn liù shéntōng fēi kě tān ài
生贪爱。所以者何？五眼、六神通非可贪爱。

hé yǐ gù yǐ yī qiè fǎ zì xìngkōng gù wù yú fó shí lì shēngtān
何以故？以一切法自性空故。勿于佛十力生贪

ài wù yú sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà
爱，勿于四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大

xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ shēngtān ài suǒ yǐ zhě hé
喜、大舍、十八佛不共法生贪爱。所以者何？

fó shí lì nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ fēi kě tān ài hé yǐ gù
佛十力乃至十八佛不共法非可贪爱。何以故？

yǐ yī qiè fǎ zì xìngkōng gù wù yú sān shí èr dà shì xiàngshēngtān
以一切法自性空故。勿于三十二大士相生贪

ài wù yú bā shí suí hǎoshēngtān ài suǒ yǐ zhě hé sān shí èr dà
爱，勿于八十随好生贪爱。所以者何？三十二大

shì xiàng bā shí suí hǎo fēi kě tān ài hé yǐ gù yǐ yī qiè fǎ zì
士相、八十随好非可贪爱。何以故？以一切法自

xìngkōng gù wù yú wú wàng shī fǎ shēngtān ài wù yú héngzhù shěxìng
性空故。勿于无忘失法生贪爱，勿于恒住舍性
shēngtān ài suǒ yǐ zhě hé wú wàng shī fǎ héngzhù shěxìng fēi kě
生贪爱。所以者何？无忘失法、恒住舍性非可
tān ài hé yǐ gù yǐ yī qiè fǎ zì xìngkōng gù wù yú tuó luó ní
贪爱。何以故？以一切法自性空故。勿于陀罗尼
ménshēngtān ài wù yú sān mó dì ménshēngtān ài suǒ yǐ zhě hé
门生贪爱，勿于三摩地门生贪爱。所以者何？
tuó luó ní mén sān mó dì mén fēi kě tān ài hé yǐ gù yǐ yī qiè
陀罗尼门、三摩地门非可贪爱。何以故？以一切
fǎ zì xìngkōng gù wù yú yī qiè zhì shēngtān ài wù yú dào xiàng zhì
法自性空故。勿于一切智生贪爱，勿于道相智、
yī qiè xiàng zhì shēngtān ài suǒ yǐ zhě hé yī qiè zhì dào xiàng zhì
一切相智生贪爱。所以者何？一切智、道相智、
yī qiè xiàng zhì fēi kě tān ài hé yǐ gù yǐ yī qiè fǎ zì xìngkōng
一切相智非可贪爱。何以故？以一切法自性空
gù wù yú yù liú guǒ shēngtān ài wù yú yī lái bù huán ā
故。勿于预流果生贪爱，勿于一来、不还、阿
luó hàn guǒ dú jué pú tí shēngtān ài suǒ yǐ zhě hé yù liú guǒ nǎi
罗汉果、独觉菩提生贪爱。所以者何？预流果乃
zhì dú jué pú tí fēi kě tān ài hé yǐ gù yǐ yī qiè fǎ zì xìng
至独觉菩提非可贪爱。何以故？以一切法自性
kōng gù wù yú yī qiè pú sà mó hē sà xíng shēngtān ài wù yú zhū
空故。勿于一切菩萨摩诃萨行生贪爱，勿于诸
fó wú shàng zhèng děng pú tí shēngtān ài suǒ yǐ zhě hé yī qiè pú
佛无上正等菩提生贪爱。所以者何？一切菩
sà mó hē sà xíng zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí fēi kě tān ài hé
萨摩诃萨行、诸佛无上正等菩提非可贪爱。何
yǐ gù yǐ yī qiè fǎ zì xìngkōng gù
以故？以一切法自性空故。”

ěr shí jù shòu shàn xiàn bó fó yán shì zūn zhū pú sà mó
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！诸菩萨摩
hē sà néng wéi nán shì yú yī qiè fǎ zì xìngkōng zhōng xī qiú wú
诃萨能为难事，于一切法自性空中，希求无
shàng zhèng děng pú tí yù zhèng wú shàng zhèng děng pú tí
上正等菩提，欲证无上正等菩提。”

fó gào shàn xiàn rú shì rú shì rú rǔ suǒ shuō zhū pú
佛告善现：“如是！如是！如汝所说。诸菩

sà mó hē sà néngwéinán shì yú yī qiè fǎ zì xìngkōngzhōng xī qiú
萨摩诃萨能为难事，于一切法自性空中，希求
wú shàngzhèngděng pú tí yù zhèng wú shàngzhèngděng pú tí shàn
无上正等菩提，欲证无上正等菩提。善
xiàn zhū pú sà mó hē sà suī dá yī qiè fǎ rú huàn rú mèng rú
现，诸菩萨摩诃萨虽达一切法如幻、如梦、如
xiǎng rú xiàng rú guāngyǐng rú yángyàn rú biànhuà shì rú
响、如像、如光影、如阳焰、如变化事、如
xúnxiāngchéng zì xìng jiē kōng ér wèi shì jiān dé yì lì gù fā qù wú
寻香城自性皆空，而为世间得义利故，发趣无
shàngzhèngděng pú tí wèi lìng shì jiān dé ráo yì gù fā qù wú shàng
上正等菩提；为令世间得饶益故，发趣无上
zhèngděng pú tí wèi lìng shì jiān dé ān lè gù fā qù wú shàngzhèng
正等菩提；为令世间得安乐故，发趣无上正
děng pú tí wèi yù jì bá zhū shì jiān gù fā qù wú shàngzhèngděng
等菩提；为欲济拔诸世间故，发趣无上正等
pú tí wèi yǔ shì jiān zuò guī yī gù fā qù wú shàngzhèngděng pú tí
菩提；为与世间作归依故，发趣无上正等菩提；
wèi yǔ shì jiān zuò shèzhái gù fā qù wú shàngzhèngděng pú tí yù shì
为与世间作舍宅故，发趣无上正等菩提；欲示
shì jiān jiū jìng dào gù fā qù wú shàngzhèngděng pú tí wèi yǔ shì jiān
世间究竟道故，发趣无上正等菩提；为与世间
zuòzhōuzhǔ gù fā qù wú shàngzhèngděng pú tí wèi yǔ shì jiān zuò
作洲渚故，发趣无上正等菩提；为与世间作
rì yuè gù fā qù wú shàngzhèngděng pú tí wèi yǔ shì jiān zuò dēng
日月故，发趣无上正等菩提；为与世间作灯
zhú gù fā qù wú shàngzhèngděng pú tí wèi yǔ shì jiān zuò dǎo shī gù
烛故，发趣无上正等菩提；为与世间作导师故，
fā qù wú shàngzhèngděng pú tí wèi yǔ shì jiān zuò jiàngshuài gù fā
发趣无上正等菩提；为与世间作将帅故，发
qù wú shàngzhèngděng pú tí wèi yǔ shì jiān zuò suǒ qù gù fā qù wú
趣无上正等菩提；为与世间作所趣故，发趣无
shàngzhèngděng pú tí āi mǐn shì jiānshēng sǐ kǔ gù fā qù wú shàng
上正等菩提；哀愍世间生死苦故，发趣无上
zhèngděng pú tí
正等菩提。

shànxiàn yún hé pú sà mó hē sà wèi zhū shì jiān dé yì lì
“善现，云何菩萨摩诃萨为诸世间得义利

gù fā qù wú shàngzhèngděng pú tí shànxiàn zhū pú sà mó hē
故，发趣无上正等菩提？善现，诸菩萨摩诃
sà wèi yù jiě tuō yī qiè yǒuqíngzhū kǔ nǎo shì fāngbiàn xiū xíng bù shī
萨为欲解脱一切有情诸苦恼事，方便修行布施、
jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō gù fā
净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多故，发
qù wú shàngzhèngděng pú tí shànxiàn shì wéi pú sà mó hē sà wèi
趣无上正等菩提。善现，是为菩萨摩诃萨为
zhū shì jiān dé yì lì gù fā qù wú shàngzhèngděng pú tí
诸世间得义利故，发趣无上正等菩提。

shànxiàn yún hé pú sà mó hē sà wèi lìng shì jiān dé ráo yì
“善现，云何菩萨摩诃萨为令世间得饶益

gù fā qù wú shàngzhèngděng pú tí shànxiàn zhū pú sà mó hē
故，发趣无上正等菩提？善现，诸菩萨摩诃
sà wèi yù zì zhù liù bō luó mì duō fāngbiànquàn fā zhū yǒuqíng lèi
萨为欲自住六波罗蜜多，方便劝发诸有情类，
yì lìng ān zhù liù bō luó mì duō gù fā qù wú shàngzhèngděng pú tí
亦令安住六波罗蜜多故，发趣无上正等菩提。

shànxiàn shì wéi pú sà mó hē sà wèi lìng shì jiān dé ráo yì gù fā qù
善现，是为菩萨摩诃萨为令世间得饶益故，发趣
wú shàngzhèngděng pú tí
无上正等菩提。

shànxiàn yún hé pú sà mó hē sà wèi lìng shì jiān dé ān lè
“善现，云何菩萨摩诃萨为令世间得安乐

gù fā qù wú shàngzhèngděng pú tí shànxiàn zhū pú sà mó hē
故，发趣无上正等菩提？善现，诸菩萨摩诃
sà wèi yù zì zhù shí shàn yè dào fāngbiànquàn fā zhū yǒuqíng lèi yì
萨为欲自住十善业道，方便劝发诸有情类，亦
lìng ān zhù shí shàn yè dào gù fā qù wú shàngzhèngděng pú tí shàn
令安住十善业道故，发趣无上正等菩提。善

xiàn shì wéi pú sà mó hē sà wèi lìng shì jiān dé ān lè gù fā qù wú
现，是为菩萨摩诃萨为令世间得安乐故，发趣无
shàngzhèngděng pú tí
上正等菩提。

shànxiàn yún hé pú sà mó hē sà wèi yù jì bá zhū shì jiān
“善现，云何菩萨摩诃萨为欲济拔诸世间

gù fā qù wú shàngzhèngděng pú tí shànxiàn zhū pú sà mó hē
故，发趣无上正等菩提？善现，诸菩萨摩诃

sà jiàn zhū yǒu qíng duò sān è qù wèi yù jì bá líng xiū shàn yè dé zhù
萨见诸有情堕三恶趣，为欲济拔令修善业，得住
ān wěn jí qīng liáng chù gù fā qù wú shàng zhèng děng pú tí shàn xiàn
安隐极清凉处故，发趣无上正等菩提。善现，
shì wéi pú sà mó hē sà wèi yù jì bá zhū shì jiān gù fā qù wú shàng
是为菩萨摩诃萨为欲济拔诸世间故，发趣无上
zhèng děng pú tí
正等菩提。

shàn xiàn yún hé pú sà mó hē sà wèi yǔ shì jiān zuò guī yī
“善现，云何菩萨摩诃萨为与世间作归依
gù fā qù wú shàng zhèng děng pú tí shàn xiàn zhū pú sà mó hē
故，发趣无上正等菩提？善现，诸菩萨摩诃
sà yù wèi yǒu qíng shuō wú yī fǎ wèi sè wú yī shòu xiǎng xíng
萨欲为有情说无依法，谓色无依，受、想、行、
shí wú yī rú shì nǎi zhì yī qiè zhì wú yī dào xiàng zhì yī qiè xiàng
识无依，如是乃至一切智无依，道相智、一切相
zhì wú yī lìng zhū yǒu qíng wén yǐ jiě tuō yī qiè shēng lǎo bìng sǐ jí
智无依，令诸有情闻已，解脱一切生老病死及
chóu tàn kǔ yōu nǎo yóu cǐ yīn yuán fā qù wú shàng zhèng děng pú tí
愁叹苦忧恼，由此因缘发趣无上正等菩提。
shàn xiàn shì wéi pú sà mó hē sà wèi yǔ shì jiān zuò guī yī gù fā qù
善现，是为菩萨摩诃萨为与世间作归依故，发趣
wú shàng zhèng děng pú tí
无上正等菩提。

shàn xiàn yún hé pú sà mó hē sà wèi yǔ shì jiān zuò shè zhái
“善现，云何菩萨摩诃萨为与世间作舍宅
gù fā qù wú shàng zhèng děng pú tí shàn xiàn zhū pú sà mó hē
故，发趣无上正等菩提？善现，诸菩萨摩诃
sà yù wèi yǒu qíng zuò yī zhǐ chù jí lìng zhì dé wú bù wú wèi dà niè
萨欲为有情作依止处，及令至得无怖无畏大涅
pángōng gù fā qù wú shàng zhèng děng pú tí shàn xiàn shì wéi pú
槃宫故，发趣无上正等菩提。善现，是为菩
sà mó hē sà wèi yǔ shì jiān zuò shè zhái gù fā qù wú shàng zhèng děng
萨摩诃萨为与世间作舍宅故，发趣无上正等
pú tí
菩提。

shàn xiàn yún hé pú sà mó hē sà yù shì shì jiān jiū jìng dào
“善现，云何菩萨摩诃萨欲示世间究竟道

gù fā qù wú shàngzhèngděng pú tí shànxiàn zhū pú sà mó hē
故，发趣无上正等菩提？善现，诸菩萨摩诃
sà jiàn zhū yǒuqíng bú shàntōng dá dào fēi dào xiàng yóu zhū yù lù yù
萨见诸有情不善通达道非道相，游诸欲路，欲
wèifāngbiàn xuānshuō fǎ yào lìng qí liǎo zhī jiū jìng dào xiàng fā qù wú
为方便宣说法要，令其了知究竟道相，发趣无
shàngzhèngděng pú tí yù wèi yǒuqíng shuō hé fǎ yào suǒ wèi shuō sè
上正等菩提。欲为有情说何法要？所谓说色
jiū jìng cháng wú bù wèi shuō shòu xiǎng xíng shí jiū jìng cháng wú
究竟常无怖畏，说受、想、行、识究竟常无
bù wèi rú shì nǎi zhì shuō yī qiè zhì jiū jìng cháng wú bù wèi shuō dào
怖畏，如是乃至说一切智究竟常无怖畏，说道
xiàng zhì yī qiè xiàng zhì jiū jìng cháng wú bù wèi shuō sè jiū jìng jí
相智、一切相智究竟常无怖畏。说色究竟即
fēi sè shuō shòu xiǎng xíng shí jiū jìng jí fēi shòu xiǎng xíng
非色，说受、想、行、识究竟即非受、想、行、
shí rú shì nǎi zhì shuō yī qiè zhì jiū jìng jí fēi yī qiè zhì shuō dào
识，如是乃至说一切智究竟即非一切智，说道
xiàng zhì yī qiè xiàng zhì jiū jìng jí fēi dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì
相智、一切相智究竟即非道相智、一切相智。
shànxiàn rú cǐ zhū fǎ jiū jìng xiàng yī qiè fǎ xiàng yì rú shì
善现，如此诸法究竟相，一切法相亦如是。”

jù shòu shànxiàn bó yán shì zūn ruò yī qiè fǎ xiàng rú jiū jìng
具寿善现白言：“世尊！若一切法相如究竟
xiàngzhě yún hé pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ yìng xiàn děng jué suǒ
相者，云何菩萨摩诃萨于一切法应现等觉？所
yǐ zhě hé shì zūn fēi sè jiū jìng zhōng yǒu rú shì fēn bié wèi cǐ shì
以者何？世尊！非色究竟中有如是分别，谓此是
sè yì fēi shòu xiǎng xíng shí jiū jìng zhōng yǒu rú shì fēn bié
色；亦非受、想、行、识究竟中有如是分别，
wèi cǐ shì shòu xiǎng xíng shí rú shì nǎi zhì fēi yī qiè zhì jiū jìng
谓此是受、想、行、识。如是乃至非一切智究竟
zhōng yǒu rú shì fēn bié wèi cǐ shì yī qiè zhì yì fēi dào xiàng zhì
中有如是分别，谓此是一切智；亦非道相智、
yī qiè xiàng zhì jiū jìng zhōng yǒu rú shì fēn bié wèi cǐ shì dào xiàng zhì
一切相智究竟中有如是分别，谓此是道相智、
yī qiè xiàng zhì
一切相智。”

fó gào shàn xiàn rú shì rú shì rú rǔ suǒ shuō sè jiū
佛告善现：“如是！如是！如汝所说。色究

jìng zhōng wú rú shì fēn bié wèi cǐ shì sè shòu xiǎng xíng shí
竟中无如是分别，谓此是色；受、想、行、识

jiū jìng zhōng yì wú rú shì fēn bié wèi cǐ shì shòu xiǎng xíng shí
究竟中亦无如是分别，谓此是受、想、行、识。

rú shì nǎi zhì yī qiè zhì jiū jìng zhōng wú rú shì fēn bié wèi cǐ shì yī
如是乃至一切智究竟中无如是分别，谓此是一

qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì jiū jìng zhōng wú rú shì fēn bié
切智；道相智、一切相智究竟中无如是分别，

wèi cǐ shì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì yī yī qiè fǎ běn xìng kōng gù
谓此是道相智、一切相智，以一切法本性空故。

shàn xiàn shì wéi pú sà mó hē sà zuì jí nán shì wèi suī guān yī qiè
善现，是为菩萨摩诃萨最极难事，谓虽观一切

fǎ jiē jì miè xiàng shèn shēn wēi miào ér xīn bù chén mò zuò shì niàn yán
法皆寂灭相甚深微妙而心不沉没，作是念言：

wǒ yú shì fǎ xiàng děng jué yǐ zhèng dé wú shàng zhèng děng pú tí
‘我于是法现等觉已，证得无上正等菩提，

wèi zhū yǒu qíng xuān shuō kāi shì rú shì jì miè shēn miào zhī fǎ shàn xiàn
为诸有情宣说开示如是寂灭深妙之法。’善现，

shì wéi pú sà mó hē sà yù shì shì jiān jiū jìng dào gù fā qù wú shàng
是为菩萨摩诃萨欲示世间究竟道故，发趣无上

zhèng děng pú tí
正等菩提。

shàn xiàn yún hé pú sà mó hē sà wèi yǔ shì jiān zuò zhōu zhǔ
“善现，云何菩萨摩诃萨为与世间作洲渚

gù fā qù wú shàng zhèng děng pú tí shàn xiàn pì rú dà xiǎo hǎi
故，发趣无上正等菩提？善现，譬如大小海

hé chí zhōng gāo dì kě jū zhōu huí shuǐ duàn shuō wéi zhōu zhǔ rú shì
河池中，高地可居周回水断说为洲渚。如是，

shàn xiàn sè qián hòu jì duàn shòu xiǎng xíng shí qián hòu jì
善现，色前后际断，受、想、行、识前后际

duàn rú shì nǎi zhì yī qiè zhì qián hòu jì duàn dào xiàng zhì yī qiè
断，如是乃至一切智前后际断，道相智、一切

xiàng zhì qián hòu jì duàn yóu cǐ qián jì hòu jì duàn gù yī qiè fǎ
相智前后际断，由此前际后际断故，一切法

duàn shàn xiàn cǐ yī qiè fǎ qián hòu jì duàn jí shì jì miè jí
断。善现，此一切法前后际断，即是寂灭，即

shì wēimiào jí shì rú shí wèikōng wú suǒ dé dào duàn ài jìn wú yú
是微妙，即是如实，谓空无所得道断爱尽无余，
zá rǎnyǒngmiè jiū jìng niè pán shànxiàn zhū pú sà mó hē sà qiú zhèng
杂染永灭究竟涅槃。善现，诸菩萨摩诃萨求证
wú shàngzhèngděng pú tí yù wèiyǒuqíng xuānshuō kāi shì rú shì jì miè
无上正等菩提，欲为有情宣说开示如是寂灭
shènshēnwēimiào rú shí zhī fǎ shànxiàn shì wéi pú sà mó hē sà wèi
甚深微妙如实之法。善现，是为菩萨摩诃萨为
yǔ shì jiānzuò zhōuzhǔ gù fā qù wú shàngzhèngděng pú tí
与世间作洲渚故，发趣无上正等菩提。

shànxiàn yún hé pú sà mó hē sà wèi yǔ shì jiānzuò rì yuè
“善现，云何菩萨摩诃萨为与世间作日月

dēngzhú gù fā qù wú shàngzhèngděng pú tí shànxiàn zhū pú sà
灯烛故，发趣无上正等菩提？善现，诸菩萨
mó hē sà yù wèiyǒuqíng xuānshuō liù bō luó mì duō jí sì yī shè shì
摩诃萨欲为有情宣说六波罗蜜多，及四依摄事
xiāngyìng jīng diǎnzhēn shí yì qù fāngbiàn jiào dǎo lìng qín xiū xué pò yī
相应经典真实义趣，方便教导令勤修学，破一
qiè zhǒng wú míng hēi àn fā qù wú shàngzhèngděng pú tí shànxiàn
切种无明黑暗，发趣无上正等菩提。善现，
shì wéi pú sà mó hē sà wèi yǔ shì jiānzuò rì yuè dēngzhú gù fā qù
是为菩萨摩诃萨为与世间作日月灯烛故，发趣
wú shàngzhèngděng pú tí
无上正等菩提。

shànxiàn yún hé pú sà mó hē sà wèi yǔ shì jiānzuò dǎo shī
“善现，云何菩萨摩诃萨为与世间作导师、

jiàngshuài gù fā qù wú shàngzhèngděng pú tí shànxiàn zhū pú sà
将帅故，发趣无上正等菩提？善现，诸菩萨
mó hē sà yù lìng qù xiàng xié dào yǒuqíng lí xíng sì zhǒng bù yīng xíng chù
摩诃萨欲令趣向邪道有情离行四种不应行处，
wèishuō yī dào lìng guī zhèng gù wèi zá rǎn zhě dé qīngjìng gù wèi chóu
为说一道令归正故，为杂染者得清净故，为愁
nǎo zhě dé huānyuè gù wèi yōu kǔ zhě dé xǐ lè gù wèi fēi lǐ yǒuqíng
恼者得欢悦故，为忧苦者得喜乐故，为非理有情
zhèng rú lǐ fǎ gù wèi liú zhuǎn yǒuqíng dé bō niè pán gù fā qù wú
证如理法故，为流转有情得般涅槃故，发趣无
shàngzhèngděng pú tí
上正等菩提。

shànxiàn zhū pú sà mó hē sà fā qù wú shàngzhèngděng pú
“善现，诸菩萨摩诃萨发趣无上正等菩

tí yù wèiyǒuqíngxuānshuō kāi shì sè wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng
提，欲为有情宣说开示色无生无灭、无染无净，

shòu xiǎng xíng shí wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng yǎnchù wú
受、想、行、识无生无灭、无染无净；眼处无

shēng wú miè wú rǎn wú jìng ěr bí shé shēn yì chù wú
生无灭、无染无净，耳、鼻、舌、身、意处无

shēng wú miè wú rǎn wú jìng sè chù wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng
生无灭、无染无净；色处无生无灭、无染无净，

shēng xiāng wèi chù fǎ chù wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng
声、香、味、触、法处无生无灭、无染无净；

yǎn jiè wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng ěr bí shé shēn
眼界无生无灭、无染无净，耳、鼻、舌、身、

yì jiè wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng sè jiè wú shēng wú miè wú
意识界无生无灭、无染无净；色界无生无灭、无

rǎn wú jìng shēng xiāng wèi chù fǎ jiè wú shēng wú miè wú
染无净，声、香、味、触、法界无生无灭、无

rǎn wú jìng yǎn shí jiè wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng ěr bí
染无净；眼识界无生无灭、无染无净，耳、鼻、

shé shēn yì shí jiè wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng yǎnchù wú
舌、身、意识界无生无灭、无染无净；眼触无

shēng wú miè wú rǎn wú jìng ěr bí shé shēn yì chù wú
生无灭、无染无净，耳、鼻、舌、身、意触无

shēng wú miè wú rǎn wú jìng yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu wú shēng
生无灭、无染无净；眼触为缘所生诸受无生

wú miè wú rǎn wú jìng ěr bí shé shēn yì chùwéiyuánsuǒ
无灭、无染无净，耳、鼻、舌、身、意触为缘所

shēngzhūshòu wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng bù shī bō luó mì duō wú
生诸受无生无灭、无染无净；布施波罗蜜多无

shēng wú miè wú rǎn wú jìng jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ
生无灭、无染无净，净戒、安忍、精进、静虑、

bō rě bō luó mì duō wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng nèi kōng wú shēng
般若波罗蜜多无生无灭、无染无净；内空无生

wú miè wú rǎn wú jìng wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng
无灭、无染无净，外空、内外空、空空、大空、

shèng yì kōng yǒuwéikōng wú wéikōng bì jìngkōng wú jì kōng
胜义空、有为空、无为空、毕竟空、无际空、

sàn wú sànkōng běnxìngkōng zì gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng
散无散空、本性空、自共相空、一切法空、
bù kě dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng wú shēng
不可得空、无性空、自性空、无性自性空无生
wú miè wú rǎn wú jìng zhēn rú wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng
无灭、无染无净；真如无生无灭、无染无净，
fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píngděng xìng
法界、法性、不虚妄性、不变异性、平等性、
lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì
离生性、法定、法住、实际、虚空界、不思議
jiè wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng kǔ shèng dì wú shēng wú miè wú
界无生无灭、无染无净；苦圣谛无生无灭、无
rǎn wú jìng jí miè dào shèng dì wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng
染无净，集、灭、道圣谛无生无灭、无染无净；
sì jìng lǜ wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng sì wú liàng sì wú sè
四静虑无生无灭、无染无净，四无量、四无色
dìng wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng bā jiě tuō wú shēng wú miè wú
定无生无灭、无染无净；八解脱无生无灭、无
rǎn wú jìng bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù wú shēng wú miè
染无净，八胜处、九次第定、十遍处无生无灭、
wú rǎn wú jìng sì niàn zhù wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng sì zhèng
无染无净；四念住无生无灭、无染无净，四正
duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào
断、四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道
zhī wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng kōng jiě tuō mén wú shēng wú miè
支无生无灭、无染无净；空解脱门无生无灭、
wú rǎn wú jìng wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén wú shēng wú miè wú rǎn
无染无净，无相、无愿解脱门无生无灭、无染
wú jìng jìng guān dì wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng zhǒng xìng dì
无净；净观地无生无灭、无染无净，种性地、
dì bā dì jù jiàn dì bó dì lí yù dì yǐ bàn dì dú jué
第八地、具见地、薄地、离欲地、已办地、独觉
dì pú sà dì rú lái dì wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng jí xǐ
地、菩萨地、如来地无生无灭、无染无净；极喜
dì wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng lí gòu dì fā guāng dì yàn
地无生无灭、无染无净，离垢地、发光地、焰
huì dì jí nán shèng dì xiàn qián dì yuǎn xíng dì bú dòng dì
慧地、极难胜地、现前地、远行地、不动地、

shàn huì dì fǎ yún dì wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng wǔ yǎn wú
善慧地、法云地无生无灭、无染无净；五眼无
shēng wú miè wú rǎn wú jìng liù shéntōng wú shēng wú miè wú rǎn wú
生无灭、无染无净，六神通无生无灭、无染无
jìng yù liú guǒ wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng yī lái bù huán
净；预流果无生无灭、无染无净，一来、不还、
ā luó hàn guǒ dú jué pú tí wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng rú lái
阿罗汉果、独觉菩提无生无灭、无染无净；如来
shí lì wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě
十力无生无灭、无染无净，四无所畏、四无碍解、
dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ wú shēng
大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法无生
wú miè wú rǎn wú jìng sān shí èr dà shì xiàng wú shēng wú miè wú
无灭、无染无净；三十二大士相无生无灭、无
rǎn wú jìng bā shí suí hǎo wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng wú wàng
染无净，八十随好无生无灭、无染无净；无忘
shī fǎ wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng héng zhù shě xìng wú shēng wú miè
失法无生无灭、无染无净，恒住舍性无生无灭、
wú rǎn wú jìng yī qiè tuó luó ní mén wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng
无染无净；一切陀罗尼门无生无灭、无染无净，
yī qiè sān mó dì mén wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng yī qiè zhì wú
一切三摩地门无生无灭、无染无净；一切智无
shēng wú miè wú rǎn wú jìng dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì wú shēng
生无灭、无染无净，道相智、一切相智无生
wú miè wú rǎn wú jìng shàn xiàn shì wéi pú sà mó hē sà wèi yǔ shì
无灭、无染无净。善现，是为菩萨摩诃萨为与世
jiān zuò dǎo shī jiāng shuài gù fā qù wú shàng zhèng děng pú tí
间作导师、将帅故，发趣无上正等菩提。

shàn xiàn yún hé pú sà mó hē sà wèi yǔ shì jiān zuò suǒ qù
“善现，云何菩萨摩诃萨为与世间作所趣

gù fā qù wú shàng zhèng děng pú tí shàn xiàn zhū pú sà mó hē
故，发趣无上正等菩提？善现，诸菩萨摩诃
sà xī qiú wú shàng zhèng děng pú tí xiū zhū pú sà mó hē sà xíng yù
萨希求无上正等菩提，修诸菩萨摩诃萨行，欲
yǐ sì shè shì shè yī qiè yǒu qíng suǒ wèi bù shī ài yǔ lì xíng
以四摄事摄一切有情，所谓布施、爱语、利行、
tóng shì yù wèi yǒu qíng xuān shuō kāi shì sè yǐ xū kōng wéi suǒ qù shòu
同事。欲为有情宣说开示色以虚空为所趣，受、

xiǎng xíng shí yì yǐ xū kōng wéi suǒ qù rú shì nǎi zhì yī qiè zhì
想、行、识亦以虚空为所趣，如是乃至一切智
yǐ xū kōng wéi suǒ qù dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì yì yǐ xū kōng wéi
以虚空为所趣，道相智、一切相智亦以虚空为
suǒ qù yù wèi yǒu qíng xuān shuō kāi shì wèi lái sè qù kōng gù wú suǒ
所趣。欲为有情宣说开示未来色趣空故无所
cóng lái guò qù sè qù kōng gù wú suǒ zhì qù xiàn zài sè qù kōng gù
从来，过去色趣空故无所至去，现在色趣空故
yì wú suǒ zhù wèi lái shòu xiǎng xíng shí qù kōng gù wú suǒ cóng
亦无所住；未来受、想、行、识趣空故无所从
lái guò qù shòu xiǎng xíng shí qù kōng gù wú suǒ zhì qù xiàn
来，过去受、想、行、识趣空故无所至去，现
zài shòu xiǎng xíng shí qù kōng gù yì wú suǒ zhù rú shì nǎi zhì
在受、想、行、识趣空故亦无所住。如是乃至
wèi lái yī qiè zhì qù kōng gù wú suǒ cóng lái guò qù yī qiè zhì qù kōng
未来一切智趣空故无所从来，过去一切智趣空
gù wú suǒ zhì qù xiàn zài yī qiè zhì qù kōng gù yì wú suǒ zhù wèi lái
故无所至去，现在一切智趣空故亦无所住；未来
dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì qù kōng gù wú suǒ cóng lái guò qù dào
道相智、一切相智趣空故无所从来，过去道
xiàng zhì yī qiè xiàng zhì qù kōng gù wú suǒ zhì qù xiàn zài dào xiàng zhì
相智、一切相智趣空故无所至去，现在道相智、
yī qiè xiàng zhì qù kōng gù yì wú suǒ zhù yù wèi yǒu qíng xuān shuō kāi
一切相智趣空故亦无所住。欲为有情宣说开
shì sè fēi qù fēi bú qù hé yǐ gù yǐ sè xìng kōng kōng zhōng wú
示色非趣非不趣。何以故？以色性空，空中无
qù wú bú qù gù shòu xiǎng xíng shí yì fēi qù fēi bú qù hé
趣无不趣故。受、想、行、识亦非趣非不趣。何
yǐ gù yǐ shòu xiǎng xíng shí xìng kōng kōng zhōng wú qù wú
以故？以受、想、行、识性空，空中无趣无
bú qù gù rú shì nǎi zhì yī qiè zhì fēi qù fēi bú qù hé yǐ gù
不趣故。如是乃至一切智非趣非不趣。何以故？
yī yī qiè zhì xìng kōng kōng zhōng wú qù wú bú qù gù dào xiàng zhì
以一切智性空，空中无趣无不趣故。道相智、
yī qiè xiàng zhì yì fēi qù fēi bú qù hé yǐ gù yǐ dào xiàng zhì
一切相智亦非趣非不趣。何以故？以道相智、
yī qiè xiàng zhì xìng kōng kōng zhōng wú qù wú bú qù gù shàn xiàn
一切相智性空，空中无趣无不趣故。善现，

shì wéi pú sà mó hē sà wèi yǔ shì jiān zuò suǒ qù gù fā qù wú shàng
是为菩萨摩诃萨为与世间作所趣故，发趣无上

zhèngděng pú tí
正等菩提。

大般若波罗蜜多经卷第四百四十五

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì sì bǎi sì shí liù
大般若波罗蜜多经卷第四百四十六

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

dì èr fēn chū yè pǐn dì wǔ shí zhī èr
第二分初业品第五十二

suǒ yǐ zhě hé shàn xiàn yī qiè fǎ jiē yǐ kōng wú xiàng
“所以者何？善现，一切法皆以空、无相、
wú yuàn wéi qù zhū pú sà mó hē sà yú rú shì qù bù kě chāo yuè
无愿为趣，诸菩萨摩诃萨于如是趣不可超越。
hé yǐ gù kōng wú xiàng wú yuàn zhōng qù yǔ fēi qù bù kě dé
何以故？空、无相、无愿中，趣与非趣不可得
gù
故。

shàn xiàn yī qiè fǎ jiē yǐ wú qǐ wú zuò wéi qù zhū pú sà
“善现，一切法皆以无起无作为趣，诸菩萨
mó hē sà yú rú shì qù bù kě chāo yuè hé yǐ gù wú qǐ wú zuò
摩诃萨于如是趣不可超越。何以故？无起无作
zhōng qù yǔ fēi qù bù kě dé gù
中，趣与非趣不可得故。

shàn xiàn yī qiè fǎ jiē yǐ wú shēng wú miè wéi qù zhū pú sà
“善现，一切法皆以无生无灭为趣，诸菩
sà mó hē sà yú rú shì qù bù kě chāo yuè hé yǐ gù wú shēng wú
萨摩诃萨于如是趣不可超越。何以故？无生无
miè zhōng qù yǔ fēi qù bù kě dé gù
灭中，趣与非趣不可得故。

shàn xiàn yī qiè fǎ jiē yǐ wú rǎn wú jìng wéi qù zhū pú sà
“善现，一切法皆以无染无净为趣，诸菩萨
mó hē sà yú rú shì qù bù kě chāo yuè hé yǐ gù wú rǎn wú jìng
摩诃萨于如是趣不可超越。何以故？无染无净
zhōng qù yǔ fēi qù bù kě dé gù
中，趣与非趣不可得故。

shàn xiàn yī qiè fǎ jiē yǐ wú suǒ yǒu wéi qù zhū pú sà mó
“善现，一切法皆以无所有为趣，诸菩萨摩

hē sà yú rú shì qù bù kě chāoyuè hé yǐ gù wú suǒ yǒuzhōng
诃萨于如是趣不可超越。何以故？无所有中，
qù yǔ fēi qù bù kě dé gù
趣与非趣不可得故。

shànxiàn yī qiè fǎ jiē yǐ huàn mèng xiǎng xiàng
“善现，一切法皆以幻、梦、响、像、
guāngyǐng yángyàn biànhuà shì xúnxiāngchéngwéi qù zhū pú sà
光影、阳焰、变化事、寻香城为趣，诸菩萨
mó hē sà yú rú shì qù bù kě chāoyuè hé yǐ gù huàn mèng
摩诃萨于如是趣不可超越。何以故？幻、梦、
xiǎng xiàng guāngyǐng yángyàn biànhuà shì xúnxiāngchéngzhōng
响、像、光影、阳焰、变化事、寻香城中，
qù yǔ fēi qù bù kě dé gù
趣与非趣不可得故。

shànxiàn yī qiè fǎ jiē yǐ wú liàng wú biānwéi qù zhū pú
“善现，一切法皆以无量无边为趣，诸菩
sà mó hē sà yú rú shì qù bù kě chāoyuè hé yǐ gù wú liàng wú
萨摩诃萨于如是趣不可超越。何以故？无量无
biānzhōng qù yǔ fēi qù bù kě dé gù
边中，趣与非趣不可得故。

shànxiàn yī qiè fǎ jiē yǐ bù yǔ bù qǔ wéi qù zhū pú sà
“善现，一切法皆以不与不取为趣，诸菩萨
mó hē sà yú rú shì qù bù kě chāoyuè hé yǐ gù bù yǔ bù qǔ
摩诃萨于如是趣不可超越。何以故？不与不取
zhōng qù yǔ fēi qù bù kě dé gù
中，趣与非趣不可得故。

shànxiàn yī qiè fǎ jiē yǐ bù jǔ bú xià wéi qù zhū pú sà
“善现，一切法皆以不举不下为趣，诸菩萨
mó hē sà yú rú shì qù bù kě chāoyuè hé yǐ gù bù jǔ bú xià
摩诃萨于如是趣不可超越。何以故？不举不下
zhōng qù yǔ fēi qù bù kě dé gù
中，趣与非趣不可得故。

shànxiàn yī qiè fǎ jiē yǐ wú qù wú lái wéi qù zhū pú sà
“善现，一切法皆以无去无来为趣，诸菩萨
mó hē sà yú rú shì qù bù kě chāoyuè hé yǐ gù wú qù wú lái
摩诃萨于如是趣不可超越。何以故？无去无来
zhōng qù yǔ fēi qù bù kě dé gù
中，趣与非趣不可得故。

shànxiàn yī qiè fǎ jiē yǐ wú zēng wú jiǎn wéi qù zhū pú sà
“善现，一切法皆以无增无减为趣，诸菩萨

mó hē sà yú rú shì qù bù kě chāoyuè hé yǐ gù wú zēng wú jiǎn
摩诃萨于如是趣不可超越。何以故？无增无减

zhōng qù yǔ fēi qù bù kě dé gù
中，趣与非趣不可得故。

shànxiàn yī qiè fǎ jiē yǐ bú rù bù chū wéi qù zhū pú sà
“善现，一切法皆以不入不出为趣，诸菩萨

mó hē sà yú rú shì qù bù kě chāoyuè hé yǐ gù bú rù bù chū
摩诃萨于如是趣不可超越。何以故？不入不出

zhōng qù yǔ fēi qù bù kě dé gù
中，趣与非趣不可得故。

shànxiàn yī qiè fǎ jiē yǐ bù jí bú sǎn wéi qù zhū pú sà
“善现，一切法皆以不集不散为趣，诸菩萨

mó hē sà yú rú shì qù bù kě chāoyuè hé yǐ gù bù jí bú sǎn
摩诃萨于如是趣不可超越。何以故？不集不散

zhōng qù yǔ fēi qù bù kě dé gù
中，趣与非趣不可得故。

shànxiàn yī qiè fǎ jiē yǐ bù hé bù lí wéi qù zhū pú sà
“善现，一切法皆以不合不离为趣，诸菩萨

mó hē sà yú rú shì qù bù kě chāoyuè hé yǐ gù bù hé bù lí
摩诃萨于如是趣不可超越。何以故？不合不离

zhōng qù yǔ fēi qù bù kě dé gù
中，趣与非趣不可得故。

shànxiàn yī qiè fǎ jiē yǐ wǒ yǒuqíng mìngzhě shēng
“善现，一切法皆以我、有情、命者、生

zhě yǎngzhě shì fū bǔ tè qié luó yì shēng rú tóng zuò
者、养者、士夫、补特伽罗、意生、儒童、作

zhě shǐ zuòzhě qǐ zhě shǐ qǐ zhě shòuzhě shǐ shòuzhě zhī
者、使作者、起者、使起者、受者、使受者、知

zhě jiànzhě wéi qù zhū pú sà mó hē sà yú rú shì qù bù kě chāoyuè
者、见者为趣，诸菩萨摩诃萨于如是趣不可超越。

hé yǐ gù wǒ nǎi zhì jiàn zhě shàng bì jìng wú suǒ yǒu bù kě dé
何以故？我乃至见者尚毕竟无所有不可得，

kuàngyǒu qù fēi qù kě dé
况有趣非趣可得！

shànxiàn yī qiè fǎ jiē yǐ wú wǒ wú yǒuqíng wú mìng
“善现，一切法皆以无我、无有情、无命

zhě wú shēngzhě wú yǎngzhě wú shì fū wú bǔ tè qié luó
者、无生者、无养者、无士夫、无补特伽罗、
wú yì shēng wú rú tóng wú zuòzhě wú shǐ zuòzhě wú qǐ zhě
无意生、无儒童、无作者、无使作者、无起者、
wú shǐ qǐ zhě wú shòuzhě wú shǐ shòuzhě wú zhī zhě wú jiànzhě
无使起者、无受者、无使受者、无知者、无见者
wéi qù zhū pú sà mó hē sà yú rú shì qù bù kě chāoyuè hé yǐ gù
为趣，诸菩萨摩诃萨于如是趣不可超越。何以故？
wú wǒ nǎi zhì wú jiànzhě shàng bì jìng wú suǒ yǒu bù kě dé kuàngyǒu
无我乃至无见者尚毕竟无所有不可得，况有
qù fēi qù kě dé
趣非趣可得！

shànxiàn yī qiè fǎ jiē yǐ cháng lè wǒ jìng wéi qù
“善现，一切法皆以常、乐、我、净为趣，
zhū pú sà mó hē sà yú rú shì qù bù kě chāoyuè hé yǐ gù cháng
诸菩萨摩诃萨于如是趣不可超越。何以故？常、
lè wǒ jìng shàng bì jìng wú suǒ yǒu bù kě dé kuàngyǒu qù fēi qù
乐、我、净尚毕竟无所有不可得，况有趣非趣
kě dé
可得！

shànxiàn yī qiè fǎ jiē yǐ wú cháng wú lè wú wǒ
“善现，一切法皆以无常、无乐、无我、
wú jìng wéi qù zhū pú sà mó hē sà yú rú shì qù bù kě chāoyuè hé
无净为趣，诸菩萨摩诃萨于如是趣不可超越。何
yǐ gù wú cháng wú lè wú wǒ wú jìng shàng bì jìng wú suǒ yǒu
以故？无常、无乐、无我、无净尚毕竟无所有
bù kě dé kuàngyǒu qù fēi qù kě dé
不可得，况有趣非趣可得！

shànxiàn yī qiè fǎ jiē yǐ tān chēn chī shì wéi qù
“善现，一切法皆以贪、瞋、痴事为趣，
zhū pú sà mó hē sà yú rú shì qù bù kě chāoyuè hé yǐ gù tān
诸菩萨摩诃萨于如是趣不可超越。何以故？贪、
chēn chī shì shàng bì jìng wú suǒ yǒu bù kě dé kuàngyǒu qù fēi qù kě
瞋、痴事尚毕竟无所有不可得，况有趣非趣可
dé
得！

shànxiàn yī qiè fǎ jiē yǐ zhū jiàn qù wéi qù zhū pú sà mó
“善现，一切法皆以诸见趣为趣，诸菩萨摩

hē sà yú rú shì qù bù kě chāoyuè hé yǐ gù zhū jiàn qù shàng bì
诃萨于如是趣不可超越。何以故？诸见趣尚毕
jìng wú suǒyǒu bù kě dé kuàngyǒu qù fēi qù kě dé
竟无所有不可得，况有趣非趣可得！

shànxiàn yī qiè fǎ jiē yǐ zhēn rú fǎ jiè fǎ xìng bù
“善现，一切法皆以真如、法界、法性、不

xū wàng xìng bú biàn yì xìng píngděng xìng lí shēng xìng fǎ dìng
虚妄性、不变异性、平等性、离生性、法定、

fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè wéi qù zhū pú sà mó
法住、实际、虚空界、不思議界为趣，诸菩萨摩

hē sà yú rú shì qù bù kě chāoyuè hé yǐ gù zhēn rú nǎi zhì bù
诃萨于如是趣不可超越。何以故？真如乃至不

sī yì jiè shàng bì jìng wú suǒyǒu bù kě dé kuàngyǒu qù fēi qù kě
思议界尚毕竟无所有不可得，况有趣非趣可

de
得！

shànxiàn yī qiè fǎ jiē yǐ bú dòng xìng wéi qù zhū pú sà
“善现，一切法皆以不动性¹⁸为趣，诸菩萨

mó hē sà yú rú shì qù bù kě chāoyuè hé yǐ gù bú dòng xìng
摩诃萨于如是趣不可超越。何以故？不动性

shàng bì jìng wú suǒyǒu bù kě dé kuàngyǒu qù fēi qù kě dé
尚毕竟无所有不可得，况有趣非趣可得！

shànxiàn yī qiè fǎ jiē yǐ sè shòu xiǎng xíng shí
“善现，一切法皆以色、受、想、行、识

wéi qù zhū pú sà mó hē sà yú rú shì qù bù kě chāoyuè hé yǐ gù
为趣，诸菩萨摩诃萨于如是趣不可超越。何以故？

sè nǎi zhì shí shàng bì jìng wú suǒyǒu bù kě dé kuàngyǒu qù fēi qù
色乃至识尚毕竟无所有不可得，况有趣非趣

kě dé
可得！

shànxiàn yī qiè fǎ jiē yǐ yǎn ěr bí shé shēn
“善现，一切法皆以眼、耳、鼻、舌、身、

yì chù wéi qù zhū pú sà mó hē sà yú rú shì qù bù kě chāoyuè hé
意处为趣，诸菩萨摩诃萨于如是趣不可超越。何

yǐ gù yǎn chù nǎi zhì yì chù shàng bì jìng wú suǒyǒu bù kě dé
以故？眼处乃至意处尚毕竟无所有不可得，

¹⁸ 大正藏：动；永乐北藏及龙藏：动性

kuàngyǒu qù fēi qù kě dé

况有趣非趣可得！

shànxiàn yī qiè fǎ jiē yǐ sè shēng xiāng wèi chù
“善现，一切法皆以色、声、香、味、触、

fǎ chùwéi qù zhū pú sà mó hē sà yú rú shì qù bù kě chāoyuè hé
法处为趣，诸菩萨摩诃萨于如是趣不可超越。何

yǐ gù sè chù nǎi zhì fǎ chùshàng bì jìng wú suǒ yǒu bù kě dé
以故？色处乃至法处尚毕竟无所有不可得，

kuàngyǒu qù fēi qù kě dé

况有趣非趣可得！

shànxiàn yī qiè fǎ jiē yǐ yǎn ěr bí shé shēn
“善现，一切法皆以眼、耳、鼻、舌、身、

yì jiè wéi qù zhū pú sà mó hē sà yú rú shì qù bù kě chāoyuè hé
眼界为趣，诸菩萨摩诃萨于如是趣不可超越。何

yǐ gù yǎn jiè nǎi zhì yì jiè shàng bì jìng wú suǒ yǒu bù kě dé
以故？眼界乃至意识界尚毕竟无所有不可得，

kuàngyǒu qù fēi qù kě dé

况有趣非趣可得！

shànxiàn yī qiè fǎ jiē yǐ sè shēng xiāng wèi chù
“善现，一切法皆以色、声、香、味、触、

fǎ jiè wéi qù zhū pú sà mó hē sà yú rú shì qù bù kě chāoyuè hé
法界为趣，诸菩萨摩诃萨于如是趣不可超越。何

yǐ gù sè jiè nǎi zhì fǎ jiè shàng bì jìng wú suǒ yǒu bù kě dé
以故？色界乃至法界尚毕竟无所有不可得，

kuàngyǒu qù fēi qù kě dé

况有趣非趣可得！

shànxiàn yī qiè fǎ jiē yǐ yǎn ěr bí shé shēn
“善现，一切法皆以眼、耳、鼻、舌、身、

yì shí jiè wéi qù zhū pú sà mó hē sà yú rú shì qù bù kě chāoyuè hé
意识界为趣，诸菩萨摩诃萨于如是趣不可超越。

hé yǐ gù yǎn shí jiè nǎi zhì yì shí jiè shàng bì jìng wú suǒ yǒu bù kě
何以故？眼识界乃至意识界尚毕竟无所有不可

de kuàngyǒu qù fēi qù kě dé
得，况有趣非趣可得！

shànxiàn yī qiè fǎ jiē yǐ yǎn ěr bí shé shēn
“善现，一切法皆以眼、耳、鼻、舌、身、

yì chùwéi qù zhū pú sà mó hē sà yú rú shì qù bù kě chāoyuè hé
意触为趣，诸菩萨摩诃萨于如是趣不可超越。何

yǐ gù yǎnchù nǎi zhì yì chùshàng bì jìng wú suǒ yǒu bù kě dé
以故？眼触乃至意触 尚 毕竟无所有不可得，

kuàngyǒu qù fēi qù kě dé
况 有趣非趣可得！

shànxiàn yī qiè fǎ jiē yǐ yǎn ěr bí shé shēn
“善现，一切法皆以眼、耳、鼻、舌、身、

yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuwéi qù zhū pú sà mó hē sà yú rú shì
意触为缘所生 诸受为趣，诸菩萨摩诃萨于如是

qù bù kě chāoyuè hé yǐ gù yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu nǎi
趣不可超越。何以故？眼触为缘所生 诸受乃

zhì yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòushàng bì jìng wú suǒ yǒu bù kě dé
至意触为缘所生 诸受 尚 毕竟无所有不可得，

kuàngyǒu qù fēi qù kě dé
况 有趣非趣可得！

shànxiàn yī qiè fǎ jiē yǐ bù shī jìng jiè ān rěn jīng
“善现，一切法皆以布施、净戒、安忍、精

jìn jìng lù bō rě bō luó mì duōwéi qù zhū pú sà mó hē sà yú
进、静虑、般若波罗蜜多为趣，诸菩萨摩诃萨于

rú shì qù bù kě chāoyuè hé yǐ gù bù shī bō luó mì duō nǎi zhì
如是趣不可超越。何以故？布施波罗蜜多乃至

bō rě bō luó mì duōshàng bì jìng wú suǒ yǒu bù kě dé kuàngyǒu qù
般若波罗蜜多 尚 毕竟无所有不可得， 况 有趣

fēi qù kě dé
非趣可得！

shànxiàn yī qiè fǎ jiē yǐ nèikōng wàikōng nèiwàikōng
“善现，一切法皆以内空、外空、内外空、

kōngkōng dàkōng shèng yì kōng yǒuwéikōng wú wéikōng bì
空空、大空、胜义空、有为空、无为空、毕

jìngkōng wú jì kōng sǎn wú sǎnkōng běnxìngkōng zì gòngxiàng
竟空、无际空、散无散空、本性空、自共相

kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng
空、一切法空、不可得空、无性空、自性空、

wú xìng zì xìngkōngwéi qù zhū pú sà mó hē sà yú rú shì qù bù kě
无性自性空为趣，诸菩萨摩诃萨于如是趣不可

chāoyuè hé yǐ gù nèikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōngshàng bì jìng
超越。何以故？内空乃至无性自性空 尚 毕竟

wú suǒ yǒu bù kě dé kuàngyǒu qù fēi qù kě dé
无所有不可得， 况 有趣非趣可得！

shànxiàn yī qiè fǎ jiē yǐ sì niànzhù sì zhèngduàn sì
“善现，一切法皆以四念住、四正断、四

shén zú wǔ gēn wǔ lì qī dēngjué zhī bā shèngdào zhī wéi qù
神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支为趣，

zhū pú sà mó hē sà yú rú shì qù bù kě chāoyuè hé yǐ gù sì
诸菩萨摩诃萨于如是趣不可超越。何以故？四

niànzhù nǎi zhì bā shèngdào zhī shàng bì jìng wú suǒyǒu bù kě dé kuàng
念住乃至八圣道支尚毕竟无所有不可得，况

yǒu qù fēi qù kě dé
有趣非趣可得！

shànxiàn yī qiè fǎ jiē yǐ kǔ jí miè dào shèng dì
“善现，一切法皆以苦、集、灭、道圣谛

wéi qù zhū pú sà mó hē sà yú rú shì qù bù kě chāoyuè hé yǐ gù
为趣，诸菩萨摩诃萨于如是趣不可超越。何以故？

kǔ jí miè dào shèng dì shàng bì jìng wú suǒyǒu bù kě dé kuàng
苦、集、灭、道圣谛尚毕竟无所有不可得，况

yǒu qù fēi qù kě dé
有趣非趣可得！

shànxiàn yī qiè fǎ jiē yǐ sì jìng lǜ sì wúliàng sì wú
“善现，一切法皆以四静虑、四无量、四无

sè dìngwéi qù zhū pú sà mó hē sà yú rú shì qù bù kě chāoyuè hé
色定为趣，诸菩萨摩诃萨于如是趣不可超越。何

yǐ gù sì jìng lǜ sì wúliàng sì wú sè dìngshàng bì jìng wú suǒ
以故？四静虑、四无量、四无色定尚毕竟无所

yǒu bù kě dé kuàngyǒu qù fēi qù kě dé
有不可得，况有趣非趣可得！

shànxiàn yī qiè fǎ jiē yǐ bā jiě tuō bā shèngchù jiǔ
“善现，一切法皆以八解脱、八胜处、九

cì dì dìng shí biànchùwéi qù zhū pú sà mó hē sà yú rú shì qù bù
次第定、十遍处为趣，诸菩萨摩诃萨于如是趣不

kě chāoyuè hé yǐ gù bā jiě tuō nǎi zhì shí biànchùshàng bì jìng
可超越。何以故？八解脱乃至十遍处尚毕竟

wú suǒyǒu bù kě dé kuàngyǒu qù fēi qù kě dé
无所有不可得，况有趣非趣可得！

shànxiàn yī qiè fǎ jiē yǐ kōng wúxiàng wúyuàn jiě tuō
“善现，一切法皆以空、无相、无愿解脱

ménwéi qù zhū pú sà mó hē sà yú rú shì qù bù kě chāoyuè hé yǐ
门为趣，诸菩萨摩诃萨于如是趣不可超越。何以

gù kōng wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén shàng bì jìng wú suǒ yǒu bù
故？空、无相、无愿解脱门尚毕竟无所有不
kě dé kuàng yǒu qù fēi qù kě dé
可得，况有趣非趣可得！

shàn xiàn yī qiè fǎ jiē yǐ sān shèng pú sà shí dì wéi qù
“善现，一切法皆以三乘菩萨十地为趣，
zhū pú sà mó hē sà yú rú shì qù bù kě chāo yuè hé yǐ gù sān
诸菩萨摩诃萨于如是趣不可超越。何以故？三
shèng pú sà shí dì shàng bì jìng wú suǒ yǒu bù kě dé kuàng yǒu qù fēi
乘菩萨十地尚毕竟无所有不可得，况有趣非
qù kě dé
趣可得！

shàn xiàn yī qiè fǎ jiē yǐ wǔ yǎn liù shéntōng wéi qù
“善现，一切法皆以五眼、六神通为趣，
zhū pú sà mó hē sà yú rú shì qù bù kě chāo yuè hé yǐ gù wǔ
诸菩萨摩诃萨于如是趣不可超越。何以故？五
yǎn liù shéntōng shàng bì jìng wú suǒ yǒu bù kě dé kuàng yǒu qù fēi qù
眼、六神通尚毕竟无所有不可得，况有趣非趣
kě dé
可得！

shàn xiàn yī qiè fǎ jiē yǐ tuó luó ní mén sān mó dì mén
“善现，一切法皆以陀罗尼门、三摩地门
wéi qù zhū pú sà mó hē sà yú rú shì qù bù kě chāo yuè hé yǐ gù
为趣，诸菩萨摩诃萨于如是趣不可超越。何以故？
tuó luó ní mén sān mó dì mén shàng bì jìng wú suǒ yǒu bù kě dé kuàng
陀罗尼门、三摩地门尚毕竟无所有不可得，况
yǒu qù fēi qù kě dé
有趣非趣可得！

shàn xiàn yī qiè fǎ jiē yǐ rú lái shí lì sì wú suǒ wèi
“善现，一切法皆以如来十力、四无所畏、
sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú
四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不
gòng fǎ wéi qù zhū pú sà mó hē sà yú rú shì qù bù kě chāo yuè
共法为趣，诸菩萨摩诃萨于如是趣不可超越。
hé yǐ gù rú lái shí lì nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ shàng bì jìng
何以故？如来十力乃至十八佛不共法尚毕竟
wú suǒ yǒu bù kě dé kuàng yǒu qù fēi qù kě dé
无所有不可得，况有趣非趣可得！

shànxiàn yī qiè fǎ jiē yǐ sān shí èr dà shì xiàng bā shí
“善现，一切法皆以三十二大士相、八十
suí hǎowéi qù zhū pú sà mó hē sà yú rú shì qù bù kě chāoyuè hé
随好为趣，诸菩萨摩诃萨于如是趣不可超越。何
yǐ gù sān shí èr dà shì xiàng bā shí suí hǎoshàng bì jìng wú suǒyǒu
以故？三十二大士相、八十随好尚毕竟无所有
bù kě dé kuàngyǒu qù fēi qù kě dé
不可得，况有趣非趣可得！

shànxiàn yī qiè fǎ jiē yǐ wú wàng shī fǎ héngzhù shěxìng
“善现，一切法皆以无忘失法、恒住舍性
wéi qù zhū pú sà mó hē sà yú rú shì qù bù kě chāoyuè hé yǐ gù
为趣，诸菩萨摩诃萨于如是趣不可超越。何以故？
wú wàng shī fǎ héngzhù shěxìngshàng bì jìng wú suǒyǒu bù kě dé
无忘失法、恒住舍性尚毕竟无所有不可得，
kuàngyǒu qù fēi qù kě dé
况有趣非趣可得！

shànxiàn yī qiè fǎ jiē yǐ yī qiè zhì dào xiàng zhì yī
“善现，一切法皆以一切智、道相智、一
qiè xiàng zhì wéi qù zhū pú sà mó hē sà yú rú shì qù bù kě chāoyuè
切相智为趣，诸菩萨摩诃萨于如是趣不可超越。
hé yǐ gù yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì shàng bì jìng wú
何以故？一切智、道相智、一切相智尚毕竟无
suǒyǒu bù kě dé kuàngyǒu qù fēi qù kě dé
所有不可得，况有趣非趣可得！

shànxiàn yī qiè fǎ jiē yǐ yù liú yī lái bù huán
“善现，一切法皆以预流、一来、不还、
ā luó hàn guǒ dú jué pú tí wéi qù zhū pú sà mó hē sà yú rú shì
阿罗汉果、独觉菩提为趣，诸菩萨摩诃萨于如是
qù bù kě chāoyuè hé yǐ gù yù liú guǒ nǎi zhì dú jué pú tí shàng
趣不可超越。何以故？预流果乃至独觉菩提尚
bì jìng wú suǒyǒu bù kě dé kuàngyǒu qù fēi qù kě dé
毕竟无所有不可得，况有趣非趣可得！

shànxiàn yī qiè fǎ jiē yǐ yī qiè pú sà mó hē sà xíng zhū
“善现，一切法皆以一切菩萨摩诃萨行、诸
fó wú shàng zhèng děng pú tí wéi qù zhū pú sà mó hē sà yú rú shì
佛无上正等菩提为趣，诸菩萨摩诃萨于如是
qù bù kě chāoyuè hé yǐ gù yī qiè pú sà mó hē sà xíng zhū fó
趣不可超越。何以故？一切菩萨摩诃萨行、诸佛

wú shàngzhèngděng pú tí shàng bì jìng wú suǒyǒu bù kě dé kuàngyǒu
无上正等菩提尚毕竟无所有不可得，况有
qù fēi qù kě dé
趣非趣可得！

shànxiàn yī qiè fǎ jiē yǐ yù liú yī lái bù huán
“善现，一切法皆以预流、一来、不还、
ā luó hàn dú jué pú sà rú lái yīngzhèngděng jué wéi qù zhū
阿罗汉、独觉、菩萨、如来应正等觉为趣，诸
pú sà mó hē sà yú rú shì qù bù kě chāoyuè hé yǐ gù yù liú
菩萨摩诃萨于如是趣不可超越。何以故？预流
nǎi zhì rú lái yīng zhèngděng jué shàng bì jìng wú suǒyǒu bù kě dé
乃至如来、应、正等觉尚毕竟无所有不可得，
kuàngyǒu qù fēi qù kě dé rú shì shànxiàn pú sà mó hē sà wèi
况有趣非趣可得！如是，善现，菩萨摩诃萨为
yǔ shì jiān zuò suǒ qù gù fā qù wú shàngzhèngděng pú tí
与世间作所趣故，发趣无上正等菩提。

shànxiàn yún hé pú sà mó hē sà āi mǐn shì jiānshēng sǐ kǔ
“善现，云何菩萨摩诃萨哀愍世间生死苦
gù fā qù wú shàngzhèngděng pú tí shànxiàn zhū pú sà mó hē
故，发趣无上正等菩提？善现，诸菩萨摩诃
sà wèi dé wú ài zì zài shéntōng bá zhū yǒuqíngshēng sǐ dà kǔ fā
萨为得无碍自在神通，拔诸有情生死大苦，发
qù wú shàngzhèngděng pú tí shànxiàn shì wéi pú sà mó hē sà āi
趣无上正等菩提。善现，是为菩萨摩诃萨哀
mǐn shì jiānshēng sǐ kǔ gù fā qù wú shàngzhèngděng pú tí
愍世间生死苦故，发趣无上正等菩提。”

dì èr fēntiáo fú tānděngpǐn dì wǔ shí yī 第二分调伏贪等品第五十一

ěr shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn shéi yú rú shì
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！谁于如是
shènshēn bō rě bō luó mì duōnéngshēngjìng xìn jí shēngshèng jiě
甚深般若波罗蜜多能生净信及生胜解？”

fó gào shànxiàn ruò pú sà mó hē sà jiǔ yú wú shàngzhèng
佛告善现：“若菩萨摩诃萨久于无上正
děng pú tí fā yì qù qiú jīng qín xiū xí bù shī jìng jiè ān rěn
等菩提，发意趣求精勤修习布施、净戒、安忍、

jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō yǐ cénggòngyǎng bǎi qiān jù
精进、静虑、般若波罗蜜多，已曾供养百千俱
zhī nà yǔ duō fó yú zhū fó suǒ jiǔ xiū fàn xíng fā hóng shì yuàn shàn
胝那庾多佛，于诸佛所久修梵行，发弘誓愿善
gēn chún shú wú liàng shàn yǒu shè shòu hù niàn nǎi yú rú shì shèn shēn
根淳熟，无量善友摄受护念，乃于如是甚深
bō rě bō luó mì duō néng shēng jìng xìn jí shēng shèng jiě
般若波罗蜜多能生净信及生胜解。”

jù shòu shàn xiàn fù bó fó yán shì zūn ruò pú sà mó hē sà
具寿善现复白佛言：“世尊！若菩萨摩訶萨
néng yú rú shì shèn shēn bō rě bō luó mì duō shēng yú jìng xìn jí shēng
能于如是甚深般若波罗蜜多生于净信及生
shèng jiě shì pú sà mó hē sà xīn hé xìng hé xiàng hé zhuàng
胜解，是菩萨摩訶萨心何性？何相？何状？
hé mào
何貌？”

fó gào shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà néng yú rú shì shèn shēn
佛告善现：“若菩萨摩訶萨能于如是甚深
bō rě bō luó mì duō shēng yú jìng xìn jí shèng jiě zhě xīn yǐ tiáo fú
般若波罗蜜多生于净信及胜解者，心以调伏
tān chēn chī jí yuǎn lí tān chēn chī wéixìng wéixiàng
贪、瞋、痴及远离贪、瞋、痴，为性、为相、
wéizhuàng wéimào
为状、为貌。

fù cì shàn xiàn shì pú sà mó hē sà xīn yǐ tiáo fú tān
“复次，善现，是菩萨摩訶萨心以调伏贪、
chēn chī jí wú tān chēn chī yuǎn lí tān chēn chī jí wú
瞋、痴及无贪、瞋、痴，远离贪、瞋、痴及无
tān chēn chī wéixìng wéixiàng wéizhuàng wéimào shàn
贪、瞋、痴，为性、为相、为状、为貌。善
xiàn ruò pú sà mó hē sà chéng jiù rú shì xìng xiàng zhuàng mào
现，若菩萨摩訶萨成就如是性、相、状、貌，
xīn nǎi yú rú shì shèn shēn bō rě bō luó mì duō néng shēng jìng xìn jí
心乃于如是甚深般若波罗蜜多能生净信及
shēng shèng jiě
生胜解。”

shí jù shòu shàn xiàn bó fó yán shì zūn ruò pú sà mó hē
时，具寿善现白佛言：“世尊！若菩萨摩訶

sà néng yú rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duōshēng yú jìng xìn jí
萨能于如是甚深般若波罗蜜多生于净信及
shēngshèng jiě shì pú sà mó hē sà dāng hé suǒ qù
生胜解，是菩萨摩诃萨当何所趣？”

fó gào shànxiàn shì pú sà mó hē sà dāng qù yī qiè zhì zhì
佛告善现：“是菩萨摩诃萨当趣一切智智。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì zūn ruò pú sà mó hē sà
具寿善现复白佛言：“世尊！若菩萨摩诃萨
qù yī qiè zhì zhì zhě shì pú sà mó hē sà néng yǔ yī qiè yǒuqíng wéi
趣一切智智者，是菩萨摩诃萨能与一切有情为
suǒ guī qù
所归趣。”

fó gào shànxiàn rú shì rú shì rú rǔ suǒshuō ruò pú
佛告善现：“如是！如是！如汝所说。若菩
sà mó hē sà néng yú rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō shēng yú
萨摩诃萨能于如是甚深般若波罗蜜多，生于
jìng xìn jí shēngshèng jiě shì pú sà mó hē sà zé néng qù xiàng yī qiè
净信及生胜解，是菩萨摩诃萨则能趣向一切
zhì zhì ruò néng qù xiàng yī qiè zhì zhì shì zé néng yǔ yī qiè yǒuqíng
智智。若能趣向一切智智，是则能与一切有情
wéi suǒ guī qù
为所归趣。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì zūn shì pú sà mó hē sà
具寿善现复白佛言：“世尊！是菩萨摩诃萨
néng wéi nán shì wèi huàn rú shì jiān gù jiǎ zhòu wǒ dāng dù tuō yī
能为难事，谓搆如是坚固甲冑：‘我当度脱一
qiè yǒuqíng jiē lìng zhèng dé jiū jìng niè pán suī yú yǒuqíng zuò rú shì
切有情，皆令证得究竟涅槃，虽于有情作如是
shì ér dōu bú jiàn yǒuqíng shī shè
事，而都不见有情施設。’”

fó gào shànxiàn rú shì rú shì rú rǔ suǒshuō fù cì
佛告善现：“如是！如是！如汝所说。复次，
shànxiàn shì pú sà mó hē sà suǒ huàn jiǎ zhòu bù shǔ sè yì bù shǔ
善现，是菩萨摩诃萨所搆甲冑，不属色亦不属
shòu xiǎng xíng shí hé yǐ gù sè nǎi zhì shí jiē bì jìng wú suǒ
受、想、行、识。何以故？色乃至识皆毕竟无所
yǒu fēi pú sà fēi jiǎ zhòu gù shuō bǐ jiǎ zhòu bù shǔ sè yì bù
有，非菩萨非甲冑故，说彼甲冑不属色，亦不

shǔ shòu xiǎng xíng shí shì pú sà mó hē sà suǒ huàn jiǎ zhòu
属受、想、行、识。是菩萨摩诃萨所撰甲冑，
nǎi zhì bù shǔ yī qiè zhì yì bù shǔ dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì
乃至不属一切智，亦不属道相智、一切相智。
hé yǐ gù yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì jiē bì jìng wú
何以故？一切智、道相智、一切相智皆毕竟无
suǒ yǒu fēi pú sà fēi jiǎ zhòu gù shuō bǐ jiǎ zhòu bù shǔ yī qiè zhì
所有，非菩萨非甲冑故，说彼甲冑不属一切智，
yì bù shǔ dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì shì pú sà mó hē sà suǒ huàn
亦不属道相智、一切相智。是菩萨摩诃萨所撰
jiǎ zhòu bù shǔ yī qiè fǎ hé yǐ gù yī qiè fǎ jiē bì jìng wú suǒ
甲冑不属一切法。何以故？一切法皆毕竟无所
yǒu fēi pú sà fēi jiǎ zhòu gù shuō bǐ jiǎ zhòu bù shǔ yī qiè fǎ
有，非菩萨非甲冑故，说彼甲冑不属一切法。

shàn xiàn shì pú sà mó hē sà xiū xíng rú shì shèn shēn bō rě
“善现，是菩萨摩诃萨修行如是甚深般若
bō luó mì duō néng huàn rú shì gōng dé jiǎ zhòu wèi wǒ dāng dù yī
波罗蜜多，能撰如是功德甲冑，谓我当度一
qiè yǒu qíng jiē lìng zhèng dé jiū jìng niè pán
切有情，皆令证得究竟涅槃。”

shí jù shòu shàn xiàn bó fó yán shì zūn ruò pú sà mó hē
时，具寿善现白佛言：“世尊！若菩萨摩诃
sà néng huàn rú shì jiān gù jiǎ zhòu wèi wǒ dāng dù yī qiè yǒu qíng jiē
萨能撰如是坚固甲冑，谓我当度一切有情，皆
lìng zhèng dé bō niè pán zhě bú duò shēng wén jí dú jué dì hé yǐ gù
令证得般涅槃者，不堕声闻及独觉地。何以故？
shì zūn shì pú sà mó hē sà bù yú yǒu qíng ān lì fēn xiàn ér huàn rú
世尊！是菩萨摩诃萨不于有情安立分限，而撰如
shì jiān gù jiǎ zhòu
是坚固甲冑。”

fó gào shàn xiàn rǔ guān hé yì zuò rú shì yán ruò pú sà mó
佛告善现：“汝观何义作如是言：若菩萨摩
hē sà néng huàn rú shì jiān gù jiǎ zhòu bú duò shēng wén jí dú jué
诃萨能撰如是坚固甲冑，不堕声闻及独觉
dì
地？”

ěr shí shàn xiàn bó yán shì zūn shì pú sà mó hē sà fēi
尔时，善现白言：“世尊！是菩萨摩诃萨非

wèi dù tuōshǎo fèn yǒuqíng ér huàn rú shì jiān gù jiǎ zhòu yì fēi wèi qiú
为度脱少分有情而擐如是坚固甲冑，亦非为求
shǎo fèn zhì gù ér huàn rú shì jiān gù jiǎ zhòu hé yǐ gù shì pú sà
少分智故而擐如是坚固甲冑。何以故？是菩萨
mó hē sà pǔ wèi bá jì yī qiè yǒuqíng lìng bō niè pán ér huàn rú shì jiān
摩诃萨普为拔济一切有情令般涅槃而擐如是坚
gù jiǎ zhòu dàn wèi qiú dé yī qiè zhì zhì ér huàn rú shì jiān gù jiǎ zhòu
固甲冑，但为求得一切智智而擐如是坚固甲冑，
yóu cǐ yīn yuán bú duò shēng wén jí dú jué dì
由此因缘不堕声闻及独觉地。”

fó gào shàn xiàn rú shì rú shì rú rǔ suǒ shuō
佛告善现：“如是！如是！如汝所说。”

ěr shí jù shòu shàn xiàn bō fó yán shì zūn rú shì bō rě
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！如是般若

bō luó mì duō zuì wéi shēn wú néng xiū zhě wú suǒ xiū fǎ yì
波罗蜜多最为甚深，无能修者、无所修法、亦
wú xiū chù yì wú yóu cǐ ér dé xiū xí hé yǐ gù shì zūn fēi
无修处、亦无由此而得修习。何以故？世尊！非
cǐ bō rě bō luó mì duō shēn yì zhōng ér yǒu shǎo fèn shí fǎ kě
此般若波罗蜜多甚深义中，而有少分实法可
dé míng néng xiū zhě jí suǒ xiū fǎ ruò xiū xí chù ruò yóu cǐ xiū
得名能修者及所修法、若修习处、若由此修。

shì zūn ruò xiū xū kōng shì xiū bō rě bō luó mì duō ruò
“世尊！若修虚空，是修般若波罗蜜多；若
xiū yī qiè fǎ shì xiū bō rě bō luó mì duō ruò xiū bù shí fǎ shì
修一切法，是修般若波罗蜜多；若修不实法，是
xiū bō rě bō luó mì duō ruò xiū wú suǒ yǒu shì xiū bō rě bō luó mì
修般若波罗蜜多；若修无所有，是修般若波罗蜜
duō ruò xiū wú shè shòu shì xiū bō rě bō luó mì duō ruò xiū chú qiǎn
多；若修无摄受，是修般若波罗蜜多；若修除遣
fǎ shì xiū bō rě bō luó mì duō
法，是修般若波罗蜜多。”

fó gào shàn xiàn xiū chú qiǎn hé fǎ shì xiū bō rě bō luó mì
佛告善现：“修除遣何法，是修般若波罗蜜
duō
多？”

jù shòu shàn xiàn bō fó yán shì zūn xiū chú qiǎn sè shì xiū bō
具寿善现白言：“世尊！修除遣色，是修般

rě bō luó mì duō xiū chúqiǎnshòu xiǎng xíng shí shì xiū bō
若波罗蜜多；修除遣受、想、行、识，是修般
rě bō luó mì duō xiū chúqiǎn nèi liù chù shì xiū bō rě bō luó mì duō
若波罗蜜多；修除遣内六处，是修般若波罗蜜多；
xiū chúqiǎnwài liù chù shì xiū bō rě bō luó mì duō xiū chúqiǎn nèi liù
修除遣外六处，是修般若波罗蜜多；修除遣内六
jiè shì xiū bō rě bō luó mì duō xiū chúqiǎnwài liù jiè shì xiū bō
界，是修般若波罗蜜多；修除遣外六界，是修般
rě bō luó mì duō xiū chúqiǎn liù shí jiè shì xiū bō rě bō luó mì duō
若波罗蜜多；修除遣六识界，是修般若波罗蜜多；
xiū chúqiǎn wǒ shì xiū bō rě bō luó mì duō xiū chúqiǎnyǒuqíng mìng
修除遣我，是修般若波罗蜜多；修除遣有情、命
zhě shēngzhě yǎngzhě shì fū bǔ tè qié luó yì shēng rú
者、生者、养者、士夫、补特伽罗、意生、儒
tóng zuòzhě shòuzhě zhī zhě jiànzhě shì xiū bō rě bō luó mì
童、作者、受者、知者、见者，是修般若波罗蜜
duō xiū chúqiǎn bù shī bō luó mì duō shì xiū bō rě bō luó mì duō
多；修除遣布施波罗蜜多，是修般若波罗蜜多；
xiū chúqiǎnjìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō
修除遣净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多，
shì xiū bō rě bō luó mì duō xiū chúqiǎn nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng
是修般若波罗蜜多；修除遣内空乃至无性自性
kōng shì xiū bō rě bō luó mì duō xiū chúqiǎnzhēn rú nǎi zhì bù sī
空，是修般若波罗蜜多；修除遣真如乃至不思
yì jiè shì xiū bō rě bō luó mì duō xiū chúqiǎn kǔ jí miè
议界，是修般若波罗蜜多；修除遣苦、集、灭、
dào shèng dì shì xiū bō rě bō luó mì duō xiū chúqiǎn sì niàn zhù nǎi
道圣谛，是修般若波罗蜜多；修除遣四念住乃
zhì bā shèng dào zhī shì xiū bō rě bō luó mì duō xiū chúqiǎn sì jìng
至八圣道支，是修般若波罗蜜多；修除遣四静
lù sì wú liàng sì wú sè dìng shì xiū bō rě bō luó mì duō xiū
虑、四无量、四无色定，是修般若波罗蜜多；修
chúqiǎn bā jiě tuō bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù shì
除遣八解脱、八胜处、九次第定、十遍处，是
xiū bō rě bō luó mì duō xiū chúqiǎnkōng wú xiàng wú yuàn jiě tuō
修般若波罗蜜多；修除遣空、无相、无愿解脱
mén shì xiū bō rě bō luó mì duō xiū chúqiǎnjìngguān dì nǎi zhì rú
门，是修般若波罗蜜多；修除遣净观地乃至如

lái dì shì xiū bō rě bō luó mì duō xiū chúqiǎn jí xǐ dì nǎi zhì fǎ
来地，是修般若波罗蜜多；修除遣极喜地乃至法
yún dì shì xiū bō rě bō luó mì duō xiū chúqiǎn wǔ yǎn liù shéntōng
云地，是修般若波罗蜜多；修除遣五眼、六神通，
shì xiū bō rě bō luó mì duō xiū chúqiǎn rú lái shí lì nǎi zhì shí bā
是修般若波罗蜜多；修除遣如来十力乃至十八
fó bú gòng fǎ shì xiū bō rě bō luó mì duō xiū chúqiǎn sān shí èr dà
佛不共法，是修般若波罗蜜多；修除遣三十二大
shì xiàng bā shí suí hǎo shì xiū bō rě bō luó mì duō xiū chúqiǎn
士相、八十随好，是修般若波罗蜜多；修除遣
wú wàng shī fǎ héngzhù shěxìng shì xiū bō rě bō luó mì duō xiū
无忘失法、恒住舍性，是修般若波罗蜜多；修
chúqiǎn tuó luó ní mén sān mó dì mén shì xiū bō rě bō luó mì duō
除遣陀罗尼门、三摩地门，是修般若波罗蜜多；
xiū chúqiǎn yù liú guǒ nǎi zhì dú jué pú tí shì xiū bō rě bō luó mì
修除遣预流果乃至独觉菩提，是修般若波罗蜜
duō xiū chúqiǎn yī qiè pú sà mó hē sà xíng zhū fó wú shàng zhèng
多；修除遣一切菩萨摩诃萨行、诸佛无上正
děng pú tí shì xiū bō rě bō luó mì duō xiū chúqiǎn yī qiè zhì
等菩提，是修般若波罗蜜多；修除遣一切智、
dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì shì xiū bō rě bō luó mì duō
道相智、一切相智，是修般若波罗蜜多。”

fó gào shàn xiàn rú shì rú shì rú rǔ suǒ shuō
佛告善现：“如是！如是！如汝所说。

fù cì shàn xiàn yīng yī rú shì shēn shēn bō rě bō luó mì
“复次，善现，应依如是甚深般若波罗蜜
duō guānchá bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà ruò pú sà mó hē sà suī
多，观察不退转菩萨摩诃萨，若菩萨摩诃萨虽
xíng bō rě bō luó mì duō ér wú zhí zhuó dāng zhī shì wéi bú tuì zhuǎn
行般若波罗蜜多而无执著，当知是为不退转
pú sà mó hē sà ruò pú sà mó hē sà suī xíng jìng lǜ jīng jìn ān
菩萨摩诃萨。若菩萨摩诃萨虽行静虑、精进、安
rěn jìng jiè bù shī bō luó mì duō ér wú zhí zhuó dāng zhī shì wéi
忍、净戒、布施波罗蜜多而无执著，当知是为
bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà ruò pú sà mó hē sà suī xíng nèi kōng nǎi
不退转菩萨摩诃萨。若菩萨摩诃萨虽行内空乃
zhì wú xìng zì xìng kōng ér wú zhí zhuó dāng zhī shì wéi bú tuì zhuǎn pú
至无性自性空而无执著，当知是为不退转菩

sà mó hē sà ruò pú sà mó hē sà suī xíngzhēn rú nǎi zhì bù sī yì
萨摩诃萨。若菩萨摩诃萨虽行真如乃至不思議
jiè ér wú zhí zhuó dāng zhī shì wéi bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà ruò
界而无执著，当知是为不退转菩萨摩诃萨。若
pú sà mó hē sà suī xíng kǔ jí miè dào shèng dì ér wú zhí zhuó
菩萨摩诃萨虽行苦、集、灭、道圣谛而无执著，
dāng zhī shì wéi bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà ruò pú sà mó hē sà suī
当知是为不退转菩萨摩诃萨。若菩萨摩诃萨虽
xíng sì niàn zhù guǎng shuō nǎi zhì yī qiè xiàng zhì ér wú zhí zhuó dāng zhī
行四念住广说乃至一切相智而无执著，当知
shì wéi bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
是为不退转菩萨摩诃萨。

fù cì shàn xiàn zhū yǒu bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
“复次，善现，诸有不退转菩萨摩诃萨，
xíng shēn bō rě bō luó mì duō shí bù guān tā yǔ jí tā jiào jiè yǐ wéi
行深般若波罗蜜多时，不观他语及他教诫以为
zhēn yào fēi dàn xìn tā ér yǒu suǒ zuò bù wéi tān yù chēn huì
真要，非但信他而有所作，不为贪欲、瞋恚、
yú chī jiāo màn děng fǎ rǎn wū qí xīn yì bù wéi bǐ zhī suǒ qiān yǐn
愚痴、憍慢等法染污其心，亦不为彼之所牵引。
zhū yǒu bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà xíng shēn bō rě bō luó mì duō shí
诸有不退转菩萨摩诃萨，行深般若波罗蜜多时，
bù lí bù shī bō luó mì duō nǎi zhì bō rě bō luó mì duō zhū yǒu bú
不离布施波罗蜜多乃至般若波罗蜜多。诸有不
tuì zhuǎn pú sà mó hē sà xíng shēn bō rě bō luó mì duō shí wén shuō
退转菩萨摩诃萨，行深般若波罗蜜多时，闻说
rú shì shēn shēn bō rě bō luó mì duō qí xīn bù jīng bù kǒng bú
如是甚深般若波罗蜜多，其心不惊、不恐、不
bù bù chén bú mò yì bú tuì shě suǒ qiú wú shàng zhèng děng pú
怖、不沉、不没，亦不退舍所求无上正等菩
tí yú shēn bō rě bō luó mì duō huān xǐ yào wén shòu chí dú
提，于深般若波罗蜜多，欢喜乐闻、受持、读
sòng jiū jìng tōng lì xì niàn sī wéi rú shuō xiū xíng céng wú yàn juàn
诵、究竟通利、系念思惟，如说修行曾无厌倦。
dāng zhī rú shì bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà qián shì yǐ wén shēn shēn
当知如是不退转菩萨摩诃萨，前世已闻甚深
bō rě bō luó mì duō suǒ yǒu yì qù shòu chí dú sòng rú lǐ sī wéi
般若波罗蜜多所有义趣，受持、读诵、如理思惟，

jīng jìn xiū xíng xīn wú yàn juàn hé yǐ gù yóu cǐ bú tuì zhuǎn pú sà
精进修行心无厌倦。何以故？由此不退转 菩萨
mó hē sà wén shuō rú shì shēn shēn bō rě bō luó mì duō qí xīn bù
摩诃萨，闻说如是甚深般若波罗蜜多，其心不
jīng bù kǒng bú bù bù chén bú mò yì bú tuì shě suǒ qiú
惊、不恐、不怖、不沉、不没，亦不退舍所求
wú shàng zhèng děng pú tí yú shēn bō rě bō luó mì duō huān xǐ yào
无上正等菩提，于深般若波罗蜜多，欢喜乐
wén shòu chí dú sòng jiū jìng tōng lì rú lǐ sī wéi jīng jìn
闻、受持、读诵、究竟通利、如理思惟，精进
xiū xíng xīn wú yàn juàn
修行心无厌倦。”

jù shòu shàn xiàn bó fó yán shì zūn ruò pú sà mó hē sà wén
具寿善现白佛言：“世尊！若菩萨摩诃萨闻
shuō rú shì shēn shēn bō rě bō luó mì duō qí xīn bù jīng bù kǒng
说如是甚深般若波罗蜜多，其心不惊、不恐、
bú bù bù chén bú mò yì bú tuì shě suǒ qiú wú shàng zhèng děng
不怖、不沉、不没，亦不退舍所求无上正等
pú tí yú shēn bō rě bō luó mì duō huān xǐ yào wén shòu chí
菩提，于深般若波罗蜜多，欢喜乐闻、受持、
dú sòng jiū jìng tōng lì xì niàn sī wéi jīng jìn xiū xíng xīn wú yàn juàn
读诵、究竟通利、系念思惟，精进修行心无厌倦，
shì pú sà mó hē sà yún hé xiū xíng shēn shēn bō rě bō luó mì duō
是菩萨摩诃萨云何修行甚深般若波罗蜜多？”

fó gào shàn xiàn shì pú sà mó hē sà xiāng xù suí shùn qù xiàng
佛告善现：“是菩萨摩诃萨相续随顺趣向
lín rù yī qiè zhì zhì yīng zuò rú shì xíng shēn bō rě bō luó mì duō
临入一切智智，应作如是行深般若波罗蜜多。”

jù shòu shàn xiàn bó yán shì zūn shì pú sà mó hē sà yún hé
具寿善现白言：“世尊！是菩萨摩诃萨云何
xiāng xù suí shùn qù xiàng lín rù yī qiè zhì zhì xíng shēn bō rě bō luó
相续随顺趣向临入一切智智，行深般若波罗
mì duō
蜜多？”

fó gào shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà xiāng xù suí shùn qù xiàng
佛告善现：“若菩萨摩诃萨相续随顺趣向
lín rù kōng wú xiàng wú yuàn xū kōng wú suǒ yǒu wú shēng
临入空、无相、无愿、虚空、无所有、无生、

wú miè wú rǎn wú jìng zhēn rú fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng
无灭、无染、无净、真如、法界、法性、不虚妄
xìng bú biàn yì xìng píngděngxìng lí shēngxìng fǎ dìng fǎ zhù
性、不变异性、平等性、离生性、法定、法住、
shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè wú zào wú zuò rú huàn
实际、虚空界、不思議界、无造无作、如幻、
rú mèng rú xiǎng rú xiàng rú guāngyǐng rú yángyàn rú biàn
如梦、如响、如像、如光影、如阳焰、如变
huà shì rú xúnxiāngchéng xíngshēn bō rě bō luó mì duō shì wéi pú
化事、如寻香城，行深般若波罗蜜多，是为菩
sà mó hē sà xiāng xù suí shùn qù xiàng lín rù yī qiè zhì zhì xíngshēn
萨摩诃萨相续随顺趣向临入一切智智，行深
bō rě bō luó mì duō
般若波罗蜜多。”

shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn rú fó suǒshuō ruò
时，具寿善现白佛言：“世尊！如佛所说‘若
pú sà mó hē sà xiāng xù suí shùn qù xiàng lín rù kōng wú xiàng wú
菩萨摩诃萨相续随顺趣向临入空、无相、无
yuàn nǎi zhì rú xúnxiāngchéng xíngshēn bō rě bō luó mì duō shì wéi
愿乃至如寻香城，行深般若波罗蜜多，是为
pú sà mó hē sà xiāng xù suí shùn qù xiàng lín rù yī qiè zhì zhì xíng
菩萨摩诃萨相续随顺趣向临入一切智智，行
shēn bō rě bō luó mì duō zhě shì pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě
深般若波罗蜜多。’者，是菩萨摩诃萨行深般若
bō luó mì duō shí wéixíng sè fǒu wéixíngshòu xiǎng xíng shí
波罗蜜多时，为行色不？为行受、想、行、识
fǒu rú shì nǎi zhì wéixíng yī qiè zhì fǒu wéixíngdàoxiàng zhì yī
不？如是乃至为行一切智不？为行道相智、一
qiè xiàng zhì fǒu
切相智不？”

fó gào shàn xiàn shì pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì
佛告善现：“是菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜
duō shí bù xíng sè bù xíngshòu xiǎng xíng shí rú shì nǎi
多时，不行色，不行受、想、行、识，如是乃
zhì bù xíng yī qiè zhì bù xíngdàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì hé yǐ
至不行一切智，不行道相智、一切相智。何以
gù shì pú sà mó hē sà suǒ suí shùn qù xiàng lín rù yī qiè zhì zhì
故？是菩萨摩诃萨所随顺趣向临入一切智智，

wú néngzuò zhě wú néng huài zhě wú suǒ cóng lái wú suǒ zhì qù
无能作者、无能坏者、无所从来、无所至去、
yì wú suǒ zhù wú fāng wú yù wú shù wú liàng wú wǎng wú lái
亦无所住、无方无域、无数无量、无往无来，
jì wú shù liàng wǎng lái kě dé yì wú néng zhèng
既无数量往来可得，亦无能证。

shàn xiàn rú shì yī qiè zhì zhì bù kě yǐ sè zhèng bù
“善现，如是一切智智，不可以色证，不
kě yǐ shòu xiǎng xíng shí zhèng rú shì nǎi zhì bù kě yǐ yī qiè
可以受、想、行、识证，如是乃至不可以一切
zhì zhèng bù kě yǐ dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì zhèng hé yǐ gù
智证，不可以道相智、一切相智证。何以故？
sè jí shì yī qiè zhì zhì xìng shòu xiǎng xíng shí jí shì yī qiè zhì
色即是一切智智性，受、想、行、识即是一切智
zhì xìng rú shì nǎi zhì yī qiè zhì jí shì yī qiè zhì zhì xìng dào xiàng zhì
智性，如是乃至一切智即是一切智智性，道相智、
yī qiè xiàng zhì jí shì yī qiè zhì zhì xìng hé yǐ gù ruò sè zhēn rú
一切相智即是一切智智性。何以故？若色真如，
ruò yī qiè zhì zhì zhēn rú ruò yī qiè fǎ zhēn rú jiē yī zhēn rú wú
若一切智智真如，若一切法真如，皆一真如无
èr wú bié ruò shòu xiǎng xíng shí zhēn rú ruò yī qiè zhì zhì
二无别；若受、想、行、识真如，若一切智智
zhēn rú ruò yī qiè fǎ zhēn rú jiē yī zhēn rú wú èr wú bié rú
真如，若一切法真如，皆一真如无二无别。如
shì nǎi zhì ruò yī qiè zhì zhēn rú ruò yī qiè zhì zhì zhēn rú ruò yī qiè
是乃至若一切智真如，若一切智智真如，若一切
fǎ zhēn rú jiē yī zhēn rú wú èr wú bié ruò dào xiàng zhì yī qiè
法真如，皆一真如无二无别；若道相智、一切
xiàng zhì zhēn rú ruò yī qiè zhì zhì zhēn rú ruò yī qiè fǎ zhēn rú
相智真如，若一切智智真如，若一切法真如，
jiē yī zhēn rú wú èr wú bié shì gù yī qiè zhì zhì bù kě yǐ sè
皆一真如无二无别。是故，一切智智不可以色
zhèng bù kě yǐ shòu xiǎng xíng shí zhèng rú shì nǎi zhì bù
证，不可以受、想、行、识证，如是乃至不
kě yǐ yī qiè zhì zhèng bù kě yǐ dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì zhèng
可以一切智证，不可以道相智、一切相智证。”

dì èr fēnzhēn rú pǐn dì wǔ shí èr zhī yī
第二分真如品第五十二之一

ěr shí yù jiè sè jiè zhūtiān gè chí tiānshàngzhān tán xiāng
尔时，欲界、色界诸天，各持天上旃檀香
mò duō jiē luó xiāng mò duō mó luó xiāng mò fù chí tiānshàng wǎ bō
末、多揭罗香末、多摩罗香末，复持天上嗚钵
luó huā bō tè mó huā jū mǒu tuó huā bēn tú lì huā yáo sǎn fó
罗华、钵特摩华、拘某陀华、奔荼利华，遥散佛
shàng lái yì fó suǒ dǐng lǐ shuāng zú què zhù yī miàn hé zhǎng gōng
上，来诣佛所，顶礼双足却住一面，合掌恭
jìng bó yán shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō zuì wéi shēn shēn
敬白言：“世尊！如是般若波罗蜜多最为甚深，
nán jiàn nán jué bù kě xún sī chāo xún sī jìng wēi miào chōng jì
难见难觉，不可寻思，超寻思境，微妙冲寂，
cōng mǐn zhì zhě zhī suǒ néng zhī fēi zhū shì jiān jiē néng xìn shòu jí fó
聪敏智者之所能知，非诸世间皆能信受，即佛
wú shàng zhèng děng pú tí yī qiè rú lái yīng zhèng děng jué yú cǐ
无上正等菩提。一切如来、应、正等觉于此
bō rě bō luó mì duō shēn shēn jīng zhōng jiē zuò shì shuō sè jí shì yī
般若波罗蜜多甚深经中，皆作是说：色即是一
qiè zhì zhì yī qiè zhì zhì jí shì sè shòu xiǎng xíng shí jí shì
切智智，一切智智即是色；受、想、行、识即是
yī qiè zhì zhì yī qiè zhì zhì jí shì shòu xiǎng xíng shí rú shì
一切智智，一切智智即是受、想、行、识。如是
nǎi zhì yī qiè zhì jí shì yī qiè zhì zhì yī qiè zhì zhì jí shì yī qiè zhì
乃至一切智即是一切智智，一切智智即是一切智；
dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì jí shì yī qiè zhì zhì yī qiè zhì zhì jí
道相智、一切相智即是一切智智，一切智智即
shì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì suǒ yǐ zhě hé ruò sè zhēn rú
是道相智、一切相智。所以者何？若色真如，
ruò yī qiè zhì zhì zhēn rú ruò yī qiè fǎ zhēn rú jiē yī zhēn rú wú
若一切智智真如，若一切法真如，皆一真如无
èr wú bié yì wú qióng jìn ruò shòu xiǎng xíng shí zhēn rú
二无别，亦无穷尽；若受、想、行、识真如，
ruò yī qiè zhì zhì zhēn rú ruò yī qiè fǎ zhēn rú jiē yī zhēn rú wú
若一切智智真如，若一切法真如，皆一真如无

èr wú bié yì wú qióng jìn rú shì nǎi zhì ruò yī qiè zhì zhēn rú
二无别，亦无穷尽。如是乃至若一切智真如，
ruò yī qiè zhì zhì zhēn rú ruò yī qiè fǎ zhēn rú jiē yī zhēn rú wú
若一切智智真如，若一切法真如，皆一真如无
èr wú bié yì wú qióng jìn ruò dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì zhēn rú
二无别，亦无穷尽。若道相智、一切相智真如，
ruò yī qiè zhì zhì zhēn rú ruò yī qiè fǎ zhēn rú jiē yī zhēn rú wú
若一切智智真如，若一切法真如，皆一真如无
èr wú bié yì wú qióng jìn
二无别，亦无穷尽。”

fó gào yù jiè sè jiè tiānyán rú shì rú shì rú rǔ suǒ
佛告欲界、色界天言：“如是！如是！如汝所
shuō zhū tiāndāng zhī wǒ guān cǐ yì xīn héng qù jì bú yào shuō fǎ
说。诸天当知！我观此义，心恒趣寂不乐说法。
suǒ yǐ zhě hé cǐ fǎ shēn shēn nán jiàn nán jué bù kě xún sī chāo
所以者何？此法甚深难见难觉，不可寻思，超
xún sī jìng wēi miào chōng jì cōng mǐn zhì zhě zhī suǒ néng zhī fēi
寻思境，微妙冲寂，聪敏智者之所能知，非
zhū shì jiān jiē néng xìn shòu suǒ wèi rú shì shēn shēn bō rě bō luó mì duō
诸世间皆能信受，所谓如是甚深般若波罗蜜多
jí shì rú lái yīng zhèng děng jué suǒ zhèng wú shàng zhèng děng pú tí
即是如来、应、正等觉所证无上正等菩提。
zhū tiāndāng zhī rú shì wú shàng zhèng děng pú tí wú néng
“诸天当知！如是无上正等菩提，无能
zhèng fēi suǒ zhèng wú zhèng chù wú zhèng shí zhū tiāndāng zhī
证、非所证、无证处、无证时。诸天当知！
cǐ fǎ shēn miào bú èr xiànxíng fēi zhū shì jiān suǒ néng bǐ dù
此法深妙不二现行，非诸世间所能比度。

zhū tiāndāng zhī xū kōng shēn shēn gù cǐ fǎ shēn shēn zhēn
“诸天当知！虚空甚深故此法甚深，真
rú shēn shēn gù cǐ fǎ shēn shēn fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng
如甚深故此法甚深，法界、法性、不虚妄性、
bú biàn yì xìng píng děng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí
不变异性、平等性、离生性、法定、法住、实
jì xū kōng jiè bù sī yì jiè shēn shēn gù cǐ fǎ shēn shēn wú liàng
际、虚空界、不思議界甚深故此法甚深，无量
wú biān shēn shēn gù cǐ fǎ shēn shēn wú lái wú qù shēn shēn gù cǐ fǎ
无边甚深故此法甚深，无来无去甚深故此法

shènsēn wú shēng wú mièshènsēn gù cǐ fǎ shènsēn wú rǎn wú jìng
甚深，无生无灭甚深故此法甚深，无染无净
shènsēn gù cǐ fǎ shènsēn wú zhī wú dé shènsēn gù cǐ fǎ shènsēn
甚深故此法甚深，无知无得甚深故此法甚深，
wú zào wú zuòshènsēn gù cǐ fǎ shènsēn wǒ shènsēn gù cǐ fǎ shènsēn
无造无作甚深故此法甚深，我甚深故此法甚
shēn yǒuqíng mìngzhě shēngzhě yǎngzhě shì fū bǔ tè qié
深，有情、命者、生者、养者、士夫、补特伽
luó yì shēng rú tóng zuòzhě shòuzhě zhī zhě jiànzhěshèn
罗、意生、儒童、作者、受者、知者、见者甚
shēn gù cǐ fǎ shènsēn sè shènsēn gù cǐ fǎ shènsēn shòu xiǎng
深故此法甚深，色甚深故此法甚深，受、想、
xíng shí shènsēn gù cǐ fǎ shènsēn rú shì nǎi zhì yī qiè zhì shènsēn
行、识甚深故此法甚深，如是乃至一切智甚深
gù cǐ fǎ shènsēn dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì shènsēn gù cǐ fǎ
故此法甚深，道相智、一切相智甚深故此法
shènsēn yī qiè fó fǎ shènsēn gù cǐ fǎ shènsēn
甚深，一切佛法甚深故此法甚深。”

shí zhūtiānzhòng bó yán shì zūn cǐ suǒshuō fǎ shènsēn
时，诸天众白言：“世尊！此所说法甚深

wēimiào fēi zhū shì jiān cù néng xìn shòu suǒ yǐ zhě hé cǐ shēnmiào
微妙，非诸世间卒能信受。所以者何？此深妙
fǎ bú wèishè qǔ sè gù shuō bú wèi qì shě sè gù shuō bú wèishè qǔ
法不为摄取色故说，不为弃舍色故说；不为摄取
shòu xiǎng xíng shí gù shuō bú wèi qì shěshòu xiǎng xíng
受、想、行、识故说，不为弃舍受、想、行、
shí gù shuō rú shì nǎi zhì bú wèishè qǔ yī qiè zhì gù shuō bú wèi qì
识故说。如是乃至不为摄取一切智故说，不为弃
shě yī qiè zhì gù shuō bú wèishè qǔ dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì gù
舍一切智故说；不为摄取道相智、一切相智故
shuō bú wèi qì shě dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì gù shuō bú wèishè
说，不为弃舍道相智、一切相智故说；不为摄
qǔ yī qiè fó fǎ gù shuō bú wèi qì shě yī qiè fó fǎ gù shuō
取一切佛法故说，不为弃舍一切佛法故说。

shì zūn shì jiānyǒuqíngduōxíngshè qǔ wǒ wǒ suǒ zhí wèi sè
“世尊！世间有情多行摄取我我所执，谓色

shì wǒ shì wǒ suǒ shòu xiǎng xíng shí shì wǒ shì wǒ suǒ rú
是我、是我所，受、想、行、识是我是我所，如

shì nǎi zhì yī qiè zhì shì wǒ shì wǒ suǒ dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì
是乃至一切智是我是我所，道相智、一切相智
shì wǒ shì wǒ suǒ
是我是我所。”

ěr shí fó gào zhū tiān zhòng yán : “ rú shì ! rú shì ! rú rǔ
尔时，佛告诸天众言：“如是！如是！如汝
suǒ shuō cǐ shēn miào fǎ bú wèi shè qǔ sè gù shuō bú wèi qì shě sè
所说。此深妙法不为摄取色故说，不为弃舍色
gù shuō bú wèi shè qǔ shòu xiǎng xíng shí gù shuō bú wèi qì
故说；不为摄取受、想、行、识故说，不为弃
shě shòu xiǎng xíng shí gù shuō rú shì nǎi zhì bú wèi shè qǔ yī
舍受、想、行、识故说。如是乃至不为摄取一
qiè zhì gù shuō bú wèi qì shě yī qiè zhì gù shuō bú wèi shè qǔ dào
切智故说，不为弃舍一切智故说；不为摄取道
xiàng zhì yī qiè xiàng zhì gù shuō bú wèi qì shě dào xiàng zhì yī qiè
相智、一切相智故说，不为弃舍道相智、一切
xiàng zhì gù shuō bú wèi shè qǔ yī qiè fó fǎ gù shuō bú wèi qì shě
相智故说；不为摄取一切佛法故说，不为弃舍
yī qiè fó fǎ gù shuō shì jiān yǒu qíng duō xíng shè qǔ wǒ wǒ suǒ zhí
一切佛法故说。世间有情多行摄取我、我所执，
wèi sè shì wǒ shì wǒ suǒ shòu xiǎng xíng shí shì wǒ shì wǒ suǒ
谓色是我是我所，受、想、行、识是我是我所，
rú shì nǎi zhì yī qiè zhì shì wǒ shì wǒ suǒ dào xiàng zhì yī qiè xiàng
如是乃至一切智是我是我所，道相智、一切相
zhì shì wǒ shì wǒ suǒ
智是我是我所。

zhū tiān dāng zhī ruò yǒu pú sà wèi shè qǔ sè gù xíng wèi qì
“诸天当知！若有菩萨为摄取色故行，为弃
shě sè gù xíng wèi shè qǔ shòu xiǎng xíng shí gù xíng wèi qì shě
舍色故行；为摄取受、想、行、识故行，为弃舍
shòu xiǎng xíng shí gù xíng rú shì nǎi zhì wèi shè qǔ yī qiè zhì gù
受、想、行、识故行。如是乃至为摄取一切智故
xíng wèi qì shě yī qiè zhì gù xíng wèi shè qǔ dào xiàng zhì yī qiè xiàng
行，为弃舍一切智故行；为摄取道相智、一切相
zhì gù xíng wèi qì shě dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì gù xíng shì pú
智故行，为弃舍道相智、一切相智故行。是菩
sà bù néng xiū bō rě bō luó mì duō yì bù néng xiū jìng lǜ jīng jìn
萨不能修般若波罗蜜多，亦不能修静虑、精进、

ān rěn jìng jiè bù shī bō luó mì duō rú shì nǎi zhì bù néng xiū yī
安忍、净戒、布施波罗蜜多，如是乃至不能修一
qiè zhì yì bù néng xiū dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì
切智，亦不能修道相智、一切相智。”

ěr shí jù shòu shàn xiàn bó fó yán shì zūn cǐ shèn shēn fǎ
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！此甚深法

néng suí shùn yī qiè fǎ shì zūn cǐ shèn shēn fǎ néng suí shùn hé děng
能随顺一切法。世尊！此甚深法能随顺何等

yī qiè fǎ shì zūn cǐ shèn shēn fǎ néng suí shùn bō rě bō luó mì duō
一切法？世尊！此甚深法能随顺般若波罗蜜多，

yì néng suí shùn jìng lù jīng jìn ān rěn jìng jiè bù shī bō luó mì
亦能随顺静虑、精进、安忍、净戒、布施波罗蜜

duō cǐ shèn shēn fǎ néng suí shùn nèi kōng yì néng suí shùn wài kōng nǎi
多。此甚深法能随顺内空，亦能随顺外空乃

zhì wú xìng zì xìng kōng cǐ shèn shēn fǎ néng suí shùn zhēn rú yì néng
至无性自性空。此甚深法能随顺真如，亦能

suí shùn fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè cǐ shèn shēn fǎ néng suí shùn kǔ
随顺法界乃至不思議界。此甚深法能随顺苦、

jī miè dào shèng dì cǐ shèn shēn fǎ néng suí shùn sì niàn zhù
集、灭、道圣谛，此甚深法能随顺四念住，

yì néng suí shùn sì zhèng duàn nǎi zhì bā shèng dào zhī cǐ shèn shēn fǎ
亦能随顺四正断乃至八圣道支。此甚深法

néng suí shùn sì jìng lù yì néng suí shùn sì wú liàng sì wú sè dìng
能随顺四静虑，亦能随顺四无量、四无色定。

cǐ shèn shēn fǎ néng suí shùn bā jiě tuō yì néng suí shùn bā shèng chù
此甚深法能随顺八解脱，亦能随顺八胜处、

jiǔ cì dì dìng shí biàn chù cǐ shèn shēn fǎ néng suí shùn kōng wú xiàng
九次第定、十遍处。此甚深法能随顺空、无相、

wú yuàn jiě tuō mén cǐ shèn shēn fǎ néng suí shùn jìng guān dì yì néng
无愿解脱门。此甚深法能随顺净观地，亦能

suí shùn zhǒng xìng dì nǎi zhì rú lái dì cǐ shèn shēn fǎ néng suí shùn jí
随顺种性地乃至如来地。此甚深法能随顺极

xǐ dì yì néng suí shùn lí gòu dì nǎi zhì fǎ yún dì cǐ shèn shēn fǎ
喜地，亦能随顺离垢地乃至法云地。此甚深法

néng suí shùn wǔ yǎn yì néng suí shùn liù shéntōng cǐ shèn shēn fǎ néng
能随顺五眼，亦能随顺六神通。此甚深法能

suí shùn rú lái shí lì yì néng suí shùn sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó
随顺如来十力，亦能随顺四无所畏乃至十八佛

bú gòng fǎ cǐ shēnshēn fǎ néng suí shùnsān shí èr dà shì xiàng yì
不共法。此甚深法能随顺三十二大士相，亦
néng suí shùn bā shí suí hǎo cǐ shēnshēn fǎ néng suí shùn wú wàng shī fǎ
能随顺八十随好。此甚深法能随顺无忘失法，
yì néng suí shùnhéngzhù shě xìng cǐ shēnshēn fǎ néng suí shùn tuó luó ní
亦能随顺恒住舍性。此甚深法能随顺陀罗尼
mén yì néng suí shùnsān mó dì mén cǐ shēnshēn fǎ néng suí shùn yù
门，亦能随顺三摩地门。此甚深法能随顺预
liú guǒ yì néng suí shùn yī lái bù huán ā luó hàn guǒ dú jué
流果，亦能随顺一来、不还、阿罗汉果、独觉
pú tí cǐ shēnshēn fǎ néng suí shùn yī qiè pú sà mó hē sà xíng yì
菩提。此甚深法能随顺一切菩萨摩诃萨行，亦
néng suí shùn zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí cǐ shēnshēn fǎ néng suí
能随顺诸佛无上正等菩提。此甚深法能随
shùn yī qiè zhì yì néng suí shùn dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì
顺一切智，亦能随顺道相智、一切相智。

shì zūn cǐ shēnshēn fǎ dōu wú suǒ ài shì zūn cǐ shēn
“世尊！此甚深法都无所碍。世尊！此甚
shēn fǎ yú hé wú ài shì zūn cǐ shēnshēn fǎ yú sè wú ài yú
深法于何无碍？世尊！此甚深法于色无碍，于
shòu xiǎng xíng shí wú ài rú shì nǎi zhì yú yī qiè zhì wú ài
受、想、行、识无碍，如是乃至于一切智无碍，
yú dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì wú ài
于道相智、一切相智无碍。

shì zūn cǐ shēnshēn fǎ wú ài wéi xiàng hé yǐ gù shì
“世尊！此甚深法无碍为相。何以故？世
zūn xū kōng píngděng xìng gù zhēn rú píngděng xìng gù fǎ jiè nǎi zhì
尊！虚空平等性故，真如平等性故，法界乃至
bù sī yì jiè píngděng xìng gù kōng wú xiàng wú yuàn píngděng xìng
不思議界平等性故，空、无相、无愿平等性
gù wú zào wú zuò píngděng xìng gù wú rǎn wú jìng píngděng xìng
故，无造、无作平等性故，无染、无净平等性
gù
故。

shì zūn cǐ shēnshēn fǎ wú shēng wú miè hé yǐ gù
“世尊！此甚深法无生、无灭。何以故？
shì zūn sè wú shēng wú miè bù kě dé gù shòu xiǎng xíng
世尊！色无生，无灭不可得故，受、想、行、

shí wú shēng wú miè bù kě dé gù rú shì nǎi zhì yī qiè zhì wú shēng wú
识无生无灭不可得故，如是乃至一切智无生无
miè bù kě dé gù dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì wú shēng wú miè bù kě
灭不可得故，道相智、一切相智无生无灭不可
dé gù
得故。

shì zūn cǐ shēn shēn fǎ dōu wú zú jì hé yǐ gù shì
“世尊！此甚深法都无足迹。何¹⁹以故？世
zūn sè zú jì bù kě dé gù shòu xiǎng xíng shí zú jì bù
尊！色足迹不可得故，受、想、行、识足迹不²⁰
kě dé gù rú shì nǎi zhì yī qiè zhì zú jì bù kě dé gù dào xiàng zhì
可得故，如是乃至一切智足迹不可得故，道相智、
yī qiè xiàng zhì zú jì yì bù kě dé gù
一切相智足迹亦不可得故。”

大般若波罗蜜多经卷第四百四十六

¹⁹ 大正藏：亦何；永乐北藏及龙藏：何

²⁰ 大正藏：亦不；永乐北藏及龙藏：不

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì sì bǎi sì shí qī
大般若波罗蜜多经卷第四百四十七

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

dì èr fēn zhēn rú pǐn dì wǔ shí èr zhī èr
第二分真如品第五十二之二

ěr shí yù sè jiè tiān zhòng fù bó fó yán shì zūn dà
尔时，欲、色界天众复白佛言：“世尊！大
dé shàn xiàn fó zhēn dì zǐ suí rú lái shēng suǒ yǐ zhě hé dà dé
德善现佛真弟子随如来生。所以者何？大德
shàn xiàn zhū suǒ shuō fǎ yī qiè jiē yǔ kōng xiāng yìng gù
善现诸所说法，一切皆与空相应故。”

ěr shí shàn xiàn gào yù sè jiè zhū tiān zhòng yán rǔ zhū tiān
尔时，善现告欲、色界诸天众言：“汝诸天
zhòng shuō wǒ shàn xiàn fó zhēn dì zǐ suí rú lái shēng yún hé shàn xiàn
众说我善现佛真弟子随如来生，云何善现
suí rú lái shēng wèi suí rú lái zhēn rú shēng gù suǒ yǐ zhě hé
随如来生？谓随如来真如生故。所以者何？

rú lái zhēn rú wú lái wú qù shàn xiàn zhēn rú yì wú lái qù gù shuō
如来真如无来无去，善现真如亦无来去故，说
shàn xiàn suí rú lái shēng rú lái zhēn rú jí yī qiè fǎ zhēn rú yī qiè
善现随如来生。如来真如即一切法真如，一切
fǎ zhēn rú jí rú lái zhēn rú rú shì zhēn rú wú zhēn rú xìng yì wú
法真如即如来真如，如是真如无真如性，亦无
bù zhēn rú xìng shàn xiàn zhēn rú yì fù rú shì gù shuō shàn xiàn suí rú
不真如性，善现真如亦复如是，故说善现随如
lái shēng rú lái zhēn rú cháng zhù wéi xiàng shàn xiàn zhēn rú yì fù rú
来生。如来真如常住为相，善现真如亦复如
shì gù shuō shàn xiàn suí rú lái shēng rú lái zhēn rú wú biàn yì wú
是，故说善现随如来生。如来真如无变异、无
fēn bié biàn zhū fǎ zhuǎn shàn xiàn zhēn rú yì fù rú shì gù shuō shàn
分别，遍诸法转，善现真如亦复如是，故说善
xiàn suí rú lái shēng rú lái zhēn rú wú suǒ guà ài yī qiè fǎ zhēn rú
现随如来生。如来真如无所罣碍，一切法真如

yì wú suǒ guà ài ruò rú lái zhēn rú ruò yī qiè fǎ zhēn rú tóng
亦无所罣碍，若如来真如，若一切法真如，同
yī zhēn rú wú èr wú bié wú zào wú zuò rú shì zhēn rú cháng zhēn rú
一真如无二无别、无造无作，如是真如常真如
xiàng wú shí fēi zhēn rú xiàng yǐ cháng zhēn rú xiàng wú shí fēi zhēn rú
相，无时非真如相，以常真如相无时非真如
xiàng gù wú èr wú bié shàn xiàn zhēn rú yì fù rú shì gù shuō shàn
相故，无二无别，善现真如亦复如是，故说善
xiàn suí rú lái shēng rú lái zhēn rú yú yī qiè chù wú yì niàn wú fēn
现随如来生。如来真如于一切处无忆念、无分
bié shàn xiàn zhēn rú yì fù rú shì gù shuō shàn xiàn suí rú lái shēng
别，善现真如亦复如是，故说善现随如来生。
rú lái zhēn rú wú bié yì bù kě dé shàn xiàn zhēn rú yì fù rú shì
如来真如无别异不可得，善现真如亦复如是，
gù shuō shàn xiàn suí rú lái shēng rú lái zhēn rú bù lí yī qiè fǎ zhēn
故说善现随如来生。如来真如不离一切法真
rú yī qiè fǎ zhēn rú bù lí rú lái zhēn rú rú shì zhēn rú cháng
如，一切法真如不离如来真如，如是真如常
zhēn rú xiàng wú shí fēi zhēn rú xiàng shàn xiàn zhēn rú yì fù rú shì
真如相，无时非真如相，善现真如亦复如是，
gù shuō shàn xiàn suí rú lái shēng suī shuō suí shēng ér wú suǒ suí shēng
故说善现随如来生。虽说随生而无所随生，
yǐ shàn xiàn zhēn rú bú yì fó gù rú lái zhēn rú fēi guò qù fēi wèi
以善现真如不异佛故。如来真如非过去、非未
lái fēi xiàn zài yī qiè fǎ zhēn rú yì fēi guò qù fēi wèi lái fēi
来、非现在，一切法真如亦非过去、非未来、非
xiàn zài shàn xiàn zhēn rú yì fù rú shì gù shuō shàn xiàn suí rú lái
现在，善现真如亦复如是，故说善现随如来
shēng
生。

guò qù zhēn rú jí rú lái zhēn rú rú lái zhēn rú jí guò qù
“过去真如即如来真如，如来真如即过去
zhēn rú wèi lái zhēn rú jí rú lái zhēn rú rú lái zhēn rú jí wèi lái
真如；未来真如即如来真如，如来真如即未来
zhēn rú xiàn zài zhēn rú jí rú lái zhēn rú rú lái zhēn rú jí xiàn zài
真如；现在真如即如来真如，如来真如即现在
zhēn rú ruò guò qù zhēn rú ruò wèi lái zhēn rú ruò xiàn zài zhēn rú
真如。若过去真如，若未来真如，若现在真如，

ruò rú lái zhēn rú tóng yī zhēn rú wú èr wú bié
若如来真如，同一真如无二无别。

sè zhēn rú jí rú lái zhēn rú rú lái zhēn rú jí sè zhēn rú
“色真如即如来真如，如来真如即色真如，

shòu xiǎng xíng shí zhēn rú jí rú lái zhēn rú rú lái zhēn rú jí
受、想、行、识真如即如来真如，如来真如即

shòu xiǎng xíng shí zhēn rú ruò sè zhēn rú ruò shòu xiǎng
受、想、行、识真如。若色真如，若受、想、

xíng shí zhēn rú ruò rú lái zhēn rú tóng yī zhēn rú wú èr wú bié
行、识真如，若如来真如，同一真如无二无别。

yǎn chù zhēn rú jí rú lái zhēn rú rú lái zhēn rú jí yǎn chù
“眼处真如即如来真如，如来真如即眼处

zhēn rú ěr bí shé shēn yì chù zhēn rú jí rú lái zhēn rú
真如，耳、鼻、舌、身、意处真如即如来真如，

rú lái zhēn rú jí ěr bí shé shēn yì chù zhēn rú ruò yǎn
如来真如即耳、鼻、舌、身、意处真如。若眼

chù zhēn rú ruò ěr bí shé shēn yì chù zhēn rú ruò rú
处真如，若耳、鼻、舌、身、意处真如，若如

lái zhēn rú tóng yī zhēn rú wú èr wú bié
来真如，同一真如无二无别。

sè chù zhēn rú jí rú lái zhēn rú rú lái zhēn rú jí sè chù
“色处真如即如来真如，如来真如即色处

zhēn rú shēng xiāng wèi chù fǎ chù zhēn rú jí rú lái zhēn
真如，声、香、味、触、法处真如即如来真

rú rú lái zhēn rú jí shēng xiāng wèi chù fǎ chù zhēn rú
如，如来真如即声、香、味、触、法处真如。

ruò sè chù zhēn rú ruò shēng xiāng wèi chù fǎ chù zhēn rú
若色处真如，若声、香、味、触、法处真如，

ruò rú lái zhēn rú tóng yī zhēn rú wú èr wú bié
若如来真如，同一真如无二无别。

yǎn jiè zhēn rú jí rú lái zhēn rú rú lái zhēn rú jí yǎn jiè
“眼界真如即如来真如，如来真如即眼界

zhēn rú ěr bí shé shēn yì jiè zhēn rú jí rú lái zhēn rú
真如，耳、鼻、舌、身、眼界真如即如来真如，

rú lái zhēn rú jí ěr bí shé shēn yì jiè zhēn rú ruò yǎn
如来真如即耳、鼻、舌、身、眼界真如。若眼

jiè zhēn rú ruò ěr bí shé shēn yì jiè zhēn rú ruò rú
界真如，若耳、鼻、舌、身、眼界真如，若如

lái zhēn rú tóng yī zhēn rú wú èr wú bié
来真如，同一真如无二无别。

sè jiè zhēn rú jí rú lái zhēn rú rú lái zhēn rú jí sè jiè
“色界真如即如来真如，如来真如即色界

zhēn rú shēng xiāng wèi chù fǎ jiè zhēn rú jí rú lái zhēn
真如，声、香、味、触、法界真如即如来真

rú rú lái zhēn rú jí shēng xiāng wèi chù fǎ jiè zhēn rú
如，如来真如即声、香、味、触、法界真如。

ruò sè jiè zhēn rú ruò shēng xiāng wèi chù fǎ jiè zhēn rú
若色界真如，若声、香、味、触、法界真如，

ruò rú lái zhēn rú tóng yī zhēn rú wú èr wú bié
若如来真如，同一真如无二无别。

yǎn shí jiè zhēn rú jí rú lái zhēn rú rú lái zhēn rú jí yǎn
“眼识界真如即如来真如，如来真如即眼

shí jiè zhēn rú ěr bí shé shēn yì shí jiè zhēn rú jí rú
识界真如，耳、鼻、舌、身、意识界真如即如

lái zhēn rú rú lái zhēn rú jí ěr bí shé shēn yì shí jiè
来真如，如来真如即耳、鼻、舌、身、意识界

zhēn rú ruò yǎn shí jiè zhēn rú ruò ěr bí shé shēn yì
真如。若眼识界真如，若耳、鼻、舌、身、意

shí jiè zhēn rú ruò rú lái zhēn rú tóng yī zhēn rú wú èr wú bié
识界真如，若如来真如，同一真如无二无别。

yǎn chù zhēn rú jí rú lái zhēn rú rú lái zhēn rú jí yǎn chù
“眼触真如即如来真如，如来真如即眼触

zhēn rú ěr bí shé shēn yì chù zhēn rú jí rú lái zhēn rú
真如，耳、鼻、舌、身、意触真如即如来真如，

rú lái zhēn rú jí ěr bí shé shēn yì chù zhēn rú ruò yǎn
如来真如即耳、鼻、舌、身、意触真如。若眼

chù zhēn rú ruò ěr bí shé shēn yì chù zhēn rú ruò rú
触真如，若耳、鼻、舌、身、意触真如，若如

lái zhēn rú tóng yī zhēn rú wú èr wú bié
来真如，同一真如无二无别。

yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu zhēn rú jí rú lái zhēn rú
“眼触为缘所生诸受真如即如来真如，

rú lái zhēn rú jí yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu zhēn rú ěr bí
如来真如即眼触为缘所生诸受真如，耳、鼻、

shé shēn yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu zhēn rú jí rú lái zhēn rú
舌、身、意触为缘所生诸受真如即如来真如，

rú lái zhēn rú jí ěr bí shé shēn yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū
如来真如即耳、鼻、舌、身、意触为缘所生诸
shòu zhēn rú ruò yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu zhēn rú ruò ěr
受真如。若眼触为缘所生诸受真如，若耳、
bí shé shēn yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu zhēn rú ruò rú lái
鼻、舌、身、意触为缘所生诸受真如，若如来
zhēn rú tóng yī zhēn rú wú èr wú bié
真如，同一真如无二无别。

wǒ zhēn rú jí rú lái zhēn rú rú lái zhēn rú jí wǒ zhēn rú
“我真如即如来真如，如来真如即我真如，

yǒu qíng mìng zhě shēng zhě yǎng zhě shì fū bǔ tè qié luó
有情、命者、生者、养者、士夫、补特伽罗、
yì shēng rú tóng zuò zhě shòu zhě zhī zhě jiàn zhě zhēn rú jí
意生、儒童、作者、受者、知者、见者真如即
rú lái zhēn rú rú lái zhēn rú jí yǒu qíng nǎi zhì jiàn zhě zhēn rú ruò
如来真如，如来真如即有情乃至见者真如。若
wǒ zhēn rú ruò yǒu qíng nǎi zhì jiàn zhě zhēn rú ruò rú lái zhēn rú
我真如，若有情乃至见者真如，若如来真如，
tóng yī zhēn rú wú èr wú bié
同一真如无二无别。

bù shī bō luó mì duō zhēn rú jí rú lái zhēn rú rú lái zhēn
“布施波罗蜜多真如即如来真如，如来真

rú jí bù shī bō luó mì duō zhēn rú jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng
如即布施波罗蜜多真如，净戒、安忍、精进、静
lù bō rě bō luó mì duō zhēn rú jí rú lái zhēn rú rú lái zhēn rú
虑、般若波罗蜜多真如即如来真如，如来真如
jí jìng jiè nǎi zhì bō rě bō luó mì duō zhēn rú ruò bù shī bō luó mì
即净戒乃至般若波罗蜜多真如。若布施波罗蜜
duō zhēn rú ruò jìng jiè nǎi zhì bō rě bō luó mì duō zhēn rú ruò rú
多真如，若净戒乃至般若波罗蜜多真如，若如
lái zhēn rú tóng yī zhēn rú wú èr wú bié
来真如，同一真如无二无别。

nèi kōng zhēn rú jí rú lái zhēn rú rú lái zhēn rú jí nèi
“内空真如即如来真如，如来真如即内

kōng zhēn rú wài kōng nèi wài kōng kōng kōng dà kōng shèng yì
空真如，外空、内外空、空空、大空、胜义
kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sǎn wú
空、有为空、无为空、毕竟空、无际空、散无

sànkōng běnxìngkōng zì gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě
散空、本性空、自共相空、一切法空、不可
dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōngzhēn rú jí rú
得空、无性空、自性空、无性自性空真如即如
lái zhēn rú rú lái zhēn rú jí wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōngzhēn
来真如，如来真如即外空乃至无性自性空真
rú ruò nèikōngzhēn rú ruò wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōngzhēn rú
如。若内空真如，若外空乃至无性自性空真如，
ruò rú lái zhēn rú tóng yī zhēn rú wú èr wú bié
若如来真如，同一真如无二无别。

zhēn rú zhēn rú jí rú lái zhēn rú rú lái zhēn rú jí zhēn
“真如真如即如来真如，如来真如即真
rú zhēn rú fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng
如真如，法界、法性、不虚妄性、不变异性、
píngděng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè
平等性、离生性、法定、法住、实际、虚空界、
bù sī yì jiè zhēn rú jí rú lái zhēn rú rú lái zhēn rú jí fǎ jiè nǎi
不思議界真如即如来真如，如来真如即法界乃
zhì bù sī yì jiè zhēn rú ruò zhēn rú zhēn rú ruò fǎ jiè nǎi zhì bù
至不思議界真如。若真如真如，若法界乃至不
sī yì jiè zhēn rú ruò rú lái zhēn rú tóng yī zhēn rú wú èr wú bié
思議界真如，若如来真如，同一真如无二无别。

kǔ shèng dì zhēn rú jí rú lái zhēn rú rú lái zhēn rú jí
“苦圣谛真如即如来真如，如来真如即
kǔ shèng dì zhēn rú jí miè dào shèng dì zhēn rú jí rú lái zhēn
苦圣谛真如，集、灭、道圣谛真如即如来真
rú rú lái zhēn rú jí jí miè dào shèng dì zhēn rú ruò kǔ shèng
如，如来真如即集、灭、道圣谛真如。若苦圣
dì zhēn rú ruò jí miè dào shèng dì zhēn rú ruò rú lái zhēn rú
谛真如，若集、灭、道圣谛真如，若如来真如，
tóng yī zhēn rú wú èr wú bié
同一真如无二无别。

sì niàn zhù zhēn rú jí rú lái zhēn rú rú lái zhēn rú jí sì
“四念住真如即如来真如，如来真如即四
niàn zhù zhēn rú sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī
念住真如，四正断、四神足、五根、五力、七
děng jué zhī bā shèng dào zhī zhēn rú jí rú lái zhēn rú rú lái zhēn
等觉支、八圣道支真如即如来真如，如来真

rú jí sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī zhēn rú ruò sì niànzhù
如即四正断乃至八圣道支²¹真如。若四念住

zhēn rú ruò sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī zhēn rú ruò rú lái
真如，若四正断乃至八圣道支²²真如，若如来

zhēn rú tóng yī zhēn rú wú èr wú bié
真如，同一真如无二无别。

sì jìng lù zhēn rú jí rú lái zhēn rú rú lái zhēn rú jí sì
“四静虑真如即如来真如，如来真如即四

jìng lù zhēn rú sì wú liàng sì wú sè dìngzhēn rú jí rú lái zhēn rú
静虑真如，四无量、四无色定真如即如来真如，

rú lái zhēn rú jí sì wú liàng sì wú sè dìngzhēn rú ruò sì jìng lù
如来真如即四无量、四无色定真如。若四静虑

zhēn rú ruò sì wú liàng sì wú sè dìngzhēn rú ruò rú lái zhēn rú
真如，若四无量、四无色定真如，若如来真如，

tóng yī zhēn rú wú èr wú bié
同一真如无二无别。

bā jiě tuōzhēn rú jí rú lái zhēn rú rú lái zhēn rú jí bā
“八解脱真如即如来真如，如来真如即八

jiě tuōzhēn rú bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchùzhēn rú jí
解脱真如，八胜处、九次第定、十遍处真如即

rú lái zhēn rú rú lái zhēn rú jí bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí
如来真如，如来真如即八胜处、九次第定、十

biànchùzhēn rú ruò bā jiě tuōzhēn rú ruò bā shèngchù jiǔ cì dì
遍处真如。若八解脱真如，若八胜处、九次第

dìng shí biànchùzhēn rú ruò rú lái zhēn rú tóng yī zhēn rú wú èr
定、十遍处真如，若如来真如，同一真如无二

wú bié
无别。

kōng jiě tuōménzhēn rú jí rú lái zhēn rú rú lái zhēn rú
“空解脱门真如即如来真如，如来真如

jí kōng jiě tuōménzhēn rú wú xiàng wú yuàn jiě tuōménzhēn rú jí
即空解脱门真如，无相、无愿解脱门真如即

rú lái zhēn rú rú lái zhēn rú jí wú xiàng wú yuàn jiě tuōménzhēn
如来真如，如来真如即无相、无愿解脱门真

rú ruò kōng jiě tuōménzhēn rú ruò wú xiàng wú yuàn jiě tuōménzhēn
如。若空解脱门真如，若无相、无愿解脱门真

²¹ 大正藏：道；永乐北藏及龙藏：道支

²² 大正藏：道；永乐北藏及龙藏：道支

rú ruò rú lái zhēn rú tóng yī zhēn rú wú èr wú bié
如，若如来真如，同一真如无二无别。

sānshèng shí dì zhēn rú jí rú lái zhēn rú rú lái zhēn rú
“三乘十地真如即如来真如，如来真如

jī sānshèng shí dì zhēn rú pú sà shí dì zhēn rú jí rú lái zhēn rú
即三乘十地真如，菩萨十地真如即如来真如，

rú lái zhēn rú jí pú sà shí dì zhēn rú ruò sānshèng shí dì zhēn rú
如来真如即菩萨十地真如。若三乘十地真如，

ruò pú sà shí dì zhēn rú ruò rú lái zhēn rú tóng yī zhēn rú wú èr
若菩萨十地真如，若如来真如，同一真如无二

wú bié
无别。

wǔ yǎnzhēn rú jí rú lái zhēn rú rú lái zhēn rú jí wǔ yǎn
“五眼真如即如来真如，如来真如即五眼

zhēn rú liù shéntōngzhēn rú jí rú lái zhēn rú rú lái zhēn rú jí liù
真如，六神通真如即如来真如，如来真如即六

shéntōngzhēn rú ruò wǔ yǎnzhēn rú ruò liù shéntōngzhēn rú ruò rú
神通真如。若五眼真如，若六神通真如，若如

lái zhēn rú tóng yī zhēn rú wú èr wú bié
来真如，同一真如无二无别。

fó shí lì zhēn rú jí rú lái zhēn rú rú lái zhēn rú jí fó
“佛十力真如即如来真如，如来真如即佛

shí lì zhēn rú sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi
十力真如，四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、

dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ zhēn rú jí rú lái zhēn rú
大喜、大舍、十八佛不共法真如即如来真如，

rú lái zhēn rú jí sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ zhēn rú
如来真如即四无所畏乃至十八佛不共法真如。

ruò fó shí lì zhēn rú ruò sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ
若佛十力真如，若四无所畏乃至十八佛不共法

zhēn rú ruò rú lái zhēn rú tóng yī zhēn rú wú èr wú bié
真如，若如来真如，同一真如无二无别。

sān shí èr dà shì xiàngzhēn rú jí rú lái zhēn rú rú lái
“三十二大士相真如即如来真如，如来

zhēn rú jí sān shí èr dà shì xiàngzhēn rú bā shí suí hǎozhēn rú jí
真如即三十二大士相真如，八十随好真如即

rú lái zhēn rú rú lái zhēn rú jí bā shí suí hǎozhēn rú ruò sān shí
如来真如，如来真如即八十随好真如。若三十

èr dà shì xiàngzhēn rú ruò bā shí suí hǎozhēn rú ruò rú lái zhēn rú
二大士相真如，若八十随好真如，若如来真如，
tóng yī zhēn rú wú èr wú bié
同一真如无二无别。

wú wàng shī fǎ zhēn rú jí rú lái zhēn rú rú lái zhēn rú
“无忘失法真如即如来真如，如来真如
jí wú wàng shī fǎ zhēn rú héngzhù shěxìngzhēn rú jí rú lái zhēn rú
即无忘失法真如，恒住舍性真如即如来真如，
rú lái zhēn rú jí héngzhù shěxìngzhēn rú ruò wú wàng shī fǎ zhēn rú
如来真如即恒住舍性真如。若无忘失法真如，
ruò héngzhù shěxìngzhēn rú ruò rú lái zhēn rú tóng yī zhēn rú wú èr
若恒住舍性真如，若如来真如，同一真如无二
wú bié
无别。

tuó luó ní ménzhēn rú jí rú lái zhēn rú rú lái zhēn rú jí
“陀罗尼门真如即如来真如，如来真如即
tuó luó ní ménzhēn rú sān mó dì ménzhēn rú jí rú lái zhēn rú rú
陀罗尼门真如，三摩地门真如即如来真如，如
lái zhēn rú jí sān mó dì ménzhēn rú ruò tuó luó ní ménzhēn rú ruò
来真如即三摩地门真如。若陀罗尼门真如，若
sān mó dì ménzhēn rú ruò rú lái zhēn rú tóng yī zhēn rú wú èr wú
三摩地门真如，若如来真如，同一真如无二无
bié
别。

yù liú guǒzhēn rú jí rú lái zhēn rú rú lái zhēn rú jí yù
“预流果真如即如来真如，如来真如即预
liú guǒzhēn rú yī lái bù huán ā luó hàn guǒ dú jué pú tí
流果真如，一来、不还、阿罗汉果、独觉菩提
zhēn rú jí rú lái zhēn rú rú lái zhēn rú jí yī lái guǒ nǎi zhì dú jué
真如即如来真如，如来真如即一来果乃至独觉
pú tí zhēn rú ruò yù liú guǒzhēn rú ruò yī lái guǒ nǎi zhì dú jué pú
菩提真如。若预流果真如，若一来果乃至独觉菩
tí zhēn rú ruò rú lái zhēn rú tóng yī zhēn rú wú èr wú bié
提真如，若如来真如，同一真如无二无别。

yī qiè pú sà mó hē sà xíngzhēn rú jí rú lái zhēn rú rú
“一切菩萨摩诃萨行真如即如来真如，如
lái zhēn rú jí yī qiè pú sà mó hē sà xíngzhēn rú zhū fó wú shàng
来真如即一切菩萨摩诃萨行真如，诸佛无上

zhèngděng pú tí zhēn rú jí rú lái zhēn rú rú lái zhēn rú jí zhū fó
正等菩提真如即如来真如，如来真如即诸佛
wú shàngzhèngděng pú tí zhēn rú ruò yī qiè pú sà mó hē sà xíngzhēn
无上正等菩提真如。若一切菩萨摩诃萨行真
rú ruò zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí zhēn rú ruò rú lái zhēn rú
如，若诸佛无上正等菩提真如，若如来真如，
tóng yī zhēn rú wú èr wú bié
同一真如无二无别。

yī qiè zhì zhēn rú jí rú lái zhēn rú rú lái zhēn rú jí yī
“一切智真如即如来真如，如来真如即一
qiè zhì zhēn rú dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì zhēn rú jí rú lái zhēn rú
切智真如，道相智、一切相智真如即如来真如，
rú lái zhēn rú jí dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì zhēn rú ruò yī qiè zhì
如来真如即道相智、一切相智真如。若一切智
zhēn rú ruò dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì zhēn rú ruò rú lái zhēn rú
真如，若道相智、一切相智真如，若如来真如，
tóng yī zhēn rú wú èr wú bié
同一真如无二无别。

tiānzhòng dāng zhī zhū pú sà mó hē sà xiànzhèng rú shì yī
“天众当知！诸菩萨摩诃萨现证如是一
qiè fǎ zhēn rú shuō míng rú lái yīng zhèngděng jué wǒ yú rú
切法真如，说名如来、应、正等觉，我于如
shì zhū fǎ zhēn rú néng shēn xìn jiě gù shuō shàn xiàn cóng rú lái shēng
是诸法真如能深信解，故说善现从如来生。”

dāng shuō rú shì zhēn rú xiàng shí yú cǐ sān qiān dà qiān shì jiè
当说如是真如相时，于此三千大千世界，
zhū shān dà dì liù zhǒng biàndòng dōng yǒng xī mò xī yǒng dōng
诸山大地六种变动：东涌²³西没，西涌²⁴东
mò nán yǒng běi mò běi yǒng nán mò zhōng yǒng biān mò biān
没，南涌²⁵北没，北涌²⁶南没，中涌²⁷边没，边
yǒng zhōng mò ěr shí yù jiè sè jiè tiānzhòng fù yǐ tiānshàng
涌²⁸中没。尔时，欲界、色界天众，复以天上

²³ 大正藏：踊；永乐北藏及龙藏：涌

²⁴ 大正藏：踊；永乐北藏及龙藏：涌

²⁵ 大正藏：踊；永乐北藏及龙藏：涌

²⁶ 大正藏：踊；永乐北藏及龙藏：涌

²⁷ 大正藏：踊；永乐北藏及龙藏：涌

²⁸ 大正藏：踊；永乐北藏及龙藏：涌

zhāntánxiāngmò duō jiē luó xiāngmò duō mó luó xiāngmò jí yǐ tiān
旃檀香末、多揭罗香末、多摩罗香末，及以天
shàng wà bō luó huā bō tè mó huā jū mǒutuó huā bēn tú lì huā
上 嘔钵罗华、钵特摩华、拘某陀华、奔荼利华，
fèng sǎn rú lái jí shàn xiàn shàng ér bó fó yán shèn qí rú lái!
奉散如来及善现上而白佛言：“甚奇！如来！
wèi céng yǒu yě dà dé shàn xiàn yóu zhēn rú gù suí rú lái shēng 。 ”
未曾有也！大德善现由真如故随如来生。”

ěr shí jù shòu shàn xiàn biàn wèi zhū tiān zhòng yán zhū tiān dāng
尔时，具寿善现便谓诸天众言：“诸天当
zhī rán wǒ shàn xiàn bù yóu sè gù suí rú lái shēng bù yóu sè zhēn rú
知！然我善现不由色故随如来生，不由色真如
gù suí rú lái shēng bù lí sè gù suí rú lái shēng bù lí sè zhēn rú
故随如来生，不离色故随如来生，不离色真如
gù suí rú lái shēng bù yóu shòu xiǎng xíng shí gù suí rú lái shēng
故随如来生；不由受、想、行、识故随如来生，
bù yóu shòu xiǎng xíng shí zhēn rú gù suí rú lái shēng bù lí shòu
不由受、想、行、识真如故随如来生，不离受、
xiǎng xíng shí gù suí rú lái shēng bù lí shòu xiǎng xíng shí
想、行、识故随如来生，不离受、想、行、识
zhēn rú gù suí rú lái shēng rú shì nǎi zhì bù yóu yī qiè zhì gù suí rú
真如故随如来生。如是乃至不由一切智故随如
lái shēng bù yóu yī qiè zhì zhēn rú gù suí rú lái shēng bù lí yī qiè
来生，不由一切智真如故随如来生，不离一切
zhì gù suí rú lái shēng bù lí yī qiè zhì zhēn rú gù suí rú lái shēng
智故随如来生，不离一切智真如故随如来生；
bù yóu dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì gù suí rú lái shēng bù yóu dào
不由道相智、一切相智故随如来生，不由道
xiàng zhì yī qiè xiàng zhì zhēn rú gù suí rú lái shēng bù lí dào xiàng
相智、一切相智真如故随如来生，不离道相
zhì yī qiè xiàng zhì gù suí rú lái shēng bù lí dào xiàng zhì yī qiè
智、一切相智故随如来生，不离道相智、一切
xiàng zhì zhēn rú gù suí rú lái shēng bù yóu yǒu wéi gù suí rú lái shēng
相智真如故随如来生。不由有为故随如来生，
bù yóu yǒu wéi zhēn rú gù suí rú lái shēng bù lí yǒu wéi gù suí rú lái
不由有为真如故随如来生，不离有为故随如来
shēng bù lí yǒu wéi zhēn rú gù suí rú lái shēng bù yóu wú wéi gù suí
生，不离有为真如故随如来生；不由无为故随

rú lái shēng bù yóu wú wéizhēn rú gù suí rú lái shēng bù lí wú wéi
如来生，不由无为真如故随如来生，不离无为
gù suí rú lái shēng bù lí wú wéizhēn rú gù suí rú lái shēng hé yǐ
故随如来生，不离无为真如故随如来生。何以
gù zhūtiānzhòng shì yī qiè fǎ dōu wú suǒyǒu zhū suí shēngzhě
故？诸天众！是一切法都无所有，诸随生者、
ruò suǒ suí shēng yóu cǐ suí shēng suí shēng shí chù jiē bù kě dé
若所随生、由此随生、随生时处皆不可得。”

ěr shí shè lì zǐ bó fó yán shì zūn zhū fǎ zhēn rú
尔时，舍利子白佛言：“世尊！诸法真如、
fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píngděng xìng
法界、法性、不虚妄性、不变异性、平等性、
lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì
离生性、法定、法住、实际、虚空界、不思議
jiè jiē zuì shènshēn wèi yú cǐ zhōng sè bù kě dé sè zhēn rú yì bù
界皆最甚深。谓于此中色不可得，色真如亦不
kě dé hé yǐ gù cǐ zhōng sè shàng bù kě dé kuàngyǒu sè zhēn
可得。何以故？此中色尚不可得，况有色真
rú kě dé cǐ zhōngshòu xiǎng xíng shí bù kě dé shòu xiǎng
如可得！此中受、想、行、识不可得，受、想、
xíng shí zhēn rú yì bù kě dé hé yǐ gù cǐ zhōngshòu xiǎng
行、识真如亦不可得。何以故？此中受、想、
xíng shí shàng bù kě dé kuàngyǒushòu xiǎng xíng shí zhēn rú
行、识尚不可得，况有受、想、行、识真如
kě dé rú shì nǎi zhì cǐ zhōng yī qiè zhì bù kě dé yī qiè zhì zhēn
可得！如是乃至此中一切智不可得，一切智真
rú yì bù kě dé hé yǐ gù cǐ zhōng yī qiè zhì shàng bù kě dé
如亦不可得。何以故？此中一切智尚不可得，
kuàngyǒu yī qiè zhì zhēn rú kě dé cǐ zhōngdào xiàng zhì yī qiè xiàng
况有一切智真如可得！此中道相智、一切相
zhì bù kě dé dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì zhēn rú yì bù kě dé
智不可得，道相智、一切相智真如亦不可得。
hé yǐ gù cǐ zhōngdào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì shàng bù kě dé
何以故？此中道相智、一切相智尚不可得，
kuàngyǒudào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì zhēn rú kě dé
况有道相智、一切相智真如可得！”

fó yán shè lì zǐ rú shì rú shì rú rǔ suǒshuō
佛言：“舍利子，如是！如是！如汝所说。

zhū fǎ zhēn rú nǎi zhì bù sī yì jiè jiē zuì shènshēn suǒ wèi cǐ zhōng
诸法真如乃至不议事界皆最甚深，所谓此中

sè bù kě dé sè zhēn rú yì bù kě dé hé yǐ gù cǐ zhōng sè
色不可得，色真如亦不可得。何以故？此中色

shàng bù kě dé kuàngyǒu sè zhēn rú kě dé rú shì nǎi zhì cǐ zhōng
尚不可得，况有色真如可得！如是乃至此中

yī qiè xiàng zhì bù kě dé yī qiè xiàng zhì zhēn rú yì bù kě dé hé
一切相智不可得，一切相智真如亦不可得。何

yǐ gù cǐ zhōng yī qiè xiàng zhì shàng bù kě dé kuàngyǒu yī qiè
以故？此中一切相智尚不可得，况有一切

xiàng zhì zhēn rú kě dé
相智真如可得！”

dāngshuō rú shì zhēn rú xiàng shí èr bǎi bì chūzhū lòu yǒng jìn
当说如是真如相时，二百苾刍诸漏永尽，

xīn dé jiě tuō chéng ā luó hàn fù yǒu wǔ bǎi bì chū ní zhòng yuǎn
心得解脱，成阿罗汉。复有五百苾刍尼众远

chén lí gòu yú zhū fǎ zhōngshēng jìng fǎ yǎn wǔ qiān pú sà shēng tiān
尘离垢，于诸法中生净法眼，五千菩萨生天

rén zhōng dé wú shēng rěn liù qiān pú sà zhū lòu yǒng jìn xīn dé jiě tuō
人中得无生忍，六千菩萨诸漏永尽，心得解脱，

chéng ā luó hàn
成阿罗汉。

ěr shí fó gào shè lì zǐ yán jīn cǐ zhòng zhōng liù qiān pú
尔时，佛告舍利子言：“今此众中六千菩

sà yǐ yú guò qù qīn jìn gòng yǎng wǔ bǎi zhū fó yī yī fó suǒ fā hóng
萨已于过去亲近供养五百诸佛，一一佛所发弘

shì yuàn zhèng xìn chū jiā suī xiū bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn
誓愿正信出家，虽修布施、净戒、安忍、精进、

jìng lù ér bú shèshòu bō rě bō luó mì duō yuǎn lí fāng biàn shàn qiǎo
静虑，而不摄受般若波罗蜜多，远离方便善巧，

qǐ bié yì xiǎng xíng bié yì xíng xiū bù shī shí zuò rú shì niàn cǐ
起别异想，行别异行。修布施时作如是念：‘此

shì bù shī cǐ shì shī wù cǐ shì shòu zhě wǒ néng xíng shī xiū
是布施，此是施物，此是受者，我能行施。’修

jìng jiè shí zuò rú shì niàn cǐ shì jìng jiè cǐ shì zuì yè cǐ suǒ
净戒时作如是念：‘此是净戒，此是罪业，此所

hù jìng wǒ néng chí jiè xiū ān rěn shí zuò rú shì niàn cǐ shì ān
护境，我能持戒。’修安忍时作如是念：‘此是安

rěn cǐ shì rěnzhàng cǐ suǒ rěn jìng wǒ néng ān rěn xiū jīng jìn
忍，此是忍障，此所忍境，我能安忍。’修精进
shí zuò rú shì niàn cǐ shì jīng jìn cǐ shì xiè dài cǐ shì suǒ wéi
时作如是念：‘此是精进，此是懈怠，此是所为，
wǒ néng jīng jìn xiū jìng lǜ shí zuò rú shì niàn cǐ shì jìng lǜ cǐ
我能精进。’修静虑时作如是念：‘此是静虑，此
shì sǎndòng cǐ shì suǒ wéi wǒ néng xiū dìng bǐ bú shèshòu bō rě
是散动，此是所为，我能修定。’彼不摄受般若
bō luó mì duō yuǎn lí fāngbiànshànqiǎo yī bié yì xiǎng ér xíng bù shī
波罗蜜多，远离方便善巧，依别异想而行布施、
jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bié yì zhī xíng yóu bié yì xiǎng
净戒、安忍、精进、静虑别异之行。由别异想、
bié yì xíng gù bù dé pú sà wú bié yì xiǎng jí shī pú sà wú bié yì
别异行故，不得菩萨无别异想及失菩萨无别异
xíng yóu cǐ yīn yuán bù dé rù pú sà zhèng xìng lí shēng wèi yóu bù dé
行。由此因缘不得入菩萨正性离生位，由不得
rù pú sà zhèng xìng lí shēng wèi gù dé yù liú guǒ jiàn cì nǎi zhì ā luó
入菩萨正性离生位故，得预流果渐次乃至阿罗
hànguǒ shì gù shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà suī yǒu pú tí dào
汉果。是故，舍利子，若菩萨摩诃萨虽有菩提道
jí yǒukōng wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén ér bú shèshòu bō rě bō
及有空、无相、无愿解脱门，而不摄受般若波
luó mì duō jí yuǎn lí fāngbiànshànqiǎo biànzhèng shí jì duò yú shēng
罗蜜多，及远离方便善巧，便证实际堕于声
wén huò dú jué dì
闻或独觉地。”

ěr shí jù shòu shè lì zǐ fù bó fó yán shì zūn hé yīn
尔时，具寿舍利子复白佛言：“世尊！何因

yuán gù yǒu shēng wén chéng huò dú jué shèng bǔ tè qié luó xiū kōng
缘故，有声闻乘或独觉乘补特伽罗，修空、
wú xiàng wú yuàn zhī fǎ bú shèshòu bō rě bō luó mì duō yuǎn lí
无相、无愿之法，不摄受般若波罗蜜多，远离
fāngbiànshànqiǎo biànzhèng shí jì duò yú shēng wén huò dú jué dì yǒu
方便善巧，便证实际堕于声闻或独觉地；有
pú sà shèng bǔ tè qié luó xiū kōng wú xiàng wú yuàn zhī fǎ shè
菩萨乘补特伽罗，修空、无相、无愿之法，摄
shòu bō rě bō luó mì duō yī fāngbiànshànqiǎo suī zhèng shí jì ér
受般若波罗蜜多，依方便善巧，虽证实际而

qù wú shàngzhèngděng pú tí
趣无上正等菩提？”

fó yán shè lì zǐ zhū shēng wén chéng huò dú jué chéng bǔ tè
佛言：“舍利子，诸声闻乘或独觉乘补特

qié luó yuǎn lí yī qiè zhì zhì xīn bú shè shòu bō rě bō luó mì duō
伽罗，远离一切智智心，不摄受般若波罗蜜多，

wú fāng biàn shàn qiǎo gù xiū kōng wú xiàng wú yuàn zhī fǎ biàn
无方便善巧故，修空、无相、无愿之法，便

zhèng shí jì duò yú shēng wén huò dú jué dì zhū pú sà chéng bǔ tè qié
证实堕于声闻或独觉地。诸菩萨乘补特伽

luó bù lí yī qiè zhì zhì xīn shè shòu bō rě bō luó mì duō yī fāng
罗不离一切智智心，摄受般若波罗蜜多，依方

biàn shàn qiǎo dà bēi xīn wéi shàng shǒu xiū kōng wú xiàng wú yuàn
便善巧，大悲心为上首，修空、无相、无愿

zhī fǎ suī zhèng shí jì ér néng rù pú sà zhèng xìng lí shēng wèi néng
之法，虽证实而能入菩萨正性离生位，能

zhèng wú shàngzhèngděng pú tí
证无上正等菩提。

shè lì zǐ pì rú yǒu niǎo qí shēn cháng dà bǎi yú shàn nà
“舍利子，譬如有鸟，其身长大百踰缮那，

huò fù èr bǎi huò fù sān bǎi yú shàn nà liàng ér wú yǒu chì shì niǎo
或复二百、或复三百踰缮那量而无有翅。是鸟

huò cóng sān shí sān tiān tóu shēn ér xià qù shàn bù zhōu yú qí zhōng
或从三十三天，投身而下趣赡部洲，于其中

lù fù zuò shì niàn wǒ yù huán shàng sān shí sān tiān shè lì zǐ
路复作是念：‘我欲还上三十三天。’舍利子，

yú rǔ yì yún hé shì niǎo néng huán sān shí sān tiān fǒu
于汝意云何？是鸟能还三十三天不？”

shè lì zǐ yán fú yě shì zūn fú yě shàn shì
舍利子言：“不也！世尊！不也！善逝！”

fó gào shè lì zǐ shì niǎo zhōng lù huò zuò shì yuàn zhì shàn
佛告舍利子：“是鸟中路或作是愿：‘至赡

bù zhōu dāng lìng wǒ shēn wú sǔn wú nǎo shè lì zǐ yú rǔ yì yún hé
部洲当令我身无损无恼。’舍利子，于汝意云何？

shì niǎo suǒ yuàn kě dé suì fǒu
是鸟所愿可得遂不？”

shè lì zǐ yán fú yě shì zūn fú yě shàn shì shì
舍利子言：“不也！世尊！不也！善逝！是

niǎo zhì cǐ shàn bù zhōu shí qí shēn jué dìng yǒu sǔn yǒu nǎo huò zhì mìng
鸟至此瞻部洲时，其身决定有损有恼，或致命
zhōng huò lín sǐ kǔ hé yǐ gù shì niǎo shēn dà cóng yuǎn ér duò
终或邻死苦。何以故？是鸟身大，从远而堕，
wú yǒu chì gù
无有翅故。”

fó yán shè lì zǐ rú shì rú shì rú rǔ suǒ shuō
佛言：“舍利子，如是！如是！如汝所说。

shè lì zǐ yǒu pú sà shèng bǔ tè qié luó yì fù rú shì suī jīng wú
舍利子，有菩萨乘补特伽罗亦复如是，虽经无
liàng wú shù dà jié qín xiū bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng
量无数大劫，勤修布施、净戒、安忍、精进、静
lù yì xiū bō rě qiú qù wú shàng zhèng děng pú tí ér bú shè shòu
虑，亦修般若求趣无上正等菩提，而不摄受
bō rě bō luó mì duō yuǎn lí fāng biàn shàn qiǎo xiū kōng wú xiàng
般若波罗蜜多，远离方便善巧，修空、无相、
wú yuàn zhī fǎ biàn zhèng shí jì duò yú shēng wén huò dú jué dì hé
无愿之法，便证实际堕于声闻或独觉地。何
yǐ gù shè lì zǐ shì pú sà shèng bǔ tè qié luó yuǎn lí yī qiè zhì
以故？舍利子，是菩萨乘补特伽罗远离一切智
zhì xīn suī jīng wú liàng wú shù dà jié qín xiū bù shī jìng jiè ān
智心，虽经无量无数大劫，勤修布施、净戒、安
rěn jīng jìn jìng lù yì xiū bō rě ér bú shè shòu bō rě bō luó
忍、精进、静虑，亦修般若，而不摄受般若波罗
mì duō yuǎn lí fāng biàn shàn qiǎo suì duò shēng wén huò dú jué dì
蜜多，远离方便善巧，遂堕声闻或独觉地。

shè lì zǐ shì pú sà shèng bǔ tè qié luó suī niàn guò qù
“舍利子，是菩萨乘补特伽罗，虽念过去

wèi lái xiàn zài zhū fó shì zūn suǒ yǒu jiè yùn dìng yùn huì yùn jiě tuō
未来现在诸佛世尊所有戒蕴、定蕴、慧蕴、解脱
yùn jiě tuō zhì²⁹ jiàn yùn gōng jìng gòng yǎng suí shùn xiū xíng ér yú qí
蕴、解脱智²⁹见蕴，恭敬供养随顺修行，而于其
zhōng zhí qǔ xiàng gù bù néng zhèng jiě shì zhū rú lái yīng zhèng děng
中执取相故，不能正解是诸如来、应、正等
jué suǒ yǒu jiè yùn dìng yùn huì yùn jiě tuō yùn jiě tuō zhì³⁰ jiàn yùn
觉所有戒蕴、定蕴、慧蕴、解脱蕴、解脱智³⁰见蕴

²⁹ 大正藏：智；永乐北藏：智；龙藏：知；校勘：智

³⁰ 大正藏：智；永乐北藏：智；龙藏：知；校勘：智

yuánmǎngōng dé shì zhū pú sà bù néngzhèng jiě fó gōng dé gù suī
圆 满 功 德。是 诸 菩 萨 不 能 正 解 佛 功 德 故，虽
wén wú shàngzhèngděng jué dào jí kōng wú xiàng wú yuàn fǎ shēng
闻 无 上 正 等 觉 道 及 空、无 相、无 愿 法 声，
ér yī cǐ shēng zhí qǔ qí xiàng zhí qǔ xiàng yǐ huí xiàng wú shàngzhèng
而 依 此 声 执 取 其 相，执 取 相 已 回 向 无 上 正
děng pú tí cǐ pú sà shèng bǔ tè qié luó rú shì huí xiàng bù dé wú
等 菩 提。此 菩 萨 乘 补 特 伽 罗，如 是 回 向 不 得 无
shàngzhèngděng pú tí duò yú shēngwénhuò dú jué dì hé yǐ gù
上 正 等 菩 提，堕 于 声 闻 或 独 觉 地。何 以 故？
shè lì zǐ shì pú sà shèng bǔ tè qié luó yóu bú shèshòu bō rě bō
舍 利 子，是 菩 萨 乘 补 特 伽 罗，由 不 摄 受 般 若 波
luó mì duō jí yuǎn lí fāngbiànshànqiǎo gù suī yǐ zhǒngzhǒngsuǒ xiū
罗 蜜 多，及 远 离 方 便 善 巧 故，虽 以 种 种 所 修
shàngēn huí xiàng wú shàngzhèngděng pú tí ér duòshēngwénhuò dú jué
善 根 回 向 无 上 正 等 菩 提，而 堕 声 闻 或 独 觉
dì
地。

fù cì shè lì zǐ yǒu pú sà shèng bǔ tè qié luó cóng
“复 次，舍 利 子，有 菩 萨 乘 补 特 伽 罗，从
chū fā xīn cháng bù yuǎn lí yī qiè zhì zhì xīn dà bēi wéishàngshǒu
初 发 心 常 不 远 离 一 切 智 智 心，大 悲 为 上 首，
qín xiū bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù yì xiū miào huì
勤 修 布 施、净 戒、安 忍、精 进、静 虑，亦 修 妙 慧
shèshòu bō rě bō luó mì duō cháng bù yuǎn lí fāngbiànshànqiǎo suī
摄 受 般 若 波 罗 蜜 多，常 不 远 离 方 便 善 巧，虽
niànguò qù wèi lái xiàn zài zhū fó shì zūn suǒ yǒu jiè yùn dìngyùn huì yùn
念 过 去 未 来 现 在 诸 佛 世 尊 所 有 戒 蕴、定 蕴、慧 蕴、
jiě tuō yùn jiě tuō zhì jiàn yùn ér bù qǔ xiàng suī xiū kōng wú xiàng
解 脱 蕴、解 脱 智³¹ 见 蕴 而 不 取 相，虽 修 空、无 相、
wú yuàn jiě tuō mén yì bù qǔ xiàng suī niàn zì tā zhǒngzhǒnggōng dé
无 愿 解 脱 门 亦 不 取 相，虽 念 自 他 种 种 功 德，
yǔ zhū yǒu qíng píng děng gòng yǒu huí xiàng wú shàngzhèngděng pú tí yì
与 诸 有 情 平 等 共 有 回 向 无 上 正 等 菩 提 亦
bù qǔ xiàng
不 取 相。

³¹ 大正藏：智；永乐北藏：智；龙藏：知；校勘：智

shè lì zǐ dāng zhī rú shì zhù pú sà shèng bǔ tè qié luó zhí
“舍利子当知！如是住菩萨乘补特伽罗直

qù wú shàngzhèngděng pú tí bú duòshēngwén jí dú jué dì hé yǐ
趣无上正等菩提，不堕声闻及独觉地。何以

gù shè lì zǐ shì pú sà shèng bǔ tè qié luó cóngchū fā xīn nǎi zhì
故？舍利子，是菩萨乘补特伽罗从初发心乃至

jiū jìng cháng bù yuǎn lí yī qiè zhì zhì xīn yú yī qiè shí dà bēi wéi
究竟，常不远离一切智智心，于一切时大悲为

shàngshǒu suī xiū bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ
上首，虽修布施、净戒、安忍、精进、静虑，

yì xiū bō rě ér bù qǔ xiàng suī niànguò qù wèi lái xiàn zài zhū fó shì
亦修般若而不取相，虽念过去未来现在诸佛世

zūn suǒ yǒu jiè yùn dìng yùn huì yùn jiě tuō yùn jiě tuō zhì jiàn yùn
尊所有戒蕴、定蕴、慧蕴、解脱蕴、解脱智³²见蕴

yì bù qǔ xiàng suī xiū wú shàngzhèngděng jué dào jí kōng wú xiàng
亦不取相，虽修无上正等觉道及空、无相、

wú yuàn zhī fǎ yì bù qǔ xiàng
无愿之法亦不取相。

shè lì zǐ shì pú sà shèng bǔ tè qié luó yǒu fāngbiàn shàn
“舍利子，是菩萨乘补特伽罗有方便善

qiǎo gù yǐ lí xiàng xīn xiū xíng bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn
巧故，以离相心修行布施、净戒、安忍、精进、

jìng lǜ jí xiū bō rě bō luó mì duō rú shì nǎi zhì yǐ lí xiàng xīn xiū
静虑及修般若波罗蜜多，如是乃至以离相心修

xíng yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì yóu sī dìngzhèngsuǒ qiú
行一切智、道相智、一切相智，由斯定证所求

wú shàngzhèngděng pú tí
无上正等菩提。”

ěr shí shè lì zǐ bó fó yán shì zūn rú wǒ jiě fó suǒ shuō
尔时，舍利子白佛言：“世尊！如我解佛所说

yì zhě ruò pú sà mó hē sà cóngchū fā xīn nǎi zhì jiū jìng shèshòu bō
义者，若菩萨摩诃萨从初发心乃至究竟，摄受般

rě bō luó mì duō cháng bù yuǎn lí fāngbiàn shànqiǎo shì pú sà mó
若波罗蜜多，常不远离方便善巧，是菩萨摩

hē sà lín jìn wú shàngzhèngděng pú tí suǒ yǐ zhě hé shì pú sà
诃萨邻近无上正等菩提。所以者何？是菩萨

³² 大正藏：智；永乐北藏：智；龙藏：知；校勘：智

mó hē sà cóngchū fā xīn nǎi zhì jiū jìng dōu bú jiànyǒushǎo fǎ kě dé
摩诃萨从初发心乃至究竟，都不见有少法可得，
wèi ruò néngzhèng ruò suǒzhèng ruò zhèngchù ruò zhèng shí ruò yóu
谓若能证、若所证、若证处、若证时、若由
cǐ zhèngdōu bù kě dé suǒ wèi ruò sè ruò shòu xiǎng xíng shí
此证都不可得。所谓若色、若受、想、行、识，
rú shì nǎi zhì ruò yī qiè zhì ruò dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì dōu bù
如是乃至若一切智、若道相智、一切相智都不
kě dé
可得。

fù cì shì zūn yǒu pú sà shèngzhūshànnán zǐ shàn nǚ
“复次，世尊！有菩萨乘诸善男子、善女
rén děng bú shèshòu bō rě bō luó mì duō yuǎn lí fāngbiànshànqiǎo
人等，不摄受般若波罗蜜多，远离方便善巧，
ér qiú wú shàngzhèngděng pú tí dāng zhī bǐ yú suǒ qiú wú shàngzhèng
而求无上正等菩提，当知彼于所求无上正
děng pú tí yí huòyóu yù huò dé bù dé suǒ yǐ zhě hé shì pú sà
等菩提，疑惑犹豫或得不得。所以者何？是菩萨
shèngzhūshànnán zǐ shàn nǚ rén děng bú shèshòu bō rě bō luó mì
乘诸善男子、善女人等，不摄受般若波罗蜜
duō yuǎn lí fāngbiànshànqiǎo gù yú suǒ xiū xíng bù shī jìng jiè
多，远离方便善巧故，于所修行布施、净戒、
ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō jiē qǔ qí xiàng rú
安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多皆取其相，如
shì nǎi zhì yú suǒ xiū xíng yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì jiē
是乃至于所修行一切智、道相智、一切相智皆
qǔ qí xiàng yóu cǐ yīn yuán shì pú sà shèngzhūshànnán zǐ shàn
取其相。由此因缘，是菩萨乘诸善男子、善
nǚ rén děng jiē yú wú shàngzhèngděng pú tí yí huòyóu yù huò dé bù
女人等皆于无上正等菩提，疑惑犹豫或得不
dé
得。

shì gù shì zūn ruò pú sà mó hē sà yù zhèng wú shàng
“是故，世尊！若菩萨摩诃萨欲证无上
zhèngděng pú tí jué dìng bù yīngyuǎn lí bō rě bō luó mì duō fāngbiàn
正等菩提，决定不应远离般若波罗蜜多方便
shànqiǎo shì pú sà mó hē sà ān zhù bō rě bō luó mì duō fāngbiàn
善巧。是菩萨摩诃萨安住般若波罗蜜多方便

shànqiǎo yòng wú suǒ dé ér wéifāngbiàn yǐ wú xiàng jù xíng xīn yīng xiū
善巧，用无所得而为方便，以无相俱行心应修
bù shī bō luó mì duō yīng xiū jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ
布施波罗蜜多，应修净戒、安忍、精进、静虑、
bō rě bō luó mì duō rú shì nǎi zhì yǐ wú xiàng jù xíng xīn yīng xiū yī
般若波罗蜜多，如是乃至以无相俱行心，应修一
qiè zhì yīng xiū dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì ruò pú sà mó hē sà
切智，应修道相智、一切相智。若菩萨摩诃萨
ān zhù bō rě bō luó mì duō fāngbiàn shànqiǎo yòng wú suǒ dé ér wéi
安住般若波罗蜜多方便善巧，用无所得而为
fāngbiàn yǐ wú xiàng jù xíng xīn xiū xíng rú shì yī qiè fó fǎ bì huò
方便，以无相俱行心修行如是一切佛法，必获
wú shàng zhèng děng pú tí
无上正等菩提。”

ěr shí yù jiè sè jiè tiānzhòng jù bó fó yán zhū fó wú
尔时，欲界、色界天众俱白佛言：“诸佛无
shàng zhèng děng pú tí jí nán xìn jiě shènnánzhèng dé suǒ yǐ zhě
上正等菩提，极难信解、甚难证得。所以者
hé zhū pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ zì xiàng gòngxiàng jiē yīng
何？诸菩萨摩诃萨于一切法自相、共相皆应
zhèng zhī nǎi néng huò dé suǒ qiú wú shàng zhèng děng pú tí ér zhū pú
证知，乃能获得所求无上正等菩提，而诸菩
sà mó hē sà zhòng suǒ zhī fǎ xiàng dōu wú suǒ yǒu jiē bù kě dé
萨摩诃萨众所知法相都无所有，皆不可得。”

ěr shí fó gào zhū tiānzhòng yán rú shì rú shì rú rǔ
尔时，佛告诸天众言：“如是！如是！如汝
suǒ shuō zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí jí nán xìn jiě shènnán
所说。诸佛无上正等菩提，极难信解、甚难
zhèng dé zhū tiān dāng zhī wǒ yì xiàn jué yī qiè fǎ xiàng zhèng dé
证得。诸天当知！我亦现觉一切法相，证得
wú shàng zhèng děng pú tí ér dōu bù dé shèng yì fǎ xiàng kě shuō
无上正等菩提，而都不得胜义法相，可说
míng wéi cǐ shì néng zhèng cǐ shì suǒ zhèng cǐ shì zhèng chù cǐ shì
名为此是能证、此是所证、此是证处、此是
zhèng shí yóu cǐ ér zhèng suǒ yǐ zhě hé yǐ yī qiè fǎ bì jìng jìng
证时、由此而证。所以者何？以一切法毕竟净
gù yǒu wéi wú wéi bì jìng kōng gù yóu sī wú shàng zhèng děng pú tí
故，有为、无为毕竟空故，由斯无上正等菩

tí jí nán xìn jiě shènnánzhèng dé
提，极难信解、甚难证得。”

ěr shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn rú fó suǒshuō
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！如佛所说

zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí jí nán xìn jiě shènnánzhèng dé
诸佛无上正等菩提，极难信解、甚难证得，

rú wǒ sī wéi fó suǒshuō yì zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí jí
如我思惟佛所说义，诸佛无上正等菩提，极

yì xìn jiě shèn yì zhèng dé suǒ yǐ zhě hé ruò néng xìn jiě wú fǎ
易信解、甚易证得。所以者何？若能信解无法

néngzhèng wú fǎ suǒzhèng wú yǒuzhèngchù wú yǒuzhèng shí yì
能证、无法所证、无有证处、无有证时、亦

wú yóu cǐ ér yǒu suǒzhèng zé néng xìn jiě zhū fó wú shàngzhèngděng
无由此而有所证，则能信解诸佛无上正等

pú tí ruò yǒuzhèng zhī wú fǎ néngzhèng wú fǎ suǒzhèng wú yǒu
菩提。若有证知无法能证、无法所证、无有

zhèngchù wú yǒuzhèng shí yì wú yóu cǐ ér yǒu suǒzhèng zé néng
证处、无有证时、亦无由此而有所证，则能

zhèng dé suǒ qiú wú shàngzhèngděng pú tí hé yǐ gù yǐ yī qiè fǎ
证得所求无上正等菩提。何以故？以一切法

jiē bì jìngkōng bì jìngkōngzhōngdōu wú yǒu fǎ kě míngnéngzhèng kě
皆毕竟空，毕竟空中都无有法可名能证、可

míngsuǒzhèng kě míngzhèngchù kě míngzhèng shí kě míngyóu cǐ
名所证、可名证处、可名证时、可名由此

ér yǒu suǒzhèng suǒ yǐ zhě hé yǐ yī qiè fǎ xìngxiàng jiē kōng ruò
而有所证。所以者何？以一切法性相皆空，若

zēngruò jiǎndōu wú suǒyǒu jiē bù kě dé yóu cǐ yīn yuánzhū pú sà mó
增若减都无所有皆不可得。由此因缘诸菩萨摩

hē sà chángsuǒ xiū xíng bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù
诃萨常所修行布施、净戒、安忍、精进、静虑、

bō rě bō luó mì duō dōu wú suǒyǒu jiē bù kě dé rú shì nǎi zhì yī
般若波罗蜜多，都无所有皆不可得，如是乃至一

qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì dōu wú suǒyǒu jiē bù kě dé
切智、道相智、一切相智，都无所有皆不可得。

zhū pú sà mó hē sà suǒguānzhū fǎ ruò yǒu sè ruò wú sè ruò yǒu jiàn
诸菩萨摩诃萨所观诸法，若有色若无色、若有见

ruò wú jiàn ruò yǒu duì ruò wú duì ruò yǒu lòu ruò wú lòu ruò yǒu wéi
若无见、若有对若无对、若有漏若无漏、若有为

ruò wú wéi dōu wú suǒ yǒu jiē bù kě dé yóu cǐ yīn yuán wǒ sī wéi fó
若无为，都无所有皆不可得。由此因缘我思惟佛
suǒ shuō yì qù zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí jí yì xìn jiě
所说义趣，诸佛无上正等菩提，极易信解、
shèn yì zhèng dé zhū pú sà mó hē sà bù yīng yú zhōng wèi nán xìn jiě
甚易证得，诸菩萨摩诃萨不应于中谓难信解
jí nán zhèng dé suǒ yǐ zhě hé sè sè zì xìng kōng shòu xiǎng
及难证得。所以者何？色色自性空，受、想、
xíng shí shòu xiǎng xíng shí zì xìng kōng rú shì nǎi zhì yī qiè
行、识受、想、行、识自性空，如是乃至一切
zhì yī qiè zhì zì xìng kōng dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì dào xiàng zhì
智一切智自性空，道相智、一切相智道相智、
yī qiè xiàng zhì zì xìng kōng ruò pú sà mó hē sà néng yú rú shì zì xìng
一切相智自性空。若菩萨摩诃萨能于如是自性
kōng yì shēn shēng xìn jiě wú dào ér zhèng biàn dé wú shàng zhèng děng
空义，深生信解无倒而证，便得无上正等
pú tí
菩提。”

shí shè lì zǐ yǔ shàn xiàn yán yóu cǐ yīn yuán zhū fó wú
时，舍利子语善现言：“由此因缘诸佛无
shàng zhèng děng pú tí jí nán xìn jiě shèn nán zhèng dé suǒ yǐ zhě
上正等菩提，极难信解、甚难证得。所以者
hé zhū pú sà mó hē sà guān yī qiè fǎ dōu wú zì xìng jiē rú xū
何？诸菩萨摩诃萨观一切法，都无自性皆如虚
kōng pì rú xū kōng bú zuò shì niàn wǒ dāng xìn jiě jí zhèng wú
空。譬如虚空不作是念：‘我当信解疾证无
shàng zhèng děng pú tí zhū pú sà mó hē sà yì yīng rú shì bú zuò shì
上正等菩提。’诸菩萨摩诃萨亦应如是不作是
niàn wǒ dāng xìn jiě jí zhèng wú shàng zhèng děng pú tí hé yǐ gù
念：‘我当信解疾证无上正等菩提。’何以故？
zhū fǎ jiē kōng yǔ xū kōng děng zhū pú sà mó hē sà yào néng xìn jiě
诸法皆空与虚空等，诸菩萨摩诃萨要能信解
zhū fǎ jiē kōng yǔ xū kōng děng wú dào ér zhèng nǎi dé wú shàng zhèng
诸法皆空与虚空等，无倒而证乃得无上正
děng pú tí ruò pú sà mó hē sà xìn jiě zhū fǎ yǔ xū kōng děng biàn
等菩提。若菩萨摩诃萨信解诸法与虚空等，便
yú wú shàng zhèng děng pú tí yì shēng xìn jiě yì zhèng dé zhě zé
于无上正等菩提，易生信解、易证得者，则

bù yīngyǒu jìng qié shāděng pú sà mó hē sà huàn dà gōng dé kǎi fā qù
不应有殄伽沙等菩萨摩诃萨，擯大功德铠发趣

wú shàngzhèngděng pú tí yú qí zhōngjiān ér yǒu tuì qū gù zhī wú
无上正等菩提，于其中间而有退屈。故知无

shàngzhèngděng pú tí jí nán xìn jiě shènnánzhèng dé
上正等菩提，极难信解、甚难证得。”

shí jù shòushànxiàn wèi shè lì zǐ yán shè lì zǐ yú yì
时，具寿善现谓舍利子言：“舍利子，于意

yún hé sè yú fó wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
云何？色于佛无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现，”

shè lì zǐ yú yì yún hé shòu xiǎng xíng shí yú fó
“舍利子，于意云何？受、想、行、识于佛

wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现，”

shè lì zǐ yú yì yún hé nǎi zhì yī qiè zhì yú fó wú
“舍利子，于意云何？乃至一切智于佛无

shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现，”

shè lì zǐ yú yì yún hé dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì
“舍利子，于意云何？道相智、一切相智、

yú fó wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
于佛无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现，”

shè lì zǐ yú yì yún hé sè zhēn rú yú fó wú shàng
“舍利子，于意云何？色真如于佛无上

zhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现，”

shè lì zǐ yú yì yún hé shòu xiǎng xíng shí zhēn
“舍利子，于意云何？受、想、行、识真

rú yú fó wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
如于佛无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现，”

shè lì zǐ yú yì yún hé nǎi zhì yī qiè zhì zhēn rú yú
“舍利子，于意云何？乃至一切智真如于

fó wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
佛无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现，”

shè lì zǐ yú yì yún hé dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì
“舍利子，于意云何？道相智、一切相智

zhēn rú yú fó wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
真如于佛无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现，”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí sè yǒu fǎ yú fó wú shàng
“舍利子，于意云何？离色有法于佛无上

zhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现，”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí shòu xiǎng xíng shí yǒu
“舍利子，于意云何？离受、想、行、识有

fǎ yú fó wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
法于佛无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现，”

shè lì zǐ yú yì yún hé nǎi zhì lí yī qiè zhì yǒu fǎ yú
“舍利子，于意云何？乃至离一切智有法于

fó wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
佛无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现，”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí dào xiàng zhì yī qiè xiàng
“舍利子，于意云何？离道相智、一切相

zhì yǒu fǎ yú fó wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
智有法于佛无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现，”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí sè zhēn rú yǒu fǎ yú fó
“舍利子，于意云何？离色真如有法于佛
wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现，”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí shòu xiǎng xíng shí zhēn
“舍利子，于意云何？离受、想、行、识真
rú yǒu fǎ yú fó wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
如有法于佛无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现，”

shè lì zǐ yú yì yún hé nǎi zhì lí yī qiè zhì zhēn rú
“舍利子，于意云何？乃至离一切智真如
yǒu fǎ yú fó wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
有法于佛无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现，”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí dào xiàng zhì yī qiè xiàng
“舍利子，于意云何？离道相智、一切相
zhì zhēn rú yǒu fǎ yú fó wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
智真如有法于佛无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现，”

shè lì zǐ yú yì yún hé zhū fǎ zhēn rú yú fó wú shàng
“舍利子，于意云何？诸法真如于佛无上
zhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现，”

shè lì zǐ yú yì yún hé zhū fǎ fǎ jiè fǎ xìng bù
“舍利子，于意云何？诸法法界、法性、不
xū wàng xìng bú biàn yì xìng píngděng xìng lí shēng xìng fǎ dìng
虚妄性、不变异性、平等性、离生性、法定、
fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè yú fó wú shàngzhèngděng
法住、实际、虚空界、不思議界于佛无上正等

pú tí yǒu tuì qū fǒu
菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现，”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí zhū fǎ zhēn rú yǒu fǎ yú
“舍利子，于意云何？离诸法真如有法于

fó wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
佛无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现，”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí zhū fǎ fǎ jiè fǎ xìng
“舍利子，于意云何？离诸法法界、法性、

bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píngděng xìng lí shēng xìng fǎ
不虚妄性、不变异性、平等性、离生性、法

dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè yǒu fǎ yú fó wú
定、法住、实际、虚空界、不思議界有法于佛无

shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现，”

ěr shí jù shòu shànxiàn bó shè lì zǐ yán ruò yī qiè fǎ dōu
尔时，具寿善现白舍利子言：“若一切法都

wú suǒ yǒu jiē bù kě dé shuō hé děng fǎ kě yú wú shàngzhèngděng pú
无所有皆不可得，说何等法可于无上正等菩

tí ér yǒu tuì qū
提而有退屈？”

shí shè lì zǐ yǔ shànxiàn yán rú rén zhě suǒ shuō wú shēng
时，舍利子语善现言：“如仁者所说，无生

fǎ rěn zhōng dōu wú yǒu fǎ yì wú pú sà kě yú wú shàngzhèngděng pú
法忍中都无法，亦无菩萨可于无上正等菩

tí shuō yǒu tuì qū ruò ěr hé gù fó shuō sān zhǒng zhù pú sà shèng bǔ
提说有退屈，若尔，何故佛说三种住菩萨乘补

tè qié luó dàn yīng shuō yī yòu rú rén shuō yīng wú sān shèng pú sà
特伽罗但应说一？又如仁说，应无三乘菩萨

chā bié wéi yīng yǒu yī zhèngděng jué shèng
差别，唯应有一正等觉乘。”

shí mǎn cí zǐ bó shè lì zǐ yán yīng wèn zūn zhě shànxiàn
时，满慈子白舍利子言：“应问尊者善现：

wéi xǔ yǒu yī pú sà shèng fǒu rán hòu kě nán yīng wú sān shèng jiàn
为许有一菩萨乘不？然后可难：应无三乘建
lì chā bié wéi yīng yǒu yī zhèng děng jué shèng
立差别，唯应有一正等觉乘。”

shí shè lì zǐ wèn shàn xiàn yán wéi xǔ yǒu yī pú sà shèng
时，舍利子问善现言：“为许有一菩萨乘
fǒu 不？”

shí jù shòu shàn xiàn wèi shè lì zǐ yán shè lì zǐ yú yì
时，具寿善现谓舍利子言：“舍利子，于意
yún hé yī qiè fǎ zhēn rú zhōng wéi yǒu sān zhǒng zhù pú sà shèng bǔ
云何？一切法真如中，为有三种住菩萨乘补
tè qié luó chā bié xiàng fǒu wéi yǒu tuì zhù shēng wén shèng zhě huò yǒu
特伽罗差别相不？谓有退住声闻乘者，或有
tuì zhù dú jué shèng zhě huò yǒu zhèng dé wú shàng shèng zhě
退住独觉乘者，或有证得无上乘者。”

shè lì zǐ yán fú yě shàn xiàn
舍利子言：“不也！善现，”

shè lì zǐ yú yì yún hé yī qiè fǎ zhēn rú zhōng wéi yǒu
“舍利子，于意云何？一切法真如中为有
sān shèng pú sà yì fǒu
三乘菩萨异不？”

shè lì zǐ yán fú yě shàn xiàn
舍利子言：“不也！善现，”

shè lì zǐ yú yì yún hé yī qiè fǎ zhēn rú zhōng wéi shí
“舍利子，于意云何？一切法真如中为实
yǒu yī dìng wú tuì qū pú sà shèng fǒu
有一定无退屈菩萨乘不？”

shè lì zǐ yán fú yě shàn xiàn
舍利子言：“不也！善现，”

shè lì zǐ yú yì yún hé yī qiè fǎ zhēn rú zhōng wéi shí
“舍利子，于意云何？一切法真如中为实
yǒu yī zhèng děng jué shèng zhū pú sà fǒu
有一正等觉乘诸菩萨不？”

shè lì zǐ yán fú yě shàn xiàn
舍利子言：“不也！善现，”

shè lì zǐ yú yì yún hé zhū fǎ zhēn rú yǒu yī yǒu èr
“舍利子，于意云何？诸法真如有一有二

yǒu sān xiàng fǒu

有三相不？”

shè lì zǐ yán fú yě shàn xiàn
舍利子言：“不也！善现，”

shè lì zǐ yú yì yún hé yī qiè fǎ zhēn rú zhōng wéi yǒu
“舍利子，于意云何？一切法真如中为有

yī fǎ huò yī pú sà ér kě dé fǒu
一法或一菩萨而可不？”

shè lì zǐ yán fú yě shàn xiàn
舍利子言：“不也！善现，”

shí jù shòu shàn xiàn wèi shè lì zǐ yán ruò yī qiè fǎ dōu wú
时，具寿善现谓舍利子言：“若一切法都无

suǒ yǒu jiē bù kě dé yún hé shè lì zǐ kě zuò shì niàn yán rú shì pú
所有皆不可得，云何舍利子可作是念言：如是菩

sà yú fó wú shàng zhèng děng pú tí dìng yǒu tuì qū rú shì pú sà yú
萨于佛无上正等菩提定有退屈，如是菩萨于

fó wú shàng zhèng děng pú tí dìng wú tuì qū rú shì pú sà yú fó wú
佛无上正等菩提定无退屈，如是菩萨于佛无

shàng zhèng děng pú tí shuō bù jué dìng rú shì pú sà shì shēng wén shèng
上正等菩提说不决定，如是菩萨是声闻乘，

rú shì pú sà shì dú jué shèng rú shì pú sà shì zhèng děng jué shèng
如是菩萨是独觉乘，如是菩萨是正等觉乘，

rú shì wéi sān rú shì wéi yī
如是为三，如是为一？

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ dōu wú suǒ dé
“舍利子，若菩萨摩诃萨于一切法都无所得，

yú yī qiè fǎ zhēn rú yì néng shàn xìn jiě dōu wú suǒ dé yú zhū pú sà
于一切法真如亦能善信解都无所得，于诸菩萨

yì wú suǒ dé yú fó wú shàng zhèng děng pú tí yì wú suǒ dé dāng
亦无所得，于佛无上正等菩提亦无所得，当

zhī shì wéi zhēn pú sà mó hē sà shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà wén
知是为真菩萨摩诃萨。舍利子，若菩萨摩诃萨闻

shuō rú shì zhū fǎ zhēn rú bù kě dé xiàng qí xīn bù jīng bù kǒng
说如是诸法真如不可得相，其心不惊、不恐、

bú bù bù yí bù huǐ bù tuì bù mò shì pú sà mó hē sà
不怖、不疑、不悔、不退、不没，是菩萨摩诃萨

sù zhèng wú shàng zhèng děng pú tí yú qí zhōng jiān dìng wú tuì qū
速证无上正等菩提，于其中间定无退屈。”

大般若波罗蜜多经卷第四百四十七

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì sì bǎi sì shí bā
大般若波罗蜜多经卷第四百四十八

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

dì èr fēn zhēn rú pǐn dì wǔ shí èr zhī sān
第二分真如品第五十二之三

ěr shí shì zūn zàn jù shòu shàn xiàn yán shàn zāi shàn zāi
尔时，世尊赞具寿善现言：“善哉！善哉！”

rǔ jīn néng wèi zhū pú sà mó hē sà shàn shuō fǎ yào rǔ zhī suǒ shuō jiē
汝今能为诸菩萨摩诃萨善说法要，汝之所说皆
shì rú lái wēi shén zhī lì fēi rǔ zì néng shàn xiàn ruò pú sà mó
是如来威神之力，非汝自能。善现，若菩萨摩
hē sà yú fǎ zhēn rú bù kě dé xiàng shēn shēng xìn jiě zhī yī qiè fǎ
诃萨于法真如不可得相深生信解，知一切法
wú chā bié xiàng wén shuō rú shì zhū fǎ zhēn rú bù kě dé xiàng qí xīn
无差别相，闻说如是诸法真如不可得相，其心
bù jīng bù kǒng bú bù bù yí bù huǐ bú tuì bú mò
不惊、不恐、不怖、不疑、不悔、不退、不没，
shì pú sà mó hē sà sù néng chéng bàn suǒ qiú wú shàng zhèng děng pú
是菩萨摩诃萨速能成办所求无上正等菩
tí
提。”

jù shòu shè lì zǐ bó fó yán shì zūn ruò pú sà mó hē sà
具寿舍利子白佛言：“世尊！若菩萨摩诃萨
chéng jiù cǐ fǎ sù néng chéng bàn suǒ qiú wú shàng zhèng děng jué
成就此法，速能成办所求无上正等觉
yé
耶？”

ěr shí fó gào shè lì zǐ yán rú shì rú shì rú rǔ suǒ
尔时，佛告舍利子言：“如是！如是！如汝所
shuō ruò pú sà mó hē sà chéng jiù cǐ fǎ sù néng chéng bàn suǒ qiú
说。若菩萨摩诃萨成就此法，速能成办所求
wú shàng zhèng děng pú tí
无上正等菩提。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán ruò pú sà mó hē sà yù jí
具寿善现复白佛言：“若菩萨摩诃萨欲疾

chéngbànsuǒ qiú wú shàngzhèngděng pú tí dāng yú hé zhù yīngyún
成办所求无上正等菩提，当于何住？应云

hé zhù
何住？”

fó gàoshànxiàn ruò pú sà mó hē sà yù jí chéngbànsuǒ qiú
佛告善现：“若菩萨摩诃萨欲疾成办所求

wú shàngzhèngděng pú tí dāng yú yī qiè yǒuqíng zhù píngděng xīn bù
无上正等菩提，当于一切有情住平等心，不

yīngzhù bù píngděng xīn dāng yú yī qiè yǒuqíng qǐ píngděng xīn bù yīng
应住不平等心；当于一切有情起平等心，不应

qǐ bù píngděng xīn dāng yú yī qiè yǒuqíng yǐ píngděng xīn yǔ yǔ bù
起不平等心；当于一切有情以平等心与语，不

yīng yǐ bù píngděng xīn yǔ yǔ dāng yú yī qiè yǒuqíng qǐ dà cí xīn
应以不平等心与语。当于一切有情起大慈心，

bù yīng qǐ chēn huì xīn dāng yú yī qiè yǒuqíng yǐ dà cí xīn yǔ yǔ
不应起瞋恚心；当于一切有情以大慈心与语，

bù yīng yǐ chēn huì xīn yǔ yǔ dāng yú yī qiè yǒuqíng qǐ dà bēi xīn
不应以瞋恚心与语。当于一切有情起大悲心，

bù yīng qǐ nǎo hài xīn dāng yú yī qiè yǒuqíng yǐ dà bēi xīn yǔ yǔ bù
不应起恼害心；当于一切有情以大悲心与语，不

yīng yǐ nǎo hài xīn yǔ yǔ dāng yú yī qiè yǒuqíng qǐ dà xǐ xīn bù
应以恼害心与语。当于一切有情起大喜心，不

yīng qǐ jí dù xīn dāng yú yī qiè yǒuqíng yǐ dà xǐ xīn yǔ yǔ bù yīng
应起嫉妬心；当于一切有情以大喜心与语，不应

yǐ jí dù xīn yǔ yǔ dāng yú yī qiè yǒuqíng qǐ dà shě xīn bù yīng qǐ
以嫉妬心与语。当于一切有情起大舍心，不应起

piāndǎng xīn dāng yú yī qiè yǒuqíng yǐ dà shě xīn yǔ yǔ bù yīng yǐ
偏党心；当于一切有情以大舍心与语，不应以

piāndǎng xīn yǔ yǔ dāng yú yī qiè yǒuqíng qǐ qiān xià xīn bù yīng qǐ
偏党心与语。当于一切有情起谦下心，不应起

jiāomàn xīn dāng yú yī qiè yǒuqíng yǐ qiān xià xīn yǔ yǔ bù yīng yǐ
憍慢心；当于一切有情以谦下心与语，不应以

jiāomàn xīn yǔ yǔ dāng yú yī qiè yǒuqíng qǐ zhì zhí xīn bù yīng qǐ
憍慢心与语。当于一切有情起质直心，不应起

chǎnzhà xīn dāng yú yī qiè yǒuqíng yǐ zhì zhí xīn yǔ yǔ bù yīng yǐ
谄诈心；当于一切有情以质直心与语，不应以

chǎnzhà xīn yǔ yǔ dāng yú yī qiè yǒuqíng qǐ tiáoróu xīn bù yīng qǐ
谄诈心与语。当于一切有情起调柔心，不应起
gāngqiáng xīn dāng yú yī qiè yǒuqíng yǐ tiáoróu xīn yǔ yǔ bù yīng yǐ
刚强心；当于一切有情以调柔心与语，不应以
gāngqiáng xīn yǔ yǔ dāng yú yī qiè yǒuqíng qǐ lì yì xīn bù yīng qǐ
刚强心与语。当于一切有情起利益心，不应起
bù lì yì xīn dāng yú yī qiè yǒuqíng yǐ lì yì xīn yǔ yǔ bù yīng yǐ
不利益心；当于一切有情以利益心与语，不应以
bù lì yì xīn yǔ yǔ dāng yú yī qiè yǒuqíng qǐ ān lè xīn bù yīng qǐ
不利益心与语。当于一切有情起安乐心，不应起
bù ān lè xīn dāng yú yī qiè yǒuqíng yǐ ān lè xīn yǔ yǔ bù yīng yǐ
不安乐心；当于一切有情以安乐心与语，不应以
bù ān lè xīn yǔ yǔ dāng yú yī qiè yǒuqíng qǐ wú ài xīn bù yīng qǐ
不安乐心与语。当于一切有情起无碍心，不应起
yǒu ài xīn dāng yú yī qiè yǒuqíng yǐ wú ài xīn yǔ yǔ bù yīng yǐ yǒu
有碍心；当于一切有情以无碍心与语，不应以有
ài xīn yǔ yǔ
碍心与语。

dāng yú yī qiè yǒuqíng qǐ rú fù mǔ rú xiōng dì rú zǐ
“当于一切有情起如父母、如兄弟、如姊

mèi rú nán nǚ rú qīn zú xīn yì yǐ cǐ xīn yīng yǔ qí yǔ dāng
妹、如男女、如亲族心，亦以此心应与其语。当
yú yī qiè yǒuqíng qǐ péngyǒu xīn yì yǐ cǐ xīn yīng yǔ qí yǔ dāng
于一切有情起朋友心，亦以此心应与其语。当
yú yī qiè yǒuqíng qǐ rú qīn jiào shī rú guǐ fàn shī rú dì zǐ rú
于一切有情起如亲教师、如轨范师、如弟子、如
tóngxué xīn yì yǐ cǐ xīn yīng yǔ qí yǔ dāng yú yī qiè yǒuqíng qǐ
同学心，亦以此心应与其语。当于一切有情起
rú yù liú yī lái bù huán ā luó hàn dú jué pú sà mó hē
如预流、一来、不还、阿罗汉、独觉、菩萨摩诃
sà rú lái yīngzhèngděngjué xīn yì yǐ cǐ xīn yīng yǔ qí yǔ dāng
萨、如来应正等觉心，亦以此心应与其语。当
yú yī qiè yǒuqíng qǐ yīnggòngyǎnggōngjìng zūnzhòngzàn tàn xīn yì yǐ
于一切有情起应供养恭敬、尊重赞叹心，亦以
cǐ xīn yīng yǔ qí yǔ dāng yú yī qiè yǒuqíng qǐ yīng jiù jì liánmǐn
此心应与其语。当于一切有情起应救济、怜愍、
fù hù xīn yì yǐ cǐ xīn yīng yǔ qí yǔ dāng yú yī qiè yǒuqíng qǐ bì
覆护心，亦以此心应与其语。当于一切有情起毕

jìng kōng wú suǒ yǒu bù kě dé xīn yì yǐ cǐ xīn yīng yǔ qí yǔ
竟空、无所有、不可得心，亦以此心应与其语。

dāng yú yī qiè yǒu qíng qǐ kōng wú xiàng wú yuàn xīn yì yǐ cǐ xīn yīng
当于一切有情起空无相、无愿心，亦以此心应
yǔ qí yǔ
与其语。

fù cì shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà yù jí chéng bàn suǒ
“复次，善现，若菩萨摩诃萨欲疾成办所

qiú wú shàng zhèng děng pú tí yīng zì lí hài shēng mìng yì quàn tā
求无上正等菩提，应自离害生命，亦劝他

lí hài shēng mìng héng zhèng chēng yáng lí hài shēng mìng fǎ huān xǐ
离害生命，恒正称扬离害生命法，欢喜

zàn tàn lí hài shēng mìng zhě nǎi zhì yīng zì lí xié jiàn yì quàn tā lí
赞叹离害生命者，乃至应自离邪见，亦劝他离

xié jiàn héng zhèng chēng yáng lí xié jiàn fǎ huān xǐ zàn tàn lí xié jiàn
邪见，恒正称扬离邪见法，欢喜赞叹离邪见

zhě yīng zì xiū sì jìng lǜ yì quàn tā xiū sì jìng lǜ héng zhèng chēng
者。应自修四静虑，亦劝他修四静虑，恒正称

yáng xiū sì jìng lǜ fǎ huān xǐ zàn tàn xiū sì jìng lǜ zhě yīng zì xiū
扬修四静虑法，欢喜赞叹修四静虑者。应自修

sì wú liàng yì quàn tā xiū sì wú liàng héng zhèng chēng yáng xiū sì
四无量，亦劝他修四无量，恒正称扬修四

wú liàng fǎ huān xǐ zàn tàn xiū sì wú liàng zhě yīng zì xiū sì wú sè
无量法，欢喜赞叹修四无量者。应自修四无色

dìng yì quàn tā xiū sì wú sè dìng héng zhèng chēng yáng xiū sì wú sè
定，亦劝他修四无色定，恒正称扬修四无色

dìng fǎ huān xǐ zàn tàn xiū sì wú sè dìng zhě yīng zì yuán mǎn liù bō
定法，欢喜赞叹修四无色定者。应自圆满六波

luó mì duō yì quàn tā yuán mǎn liù bō luó mì duō héng zhèng chēng
罗蜜多，亦劝他圆满六波罗蜜多，恒正称

yáng yuán mǎn liù bō luó mì duō fǎ huān xǐ zàn tàn yuán mǎn liù bō luó
扬圆满六波罗蜜多法，欢喜赞叹圆满六波罗

mì duō zhě yīng zì zhù shí bā kōng yì quàn tā zhù shí bā kōng héng
蜜多者。应自住十八空，亦劝他住十八空，恒

zhèng chēng yáng zhù shí bā kōng fǎ huān xǐ zàn tàn zhù shí bā kōng zhě
正称扬住十八空法，欢喜赞叹住十八空者。

yīng zì zhù zhēn rú fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì
应自住真如、法界、法性、不虚妄性、不变异

xìng píngděngxìng lí shēngxìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū
性、平等性、离生性、法定、法住、实际、虚
kōng jiè bù sī yì jiè yì quàn tā zhùzhēn rú nǎi zhì bù sī yì jiè
空界、不思議界，亦劝他住真如乃至不思議界，
héngzhèngchēngyángzhùzhēn rú nǎi zhì bù sī yì jiè fǎ huān xǐ zàn
恒正称扬住真如乃至不思議界法，欢喜赞
tànzhùzhēn rú nǎi zhì bù sī yì jiè zhě yīng zì zhù sì shèng dì yì
叹住真如乃至不思議界者。应自住四圣谛，亦
quàn tā zhù sì shèng dì héngzhèngchēngyángzhù sì shèng dì fǎ
劝他住四圣谛，恒正称扬住四圣谛法，
huān xǐ zàn tàn zhù sì shèng dì zhě yīng zì xiū sān shí qī pú tí fēn fǎ
欢喜赞叹住四圣谛者。应自修三十七菩提分法，
yì quàn tā xiū sān shí qī pú tí fēn fǎ héngzhèngchēngyáng xiū sān
亦劝他修三十七菩提分法，恒正称扬修三
shí qī pú tí fēn fǎ fǎ huān xǐ zàn tàn xiū sān shí qī pú tí fēn fǎ
十七菩提分法法，欢喜赞叹修三十七菩提分法
zhě yīng zì xiū sān jiě tuō mén yì quàn tā xiū sān jiě tuō mén héng
者。应自修三解脱门，亦劝他修三解脱门，恒
zhèngchēngyáng xiū sān jiě tuō mén fǎ huān xǐ zàn tàn xiū sān jiě tuō
正称扬修三解脱门法，欢喜赞叹修三解脱
ménzhě yīng zì xiū bā jiě tuō bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí
门者。应自修八解脱、八胜处、九次第定、十
biànchù yì quàn tā xiū bā jiě tuō bā shèngchù jiǔ cì dì dìng
遍处，亦劝他修八解脱、八胜处、九次第定、
shí biànchù héngzhèngchēngyáng xiū bā jiě tuō bā shèngchù jiǔ cì
十遍处，恒正称扬修八解脱、八胜处、九次
dì dìng shí biànchù fǎ huān xǐ zàn tàn xiū bā jiě tuō bā shèngchù
第定、十遍处法，欢喜赞叹修八解脱、八胜处、
jiǔ cì dì dìng shí biànchùzhě yīng zì yuánmǎn pú sà shí dì yì
九次第定、十遍处者。应自圆满菩萨十地，亦
quàn tā yuánmǎn pú sà shí dì héngzhèngchēngyángyuánmǎn pú sà
劝他圆满菩萨十地，恒正称扬圆满菩萨
shí dì fǎ huān xǐ zàn tàn yuánmǎn pú sà shí dì zhě yīng zì yuánmǎn
十地法，欢喜赞叹圆满菩萨十地者。应自圆满
wǔ yǎn liù shéntōng yì quàn tā yuánmǎn wǔ yǎn liù shéntōng
五眼、六神通，亦劝他圆满五眼、六神通，
héngzhèngchēngyángyuánmǎn wǔ yǎn liù shéntōng fǎ huān xǐ zàn tàn
恒正称扬圆满五眼、六神通法，欢喜赞叹

yuánmǎn wǔ yǎn liù shéntōngzhě yīng zì yuánmǎntuó luó ní mén sān
圆 满 五 眼、六 神 通 者。应 自 圆 满 陀 罗 尼 门 三
mó dì mén yì quàn tā yuánmǎntuó luó ní mén sān mó dì mén héng
摩 地 门，亦 劝 他 圆 满 陀 罗 尼 门、三 摩 地 门，恒
zhèngchēngyángyuánmǎntuó luó ní mén sān mó dì mén fǎ huān xǐ
正 称 扬 圆 满 陀 罗 尼 门、三 摩 地 门 法，欢 喜
zàn tàn yuánmǎntuó luó ní mén sān mó dì mén zhě yīng zì yuánmǎn rú
赞 叹 圆 满 陀 罗 尼 门、三 摩 地 门 者。应 自 圆 满 如
lái shí lì nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ yì quàn tā yuánmǎn rú lái
来 十 力 乃 至 十 八 佛 不 共 法，亦 劝 他 圆 满 如 来
shí lì nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ héngzhèngchēngyángyuánmǎn rú
十 力 乃 至 十 八 佛 不 共 法，恒 正 称 扬 圆 满 如
lái shí lì nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ fǎ huān xǐ zàn tàn yuánmǎn
来 十 力 乃 至 十 八 佛 不 共 法 法，欢 喜 赞 叹 圆 满
rú lái shí lì nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ zhě yīng zì yuánmǎn sān shí
如 来 十 力 乃 至 十 八 佛 不 共 法 者。应 自 圆 满 三 十
èr dà shì xiàng bā shí suí hǎo yì quàn tā yuánmǎn sān shí èr dà shì
二 大 士 相、八 十 随 好，亦 劝 他 圆 满 三 十 二 大 士
xiàng bā shí suí hǎo héngzhèngchēngyángyuánmǎn sān shí èr dà shì
相、八 十 随 好，恒 正 称 扬 圆 满 三 十 二 大 士
xiàng bā shí suí hǎo fǎ huān xǐ zàn tàn yuánmǎn sān shí èr dà shì
相、八 十 随 好 法，欢 喜 赞 叹 圆 满 三 十 二 大 士
xiàng bā shí suí hǎo zhě yīng zì yuánmǎn wú wàng shī fǎ héngzhù
相、八 十 随 好 者。应 自 圆 满 无 忘 失 法、恒 住
shě xìng yì quàn tā yuánmǎn wú wàng shī fǎ héngzhù shě xìng héng
舍 性，亦 劝 他 圆 满 无 忘 失 法、恒 住 舍 性，恒
zhèngchēngyángyuánmǎn wú wàng shī fǎ héngzhù shě xìng fǎ huān xǐ
正 称 扬 圆 满 无 忘 失 法、恒 住 舍 性 法，欢 喜
zàn tàn yuánmǎn wú wàng shī fǎ héngzhù shě xìng zhě yīng zì shùn nì
赞 叹 圆 满 无 忘 失 法、恒 住 舍 性 者。应 自 顺 逆
guān shí èr zhī yuán qǐ yì quàn tā shùn nì guān shí èr zhī yuán qǐ
观 十 二 支 缘 起，亦 劝 他 顺 逆 观 十 二 支 缘 起，
héngzhèngchēngyángshùn nì guān shí èr zhī yuán qǐ fǎ huān xǐ zàn tàn
恒 正 称 扬 顺 逆 观 十 二 支 缘 起 法，欢 喜 赞 叹
shùn nì guān shí èr zhī yuán qǐ zhě yīng zì zhī kǔ duàn jí zhèng
顺 逆 观 十 二 支 缘 起 者。应 自 知 苦、断 集、证
miè xiū dào yì quàn tā zhī kǔ duàn jí zhèngmiè xiū dào
灭、修 道，亦 劝 他 知 苦、断 集、证 灭、修 道，

héngzhèngchēngyáng zhī kǔ duàn jí zhèngmiè xiū dào fǎ huān
恒正称扬知苦、断集、证灭、修道法，欢
xǐ zàn tàn zhī kǔ duàn jí zhèngmiè xiū dào zhě yīng zì qǐ zhèng
喜赞叹知苦、断集、证灭、修道者。应自起证
yù liú guǒ zhì ér bú zhèng shí jì dé yù liú guǒ yì quàn tā qǐ zhèng
预流果智而不证实得预流果，亦劝他起证
yù liú guǒ zhì jí zhèng shí jì dé yù liú guǒ héngzhèngchēngyáng qǐ
预流果智及证实得预流果，恒正称扬起
zhèng yù liú guǒ zhì jí zhèng shí jì dé yù liú guǒ fǎ huān xǐ zàn tàn
证预流果智及证实得预流果法，欢喜赞叹
qǐ zhèng yù liú guǒ zhì jí zhèng shí jì dé yù liú guǒ zhě yīng zì qǐ
起证预流果智及证实得预流果者。应自起
zhèng yī lái bù huán ā luó hàn guǒ dú jué pú tí zhì ér bú zhèng
证一来、不还、阿罗汉果、独觉菩提智而不证
shí jì dé yī lái bù huán ā luó hàn guǒ dú jué pú tí yì quàn
实际得一来、不还、阿罗汉果、独觉菩提，亦劝
tā qǐ zhèng yī lái bù huán ā luó hàn guǒ dú jué pú tí zhì jí
他起证一来、不还、阿罗汉果、独觉菩提智及
zhèng shí jì dé yī lái bù huán ā luó hàn guǒ dú jué pú tí
证实得一来、不还、阿罗汉果、独觉菩提，
héngzhèngchēngyáng qǐ zhèng yī lái bù huán ā luó hàn guǒ dú
恒正称扬起证一来、不还、阿罗汉果、独
jué pú tí zhì jí zhèng shí jì dé yī lái bù huán ā luó hàn guǒ
觉菩提智及证实得一来、不还、阿罗汉果、
dú jué pú tí fǎ huān xǐ zàn tàn qǐ zhèng yī lái bù huán ā luó
独觉菩提法，欢喜赞叹起证一来、不还、阿罗
hàn guǒ dú jué pú tí zhì jí zhèng shí jì dé yī lái bù huán ā
汉果、独觉菩提智及证实得一来、不还、阿
luó hàn guǒ dú jué pú tí zhě yīng zì rù pú sà zhèng xìng lí shēng wèi
罗汉果、独觉菩提者。应自入菩萨正性离生位，
yì quàn tā rù pú sà zhèng xìng lí shēng wèi héngzhèngchēngyáng rù
亦劝他入菩萨正性离生位，恒正称扬入
pú sà zhèng xìng lí shēng wèi fǎ huān xǐ zàn tàn rù pú sà zhèng xìng lí
菩萨正性离生位法，欢喜赞叹入菩萨正性离
shēng wèi zhě yīng zì yán jìng fó tǔ chéng shú yǒu qíng yì quàn tā
生位者。应自严净佛土、成熟有情，亦劝他
yán jìng fó tǔ chéng shú yǒu qíng héngzhèngchēngyáng yán jìng fó tǔ
严净佛土、成熟有情，恒正称扬严净佛土、

chéngshúyǒuqíng fǎ huān xǐ zàn tàn yán jìng fó tǔ chéngshúyǒuqíng
成熟有情法，欢喜赞叹严净佛土、成熟有情
zhě yīng zì qǐ pú sà shéntōng yì quàn tā qǐ pú sà shéntōng héng
者。应自起菩萨神通，亦劝他起菩萨神通，恒
zhèngchēngyáng qǐ pú sà shéntōng fǎ huān xǐ zàn tàn qǐ pú sà shén
正称扬起菩萨神通法，欢喜赞叹起菩萨神
tōngzhě yīng zì qǐ yī qiè zhì dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì yì
通者。应自起一切智、道相智、一切相智，亦
quàn tā qǐ yī qiè zhì dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì héngzhèngchēng
劝他起一切智、道相智、一切相智，恒正称
yáng qǐ yī qiè zhì dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì fǎ huān xǐ zàn tàn
扬起一切智、道相智、一切相智法，欢喜赞叹
qǐ yī qiè zhì dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì zhě yīng zì duàn yī qiè
起一切智、道相智、一切相智者。应自断一切
fán nǎo xí qì xiāng xù yì quàn tā duàn yī qiè fán nǎo xí qì xiāng xù
烦恼习气相续，亦劝他断一切烦恼习气相续，
héngzhèngchēngyáng duàn yī qiè fán nǎo xí qì xiāng xù fǎ huān xǐ zàn
恒正称扬断一切烦恼习气相续法，欢喜赞
tàn duàn yī qiè fán nǎo xí qì xiāng xù zhě yīng zì shè shòu yuán mǎn shòu
叹断一切烦恼习气相续者。应自摄受圆满寿
liàng yì quàn tā shè shòu yuán mǎn shòu liàng héngzhèngchēngyáng shè
量，亦劝他摄受圆满寿量，恒正称扬摄
shòu yuán mǎn shòu liàng fǎ huān xǐ zàn tàn shè shòu yuán mǎn shòu liàng zhě
受圆满寿量法，欢喜赞叹摄受圆满寿量者。
yīng zì zhuàn fǎ lún yì quàn tā zhuàn fǎ lún héngzhèngchēngyáng
应自转法轮，亦劝他转法轮，恒正称扬
zhuàn fǎ lún fǎ huān xǐ zàn tàn zhuàn fǎ lún zhě yīng zì shè hù zhèng
转法轮法，欢喜赞叹转法轮者。应自摄护正
fǎ lìng zhù yì quàn tā shè hù zhèng fǎ lìng zhù héngzhèngchēngyáng
法令住，亦劝他摄护正法令住，恒正称扬
shè hù zhèng fǎ lìng zhù fǎ huān xǐ zàn tàn shè hù zhèng fǎ lìng zhù zhě
摄护正法令住法，欢喜赞叹摄护正法令住者。

shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà yù jí chéng bàn suǒ qiú wú
“善现，若菩萨摩诃萨欲疾成办所求无
shàng zhèng děng pú tí yú rú shì fǎ yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn yīng
上正等菩提，于如是法以无所得而为方便应
rú shì zhù shàn xiàn zhū pú sà mó hē sà yīng rú shì xué shēn shēn bō
如是住。善现，诸菩萨摩诃萨应如是学甚深般

rě bō luó mì duō fāng biàn shàn qiǎo ruò rú shì xué nǎi néng ān zhù suǒ
若波罗蜜多方便善巧，若如是学乃能安住所

yīng zhù fǎ ruò rú shì xué rú shì ān zhù zé yú sè dé wú zhàng ài
应住法。若如是学如是安住，则于色得无障碍，

yú shòu xiǎng xíng shí dé wú zhàng ài nǎi zhì yú zhuàn fǎ lún
于受、想、行、识得无障碍，乃至于转法轮

dé wú zhàng ài yú zhèng fǎ zhù dé wú zhàng ài suǒ yǐ zhě hé
得无障碍，于正法住得无障碍。所以者何？

shàn xiàn shì pú sà mó hē sà cóng qián jì lái bú shè shòu sè bú
善现，是菩萨摩诃萨从前际来，不摄受色，不

shè shòu shòu xiǎng xíng shí nǎi zhì bú shè shòu zhuàn fǎ lún
摄受受、想、行、识，乃至不摄受转法轮，

bú shè shòu zhèng fǎ zhù hé yǐ gù shàn xiàn sè bù kě shè shòu gù
不摄受正法住。何以故？善现，色不可摄受故，

ruò sè bù kě shè shòu zé fēi sè shòu xiǎng xíng shí bù kě shè
若色不可摄受则非色；受、想、行、识不可摄

shòu gù ruò shòu xiǎng xíng shí bù kě shè shòu zé fēi shòu xiǎng
受故，若受、想、行、识不可摄受则非受、想、

xíng shí nǎi zhì zhuàn fǎ lún bù kě shè shòu gù ruò zhuàn fǎ lún bù
行、识；乃至转法轮不可摄受故，若转法轮不

kě shè shòu zé fēi zhuàn fǎ lún zhèng fǎ zhù bù kě shè shòu gù ruò
可摄受则非转法轮；正法住不可摄受故，若

zhèng fǎ zhù bù kě shè shòu zé fēi zhèng fǎ zhù
正法住不可摄受则非正法住。”

shuō shì pú sà suǒ zhù fǎ shí èr qiān pú sà dé wú shēng rěn
说是菩萨所住法时，二千菩萨得无生忍。

dì èr fēn bú tuì zhuǎn pǐn dì wǔ shí sān 第二分不退转品第五十三

ěr shí jù shòu shàn xiàn fù bó fó yán shì zūn wǒ děng dāng
尔时，具寿善现复白佛言：“世尊！我等当

yǐ hé xíng zhuàng xiàng zhī shì bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
以何行、状、相知是不退转菩萨摩诃萨？”

fó gào shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà néng rú shí zhī zhū yì
佛告善现：“若菩萨摩诃萨能如实知诸异

shēng dì zhū shēng wén dì zhū dú jué dì zhū pú sà dì zhū rú
生地、诸声闻地、诸独觉地、诸菩萨地、诸如

lái dì rú shì zhū dì zhū shuō yǒu yì ér yú zhū fǎ zhēn rú lǐ zhōng
来地，如是诸地**诸**³³说有异，而于诸法真如理中，
wú biàn yì wú fēn bié jiē wú èr wú èr fēn shì pú sà mó hē sà
无变异、无分别，皆无二无二分。是菩萨摩訶萨
suī shí wù rù zhū fǎ zhēn rú ér yú zhēn rú wú suǒ fēn bié yǐ wú suǒ
虽实悟入诸法真如，而于真如无所分别，以无所
dé wéi fāng biàn gù shì pú sà mó hē sà jì shí wù rù zhū fǎ zhēn rú
得为方便故。是菩萨摩訶萨既实悟入诸法真如，
suī wén zhēn rú yǔ yī qiè fǎ wú èr wú bié ér wú zhì ài suǒ yǐ zhě
虽闻真如与一切法无二无别而无滞碍。所以者
hé zhēn rú yǔ fǎ bù kě shuō yī bù kě shuō yì bù kě shuō jù
何？真如与法不可说一，不可说异，不可说俱
jí bù jù gù fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè yì fù rú shì shì pú sà
及不俱故。法界乃至不思議界亦复如是。是菩萨
mó hē sà zhōng bú shuài ěr ér fā yǔ yán zhū yǒu suǒ shuō jiē yǐn yì
摩訶萨终不率尔而发语言，诸有所说皆引义
lì ruò wú yì lì zhōng bù fā yán shì pú sà mó hē sà zhōng bù guān
利，若无义利终不发言。是菩萨摩訶萨终不观
tā hǎo è cháng duǎn píngděng liánmǐn ér wèi shuō fǎ shì pú sà mó
他好恶长短，平等怜愍而为说法。是菩萨摩
hē sà bù guān fǎ shī zhǒng xìng hǎo è wéi qiú suǒ shuō wēi miào fǎ yì
訶萨不观法师种**性**³⁴好恶，唯求所说微妙法义。
shàn xiàn bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà jù rú shì děng zhū xíng zhuàng
善现，不退转菩萨摩訶萨具如是等诸行、状、
xiàng yīng yǐ rú shì zhū xíng zhuàng xiàng zhī shì bú tuì zhuǎn pú sà
相，应以如是诸行、状、相知是不退转菩萨
mó hē sà
摩訶萨。”

ěr shí shàn xiàn fù bó fó yán hé děng míng wéi zhū xíng
尔时，善现复白佛言：“何等名为诸行、

zhuàng xiàng
状、相？”

fó yán shàn xiàn zhū fǎ wú xíng wú zhuàng wú xiàng
佛言：“善现，诸法无行、无状、无相，

dāng zhī shì wéi zhū xíng zhuàng xiàng
当知是为诸行、状、相。”

³³ 大正藏：虽；永乐北藏及龙藏：诸

³⁴ 大正藏：姓；永乐北藏及龙藏：性

jù shòushànxiàn fù bó fó yán ruò yī qiè fǎ wú xíng zhuàng
具寿善现复白佛言：“若一切法无行、状、

xiàng shì pú sà mó hē sà yú hé zhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn
相，是菩萨摩诃萨于何转故名不退转？”

fó yán shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú sè zhuǎn gù míng
佛言：“善现，是菩萨摩诃萨于色转故名

bú tuì zhuǎn yú shòu xiǎng xíng shí zhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn
不退转，于受、想、行、识转故名不退转；

yú yǎnchùzhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn yú ěr bí shé shēn
于眼处转故名不退转，于耳、鼻、舌、身、

yì chùzhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn yú sè chùzhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn
意处转故名不退转；于色处转故名不退转，

yú shēng xiāng wèi chù fǎ chùzhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn yú
于声、香、味、触、法处转故名不退转；于

yǎn jiè zhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn yú ěr bí shé shēn yì
眼界转故名不退转，于耳、鼻、舌、身、意

jiè zhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn yú sè jiè zhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn
界转故名不退转；于色界转故名不退转，

yú shēng xiāng wèi chù fǎ jiè zhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn yú
于声、香、味、触、法界转故名不退转；于

yǎn shí jiè zhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn yú ěr bí shé shēn
眼识界转故名不退转，于耳、鼻、舌、身、

yì shí jiè zhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn yú yǎnchùzhuǎn gù míng bú tuì
意识界转故名不退转；于眼触转故名不退

zhuǎn yú ěr bí shé shēn yì chùzhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn
转，于耳、鼻、舌、身、意触转故名不退转；

yú yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuzhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn yú ěr
于眼触为缘所生诸受转故名不退转，于耳、

bí shé shēn yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuzhuǎn gù míng bú tuì
鼻、舌、身、意触为缘所生诸受转故名不退

zhuǎn yú bù shī bō luó mì duōzhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn yú jìng jiè
转；于布施波罗蜜多转故名不退转，于净戒、

ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duōzhuǎn gù míng bú tuì
安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多转故名不退

zhuǎn yú nèikōngzhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn yú wàikōng nǎi zhì wú xìng
转；于内空转故名不退转，于外空乃至无性

zì xìngkōngzhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn yú zhēn rú zhuǎn gù míng bú tuì
自性空转故名不退转；于真如转故名不退

zhuǎn yú fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè zhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn yú
转，于法界乃至不思議界转故名不退转；于
kǔ shèng dì zhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn yú jí miè dào shèng dì
苦圣谛转故名不退转，于集、灭、道圣谛
zhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn yú sì niàn zhù zhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn nǎi
转故名不退转；于四念住转故名不退转乃
zhì yú bā shèng dào zhī zhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn yú sì jìng lǜ zhuǎn
至于八圣道支转故名不退转；于四静虑转
gù míng bú tuì zhuǎn yú sì wú liàng sì wú sè dìng zhuǎn gù míng bú
故名不退转，于四无量、四无色定转故名不
tuì zhuǎn yú bā jiě tuō zhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn yú bā shèng chù
退转；于八解脱转故名不退转，于八胜处、
jiǔ cì dì dìng shí biàn chù zhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn yú kōng jiě tuō
九次第定、十遍处转故名不退转；于空解脱
mén zhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn yú wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén
门转故名不退转，于无相、无愿、解脱门
zhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn yú sān shèng shí dì zhuǎn gù míng bú tuì
转故名不退转；于三乘十地转故名不退
zhuǎn yú pú sà shí dì zhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn yú tuó luó ní mén
转，于菩萨十地转故名不退转；于陀罗尼门
zhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn yú sān mó dì mén zhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn
转故名不退转，于三摩地门转故名不退转；
yú wǔ yǎn zhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn yú liù shéntōng zhuǎn gù míng bú
于五眼转故名不退转，于六神通转故名不
tuì zhuǎn yú fó shí lì zhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn nǎi zhì yú shí bā fó
退转；于佛十力转故名不退转乃至于十八佛
bù gòng fǎ zhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn yú sān shí èr dà shì xiàng zhuǎn
不共法转故名不退转；于三十二大士相转
gù míng bú tuì zhuǎn yú bā shí suí hǎo zhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn yú
故名不退转，于八十随好转故名不退转；于
wú wàng shī fǎ zhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn yú héng zhù shě xìng zhuǎn gù
无忘失法转故名不退转，于恒住舍性转故
míng bú tuì zhuǎn yú yī qiè zhì zhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn yú dào
名不退转；于一切智转故名不退转，于道
xiàng zhì yī qiè xiàng zhì zhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn yú yì shēng dì
相智、一切相智转故名不退转；于异生地
zhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn yú shēng wén dì dú jué dì pú sà dì
转故名不退转，于声闻地、独觉地、菩萨地、

rú lái dì zhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn yú yī qiè pú sà mó hē sà xíng
如来地转故名不退转；于一切菩萨摩诃萨行
zhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn yú zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí zhuǎn
转故名不退转，于诸佛无上正等菩提转
gù míng bú tuì zhuǎn hé yǐ gù
故名不退转。何以故？

shànxiàn sè zì xìng wú suǒ yǒu shòu xiǎng xíng shí
“善现，色自性无所有，受、想、行、识
zì xìng wú suǒ yǒu rú shì nǎi zhì yī qiè pú sà mó hē sà xíng zì xìng wú
自性无所有，如是乃至一切菩萨摩诃萨行自性无
suǒ yǒu zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí zì xìng wú suǒ yǒu shì pú sà
所有，诸佛无上正等菩提自性无所有。是菩萨
mó hē sà yú zhōng bú zhù gù míng wéi zhuǎn yóu bù zhuǎn gù shuō míng
摩诃萨于中不住故名转，由不转故说名
bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà ruò pú sà mó hē sà néng rú shì zhī
不退转菩萨摩诃萨，若菩萨摩诃萨能如是知，
shì míng bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
是名不退转菩萨摩诃萨。

fù cì shànxiàn yī qiè bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
“复次，善现，一切不退转菩萨摩诃萨，
zhōng bú yào guān wài dào shā mén pó luó mén děng xíng xiàng yán shuō bǐ
终不乐观外道沙门、婆罗门等形相言说，彼
zhū shā mén pó luó mén děng yú suǒ zhī fǎ shí zhī shí jiàn huò néng shī
诸沙门、婆罗门等于所知法实知实见，或能施
shè zhèng jiàn fǎ mén wú yǒu shì chù
设正见法门无有是处。

fù cì shànxiàn yī qiè bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
“复次，善现，一切不退转菩萨摩诃萨，
yú fó shàn shuō fǎ pí nài yē bù shēng yí huò yú shì jiān shì wú jiè jìn
于佛善说法毗奈耶不生疑惑，于世间事无戒禁
qǔ bú duò è jiàn bù zhí shì sù zhū jí xiáng shì yǐ wéi qīng jìng zhōng
取、不堕恶见，不执世俗诸吉祥事以为清净，终
bù lǐ jìng zhū yú tiān shén rú zhū shì jiān wài dào suǒ shì jué dìng bù yǐ
不礼敬诸余天神，如诸世间外道所事，决定不以
zhōng zhōng huā fán tú sǎn děng xiāng yī fú yīng luò bǎo chuáng
种种华鬘、涂散等香、衣服、璎珞、宝幢、
fān gài jì yuè dēng míng gòng yǎng tiān shén jí zhū wài dào shànxiàn
幡盖、伎乐、灯明供养天神及诸外道。善现，

ruò pú sà mó hē sà chéng jiù rú shì zhū xíng zhuàng xiàng zhī shì
若菩萨摩诃萨成就如是诸行、状、相，知是
bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
不退转菩萨摩诃萨。

fù cì shàn xiàn yī qiè bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
“复次，善现，一切不退转菩萨摩诃萨，
bú duò dì yù páng shēng guǐ jiè ā sù luò zhōng yì bù shēng
不堕地狱、傍生、鬼界、阿素洛中，亦不生
yú bēi jiàn zhǒng zú wèi zhān tú luó bǔ jié suō děng yì zhōng bú
于卑贱种族，谓旃荼罗、补羯娑等，亦终不
shòu shānguǒ bàn zé wú xíng è xíng jí nǚ rén shēn yì fù bú
受扇搨、半择、无形、二形及女人身，亦复不
shòu mánglóng yīn yǎ luán bì diān xián cuó lòu dēng shēn yì
受盲聋、瘖哑、挛臂、癫癩、矬陋等身，亦
zhōng bú shēng wú xiá shí chù shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà chéng jiù
终不生无暇时处。善现，若菩萨摩诃萨成就
rú shì zhū xíng zhuàng xiàng zhī shì bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
如是诸行、状、相，知是不退转菩萨摩诃萨。

fù cì shàn xiàn yī qiè bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà cháng
“复次，善现，一切不退转菩萨摩诃萨常
yào shòu xíng shí shàn yè dào zì lí hài shēng mìng yì quàn tā lí hài
乐受行十善业道，自离害生命，亦劝他离害
shēng mìng héng zhèng chēng yáng lí hài shēng mìng fǎ huān xǐ zàn tàn
生命，恒正称扬离害生命法，欢喜赞叹
lí hài shēng mìng zhě nǎi zhì zì lí xié jiàn yì quàn tā lí xié jiàn
离害生命者，乃至自离邪见，亦劝他离邪见，
héng zhèng chēng yáng lí xié jiàn fǎ huān xǐ zàn tàn lí xié jiàn zhě shì
恒正称扬离邪见法，欢喜赞叹离邪见者。是
pú sà mó hē sà nǎi zhì mèng zhōng yì bú xiàn qǐ shí è yè dào kuàng
菩萨摩诃萨乃至梦中亦不现起十恶业道，况
zài jué shí shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà chéng jiù rú shì zhū xíng
在觉时！善现，若菩萨摩诃萨成就如是诸行、
zhuàng xiàng zhī shì bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
状、相，知是不退转菩萨摩诃萨。

fù cì shàn xiàn yī qiè bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà pǔ
“复次，善现，一切不退转菩萨摩诃萨普
wèi ráo yì yī qiè yǒu qíng yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn héng xiū bù
为饶益一切有情，以无所得而为方便，恒修布

shī nǎi zhì bō rě bō luó mì duōcháng wú jiànduàn shànxiàn ruò pú sà
施乃至般若波罗蜜多常无间断。善现，若菩萨
mó hē sà chéng jiù rú shì zhū xíng zhuàng xiàng zhī shì bú tuì zhuǎn pú
摩诃萨成就如是诸行状相，知是不退转菩
sà mó hē sà
萨摩诃萨。

fù cì shànxiàn yī qiè bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
“复次，善现，一切不退转菩萨摩诃萨，
zhū suǒ shòu chí sī wéi dú sòng qì jīng yīng sòng jì bié fěng
诸所受持、思惟、读诵契经、应颂、记别、讽
sòng zì shuō yuán qǐ běn shì běn shēng fāng guǎng xī fǎ
颂、自说、缘起、本事、本生、方广、希法、
pì yù lùn yì yī qiè jiē lìng jiū jìng tōng lì yǐ rú shì fǎ cháng
譬喻、论议，一切皆令究竟通利，以如是法常
yào bù shī yī qiè yǒu qíng héng zuò shì niàn yún hé dāng lìng zhū yǒu qíng
乐布施一切有情，恒作是念：‘云何当令诸有情
lèi qiú zhèng fǎ yuàn jiē dé mǎn zú yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn
类求正法愿皆得满足？’以无所得而为方便，
fù chí rú shì fǎ shī shàngēn yǔ zhū yǒu qíng píng děng gòng yǒu huí xiàng
复持如是法施善根，与诸有情平等共有回向
wú shàng zhèng děng pú tí shànxiàn ruò pú sà mó hē sà chéng jiù rú
无上正等菩提。善现，若菩萨摩诃萨成就如
shì zhū xíng zhuàng xiàng zhī shì bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
是诸行、状、相，知是不退转菩萨摩诃萨。

fù cì shànxiàn yī qiè bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà yú
“复次，善现，一切不退转菩萨摩诃萨于
fó suǒ shuō shēn fǎ mén zhōng bù shēng yú yí huò yóu yù hé yǐ
佛所说甚深法门，终不生于疑惑犹豫。何以
gù shànxiàn shì pú sà mó hē sà bú jiàn yǒu fǎ ruò sè ruò shòu
故？善现，是菩萨摩诃萨不见有法，若色、若受、
xiǎng xíng shí kě yú qí zhōng yí huò yóu yù rú shì nǎi zhì bú
想、行、识，可于其中疑惑犹豫。如是乃至不
jiàn yǒu fǎ ruò yī qiè pú sà mó hē sà xíng ruò zhū fó wú shàng zhèng
见有法，若一切菩萨摩诃萨行、若诸佛无上正
děng pú tí kě yú qí zhōng yí huò yóu yù shànxiàn ruò pú sà mó
等菩提，可于其中疑惑犹豫。善现，若菩萨摩
hē sà chéng jiù rú shì zhū xíng zhuàng xiàng zhī shì bú tuì zhuǎn pú
诃萨成就如是诸行、状、相，知是不退转菩

sà mó hē sà
萨摩诃萨。

fù cì shànxiàn yī qiè bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
“复次，善现，一切不退转菩萨摩诃萨，
chéng jiù tiáoróushēn yǔ yì yè yú zhū yǒuqíng xīn wú guà ài
成就调柔身、语、意业，于诸有情心无罣碍，
héngchángchéng jiù cí bēi xǐ shěděng qǐ xiāngyìngshēn
恒常成就慈、悲、喜、舍等，起相应身、
yǔ yì yè jué dìng bù yǔ wǔ gài gòng jū suǒ wèi tān yù chēn
语、意业，决定不与五盖共居，所谓贪欲、瞋
huì hūnchénshuìmián diào jǔ è zuò yí gài yī qiè suí mián jiē
恚、昏沉睡眠、掉举恶作、疑盖，一切随眠皆
yǐ cuī fú yī qiē jié fù suí fán nǎo chán jiē yǒng bù qǐ rù chū wǎng
已摧伏，一切结缚随烦恼缠皆永不起。入出往
lái xīn bù mí miù héng shí ān zhù zhèng niàn zhèng zhī jìn zhǐ wēi yí
来心不迷谬，恒时安住正念正知，进止威仪、
xíng zhù zuò wò jǔ zú xià zú yì fù rú shì zhū suǒ yóu lǚ bì guān qí
行住坐卧、举足下足亦复如是，诸所游履必观其
dì ān xiáng xì niàn zhí shì ér xíng yùndòng yǔ yán céng wú cù bào
地，安庠系念直视而行，运动语言曾无卒暴。
shànxiàn ruò pú sà mó hē sà chéng jiù rú shì zhū xíng zhuàng xiàng
善现，若菩萨摩诃萨成就如是诸行、状、相，
zhī shì bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
知是不退转菩萨摩诃萨。

fù cì shànxiàn yī qiè bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà zhū
“复次，善现，一切不退转菩萨摩诃萨诸
suǒ shòu yòng wò jù yī fú jiē cháng xiāng jié wú zhū chòu huì yì wú
所受用卧具衣服，皆常香洁无诸臭秽，亦无
gòu nì jǐ shī děng chóng xīn yào qīng huá shēn wú jí bìng shàn
垢腻、虱虱等虫，心乐清华，身无疾病。善
xiàn ruò pú sà mó hē sà chéng jiù rú shì zhū xíng zhuàng xiàng
现，若菩萨摩诃萨成就如是诸行、状、相，
zhī shì bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
知是不退转菩萨摩诃萨。

fù cì shànxiàn yī qiè bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà shēn
“复次，善现，一切不退转菩萨摩诃萨身
xīn qīng jìng fēi rú cháng rén shēn zhōng héng wéi bā wàn hù chóng zhī suǒ
心清净，非如常人身中恒为八万户虫之所

qīn shí hé yǐ gù shì zhū pú sà shàngēnzēngshàngchūguò shì jiān
侵食。何以故？是诸菩萨善根增上出过世间，
suǒ shòu shēn xíng nèi wài qīng jìng gù wú chóng lèi qīn shí qí shēn rú rú
所受身形内外清净故，无虫类侵食其身。如如
shàngēn jiàn jiàn zēng yì rú shì rú shì shēn xīn zhuǎn jìng yóu cǐ yīn
善根渐渐增益，如是如是身心转净。由此因
yuán shì zhū pú sà shēn xīn jiān gù yú yú jīn gāng bù wéi wéi yuán zhī
缘，是诸菩萨身心坚固逾于金刚，不为违缘之
suǒ qīn nǎo suǒ wèi hán rè jī kě wén méng fēng rì dú chóng
所侵恼，所谓寒热、饥渴、蚊蚋、风日、毒虫、
dāo zhàng děng lèi jí zhū chán jié bù néng qīn nǎo shàn xiàn ruò pú
刀杖等类，及诸缠结不能侵恼。善现，若菩
sà mó hē sà chéng jiù rú shì zhū xíng zhuàng xiàng zhī shì bú tuì
萨摩诃萨成就如是诸行、状、相，知是不退
zhuǎn pú sà mó hē sà
转菩萨摩诃萨。”

ěr shí jù shòu shàn xiàn bó fó yán shì zūn rú shì bú tuì
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！如是不退

zhuǎn pú sà mó hē sà yún hé cháng dé shēn yǔ yì jìng
转菩萨摩诃萨，云何常得身、语、意净？”

fó gào shàn xiàn shì pú sà mó hē sà rú rú shàngēn jiàn jiàn
佛告善现：“是菩萨摩诃萨如如善根渐渐

zēng zhǎng rú shì rú shì shēn yǔ yì qū³⁵ yóu shàngēn lì suǒ
增长，如是如是身、语、意曲³⁵，由善根力所

chú qiǎn gù qióng wèi lái jì bì jìng bù qǐ yóu cǐ cháng dé shēn yǔ
除遣故，穷未来际毕竟不起，由此常得身、语、

yì jìng fù cì shàn xiàn shì pú sà mó hē sà shēn sān yǔ sì
意净。复次，善现，是菩萨摩诃萨身三、语四、

yì sān miào xíng cháng xiàn zài qián gù yī qiè shí shēn yǔ yì jìng
意三妙行常现在前故，一切时身、语、意净，

yóu cǐ jìng gù chāo guò shēng wén jí dú jué dì yǐ rù pú sà zhèng
由此净故，超过声闻及独觉地，已入菩萨正

xìng lí shēng bú zhèng shí jì cháng yào chéng shú yī qiè yǒu qíng yán jìng
性离生不证实际，常乐成熟一切有情、严净

fó tǔ yóu sī cháng dé shēn yǔ yì jìng zhù pú sà wèi jiān gù
佛土，由斯常得身、语、意净，住菩萨位坚固

³⁵ 大正藏：曲；永乐北藏及龙藏：净；校勘：曲

bú dòng shànxiàn ruò pú sà mó hē sà chéng jiù rú shì zhū xíng
不动。善现，若菩萨摩诃萨成就如是诸行、
zhuàng xiàng zhī shì bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
状、相，知是不退转菩萨摩诃萨。

fù cì shànxiàn yī qiè bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà bú
“复次，善现，一切不退转菩萨摩诃萨不

zhòng lì yǎng bú xùn míng yù yú zhū yǐn shí yī fú wò jù
重利养，不徇名誉，于诸饮食、衣服、卧具、
fáng shè zī cái jiē bù tān rǎn suī shòu shí èr dù duō gōng dé ér
房舍、资财皆不贪染，虽受十二杜多功德，而
yú qí zhōng dōu wú suǒ shì bì jìng bù qǐ qiān tān pò jiè fèn huì
于其中都无所恃，毕竟不起悭贪、破戒、忿恚、
xiè dài sǎn luàn yú chī jí yú zhǒng zhǒng fán nǎo chán jié xiāng yìng zhī
懈怠、散乱、愚痴及余种种种烦恼缠结相应之
xīn shànxiàn ruò pú sà mó hē sà chéng jiù rú shì zhū xíng zhuàng
心。善现，若菩萨摩诃萨成就如是诸行、状、
xiàng zhī shì bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
相，知是不退转菩萨摩诃萨。

fù cì shànxiàn yī qiè bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà jué
“复次，善现，一切不退转菩萨摩诃萨觉

huì jiān měng néng shēn wù rù tīng wén zhèng fǎ gōng jìng xìn shòu xì niàn
慧坚猛能深悟入，听闻正法恭敬信受，系念
sī wéi jiū jìng lǐ qù suí suǒ tīng wén shì chū shì fǎ jiē néng fāng
思惟究竟理趣，随所听闻世、出世法，皆能方
biàn huì rù bō rě bō luó mì duō shēn shēn lǐ qù zhū suǒ zào zuò shì jiān
便会入般若波罗蜜多甚深理趣，诸所造作世间
shì yè yì yī bō rě bō luó mì duō huì rù fǎ xìng bú jiàn yī shì chū
事业，亦依般若波罗蜜多会入法性，不见一事出
fǎ xìng zhě shè yǒu bù yǔ fǎ xìng xiāng yìng yì néng fāng biàn huì rù bō
法性者，设有不与法性相应，亦能方便会入般
rě bō luó mì duō shēn shēn lǐ qù yóu cǐ bú jiàn chū fǎ xìng zhě shàn
若波罗蜜多甚深理趣，由此不见出法性者。善
xiàn ruò pú sà mó hē sà chéng jiù rú shì zhū xíng zhuàng xiàng
现，若菩萨摩诃萨成就如是诸行、状、相，
zhī shì bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
知是不退转菩萨摩诃萨。

fù cì shànxiàn yī qiè bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
“复次，善现，一切不退转菩萨摩诃萨，

shè yǒu è mó xiàn qián huà zuò bā dà dì yù fù yú yī yī dà dì yù
设有恶魔现前化作八大地狱，复于一一大地狱

zhōng huà zuò wú liàng wú biān pú sà jiē bèi měng yàn jiāo chē shāo rán
中，化作无量无边菩萨，皆被猛焰交彻烧然，

gè shòu xīn suān chǔ dú dà kǔ zuò shì huà yǐ yǔ bú tuì zhuǎn zhū pú
各受辛酸楚毒大苦，作是化已，语不退转诸菩

sà yán cǐ zhū pú sà jiē shòu wú shàng zhèng děng pú tí bú tuì zhuǎn
萨言：‘此诸菩萨皆受无上正等菩提不退转

jì gù duò rú shì dà dì yù zhōng héng shòu rú sī zhǒng zhǒng jù kǔ
记故，堕如是大地狱中，恒受如斯种种剧苦。

rǔ děng pú sà jì shòu wú shàng zhèng děng pú tí bú tuì zhuǎn jì yì
汝等菩萨既受无上正等菩提不退转记，亦

dāng duò cǐ dà dì yù zhōng shòu zhū jù kǔ fó shòu rǔ děng dà dì yù
当堕此大地狱中受诸剧苦。佛授汝等大地狱

zhōng shòu jí kǔ jì fēi shòu wú shàng zhèng děng pú tí bú tuì zhuǎn jì
中受极苦记，非授无上正等菩提不退转记，

shì gù rǔ děng yīng sù qì shě dà pú tí xīn kě dé miǎn tuō dà dì yù
是故汝等应速弃舍大菩提心，可得免脱大地狱

kǔ shēng yú tiān shàng huò shēng rén zhōng shòu zhū fù lè shì shí
苦，生于天上或生人中，受诸富乐。’是时，

bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà jiàn wén cǐ shì qí xīn bú dòng yì bù jīng
不退转菩萨摩诃萨，见闻此事其心不动亦不惊

yí dàn zuò shì niàn shòu bú tuì zhuǎn jì pú sà mó hē sà ruò duò
疑，但作是念：‘受不退转记菩萨摩诃萨，若堕

dì yù páng shēng guǐ jiè ā sù luò zhōng bì wú shì chù suǒ yǐ
地狱、傍生、鬼界、阿素洛中必无是处。所以

zhě hé bú tuì zhuǎn wèi pú sà dìng wú bú shàn yè gù yì wú shàn
者何？不退转位菩萨，定无不善业故，亦无善

yè zhāo kǔ guǒ gù zhū fó dìng wú xū kuáng yǔ gù rú lái suǒ shuō jiē
业招苦果故，诸佛定无虚诞语故，如来所说皆

wèi lì lè yī qiè yǒu qíng dà cí bēi xīn suǒ liú chū gù suǒ jiàn wén zhě
为利乐一切有情，大慈悲心所流出故，所见闻者

dìng shì è mó suǒ zuò suǒ shuō shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà chéng
定是恶魔所作所说。’善现，若菩萨摩诃萨成

jiù rú shì zhū xíng zhuàng xiàng zhī shì bú tuì zhuǎn pú sà mó hē
就如是诸行、状、相，知是不退转菩萨摩诃

sà
萨。

fù cì shànxiàn yī qiè bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà shè
“复次，善现，一切不退转菩萨摩诃萨设
yǒu è mó zuò shā mén xiàng lái zhì qí suǒ shuō rú shì yán rǔ xiān suǒ
有恶魔作沙门像，来至其所说如是言：‘汝先所
wén yīng xiū bù shī bō luó mì duō lìng sù yuán mǎn yīng xiū jìng jiè ān
闻应修布施波罗蜜多令速圆满，应修净戒、安
rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō lìng sù yuán mǎn rú shì
忍、精进、静虑、般若波罗蜜多令速圆满，如是
nǎi zhì yīng zhèng wú shàng zhèng děng pú tí rú shì suǒ wén jiē wéi xié
乃至应证无上正等菩提，如是所闻皆为邪
shuō yīng sù qì shě wù wèi wéi zhēn yòu rǔ xiān wén yīng yú guò qù wèi
说，应速舍弃勿谓为真。又汝先闻应于过去未
lái xiàn zài yī qiè rú lái yīng zhèng děng jué jí zhū dì zǐ cóng chū
来现在一切如来、应、正等觉及诸弟子，从初
fā xīn nǎi zhì fǎ zhù qí zhōng suǒ yǒu gōng dé shàn gēn jiē shēng suí
发心乃至法住，其中所有功德善根，皆生随
xǐ yī qiè hé jí yǔ zhū yǒu qíng píng děng gòng yǒu huí qiú wú shàng zhèng
喜一切合集，与诸有情平等共有回求无上正
děng pú tí rú shì suǒ wén yì wéi xié shuō yīng sù qì shě wù wèi wéi
等菩提，如是所闻亦为邪说，应速舍弃勿谓为
zhēn ruò rǔ shě bǐ suǒ shuō xié fǎ wǒ dāng jiào rǔ zhēn shí fó fǎ
真。若汝舍彼所说邪法，我当教汝真实佛法，
lìng rǔ xiū xué jí zhèng wú shàng zhèng děng pú tí rǔ xiān suǒ wén fēi
令汝修学疾证无上正等菩提。汝先所闻非
zhēn fó yǔ shì wén sòng zhě xū wàng zhuàn jí wǒ zhī suǒ shuō shì zhēn
真佛语，是文颂者虚妄撰集，我之所说是真
fó yǔ lìng rǔ sù zhèng suǒ qiú wú shàng zhèng děng pú tí shànxiàn
佛语，令汝速证所求无上正等菩提。’善现，
ruò pú sà mó hē sà wén rú shì yǔ xīn dòng jīng yí dāng zhī wèi shòu bú
若菩萨摩诃萨闻如是语心动惊疑，当知未受不
tuì zhuǎn jì bǐ yú wú shàng zhèng děng pú tí yóu wèi jué dìng wèi míng
退转记，彼于无上正等菩提犹未决定，未名
bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
不退转菩萨摩诃萨。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà wén rú shì yǔ qí xīn bú
“善现，若菩萨摩诃萨闻如是语，其心不
dòng yì bù jīng yí dàn suí wú zuò wú xiàng wú shēng fǎ xìng ér zhù
动亦不惊疑，但随无作、无相、无生法性而住，

shì pú sà mó hē sà zhūyǒusuǒzuò bú xìn tā yǔ bù suí tā jiào ér xiū
是菩萨摩诃萨诸有所作不信他语，不随他教而修

bù shī bō luó mì duō bù suí tā jiào ér xiū jìng jiè ān rěn jīng jìn
布施波罗蜜多，不随他教而修净戒、安忍、精进、

jìng lǜ bō rě bō luó mì duō nǎi zhì bù suí tā jiào ér qù wú shàng
静虑、般若波罗蜜多，乃至不随他教而趣无上

zhèngděng pú tí dāng zhī rú shì pú sà mó hē sà yǐ yú wú shàng
正等菩提，当知如是菩萨摩诃萨已于无上

zhèngděng pú tí dé bú tuì zhuǎn
正等菩提得不退转。

shànxiàn rú lòu jìn ā luó hànzhūyǒusuǒwéi bú xìn tā yǔ
“善现，如漏尽阿罗汉诸有所为，不信他语

xiànzhèng fǎ xìng wú huò wú yí yī qiè è mó bù néng qīng dòng rú shì
现证法性无惑无疑，一切恶魔不能倾动，如是

bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà yī qiè shēng wén dú jué wài dào
不退转菩萨摩诃萨，一切声闻、独觉、外道、

zhū è mó děng bù néng pò huài zhé fú qí xīn lìng yú pú tí ér shēng
诸恶魔等不能破坏、折伏其心，令于菩提而生

tuì qū
退屈。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà jué dìng yǐ zhù bú tuì zhuǎn dì
“善现，是菩萨摩诃萨决定已住不退转地，

suǒyǒu shì yè jiē zì shěn sī fēi dàn xìn tā ér biàn qǐ zuò nǎi zhì rú
所有事业皆自审思，非但信他而便起作，乃至如

lái yīng zhèngděng jué suǒyǒuyánjiào shàng bù qīng ěr xìn shòufèng
来、应、正等觉所有言教，尚不轻尔信受奉

xíng kuàng xìn shēng wén dú jué wài dào è mó děng yǔ ér yǒu
行，况信声闻、独觉、外道、恶魔等语而有

suǒzuò shì zhū pú sà zhūyǒusuǒwéi dàn xìn tā xíngzhōng wú shì chù
所作！是诸菩萨诸有所为，但信他行终无是处。

hé yǐ gù shànxiàn shì pú sà mó hē sà bú jiànyǒu fǎ kě xìn xíng
何以故？善现，是菩萨摩诃萨不见有法可信行

zhě suǒ yǐ zhě hé shànxiàn shì zhū pú sà bú jiànyǒu sè kě xìn xíng
者。所以者何？善现，是诸菩萨不见有色可信行

zhě bú jiànyǒushòu xiǎng xíng shí kě xìn xíngzhě yì bú jiànyǒu
者，不见有受、想、行、识可信行者，亦不见有

sè zhēn rú kě xìn xíngzhě bú jiànyǒushòu xiǎng xíng shí zhēn rú
色真如可信行者，不见有受、想、行、识真如

kě xìn xíngzhě rú shì nǎi zhì bú jiànyǒuzhū fó wú shàngzhèngděng pú
可信行者，如是乃至不见有诸佛无上正等菩

tí kě xìn xíngzhě yì bú jiànyǒuzhū fó wú shàngzhèngděng pú tí zhēn
提可信行者，亦不见有诸佛无上正等菩提真

rú kě xìn xíngzhě shànxiàn ruò pú sà mó hē sà chéng jiù rú shì zhū
如可信行者。善现，若菩萨摩诃萨成就如是诸

xíng zhuàng xiàng zhī shì bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
行、状、相，知是不退转菩萨摩诃萨。

fù cì shànxiàn yī qiè bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà shè
“复次，善现，一切不退转菩萨摩诃萨设

yǒu è mó zuò bì chúxiàng lái zhì qí suǒ chàng rú shì yán rǔ děng
有恶魔作苾刍像，来诣其所唱如是言：‘汝等

suǒxíng shì shēng sǐ fǎ fēi pú sà xíng fēi yóu cǐ dé yī qiè zhì zhì
所行是生死法，非菩萨行，非由此得一切智智。

rǔ děng jīn yīng xiū jìn kǔ dào sù jìn zhòng kǔ zhèng bō niè pán shì
汝等今应修尽苦道，速尽众苦证般涅槃。’是

shí è mó jí wèi pú sà shuō duòshēng sǐ xiāng sì dào fǎ suǒ wèi gǔ
时，恶魔即为菩萨说堕生死相似道法，所谓骨

xiǎng huò qīng yū xiǎng huò nóng làn xiǎng huò pāng zhàng xiǎng huò
想、或青瘀³⁶想、或脓烂想、或臃胀想、或

chóng shí xiǎng huò yì chì xiǎng huò cí huò bēi huò xǐ huò shě
虫食想、或异赤想、或慈、或悲、或喜、或舍、

huò sì jìng lǜ huò sì wú sè gào pú sà yán cǐ shì zhēn dào zhēn
或四静虑、或四无色，告菩萨言：‘此是真道真

xíng rǔ yòng cǐ dào cǐ xíng dāng dé yù liú guǒ nǎi zhì dāng dé dú jué
行，汝用此道此行当得预流果，乃至当得独觉

pú tí rǔ yóu cǐ dào yóu cǐ xíng gù sù jìn yī qiè shēng lǎo bìng sǐ
菩提。汝由此道由此行故，速尽一切生老病死，

hé yòng jiǔ shòu shēng sǐ kǔ wéi xiàn zài kǔ shēn shàng yīng yàn shě
何用久受生死苦为？现在苦身尚应厌舍，

kuàng gèng qiú shòu dāng lái kǔ shēn yí zì shěn sī shě xiān suǒ xìn
况更求受当来苦身！宜自审思舍先所信。’

shànxiàn shì pú sà mó hē sà wén bǐ yǔ shí qí xīn bú
“善现，是菩萨摩诃萨闻彼语时，其心不

dòng yì bù jīng yí dàn zuò shì niàn jīn cǐ bì chú yì wǒ bù shǎo
动亦不惊疑，但作是念：‘今此苾刍益我不少，

³⁶ 大正藏：淤；永乐北藏及龙藏：瘀

néng wèi wǒ shuō xiāng sì dào fǎ lìng wǒ shí zhī cǐ dào bù néng zhèng yù
能 为 我 说 相 似 道 法 ， 令 我 识 知 此 道 不 能 证 预
liú guǒ nǎi zhì bú zhèng dú jué pú tí kuàng dāng néng zhèng suǒ qiú wú
流 果 乃 至 不 证 独 觉 菩 提 ， 况 当 能 证 所 求 无
shàng zhèng děng pú tí shì pú sà mó hē sà zuò cǐ niàn yǐ shēn
上 正 等 菩 提 ！ 是 菩 萨 摩 诃 萨 作 此 念 已 ， 深
shēng huān xǐ fù zuò shì niàn jīn cǐ bì chū shèn wéi yì wǒ fāng
生 欢 喜 ， 复 作 是 念 ： ‘ 今 此 苾 刍 甚 为 益 我 ， 方
biàn wèi wǒ shuō zhàng dào fǎ lìng wǒ shí zhī zhàng dào fǎ yǐ yú sān
便 为 我 说 障 道 法 ， 令 我 识 知 障 道 法 已 ， 于 三
shèng dào zì zài xiū xué
乘 道 自 在 修 学 。 ’

shàn xiàn shí bǐ è mó zhī cǐ pú sà shēn shēng huān xǐ
“ 善 现 ， 时 ， 彼 恶 魔 知 此 菩 萨 深 生 ³⁷ 欢 喜 ，
fù zuò shì yán duō zāi nán zǐ rǔ jīn yù jiàn zhū pú sà mó hē sà
复 作 是 言 ： ‘ 咄 哉 ！ 男 子 ！ 汝 今 欲 见 诸 菩 萨 摩 诃 萨 ，
cháng shí qín xíng wú yì xíng fǒu wèi zhū pú sà mó hē sà zhòng jīng rú
长 时 勤 行 无 益 行 不 ？ 谓 诸 菩 萨 摩 诃 萨 众 经 如
jìng qié shā shù dà jié yǐ wú liàng zhǒng shàng miào yī fú yǐn shí
殄 伽 沙 数 大 劫 ， 以 无 量 种 上 妙 衣 服 、 饮 食 、
wò jù yī yào zī cái huā xiāng děng wù gòng yǎng gōng jìng
卧 具 、 医 药 、 资 财 、 华 香 等 物 ， 供 养 恭 敬 、
zūn zhòng zàn tàn jìng qié shā děng zhū fó shì zūn fù yú jìng qié shā děng
尊 重 赞 叹 殄 伽 沙 等 诸 佛 世 尊 。 复 于 殄 伽 沙 等
fó suǒ xiū xíng bù shī bō luó mì duō xiū xíng jìng jiè ān rěn jīng jìn
佛 所 修 行 布 施 波 罗 蜜 多 ， 修 行 净 戒 、 安 忍 、 精 进 、
jìng lù bō rě bō luó mì duō nǎi zhì jìng qié shā děng fó suǒ xiū yī
静 虑 、 般 若 波 罗 蜜 多 ， 乃 至 殄 伽 沙 等 佛 所 ， 修 一
qiè zhì xiū dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì shì zhū pú sà mó hē sà
切 智 、 修 道 相 智 、 一 切 相 智 。 是 诸 菩 萨 摩 诃 萨
zhòng yì qīn jìn chéng shì rú jìng qié shā fó yú zhū fó suǒ qǐng wèn wú
众 亦 亲 近 承 事 如 殄 伽 沙 佛 ， 于 诸 佛 所 请 问 无
shàng zhèng děng jué dào wèi zuò shì yán yún hé pú sà mó hē sà ān
上 正 等 觉 道 ， 谓 作 是 言 ： ‘ 云 何 菩 萨 摩 诃 萨 安
zhù wú shàng zhèng děng jué dào yún hé pú sà mó hē sà xiū xíng bù shī
住 无 上 正 等 觉 道 ？ 云 何 菩 萨 摩 诃 萨 修 行 布 施

³⁷ 大正藏：心；永乐北藏及龙藏：生

nǎi zhì bō rě bō luó mì duō ān zhù nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng
乃至般若波罗蜜多？安住内空乃至无性自性空，
ān zhù zhēn rú nǎi zhì bù sī yì jiè ān zhù kǔ jí miè dào shèng
安住真如乃至不思議界，安住苦、集、灭、道圣
dì xiū sì niàn zhù nǎi zhì bā shèng dào zhī xiū sì jìng lǜ sì wú
谛，修四念住乃至八圣道支，修四静虑、四无
liàng sì wú sè dìng xiū bā jiě tuō nǎi zhì shí biàn chù xiū kōng
量、四无色定，修八解脱乃至十遍处，修空、
wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén xiū jí xǐ dì nǎi zhì fǎ yún dì xiū
无相、无愿解脱门，修极喜地乃至法云地，修
wǔ yǎn liù shéntōng xiū fó shí lì nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ
五眼、六神通，修佛十力乃至十八佛不共法，
xiū sān shí èr dà shì xiàng bā shí suí hǎo xiū wú wàng shī fǎ héng zhù
修三十二大士相八十随好，修无忘失法、恒住
shě xìng xiū tuó luó ní mén sān mó dì mén xiū shùn nì guān shí èr
舍性，修陀罗尼门、三摩地门，修顺逆观十二
zhī yuán qǐ yán jìng fó tǔ chéng shú yǒu qíng xiū zhū pú sà shū shèng
支缘起，严净佛土、成熟有情，修诸菩萨殊胜
shéntōng xiū yuán mǎn shòu liàng xué zhuàn dà fǎ lún hù chí zhèng fǎ lìng
神通，修圆满寿量，学转大法轮护持正法令
dé jiǔ zhù xiū yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì jìng
得久住，修一切智、道相智、一切相智？” 旃
qié shā dēng zhū fó shì zūn rú suǒ qǐng wèn cì dì wèi shuō shì zhū pú sà
伽沙等诸佛世尊如所请问次第为说，是诸菩萨
mó hē sà zhòng rú fó jiào huì ān zhù xiū xué jīng wú liàng jié chì rán jīng
摩诃萨众如佛教诲安住修学，经无量劫炽然精
jìn shàng bù néng zhèng suǒ qiú wú shàng zhèng děng pú tí kuàng jīn rǔ
进，尚不能证所求无上正等菩提，况今汝
děng suǒ xiū suǒ xué néng zhèng wú shàng zhèng děng pú tí
等所修所学能证无上正等菩提！”

shàn xiàn shì pú sà mó hē sà suī wén qí yán ér xīn wú yì
“善现，是菩萨摩诃萨虽闻其言而心无异，
bù jīng bù kǒng wú yí wú huò bèi fù huān xǐ zuò shì niàn yán jīn
不惊不恐，无疑无惑，倍复欢喜作是念言：‘今
cǐ bì chū jí duō yì wǒ fāng biàn wèi wǒ shuō zhàng dào fǎ lìng wǒ zhī
此苾刍极多益我，方便为我说障道法，令我知
cǐ zhàng dào zhī fǎ jué dìng bù néng zhèng yù liú guǒ nǎi zhì bú zhèng
此障道之法决定不能证预流果，乃至不证

dú jué pú tí kuàngnéngzhèng dé suǒ qiú wú shàngzhèngděng pú tí
独觉菩提，况能证得所求无上正等菩提！

shànxiàn shí bǐ è mó zhī cǐ pú sà xīn bú tuì qū wú
“善现，时，彼恶魔知此菩萨心不退屈，无
huò wú yí jí yú shì chùhuàzuò wú liàng bì chū xíng xiàng yǔ pú sà
惑无疑，即于是处化作无量苾刍形像，语菩萨
yán cǐ zhū bì chū jiē yú guò qù qín qiú wú shàngzhèngděng pú tí
言：‘此诸苾刍皆于过去勤求无上正等菩提，
jīng wú liàng jié xiū xíngzhǒngzhǒng nán xíng kǔ xíng ér bù néng dé suǒ qiú
经无量劫修行种种难行苦行，而不能得所求
wú shàngzhèngděng pú tí jīn jiē tuì zhèng ā luó hàn guǒ zhū lòu yǐ
无上正等菩提，今皆退证阿罗汉果，诸漏已
jìn zhì kǔ biān jì yún hé rǔ děngnéngzhèng wú shàngzhèngděng pú
尽至苦边际，云何汝等能证无上正等菩
tí
提？’

shànxiàn shì pú sà mó hē sà jiàn wén cǐ yǐ jí zuò shì niàn
“善现，是菩萨摩诃萨见闻此已，即作是念：
dìng wéi è mó huà zuò rú cǐ bì chū xíng xiàng rǎo luàn wǒ xīn yīn shuō
‘定为恶魔化作如此苾刍形像扰乱我心，因说
zhàng ài xiāng sì dào fǎ bì wú pú sà mó hē sà zhòng xiū xíng bō rě
障碍相似道法，必无菩萨摩诃萨众修行般若
bō luó mì duō zhì yuán mǎn wèi bú zhèng wú shàngzhèngděng pú tí
波罗蜜多至圆满位，不证无上正等菩提，
tuì duò shēng wén huò dú jué dì ěr shí pú sà fù zuò shì niàn
退堕声闻或独觉地。’尔时，菩萨复作是念：
ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bù shī nǎi zhì bō rě bō luó mì duō zhì
‘若菩萨摩诃萨修行布施乃至般若波罗蜜多至
yuán mǎn wèi bú zhèng wú shàngzhèngděng pú tí bì wú shì chù nǎi zhì
圆满位，不证无上正等菩提必无是处；乃至
xiū xíng yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì zhì yuán mǎn wèi bú
修行一切智、道相智、一切相智至圆满位，不
zhèng wú shàngzhèngděng pú tí bì wú shì chù shànxiàn ruò pú sà
证无上正等菩提必无是处。’善现，若菩萨
mó hē sà chéng jiù rú shì zhū xíng zhuàng xiàng zhī shì bú tuì zhuǎn
摩诃萨成就如是诸行、状、相，知是不退转
pú sà mó hē sà
菩萨摩诃萨。

fù cì shànxiàn yī qiè bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà héng
“复次，善现，一切不退转菩萨摩诃萨恒

zuò shì niàn ruò pú sà mó hē sà rú zhū fó jiào jīng qín xiū xué cháng
作是念：‘若菩萨摩诃萨如诸佛教精勤修学，常

bù yuǎn lí bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō
不远离布施、净戒、安忍、精进、静虑、般若波

luó mì duō suǒ shè miào xíng xiāng yìng zuò yì cháng bù yuǎn lí yī qiè zhì
罗蜜多所摄妙行相应作意，常不远离一切智

zhì xiāng yìng zuò yì cháng yǐ fāng biàn quàn zhū yǒu qíng jīng qín xiū xué
智相应作意，常以方便劝诸有情，精勤修学

bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō
布施、净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多，

shì pú sà mó hē sà jué dìng bú tuì liù bō luó mì duō nǎi zhì jué dìng
是菩萨摩诃萨决定不退六波罗蜜多，乃至决定

bú tuì yī qiè xiàng zhì bì zhèng wú shàng zhèng děng pú tí shànxiàn
不退一切相智，必证无上正等菩提。’善现，

ruò pú sà mó hē sà chéng jiù rú shì zhū xíng zhuàng xiàng zhī shì
若菩萨摩诃萨成就如是诸行、状、相，知是

bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
不退转菩萨摩诃萨。

fù cì shànxiàn yī qiè bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà héng
“复次，善现，一切不退转菩萨摩诃萨恒

zuò shì niàn ruò pú sà mó hē sà jué zhī mó shì bù suí mó shì jué
作是念：‘若菩萨摩诃萨觉知魔事不随魔事，觉

zhī è yǒu bù suí è yǒu yǔ jué zhī jìng jiè bù suí jìng jiè zhuǎn shì pú
知恶友不随恶友语，觉知境界不随境界转，是菩

sà mó hē sà jué dìng bú tuì liù bō luó mì duō nǎi zhì jué dìng bú tuì
萨摩诃萨决定不退六波罗蜜多，乃至决定不退

yī qiè xiàng zhì bì zhèng wú shàng zhèng děng pú tí shànxiàn ruò
一切相智，必证无上正等菩提。’善现，若

pú sà mó hē sà chéng jiù rú shì zhū xíng zhuàng xiàng zhī shì bú
菩萨摩诃萨成就如是诸行、状、相，知是不

tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
退转菩萨摩诃萨。

fù cì shànxiàn yī qiè bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà wén
“复次，善现，一切不退转菩萨摩诃萨闻

fó shì zūn suǒ shuō fǎ yào shēn xīn huān xǐ gōng jìng xìn shòu shàn
佛世尊所说法要，深心欢喜、恭敬信受，善

jiě yì qù qí xīn jiān gù yú yú jīn gāng bù kě dòng zhuǎn bù kě yǐn
解义趣，其心坚固踰于金刚，不可动转不可引
duó cháng qín xiū xué liù bō luó mì duō xīn wú yàn juàn yì quàn tā xué
夺，常勤修学六波罗蜜多心无厌倦，亦劝他学
liù bō luó mì duō xīn wú yàn juàn shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà chéng
六波罗蜜多心无厌倦。善现，若菩萨摩诃萨成
jiù rú shì zhū xíng zhuàng xiàng zhī shì bú tuì zhuǎn pú sà mó hē
就如是诸行、状、相，知是不退转菩萨摩诃
sà 。”

大般若波罗蜜多经卷第四百四十八

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì sì bǎi sì shí jiǔ
大般若波罗蜜多经卷第四百四十九

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

dì èr fēn zhuǎn bù zhuǎn pǐn dì wǔ shí sì
第二分转不转品第五十四

ěr shí jù shòu shàn xiàn bó fó yán shì zūn rú shì bú tuì
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！如是不退
zhuǎn pú sà mó hē sà wéi dàn míng bú tuì zhuǎn wéi yì míng tuì zhuǎn
转 菩萨摩诃萨，为但名不退转，为亦名退转
yé ”
耶？”

fó gào shàn xiàn rú shì bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà jì
佛告善现：“如是不退转 菩萨摩诃萨，既
míng bú tuì zhuǎn yì dé míng tuì zhuǎn
名不退转，亦得名退转。”

jù shòu shàn xiàn bó yán shì zūn rú shì bú tuì zhuǎn pú sà
具寿善现白言：“世尊！如是不退转 菩萨
mó hē sà yǐ hé yīn yuán míng bú tuì zhuǎn fù hé yīn yuán yì míng
摩诃萨，以何因缘名不退转？复何因缘亦名
tuì zhuǎn
退转？”

fó yán shàn xiàn rú shì bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà dìng yú
佛言：“善现，如是不退转 菩萨摩诃萨定于
shēng wén dú jué děng dì bú fù tuì duò bì dé wú shàng zhèng děng pú
声闻、独觉等地不复退堕，必得无上正等菩
tí yóu shì yīn yuán míng bú tuì zhuǎn rán yú fǎ xiǎng yǒu tuì zhuǎn gù
提，由是因缘名不退转，然于法想有退转故
yì míng tuì zhuǎn
亦名退转。”

ěr shí shàn xiàn fù bó fó yán shì pú sà mó hē sà yú hé fǎ
尔时善现复白佛言：“是菩萨摩诃萨于何法
xiǎng yǒu tuì zhuǎn gù yì míng tuì zhuǎn
想有退转故亦名退转？”

fó yán shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú sè xiǎngyǒu tuì
佛言：“善现，是菩萨摩诃萨于色想有退

zhuǎn gù yì míng tuì zhuǎn yú shòu xiǎng xíng shí xiǎngyǒu tuì zhuǎn
转故亦名退转，于受、想、行、识想有退转

gù yì míng tuì zhuǎn yú nèi liù chùxiǎngyǒu tuì zhuǎn gù yì míng tuì
故亦名退转，于内六处想有退转故亦名退

zhuǎn yú wài liù chùxiǎngyǒu tuì zhuǎn gù yì míng tuì zhuǎn yú nèi liù
转，于外六处想有退转故亦名退转，于内六

jiè xiǎngyǒu tuì zhuǎn gù yì míng tuì zhuǎn yú wài liù jiè xiǎngyǒu tuì
界想有退转故亦名退转，于外六界想有退

zhuǎn gù yì míng tuì zhuǎn yú liù shí jiè xiǎngyǒu tuì zhuǎn gù yì míng
转故亦名退转，于六识界想有退转故亦名

tuì zhuǎn yú liù chùxiǎngyǒu tuì zhuǎn gù yì míng tuì zhuǎn yú liù chù
退转，于六触想有退转故亦名退转，于六触

wéiyuánsuǒshēngzhūshòuxiǎngyǒu tuì zhuǎn gù yì míng tuì zhuǎn yú tān
为缘所生诸受想有退转故亦名退转，于贪、

chēn chīxiǎngyǒu tuì zhuǎn gù yì míng tuì zhuǎn yú zhūjiàn qù xiǎngyǒu
瞋、痴想有退转故亦名退转，于诸见趣想有

tuì zhuǎn gù yì míng tuì zhuǎn yú liù bō luó mì duōxiǎngyǒu tuì zhuǎn
退转故亦名退转，于六波罗蜜多想有退转

gù yì míng tuì zhuǎn yú yī qiè kōngxiǎngyǒu tuì zhuǎn gù yì míng tuì
故亦名退转，于一切空想有退转故亦名退

zhuǎn yú zhēn rú děngxiǎngyǒu tuì zhuǎn gù yì míng tuì zhuǎn yú sì
转，于真如等想有退转故亦名退转，于四

shèng dì xiǎngyǒu tuì zhuǎn gù yì míng tuì zhuǎn yú sì niàn zhù děng
圣谛想有退转故亦名退转，于四念住等

xiǎngyǒu tuì zhuǎn gù yì míng tuì zhuǎn yú sì jìng lǜ děngxiǎngyǒu tuì
想有退转故亦名退转，于四静虑等想有退

zhuǎn gù yì míng tuì zhuǎn yú bā jiě tuō děngxiǎngyǒu tuì zhuǎn gù yì
转故亦名退转，于八解脱等想有退转故亦

míng tuì zhuǎn yú sān jiě tuō mén xiǎngyǒu tuì zhuǎn gù yì míng tuì zhuǎn
名退转，于三解脱门想有退转故亦名退转，

yú shí dì xiǎngyǒu tuì zhuǎn gù yì míng tuì zhuǎn yú wǔ yǎn liù shén
于十地想有退转故亦名退转，于五眼、六神

tōngxiǎngyǒu tuì zhuǎn gù yì míng tuì zhuǎn yú tuó luó ní mén sān mó
通想有退转故亦名退转，于陀罗尼门、三摩

dì mén xiǎngyǒu tuì zhuǎn gù yì míng tuì zhuǎn yú fó shí lì děngxiǎng
地门想有退转故亦名退转，于佛十力等想

yǒu tuì zhuǎn gù yì míng tuì zhuǎn yú sān shí èr dà shì xiàng bā shí
有退转故亦名退转，于三十二大士相、八十
suí hǎoxiǎngyǒu tuì zhuǎn gù yì míng tuì zhuǎn yú wú wàng shī fǎ
随好想有退转故亦名退转，于无忘失法、
héng zhù shě xìng xiǎng yǒu tuì zhuǎn gù yì míng tuì zhuǎn yú yù liú guǒ
恒住舍性想有退转故亦名退转，于预流果
nǎi zhì dú jué pú tí xiǎng yǒu tuì zhuǎn gù yì míng tuì zhuǎn yú zhū pú
乃至独觉菩提想有退转故亦名退转，于诸菩
sà mó hē sà xíng jí fó wú shàng zhèng děng pú tí xiǎng yǒu tuì zhuǎn gù
萨摩诃萨行及佛无上正等菩提想有退转故
yì míng tuì zhuǎn yú yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì xiǎng
亦名退转，于一切智、道相智、一切相智想
yǒu tuì zhuǎn gù yì míng tuì zhuǎn yú zhū yì shēng shēng wén dú
有退转故亦名退转，于诸异生、声闻、独
jué pú sà fó xiǎng yǒu tuì zhuǎn gù yì míng tuì zhuǎn suǒ yǐ zhě
觉、菩萨、佛想有退转故亦名退转。所以者
hé rú shì bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà yǐ zì xiàng kōng guān yī qiè
何？如是不退转菩萨摩诃萨以自相空观一切
fǎ yǐ rù pú sà zhèng xìng lí shēng nǎi zhì bú jiàn shǎo fǎ kě dé
法，已入菩萨正性离生，乃至不见少法可得，
bù kě dé gù wú suǒ zào zuò wú suǒ zào zuò gù bì jìng bù shēng bì jìng
不可得故无所造作，无所造作故毕竟不生，毕竟
bù shēng gù míng wú shēng fǎ rěn yóu dé rú shì wú shēng fǎ rěn gù
不生故名无生法忍，由得如是无生法忍，故
míng bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà
名不退转菩萨摩诃萨。善现，若菩萨摩诃萨，
chéng jiù rú shì zhū xíng zhuàng xiàng zhī shì bú tuì zhuǎn pú sà mó
成就如是诸行、状、相，知是不退转菩萨摩
hē sà
诃萨。

fù cì shàn xiàn yǒu zhū è mó dào shì pú sà mó hē sà suǒ
“复次，善现，有诸恶魔到是菩萨摩诃萨所，
yù lìng yàn bèi wú shàng pú tí yǔ pú sà yán yī qiè zhì zhì yǔ xū
欲令厌背无上菩提，语菩萨言：‘一切智智与虚
kōng děng zì xiàng běn kōng wú xìng wéi xìng zhū fǎ yì ěr zì xiàng
空等，自相本空，无性为性，诸法亦尔，自相
běn kōng wú xìng wéi xìng yǔ xū kōng děng rú shì yī qiè yǔ xū kōng
本空，无性为性，与虚空等。如是一切与虚空

děng xìngxiàngkōngzhōng wú yǒu yī fǎ kě míngnéngzhèng wú yǒu
等，性相空中，无有一法可名能证，无有
yī fǎ kě míngsuǒzhèng zhèngchù zhèng shí jí yóu cǐ zhèng yì bù kě
一法可名所证，证处、证时及由此证亦不可
dé jì yī qiè fǎ xìngxiàng jiē kōng yǔ xū kōngděng rǔ děngyún hé
得。既一切法性相皆空与虚空等，汝等云何
tángshòu qín kǔ qiú zhèng wú shàngzhèngděng pú tí rǔ xiānsuǒwén
唐受勤苦，求证无上正等菩提？汝先所闻
zhū pú sà zhòngyīng qiú wú shàngzhèngděng pú tí jiē shì móshuō fēi
诸菩萨众应求无上正等菩提，皆是魔说非
zhēn fó yǔ rǔ děngyīngshě dà pú tí yuàn wù yú cháng yè táng³⁸ wèi
真佛语。汝等应舍大菩提愿，勿于长夜唐³⁸为
lì lè yī qiè yǒuqíng zì shòu qín kǔ suī xíngzhǒngzhǒngnánxíng kǔ xíng
利乐一切有情自受勤苦，虽行种种难行苦行，
yù qiú pú tí zhōng bù néng dé yún hé rǔ děngtángshè qú láo
欲求菩提终不能得。云何汝等唐设劬劳？’
shànxiàn shì pú sà mó hē sà wénshuō rú shì hē jiàn yǔ shí néngshěn
善现，是菩萨摩诃萨闻说如是呵谏语时，能审
guānchá cǐ è mó shì yù tuì huài wǒ dà pú tí xīn wǒ jīn bù
观察：‘此恶魔事，欲退坏我大菩提心，我今不
yīng xìn shòu bǐ shuō suī yī qiè fǎ yǔ xū kōngděng xìngxiàng jiē kōng
应信受彼说。虽一切法与虚空等，性相皆空，
ér zhū yǒuqíngshēng sǐ cháng yè bù zhī bú jiàn diāndǎofàng yì shòu
而诸有情生死长夜不知不见，颠倒放逸，受
zhū kǔ nǎo wǒ dāng guān dài xìngxiàng jiē kōng rú dà³⁹ xū kōnggōng dé
诸苦恼。我当观戴性相皆空如大³⁹虚空功德
jiǎ zhòu sù qù wú shàngzhèngděng pú tí wèi zhū yǒuqíng rú yìngshuō
甲胄，速趣无上正等菩提，为诸有情如应说
fǎ lìng qí jiě tuōshēng sǐ dà kǔ dé yù liú guǒ huò yī lái guǒ
法，令其解脱生死大苦，得预流果、或一来果、
huò bù huánguǒ huò ā luó hàn guǒ huò dú jué pú tí huò zhèng wú
或不还果、或阿罗汉果、或独觉菩提，或证无
shàngzhèngděng pú tí
上正等菩提。’

shànxiàn shì pú sà mó hē sà cóngchū fā xīn yǐ wén cǐ fǎ
“善现，是菩萨摩诃萨从初发心已闻此法，

³⁸ 大正藏：广；永乐北藏及龙藏：唐

³⁹ 大正藏：大；永乐北藏及龙藏：大

qí xīn jiān gù bú dòng bù zhuǎn yī cǐ jiān gù bú dòng zhuǎn xīn héng
其心坚固不动不转，依此坚固不动转心，恒
zhèng xiū xíng bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō
正修行布施、净戒、安忍、精进、静虑、般若波
luó mì duō yóu cǐ liù zhǒng bō luó mì duō suí fèn yuán mǎn yǐ rù
罗蜜多，由此六种波罗蜜多，随分圆满，已入
pú sà zhèng xìng lí shēng fù zhèng xiū xíng bù shī jìng jiè ān rěn
菩萨正性离生。复正修行布施、净戒、安忍、
jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō yóu cǐ dé zhù bú tuì zhuǎn
精进、静虑、般若波罗蜜多，由此得住不退转
dì shì gù è mó suī zuò zhǒng zhǒng tuì huài fāng biàn ér bù néng tuì
地，是故恶魔虽作种种退坏方便，而不能退
pú sà suǒ fā dà pú tí xīn shàn xiàn shì pú sà mó hē sà chāo zhū
菩萨所发大菩提心。善现，是菩萨摩诃萨超诸
shēng wén dú jué děng dì yī qiè mó shì bù néng tuì zhuǎn suǒ qiú wú
声闻、独觉等地，一切魔事不能退转所求无
shàng zhèng děng pú tí míng bú tuì zhuǎn yuǎn lí yī qiè xū wàng fēn
上正等菩提，名不退转，远离一切虚妄分
bié suǒ zhí zhū fǎ èr shèng dì děng yì míng tuì zhuǎn gù cǐ pú
别所执诸法、二乘地等，亦名退转，故此菩
sà dé èr zhǒng míng fēi rú yú wèi wéi míng tuì zhuǎn shàn xiàn ruò
萨得二种名，非如余位唯名退转。善现，若
pú sà mó hē sà chéng jiù rú shì zhū xíng zhuàng xiàng zhī shì bú
菩萨摩诃萨成就如是诸行、状、相，知是不
tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
退转菩萨摩诃萨。

fù cì shàn xiàn yī qiè bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà yù
“复次，善现，一切不退转菩萨摩诃萨欲
rù chū jìng lù nǎi zhì dì sì jìng lù jí suí yì néng rù yù rù cí wú
入初静虑乃至第四静虑即随意能入，欲入慈无
liàng nǎi zhì shě wú liàng jí suí yì néng rù yù rù kōng wú biān chù dìng
量乃至舍无量即随意能入，欲入空无边处定
nǎi zhì fēi xiǎng fēi fēi xiǎng chù dìng jí suí yì néng rù yù rù sì niàn
乃至非想非非想处定即随意能入，欲入四念
zhù nǎi zhì bā shèng dào zhī jí suí yì néng rù yù rù chū jiě tuō nǎi zhì
住乃至八圣道支即随意能入，欲入初解脱乃至
xiǎng shòu miè jiě tuō jí suí yì néng rù yù rù chū shèng chù nǎi zhì dì
想受灭解脱即随意能入，欲入初胜处乃至第

bā shèngchù jí suí yì néng rù yù rù chūjìng lǜ dìng nǎi zhì xiǎngshòu
八胜处即随意能入，欲入初静虑定乃至想受
mièdìng jí suí yì néng rù yù rù chūbiànchù nǎi zhì dì shí biànchù jí
灭定即随意能入，欲入初遍处乃至第十遍处即
suí yì néng rù yù rù sān jiě tuōmén jí suí yì néng rù yù yīn fā
随意能入，欲入三解脱门即随意能入，欲引发
wǔ shéntōng jí suí yì néng yīn fā shànxiàn shì pú sà mó hē sà suī
五神通即随意能引发。善现，是菩萨摩诃萨虽
rù sì jìng lǜ nǎi zhì yīn fā wǔ shéntōng ér bú shòu bǐ guǒ yóu cǐ yīn
入四静虑乃至引发五神通而不受彼果，由此因
yuán bù suí jìng lǜ wú liàng děngshēng nǎi zhì mièdìng jí yú gōng dé
缘不随静虑、无量、等生⁴⁰乃至灭定及余功德
shì lì ér shēng yì bú zhèng yù liú guǒ huò yī lái bù huán ā
势力而生，亦不证预流果、或一来、不还、阿
luó hàn guǒ dú jué pú tí wèi yù lì lè zhū yǒu qíng gù suí yù shè
罗汉果、独觉菩提，为欲利乐诸有情故，随欲摄
shòu suǒ yìng shòu shēn jí suí suǒ yuàn jiē néng shè shòu shànxiàn ruò
受所应受身，即随所愿皆能摄受。善现，若
pú sà mó hē sà chéng jiù rú shì zhū xíng zhuàng xiàng zhī shì bú
菩萨摩诃萨成就如是诸行、状、相，知是不
tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
退转菩萨摩诃萨。

fù cì shànxiàn yī qiè bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà chéng
“复次，善现，一切不退转菩萨摩诃萨成

jiù wú shàng pú tí zuò yì cháng bù yuǎn lí dà pú tí xīn bú guì
就无上菩提作意，常不远离大菩提心，不贵

zhòng sè bú guì zhòngshòu xiǎng xíng shí bú guì zhòngyǎnchù
重色，不贵重受、想、行、识，不贵重眼处

nǎi zhì yì chù bú guì zhòng sè chù nǎi zhì fǎ chù bú guì zhòngyǎn jiè
乃至意处，不贵重色处乃至法处，不贵重眼界

nǎi zhì yì jiè bú guì zhòng sè jiè nǎi zhì fǎ jiè bú guì zhòngyǎn shí
乃至意界，不贵重色界乃至法界，不贵重眼识

jiè nǎi zhì yì shí jiè bú guì zhòngyǎnchù nǎi zhì yì chù bú guì zhòng
界乃至意识界，不贵重眼触乃至意触，不贵重

yǎnchù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu nǎi zhì yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu
眼触为缘所生诸受乃至意触为缘所生诸受，

⁴⁰ 大正藏：至；永乐北藏及龙藏：生

bú guì zhòng zhū xiàng bú guì zhòng suǒ yī bú guì zhòng zhù bàn bú
不 贵 重 诸 相 ， 不 贵 重 所 依 ， 不 贵 重 助 伴 ， 不
guì zhòng bù shī bō luó mì duō nǎi zhì bō rě bō luó mì duō bú guì
贵 重 布 施 波 罗 蜜 多 乃 至 般 若 波 罗 蜜 多 ， 不 贵
zhòng sì jìng lǜ sì wú liàng sì wú sè dìng bú guì zhòng sì niàn zhù
重 四 静 虑 、 四 无 量 、 四 无 色 定 ， 不 贵 重 四 念 住
nǎi zhì bā shèng dào zhī bú guì zhòng bā jiě tuō bā shèng chù jiǔ
乃 至 八 圣 道 支 ， 不 贵 重 八 解 脱 、 八 胜 处 、 九
cì dì dìng shí biàn chù bú guì zhòng kōng wú xiàng wú yuàn jiě
次 第 定 、 十 遍 处 ， 不 贵 重 空 、 无 相 、 无 愿 解
tuō mén bú guì zhòng sì shèng dì bú guì zhòng shí bā kōng bú guì
脱 门 ， 不 贵 重 四 圣 谛 ， 不 贵 重 十 八 空 ， 不 贵
zhòng zhēn rú nǎi zhì bù sī yì jiè bú guì zhòng shí dì bú guì zhòng
重 真 如 乃 至 不 思 议 界 ， 不 贵 重 十 地 ， 不 贵 重
wǔ yǎn liù shén tōng bú guì zhòng fó shí lì nǎi zhì shí bā fó bú gòng
五 眼 、 六 神 通 ， 不 贵 重 佛 十 力 乃 至 十 八 佛 不 共
fǎ bú guì zhòng wú wàng shī fǎ héng zhù shě xìng bú guì zhòng tuó
法 ， 不 贵 重 无 忘 失 法 、 恒 住 舍 性 ， 不 贵 重 陀
luó ní mén sān mó dì mén bú guì zhòng yī qiè zhì dào xiàng zhì
罗 尼 门 、 三 摩 地 门 ， 不 贵 重 一 切 智 、 道 相 智 、
yī qiè xiàng zhì bú guì zhòng shēng wén dì dú jué dì pú sà dì
一 切 相 智 ， 不 贵 重 声 闻 地 、 独 觉 地 、 菩 萨 地 、
rú lái dì bú guì zhòng chéng shú yǒu qíng yán jìng fó tǔ bú guì zhòng
如 来 地 ， 不 贵 重 成 熟 有 情 、 严 净 佛 土 ， 不 贵 重
yī qiè pú sà mó hē sà xíng zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí bú guì
一 切 菩 萨 摩 诃 萨 行 、 诸 佛 无 上 正 等 菩 提 ， 不 贵
zhòng duō jiàn zhū fó bú guì zhòng zhòng zhū shàn gēn hé yǐ gù shàn
重 多 见 诸 佛 ， 不 贵 重 种 诸 善 根 。 何 以 故 ？ 善
xiàn shì pú sà mó hē sà dá yī qiè fǎ xìng xiàng jiē kōng yǔ xū kōng
现 ， 是 菩 萨 摩 诃 萨 达 一 切 法 性 、 相 皆 空 与 虚 空
děng dōu bù kě dé bú jiàn yǒu fǎ kě shēng guì zhòng néng shēng suǒ
等 都 不 可 得 ， 不 见 有 法 可 生 贵 重 ， 能 生 、 所
shēng shēng shí shēng chù yóu cǐ ér shēng jiē bù kě dé suǒ yǐ
生 、 生 时 、 生 处 、 由 此 而 生 皆 不 可 得 。 所 以
zhě hé shàn xiàn shì yī qiè fǎ yǔ xū kōng děng zì xiàng běn kōng
者 何 ？ 善 现 ， 是 一 切 法 与 虚 空 等 ， 自 相 本 空 ，
wú xìng wéi xìng
无 性 为 性 。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà chéng jiù wú shàng pú tí zuò
“善现，是菩萨摩诃萨成就无上菩提作

yì cháng bù yuǎn lí dà pú tí xīn shēn sì wēi yí wǎng lái rù
意，常不远离大菩提心，身四威仪、往来入

chū jǔ zú xià zú xīn wú sǎn luàn xíng zhù zuò wò jìn zhǐ wēi yí suǒ
出、举足下足心无散乱，行住坐卧进止威仪，所

zuò shì yè jiē zhù zhèng niàn shànxiàn ruò pú sà mó hē sà chéng jiù
作事业皆住正念。善现，若菩萨摩诃萨成就

rú shì zhū xíng zhuàng xiàng zhī shì bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
如是诸行、状、相，知是不退转菩萨摩诃萨。

fù cì shànxiàn yī qiè bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà wèi
“复次，善现，一切不退转菩萨摩诃萨为

yù ráo yì zhū yǒu qíng gù xiàn chǔ jū jiā fāng biàn shàn qiǎo suī xiàn
欲饶益诸有情故，现处居家，方便善巧，虽现

shè shòu wǔ yù lè jù ér yú qí zhōng bù shēng rǎn zhuó jiē wèi jì jǐ
摄受五欲乐具，而于其中不生染著，皆为济给

zhū yǒu qíng gù wèi zhū yǒu qíng xū shí shī shí xū yǐn shī yǐn xū yī
诸有情故，谓诸有情须食施食，须饮施饮，须衣

shī yī xū shèng shī shèng nǎi zhì yī qiè suǒ xū zhī wù jiē jǐ shī zhī
施衣，须乘施乘，乃至一切所须之物皆给施之，

lìng qí yì mǎn shànxiàn shì pú sà mó hē sà zì xíng bù shī bō luó mì
令其意满。善现，是菩萨摩诃萨自行布施波罗蜜

duō yì quàn tā xíng bù shī bō luó mì duō héng zhèng chēng yáng xíng bù
多，亦劝他行布施波罗蜜多，恒正称扬行布

shī bō luó mì duō fǎ huān xǐ zàn tàn xíng bù shī bō luó mì duō zhě nǎi
施波罗蜜多法，欢喜赞叹行布施波罗蜜多者；乃

zhì zì xíng bō rě bō luó mì duō yì quàn tā xíng bō rě bō luó mì duō
至自行般若波罗蜜多，亦劝他行般若波罗蜜多，

héng zhèng chēng yáng xíng bō rě bō luó mì duō fǎ huān xǐ zàn tàn xíng
恒正称扬行般若波罗蜜多法，欢喜赞叹行

bō rě bō luó mì duō zhě shànxiàn shì pú sà mó hē sà xiàn chǔ jū jiā
般若波罗蜜多者。善现，是菩萨摩诃萨现处居家，

yǐ shén tōng lì huò dà yuàn lì shè shòu zhǒng zhǒng qī bǎo zī jù mǎn
以神通力或大愿力摄受种种七宝资具满

shàn bù zhōu nǎi zhì sān qiān dà qiān shì jiè chí yǐ gòng yǎng fó fǎ
赡部洲乃至三千大千世界，持以供养佛、法、

sēng bǎo jí shī pín fá zhū yǒu qíng lèi shànxiàn shì pú sà mó hē
僧宝，及施贫乏诸有情类。善现，是菩萨摩诃

sà suī xiànchǔ jū jiā ér cháng xiū fàn xíng zhōng bú shòuyòng zhū miào
萨虽现处居家而常修梵行，终不受用诸妙

yù jìng suī xiànshèshòuzhǒngzhǒngzhēncái ér yú qí zhōng bù qǐ rǎn
欲境，虽现摄受种种珍财，而于其中不起染

zhuó yòu yú shèshòuzhū yù lè jù jí zhēncái shí zhōng bù bī pò zhū
著，又于摄受诸欲乐具及珍财时，终不逼迫诸

yǒuqíng lèi lìngshēngyōu kǔ shànxiàn ruò pú sà mó hē sà chéng jiù
有情类令生忧苦。善现，若菩萨摩诃萨成就

rú shì zhūxíng zhuàng xiàng zhī shì bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
如是诸行、状、相，知是不退转菩萨摩诃萨。

fù cì shànxiàn yī qiè bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
“复次，善现，一切不退转菩萨摩诃萨，

yǒu zhí jīn gāngyàochāshénchánghéng suí zuǒyòu mì wéishǒu hù cháng
有执金刚药叉神常恒随左右密为守护，常

zuò shì niàn cǐ pú sà mó hē sà bù jiǔ dāngzhèngsuǒ qiú wú shàng
作是念：‘此菩萨摩诃萨不久当证所求无上

zhèngděng pú tí yuàn wǒ héng suí mì wéishǒu hù nǎi zhì wú shàng
正等菩提，愿我恒随密为守护，乃至无上

zhèngděng pú tí chángyǒu wǔ zú zhí jīn gāngshén suí zhúshǒu hù shí
正等菩提，常有五族执金刚神随逐守护，时

wú zànshě rén fēi rénděng bù néngsǔn hài zhūtiān mó fàn jí
无暂舍，人非人等不能损害，诸天、魔、梵及

yú shì jiān yì wú yǒunéng yǐ fǎ pò huàisuǒ fā wú shàngzhèngděng jué
余世间亦无有能以法破坏所发无上正等觉

xīn yóu cǐ yīn yuán nǎi zhì wú shàngzhèngděng pú tí shēn xīn ān
心。’由此因缘，乃至无上正等菩提，身心安

wēncháng wú rǎoluàn shànxiàn shì pú sà mó hē sà shì jiān wǔ gēn
隐常无扰乱。善现，是菩萨摩诃萨世间五根

cháng wú quējiǎn suǒ wèiyǎn ěr bí shé shēngēn chū shì
常无缺减，所谓眼、耳、鼻、舌、身根，出世

wǔ gēn yì wú quējiǎn wèi xìn jīng jìn niàn dìng huì gēn shàn
五根亦无缺减，谓信、精进、念、定、慧根。善

xiàn shì pú sà mó hē sà shēn zhī yuánmǎnxiànghǎozhuāngyán xīn zhū
现，是菩萨摩诃萨身支圆满相好庄严，心诸

gōng dé niànniànzēng jìn nǎi zhì wú shàngzhèngděng pú tí shànxiàn
功德念念增进，乃至无上正等菩提。善现，

ruò pú sà mó hē sà chéng jiù rú shì zhūxíng zhuàng xiàng zhī shì
若菩萨摩诃萨成就如是诸行、状、相，知是

bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
不退转 菩萨摩诃萨。

fù cì shànxiàn yī qiè bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
“复次，善现，一切不退转 菩萨摩诃萨，
chángzuòshàngshì bú zuò xià shì
常作上士不作下士。”

jù shòushànxiàn bó yán shì zūn shì pú sà mó hē sà yún hé
具寿善现白言：“世尊！是菩萨摩诃萨云何
míngwéichángzuòshàngshì bú zuò xià shì
名为常作上士不作下士？”

fó yán shànxiàn shì pú sà mó hē sà yī qiè fánǎo bú fù
佛言：“善现，是菩萨摩诃萨一切烦恼不复
xiànrán chà nà chà nà gōng dé zēng jìn nǎi zhì wú shàngzhèngděng pú
现前，刹那刹那功德增进，乃至无上正等菩
tí yú yī qiè shí xīn wú sǎnlùn shì gù wǒ shuō chángzuòshàngshì bú
提，于一切时心无散乱，是故我说常作上士不
zuò xià shì
作下士。

fù cì shànxiàn shì pú sà mó hē sà chéng jiù wú shàng pú
“复次，善现，是菩萨摩诃萨成就无上菩
tí zuò yì cháng bù yuǎn lí dà pú tí xīn héng xiū jìng mìng bù xíng
提作意，常不远离大菩提心，恒修净命，不行
zhòushù yī yào zhān bǔ zhū xié mìng shì bú wèimíng lì zhòuzhū guǐ
咒术、医药、占卜诸邪命事，不为名利咒诸鬼
shén lìngzhūnán nǚ wèn qí xiōng jí⁴¹ yì bú zhòu jìn nán nǚ dà
神，令著男女问其凶吉⁴¹，亦不咒禁男女、大
xiǎo pángshēng guǐděngxiàn xī yǒu shì yì bù zhānxiàngshòuliàng
小、傍生、鬼等现希有事，亦不占相寿量
chángduǎn cái wèi nán nǚ zhūshàn è shì yì bù xuán jì hán rè
长短、财位、男女诸善恶事，亦不悬记寒热、
fēngjiǎn jí xiōng hǎo ě huòluànyǒuqíng yì bú zhòu jìn hé huòtāng
丰俭、吉凶、好恶惑乱有情，亦不咒禁合和汤
yào zuǒdàoliáo jí jié hǎo guì rén yì bú wèi tā tōng zhì shǐ mìngxiàn
药、左道疗疾、结好贵人，亦不为他通致使命现
qīn yǒuxiàngxùn lì qiú míng shàng bù rǎn xīn guān shì nán nǚ huānxiào yǔ
亲友相徇利求名，尚不染心观视男女欢笑与

⁴¹ 大正藏：吉凶；永乐北藏及龙藏：凶吉

yǔ kuàngyǒu yú shì yì bù gōngjìng gòngyǎng guǐshén shì gù wǒ
语，况有余事！亦不恭敬供养鬼神，是故我
shuōchángzuòshàngshì bú zuò xià shì suǒ yǐ zhě hé shànxiàn shì
说常作上士不作下士。所以者何？善现，是
pú sà mó hē sà zhī yī qiè fǎ xìngxiàng jiē kōng xìngxiàngkōngzhōng bú
菩萨摩诃萨知一切法性相皆空，性相空中不
jiàn yǒuxiàng bú jiànxiàng gù yuǎn lí zhǒngzhǒng xié mìngzhòushù yī
见有相，不见相故远离种种邪命咒术、医
yào zhānxiàng wéi qiú wú shàngzhèngděng pú tí yǔ zhū yǒuqíngcháng
药、占相，唯求无上正等菩提，与诸有情常
zuòráo yì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà chéng jiù rú shì zhū xíng
作饶益。善现，若菩萨摩诃萨成就如是诸行、
zhuàng xiàng zhī shì bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
状、相，知是不退转菩萨摩诃萨。

fù cì shànxiàn yī qiè bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà yú
“复次，善现，一切不退转菩萨摩诃萨于
zhū shì jiānwénzhāng jì yì suī dé shànqiǎo ér bú ài zhuó suǒ
诸世间文章、技⁴²艺，虽得善巧而不爱著。所
yǐ zhě hé shànxiàn shì pú sà mó hē sà dá yī qiè fǎ xìngxiàng jiē
以者何？善现，是菩萨摩诃萨达一切法性相皆
kōng xìngxiàngkōngzhōng shì jiān suǒ yǒuwénzhāng jì yì jiē bù kě dé
空，性相空中世间所有文章、伎艺皆不可得，
yòuzhū shì jiānwénzhāng jì yì jiē zá huì yǔ xié mìngsuǒ shè shì
又诸世间文章、伎艺，皆杂秽语邪命所摄，是
gù pú sà zhī ér bù wéi shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú zhū shì sù
故菩萨知而不为。善现，是菩萨摩诃萨于诸世俗
wàidàoshū lùn suī yì shànzhī ér bú yào zhuó hé yǐ gù shànxiàn
外道书论，虽亦善知而不乐著。何以故？善现，
shì pú sà mó hē sà dá yī qiè fǎ jiē bì jìng kōng bì jìng kōngzhōng yī
是菩萨摩诃萨达一切法皆毕竟空，毕竟空中一
qiè shū lùn jiē bù kě dé yòuzhū shì sù wàidàoshū lùn suǒshuō lǐ shì
切书论皆不可得，又诸世俗外道书论，所说理事
duō yǒuzēngjiǎn yú pú sà dào fēi wéi suí shùn jiē shì xì lùn zá huì yǔ
多有增减，于菩萨道非为随顺，皆是戏论杂秽语
shè gù zhū pú sà zhī ér bù yào shànxiàn ruò pú sà mó hē sà chéng
摄，故诸菩萨知而不乐。善现，若菩萨摩诃萨成

⁴² 大正藏：伎；永乐北藏及龙藏：技

jiù rú shì zhū xíng zhuàng xiàng zhī shì bú tuì zhuǎn pú sà mó hē
就如是诸行、状、相，知是不退转菩萨摩诃
sà
萨。

fù cì shàn xiàn yī qiè bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà fù
“复次，善现，一切不退转菩萨摩诃萨复
yǒu suǒ yú zhū xíng zhuàng xiàng zhī shì bú tuì zhuǎn pú sà mó hē
有所余诸行、状、相，知是不退转菩萨摩诃
sà wú dāng wèi rǔ fēn bié jiě shuō rǔ yīng dì tīng jí shàn sī wéi
萨。吾当为汝分别解说，汝应谛听，极善思惟！”

shàn xiàn qǐng yán wéi rán yuàn shuō wǒ děng dà zhòng zhuān
善现请言：“唯然！愿说！我等大众专
yì yào wén
意乐闻。”

fó yán shàn xiàn yī qiè bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà xiū xíng
佛言：“善现，一切不退转菩萨摩诃萨修行
bō rě bō luó mì duō tōng dá zhū fǎ jiē wú suǒ yǒu cháng bù yuǎn lí
般若波罗蜜多，通达诸法皆无所有，常不远离
pú tí zuò yì bú yào guān chá lùn shuō zhū yùn zhū chù zhū jiè
菩提作意，不乐观察论说诸蕴、诸处、诸界。
suǒ yǐ zhě hé shì pú sà mó hē sà yú yùn chù jiè xìng xiàng kōng
所以者何？是菩萨摩诃萨于蕴、处、界性相空
lǐ yǐ shàn sī wéi shàn tōng dá gù
理，已善思惟、善通达故。

shàn xiàn shì pú sà mó hē sà bú yào guān chá lùn shuō zhòng
“善现，是菩萨摩诃萨不乐观察论说众
shì suǒ yǐ zhě hé shì pú sà mó hē sà yú yī qiè zhòng xìng xiàng jiē
事。所以者何？是菩萨摩诃萨于一切众性相皆
kōng yǐ shàn sī wéi shàn tōng dá gù
空，已善思惟、善通达故。

shàn xiàn shì pú sà mó hē sà bú yào guān chá lùn shuō wáng
“善现，是菩萨摩诃萨不乐观察论说王
shì suǒ yǐ zhě hé shì pú sà mó hē sà zhù běn xìng kōng bú jiàn shǎo
事。所以者何？是菩萨摩诃萨住本性空，不见少
fǎ yǒu shèng yǒu liè guì jiàn xiàng gù
法有胜有劣贵贱相故。

shàn xiàn shì pú sà mó hē sà bú yào guān chá lùn shuō zéi shì
“善现，是菩萨摩诃萨不乐观察论说贼事。”

suǒ yǐ zhě hé shì pú sà mó hē sà zhù zì xiàngkōng bú jiànshǎo fǎ
所以者何？是菩萨摩诃萨住自相空，不见少法

yǒu dé yǒu shī yǔ duóxiàng gù
有得有失与夺相故。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà bú yào guānchá lùn shuō jūn shì
“善现，是菩萨摩诃萨不乐观 察论说军事。

suǒ yǐ zhě hé shì pú sà mó hē sà zhù běnxìngkōng bú jiàn zhū fǎ
所以者何？是菩萨摩诃萨住本性空，不见诸法

yǒuduōyǒushǎo jù sànxiàng gù
有多有少聚散相故。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà bú yào guānchá lùn shuō zhàn
“善现，是菩萨摩诃萨不乐观 察论说战

shì suǒ yǐ zhě hé shì pú sà mó hē sà shànzhùzhēn rú yī qiè fǎ
事。所以者何？是菩萨摩诃萨善住真如一切法

kōng bú jiànshǎo fǎ yǒuqiángyǒuruò ài huìxiàng gù
空，不见少法有强有弱爱恚相故。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà bú yào guānchá lùn shuō chéng
“善现，是菩萨摩诃萨不乐观 察论说城

yì shì hé yǐ gù shì pú sà mó hē sà zhù xū kōng jiè kōng bú jiàn
邑事。何以故？是菩萨摩诃萨住虚空界空，不见

shǎo fǎ yǒushè bú shèhǎo ě xiàng gù
少法有摄不摄好恶相故。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà bú yào guānchá lùn shuō jù luò
“善现，是菩萨摩诃萨不乐观 察论说聚落

shì suǒ yǐ zhě hé shì pú sà mó hē sà zhù yī qiè fǎ kōng bú jiàn
事。所以者何？是菩萨摩诃萨住一切法空，不见

shǎo fǎ yǒuzēngyǒujiǎn hé lí xiàng gù
少法有增有减合离相故。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà bú yào guānchá lùn shuō guó tǔ
“善现，是菩萨摩诃萨不乐观 察论说国土

shì suǒ yǐ zhě hé shì pú sà mó hē sà ān zhù shí jì bú jiàn zhū
事。所以者何？是菩萨摩诃萨安住实际，不见诸

fǎ yǒushǔ bù shǔ cǐ bǐ xiàng gù
法有属不属此彼相故。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà bú yào guānchá lùn shuō wǒ
“善现，是菩萨摩诃萨不乐观 察论说我、

yǒuqíng nǎi zhì zhī zhě jiànzhě shì suǒ yǐ zhě hé shì pú sà mó hē
有情乃至知者、见者事。所以者何？是菩萨摩诃

sà zhù bì jìng kōng dōu bú jiàn wǒ nǎi zhì jiàn zhě ruò yǒu ruò wú chā bié
萨住毕竟空，都不见我乃至见者若有若无差别
xiàng gù
相故。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà bú yào guānchá lùn shuō xiàng
“善现，是菩萨摩诃萨不乐观 察论说 相
hǎo shì suǒ yǐ zhě hé shì pú sà mó hē sà shàn zhù wú xiàng bú
好事。所以者何？是菩萨摩诃萨善住无相，不
jiàn zhū fǎ yǒu hǎo yǒu chǒu chā bié xiàng gù
见诸法有好有丑差别相故。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà bú yào guānchá lùn shuō shì jiān
“善现，是菩萨摩诃萨不乐观 察论说 世间
rú shì děng shì dàn yào guānchá lùn shuō bō rě bō luó mì duō suǒ yǐ
如是等事，但乐观 察论说 般若波罗蜜多。所以
zhě hé shènshēn bō rě bō luó mì duō yuǎn lí zhòngxiàng néngzhèng
者何？甚深般若波罗蜜多远离众相，能证
wú shàngzhèngděngjué gù
无上正等觉故。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà cháng bù yuǎn lí yī qiè zhì
“善现，是菩萨摩诃萨常不远离一切智
zhì xiāngyìngzuò yì xiū xíng bù shī bō luó mì duō lí qiāntān shì xiū
智相应作意，修行布施波罗蜜多离悭贪事，修
xíng jìng jiè bō luó mì duō lí pò jiè shì xiū xíng ān rěn bō luó mì duō
行净戒波罗蜜多离破戒事，修行安忍波罗蜜多
lí fèn huì shì xiū xíng jīng jìn bō luó mì duō lí xiè dài shì xiū xíng jìng
离忿恚事，修行精进波罗蜜多离懈怠事，修行静
lù bō luó mì duō lí sǎn dòng shì xiū xíng bō rě bō luó mì duō lí è
虑波罗蜜多离散动事，修行般若波罗蜜多离恶
huì shì
慧事。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà suī xíng yī qiè fǎ kōng ér ài
“善现，是菩萨摩诃萨虽行一切法空，而爱
yào zhèng fǎ bú ài fēi fǎ héngyuàn rǎo yì yī qiè yǒu qíng
乐正法不爱非法，恒愿饶益一切有情。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà suī xíng bù kě dé kōng ér
“善现，是菩萨摩诃萨虽行不可得空，而
cháng chēng zàn sān bǎo gōng dé lì yì ān lè yī qiè yǒu qíng
常称赞三宝功德，利益安乐一切有情。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà suī xíngzhū fǎ zhēn rú fǎ jiè
“善现，是菩萨摩诃萨虽行诸法真如法界

yī wèi zhī xiàng ér yào chēng zàn zhēn rú fǎ jiè zhǒng zhǒng gōng dé
一味之相，而乐称赞真如法界种种功德。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà suī zhī zhū fǎ jiē bì jìng kōng
“善现，是菩萨摩诃萨虽知诸法皆毕竟空，

ér ài shàn yǒu bú yào è yǒu yán shàn yǒu zhě wèi fó pú sà ruò zhū
而爱善友不乐恶友。言善友者谓佛、菩萨，若诸

shēng wén dú jué shèng děng néng shàn jiào huà ān lì yǒu qíng lìng qù
声闻、独觉乘等，能善教化安立有情，令趣

wú shàng zhèng děng pú tí yì míng shàn yǒu
无上正等菩提，亦名善友。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà cháng yào qīn jìn yī qiè rú lái
“善现，是菩萨摩诃萨常乐亲覲一切如来、

yīng zhèng děng jué ruò wén rú lái yīng zhèng děng jué zài yú shì
应、正等觉，若闻如来、应、正等觉在余世

jiè xiàn shuō zhèng fǎ jí yǐ yuàn lì wǎng shēng bǐ jiè gòng yǎng gōng
界现说正法，即以愿力往生彼界，供养恭

jìng zūn zhòng zàn tàn tīng shòu zhèng fǎ
敬、尊重赞叹听受正法。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà ruò zhòu ruò yè cháng bù yuǎn
“善现，是菩萨摩诃萨若昼若夜常不远

lí niàn fó zuò yì cháng bù yuǎn lí wén fǎ zuò yì yóu cǐ yīn yuán
离念佛作意，常不远离闻法作意，由此因缘，

suí zhū guó tǔ yǒu fó shì zūn xiàn shuō zhèng fǎ jí chéng yuàn lì wǎng
随诸国土有佛世尊现说正法，即乘愿力往

bǐ shòu shēng huò chéng shén tōng wǎng bǐ tīng fǎ yóu shì yīn yuán
彼受生，或乘神通往彼听法。由是因缘，

cǐ zhū pú sà shēng shēng zhī chù cháng bù lí fó héng wén zhèng fǎ wú
此诸菩萨生生之处常不离佛，恒闻正法无

jiàn wú duàn
间无断。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà cháng wèi lì lè zhū yǒu qíng
“善现，是菩萨摩诃萨常为利乐诸有情

gù suī néng xiàn qǐ chū jìng lǜ dìng nǎi zhì fēi xiǎng fēi fēi xiǎng chù dìng
故，虽能现起初静虑定乃至非想非非想处定，

ér qiǎo fāng biàn qǐ yù jiè xīn jiào zhū yǒu qíng shí shàn yè dào yì suí
而巧方便起欲界心，教诸有情十善业道，亦随

yuàn lì xiànsēng yù jiè yǒu fó guó tǔ gòngyǎngōngjìng zūnzhòngzàn
愿力现生欲界有佛国土，供养恭敬、尊重赞
tànzhū fó shì zūn tīngwénzhèng fǎ xiū zhūshèngxíng shànxiàn ruò pú
叹诸佛世尊，听闻正法修诸胜行。善现，若菩
sà mó hē sà chéng jiù rú shì zhūxíng zhuàng xiàng zhī shì bú tuì
萨摩诃萨成就如是诸行、状、相，知是不退
zhuǎn pú sà mó hē sà
转菩萨摩诃萨。

fù cì shànxiàn yī qiè bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà cháng
“复次，善现，一切不退转菩萨摩诃萨常
xiū bù shī nǎi zhì bō rě bō luó mì duō chángxíng nèikōng nǎi zhì wú xìng
修布施乃至般若波罗蜜多，常行内空乃至无性
zì xìngkōng chángxíngzhēn rú nǎi zhì bù sī yì jiè chángxíng kǔ
自性空，常行真如乃至不思議界，常行苦、
jí miè dào shèng dì cháng xiū sì niàn zhù nǎi zhì bā shèng dào zhī
集、灭、道圣谛，常修四念住乃至八圣道支，
cháng xiū sì jìng lǜ sì wú liàng sì wú sè dìng cháng xiū bā jiě
常修四静虑、四无量、四无色定，常修八解
tuō bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù cháng xiū kōng
脱、八胜处、九次第定、十遍处，常修空、
wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén cháng xiū wǔ yǎn liù shéntōng cháng
无相、无愿解脱门，常修五眼、六神通，常
xiū yī qiè tuó luó ní mén sān mó dì mén cháng xiū fó shí lì nǎi zhì
修一切陀罗尼门、三摩地门，常修佛十力乃至
shí bā fó bú gòng fǎ cháng xiū wú wàng shī fǎ héng zhù shě xìng
十八佛不共法，常修无忘失法、恒住舍性，
cháng xiū yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì cháng xiū yī qiè
常修一切智、道相智、一切相智，常修一切
pú sà mó hē sà xíng cháng qiú wú shàng zhèng děng pú tí
菩萨摩诃萨行，常求无上正等菩提。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà cháng yú zì dì bù qǐ yí huò
“善现，是菩萨摩诃萨常于自地不起疑惑，
bú zuò shì niàn wǒ shì bú tuì zhuǎn wǒ fēi bú tuì zhuǎn suǒ yǐ
不作是念：‘我是不退转，我非不退转。’所以
zhě hé shì pú sà mó hē sà bú jiàn shǎo fǎ kě yú wú shàng zhèng
者何？是菩萨摩诃萨不见少法可于无上正
děng pú tí shuō yǒu tuì zhuǎn shuō wú tuì zhuǎn
等菩提说有退转，说无退转。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú zì dì fǎ wú huò wú yí
“善现，是菩萨摩诃萨于自地法无惑无疑。

suǒ yǐ zhě hé shì pú sà mó hē sà yú zì dì fǎ yǐ shànliǎo zhī
所以者何？是菩萨摩诃萨于自地法，已善了知、
shàntōng dá gù
善通达故。

shànxiàn rú yù liú zhě zhù yù liú guǒ yú zì guǒ fǎ wú huò
“善现，如预流者住预流果，于自果法无惑

wú yí yī lái bù huán ā luó hàn dú jué jí zhū rú lái yīng
无疑，一来、不还、阿罗汉、独觉及诸如来、应、
zhèngděng jué gè zhù zì guǒ yú zì guǒ fǎ yì wú huò wú yí shì pú
正等觉各住自果，于自果法亦无惑无疑。是菩
sà mó hē sà yì fù rú shì yú zì suǒ zhù bú tuì zhuǎn dì suǒ shè zhū
萨摩诃萨亦复如是，于自所住不退转地所摄诸
fǎ xiàn zhī xiànjiàn wú huò wú yí
法，现知现见，无惑无疑。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà zhù cǐ dì zhōng chéngshú yǒu
“善现，是菩萨摩诃萨住此地中，成熟有

qíng yán jìng fó tǔ xiū zhū gōng dé yǒu mó shì qǐ jí néng jué zhī
情、严净佛土修诸功德，有魔事起即能觉知，
bù suí mó shì shì lì ér zhuǎn shànnéng cuī fú zhǒngzhǒng mó shì lìng
不随魔事势力而转，善能摧伏种种魔事，令
bú zhàng ài suǒ xiū gōng dé
不障碍所修功德。

shànxiàn rú yǒuzàozuò wú jiàn yè zhě bǐ wú jiàn xīn héng
“善现，如有造作无间业者，彼无间心恒

cháng suí zhú nǎi zhì mìngzhōng yì bù néngshě hé yǐ gù shànxiàn
常随逐，乃至命终亦不能舍。何以故？善现，

bǐ néngděng qǐ wú jiàn yè chánzēngshàng shì lì héngcháng suí zhuǎn
彼能等起无间业缠增上势力恒常随转，
nǎi zhì mìng jìn yì bù néng fú shèyǒu yú xīn bù néngzhē ài shì pú
乃至命尽亦不能伏，设有余心不能遮碍。是菩

sà mó hē sà yì fù rú shì ān zhù zì dì qí xīn bú dòng wú suǒ fēn
萨摩诃萨亦复如是，安住自地其心不动，无所分

bié shì jiāntiān rén ā sù luò děng jiē bù néngzhuǎn hé yǐ gù
别，世间天、人、阿素洛等皆不能转。何以故？

shànxiàn shì pú sà mó hē sà qí xīn jiān gù chāozhū shì jiāntiān
善现，是菩萨摩诃萨其心坚固，超诸世间天、

rén mó fàn ā sù luò děng yǐ rù pú sà zhèng xìng lí shēng zhù
人、魔、梵、阿素洛等，已入菩萨正性离生住
bú tuì dì yǐ dé pú sà shū shèng shén tōng chéng shú yǒu qíng yán
不退地，已得菩萨殊胜神通，成熟有情、严
jìng fó tǔ cóng yī fó guó zhì yī fó guó gòng yǎng gōng jìng zūn zhòng
净佛土，从一佛国至一佛国，供养恭敬、尊重
zàn tàn zhū fó shì zūn jí fó dì zǐ tīng wén zhèng fǎ yú zhū fó suǒ
赞叹诸佛世尊及佛弟子，听闻正法于诸佛所
zhòng zhū shàn gēn qǐng wèn pú sà suǒ xué fǎ yì
种诸善根，请问菩萨所学法义。

shàn xiàn shì pú sà mó hē sà ān zhù zì dì xiū xíng bō rě
“善现，是菩萨摩诃萨安住自地，修行般若
bō luó mì duō jí yú shàn fǎ yǒu mó shì qǐ jí néng jué zhī zhōng bù
波罗蜜多及余善法，有魔事起即能觉知，终不
suí shùn mó shì ér zhuǎn fāng biàn shàn qiǎo jí zhū mó shì zhì shí jì
随顺魔事，而转方便善巧集诸魔事，置实际
zhōng fāng biàn chú miè yú zì dì fǎ wú huò wú yí suǒ yǐ zhě hé
中方便除灭，于自地法无惑无疑。所以者何？
shì pú sà mó hē sà zhī yī qiè fǎ jiē rù shí jì tōng dá shí jì fēi
是菩萨摩诃萨知一切法皆入实际，通达实际非
yī fēi duō yú shí jì zhōng wú suǒ fēn bié yǐ yú shí jì wú huò wú
一非多，于实际中无所分别，以于实际无惑无
yí yú zì dì fǎ yì wú yóu yù
疑，于自地法亦无犹豫。

shàn xiàn shì pú sà mó hē sà shè zhuǎn shòu shēng yì yú
“善现，是菩萨摩诃萨设转受生，亦于
shí jì wú fù tuì zhuǎn zhōng bù fā qǐ qù xiàng shēng wén dú jué dì
实际无复退转，终不发起趣向声闻、独觉地
xīn suǒ yǐ zhě hé shì pú sà mó hē sà dá yī qiè fǎ zì xiàng jiē
心。所以者何？是菩萨摩诃萨达一切法自相皆
kōng yú cǐ kōng zhōng bú jiàn yǒu fǎ ruò shēng ruò miè ruò rǎn ruò jìng
空，于此空中不见有法若生若灭、若染若净。

shàn xiàn shì pú sà mó hē sà nǎi zhì zhuǎn shēn yì bù yí
“善现，是菩萨摩诃萨乃至转身，亦不疑
wǒ dāng dé wú shàng zhèng děng pú tí wéi bù dāng dé hé yǐ gù
我当得无上正等菩提为不当得。何以故？
shì pú sà mó hē sà dá yī qiè fǎ jiē zì xiàng kōng jí shì wú shàng
是菩萨摩诃萨达一切法皆自相空，即是无上

zhèngděng pú tí
正等菩提。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà ān zhù zì dì bù suí tā yuán
“善现，是菩萨摩诃萨安住自地不随他缘，
yú zì dì fǎ wú néng huài zhě hé yǐ gù shì pú sà mó hē sà
于自地法无能坏者。何以故？是菩萨摩诃萨
chéng jiù wú dòng wú tuì zhuǎn zhì yī qiè è yuán bù néng qīng dòng
成就无动无退转智，一切恶缘不能倾动。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà shè yǒu è mó zuò fó xíng
“善现，是菩萨摩诃萨，设有恶魔作佛形
xiàng lái zhì qí suǒ zuò rú shì yán rǔ jīn yīng qiú ā luó hàn guǒ
像来至其所，作如是言：‘汝今应求阿罗汉果，
yǒng jìn zhū lòu zhèng bō niè pán rǔ wèi kān shòu dà pú tí jì yì wèi
永尽诸漏证般涅槃。汝未堪受大菩提记，亦未
zhèng dé wú shēng fǎ rěn rǔ jīn wèi yǒu bù tuì zhuǎn dì zhū xíng zhuàng
证得无生法忍，汝今未有不退转地诸行、状、
xiàng rú lái bù yīng shòu rǔ wú shàng dà pú tí jì yào yǒu jù zú bù
相，如来不应授汝无上大菩提记，要有具足不
tuì zhuǎn dì zhū xíng zhuàng xiàng nǎi kě méng fó shòu yǔ wú shàng
退转地诸行、状、相，乃可蒙佛授与无上
dà pú tí jì
大菩提记。’

shànxiàn shì pú sà mó hē sà wén bǐ yǔ yǐ xīn wú zhuǎn
“善现，是菩萨摩诃萨闻彼语已心无转
biàn bù jīng bú bù bú tuì bú mò shì pú sà mó hē sà yīng zì zhèng
变，不惊不怖，不退不没，是菩萨摩诃萨应自证
zhī wǒ yú guò qù fó shì zūn suǒ bì yǐ shòu dé dà pú tí jì
知：‘我于过去佛世尊所，必已受得大菩提记。
hé yǐ gù pú sà chéng jiù rú shì shèng fǎ dìng méng rú lái yīng
何以故？菩萨成就如是胜法，定蒙如来、应、
zhèngděng jué shòu pú tí jì wǒ yǐ chéng jiù rú shì shèng fǎ yún hé
正等觉授菩提记。我已成就如是胜法，云何
rú lái yīng zhèngděng jué bú shòu wǒ jì gù wǒ guò qù yú zhū fó
如来、应、正等觉不授我记？故我过去于诸佛
suǒ dìng yǐ shòu dé dà pú tí jì
所，定已受得大菩提记。’

shànxiàn shì pú sà mó hē sà shè yǒu è mó huò mó shǐ zhě
“善现，是菩萨摩诃萨，设有恶魔或魔使者

zuò fó xíngxiàng lái shòu pú sà shēngwén dì jì huòshòu pú sà dú jué
作佛形像，来授菩萨声闻地记，或授菩萨独觉
dì jì wèi pú sà yán rǔ shànán zǐ hé yòng wú shàngzhèngděng pú
地记，谓菩萨言：‘汝善男子何用无上正等菩
tí shēng sǐ lún huí jiǔ shòu dà kǔ yí zì sù zhèng wú yú niè pán
提，生死轮回久受大苦？宜自速证无余涅槃，
yǒng lí shēng sǐ bì jìng ān lè
永离生死毕竟安乐！’

shànxiàn shì pú sà mó hē sà wén bǐ yǔ yǐ zuò shì niànyán
“善现，是菩萨摩诃萨闻彼语已，作是念言：

cǐ dìng è mó huò mó shǐ zhě zhàxiàn fó xiàng rǎo luàn wǒ xīn shòu wǒ
‘此定恶魔或魔使者诈现佛像扰乱我心，授我
shēngwén dú jué dì jì lìng tuì wú shàngzhèngděng pú tí suǒ yǐ
声闻、独觉地记，令退无上正等菩提。所以
zhě hé dìng wú zhū fó jiào zhū pú sà qù xiàng shēngwén huò dú jué dì
者何？定无诸佛教诸菩萨趣向声闻或独觉地，
qì shě wú shàngzhèngděng pú tí
弃舍无上正等菩提。’

shànxiàn shì pú sà mó hē sà shè yǒu è mó huò mó shǐ zhě
“善现，是菩萨摩诃萨，设有恶魔或魔使者

zhàxiàn fó xiàng yǔ pú sà yán rǔ suǒ shòu chí dà shèng jīng diǎn fēi fó
诈现佛像语菩萨言：‘汝所受持大乘经典非佛
suǒ shuō yì fēi rú lái dì zǐ suǒ shuō shì zhū è mó huò zhū wài dào wèi
所说，亦非如来弟子所说，是诸恶魔或诸外道为
kuánguò rǔ zuò rú shì shuō rǔ jīn bù yīng shòu chí dú sòng shì
诳惑汝作如是说，汝今不应受持、读诵。’是

pú sà mó hē sà wén bǐ yǔ yǐ zuò shì niànyán cǐ dìng è mó huò
菩萨摩诃萨闻彼语已，作是念言：‘此定恶魔或

mó juànshǔ lìng wǒ yànshě suǒ qiú wú shàngzhèngděng pú tí gù shuō
魔眷属，令我厌舍所求无上正等菩提故，说

dà shèng shēnshēn jīng diǎn fēi fó suǒ shuō yì fēi rú lái dì zǐ suǒ shuō
大乘甚深经典非佛所说，亦非如来弟子所说。

suǒ yǐ zhě hé lí cǐ jīng diǎn néng dé wú shàngzhèngděng pú tí dìng
所以者何？离此经典能得无上正等菩提，定

wú shì chù
无是处。’

shànxiàn shì pú sà mó hē sà dāng zhī ān⁴³ zhù bú tuì zhuǎn
“善现，是菩萨摩诃萨当知安住不退转

dì guò qù zhū fó jiǔ yǐ shòu bǐ dà pú tí jì hé yǐ gù shì pú
地，过去诸佛久已授彼大菩提记。何以故？是菩

sà mó hē sà jù zú chéng jiù bú tuì zhuǎn dì zhū xíng zhuàng xiàng
萨摩诃萨具足成就 不退转地诸行、状、相，

ruò zhū pú sà chéng jiù rú shì zhū xíng zhuàng xiàng dāng zhī yǐ shòu
若诸菩萨成就如是诸行、状、相，当知已受

dà pú tí jì bì yǐ ān zhù bú tuì zhuǎn dì shànxiàn ruò pú sà
大菩提记，必已安住不退转地。善现，若菩萨

mó hē sà chéng jiù rú shì zhū xíng zhuàng xiàng zhī shì bú tuì zhuǎn
摩诃萨成就如是诸行、状、相，知是不退转

pú sà mó hē sà
菩萨摩诃萨。

fù cì shànxiàn yī qiè bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà xíng
“复次，善现，一切不退转菩萨摩诃萨行

shènsēn bō rě bō luó mì duō shí shèshòuzhèng fǎ hù chízhèng fǎ
甚深般若波罗蜜多时，摄受正法，护持正法，

bù xī shēnmìng kuàng yú qīn cái shì pú sà mó hē sà chángzuò shì
不惜身命，况余亲财！是菩萨摩诃萨常作是

niàn wǒ nìng qì shě qīn yǒu zhēn cái jí zì shēnmìng zhōng bú qì
念：‘我宁舍弃亲友、珍财及自身命，终不弃

shě zhū fó zhèng fǎ hé yǐ gù qīn yǒu zhēn cái jí zì shēnmìng
舍诸佛正法。何以故？亲友、珍财及自身命，

shēngshēnghéngyǒushènwéi yì dé zhū fó zhèng fǎ bǎi qiān jù zhī nà
生生恒有甚为易得，诸佛正法百千俱胝那

yǔ duō jié nǎi dé yī yù yù yǐ cháng yè huò dà lì lè gù wǒ dìng
庾多劫乃得一遇，遇已长夜获大利乐，故我定

yīng jīng qín shǒu hù shànxiàn shì pú sà mó hē sà hù zhèng fǎ shí
应精勤守护。’善现，是菩萨摩诃萨护正法时

yīng zuò shì niàn wǒ bú wèi hù yī fó èr fó nǎi zhì bǎi qiān zhū fó
应作是念：‘我不为护一佛、二佛乃至百千诸佛

zhèng fǎ pǔ wèi hù chí shí fāng sān shì zhū fó zhèng fǎ lìng bù kuī
正法，普为护持十方三世诸佛正法，令不亏

sǔn
损。’”

⁴³ 大正藏：已；永乐北藏及龙藏：安

shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn hé děngmíngwéi
时，具寿善现白佛言：“世尊！何等名为
zhū fó zhèng fǎ shì pú sà mó hē sà yún hé hù chí bù xī shēn
诸佛正法？是菩萨摩诃萨云何护持不惜身
mìng
命？”

fó gào shànxiàn yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué suǒ jué
佛告善现：“一切如来、应、正等觉所觉
suǒshuō yī qiè fǎ kōng rú shì míngwéizhū fó zhèng fǎ yǒu yú chī lèi
所说一切法空，如是名为诸佛正法。有愚痴类
fěi bàng huǐ zǐ yán cǐ fēi fǎ fēi pí nài yē fēi tiānrén shī suǒshuō
诽谤毁訾，言此非法、非毗奈耶，非天人师所说
shèngjiào xiū xíng cǐ fǎ bù dé wú shàngzhèngděng pú tí bú zhèng niè
圣教，修行此法不得无上正等菩提，不证涅
pán jiū jìng ān lè shànxiàn shì pú sà mó hē sà hù chí cǐ fǎ bù xī
槃究竟安乐。善现，是菩萨摩诃萨护持此法不惜
shēnmìng héngzuò shì niàn zhū fó suǒshuō yī qiè fǎ kōng shì zhū yǒu
身命，恒作是念：‘诸佛所说一切法空是诸有
qíngsuǒ guī yī chù pú sà xiū xué sù zhèng wú shàngzhèngděng pú tí
情所归依处，菩萨修学速证无上正等菩提，
bá zhū yǒuqíngshēnglǎobìng sǐ lìng dé jiū jìng ān lè nièpán gù yīng
拔诸有情生老病死，令得究竟安乐涅槃，故应
hù chí bù xī shēnmìng yòuzuò shì niàn wǒ yì duò zài wèi lái fó
护持不惜身命。’又作是念：‘我亦堕在未来佛
shù fó yǐ shòu wǒ dà pú tí jì yóu cǐ yīn yuán zhū fó zhèng fǎ
数，佛已授我大菩提记，由此因缘，诸佛正法
jí shì wǒ fǎ wǒ yīng hù chí bù xī shēnmìng wǒ wèi lái shì dé zuò fó
即是我法，我应护持不惜身命，我未来世得作佛
shí yì wèiyǒuqíngdāngshuō rú shì zhū fǎ kōng gù shànxiàn shì
时，亦为有情当说如是诸法空故。’善现，是
pú sà mó hē sà jiàn cǐ yì lì hù chí rú lái suǒshuōzhèng fǎ bù
菩萨摩诃萨见此义利，护持如来所说正法，不
xī shēnmìng nǎi zhì wú shàngzhèngděng pú tí cháng wú xiè fèi⁴⁴
惜身命，乃至无上正等菩提，常无懈怠⁴⁴。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà chéng jiù rú shì zhū xíng zhuàng xiàng
善现，若菩萨摩诃萨成就如是诸行、状、相，

⁴⁴ 大正藏：瘵；永乐北藏及龙藏：废

zhī shì bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
知是不退转 菩萨摩诃萨。

fù cì shànxiàn yī qiè bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà wén
“复次，善现，一切不退转 菩萨摩诃萨闻

zhū rú lái yīng zhèngděngjué suǒshuōzhèng fǎ wú huò wú yí wén
诸如来、应、正等觉所说 正法无惑无疑，闻

yǐ shòu chí cháng bú wàng shī nǎi zhì wú shàngzhèngděng pú tí hé
已受持常不忘失，乃至无上正等菩提。何

yǐ gù shì pú sà mó hē sà yǐ shànzhèng dé tuó luó ní gù
以故？是菩萨摩诃萨已善证得陀罗尼故。”

ěr shí shànxiàn bó yán shì zūn shì pú sà mó hē sà yǐ
尔时，善现白言：“世尊！是菩萨摩诃萨已

dé hé děngtuó luó ní gù wénzhū rú lái yīng zhèngděngjué suǒshuō
得何等陀罗尼故，闻诸如来、应、正等觉所说

zhèng fǎ wú huò wú yí wén yǐ shòu chí cháng bú wàng shī
正法无惑无疑，闻已受持常不忘失？”

fó yán shànxiàn shì pú sà mó hē sà yǐ dé wú jìn zàngtuó
佛言：“善现，是菩萨摩诃萨已得无尽藏陀

luó ní hǎi yìn tuó luó ní liánhuāzhòng zàngtuó luó ní děng gù wén
罗尼、海印陀罗尼、莲华众藏陀罗尼等故，闻

zhū rú lái yīng zhèngděngjué suǒshuōzhèng fǎ wú huò wú yí wén
诸如来、应、正等觉所说 正法无惑无疑，闻

yǐ shòu chí cháng bú wàng shī
已受持常不忘失。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì pú sà mó hē sà dàn wén
具寿善现复白佛言：“是菩萨摩诃萨但闻

rú lái yīng zhèngděngjué suǒshuōzhèng fǎ wú huò wú yí wén yǐ
如来、应、正等觉所说 正法无惑无疑，闻已

shòu chí cháng bú wàng shī wéiwén pú sà dú jué shēngwén tiān
受持常不忘失，为闻菩萨、独觉、声闻、天、

lóng yào chā ā sù luò děngsuǒshuōzhèng fǎ yì néng yú bǐ wú
龙、药叉、阿素洛等所说 正法，亦能于彼无

huò wú yí wén yǐ shòu chí cháng bú wàng shī
惑无疑，闻已受持常不忘失？”

fó yán shànxiàn shì pú sà mó hē sà pǔ wén yī qiè yǒu qíng
佛言：“善现，是菩萨摩诃萨普闻一切有情

yán yīn wén zì yì qù xī néng jiě liǎo wú huò wú yí qióng wèi lái jì
言音文字义趣，悉能解了无惑无疑，穷未来际

cháng bú wàng shī suǒ yǐ zhě hé shì pú sà mó hē sà yǐ dé wú
常 不 忘 失。 所 以 者 何？ 是 菩 萨 摩 诃 萨 已 得 无
jìn zàng tuó luó ní děng rèn chí suǒ shuō lìng bú wàng gù shàn xiàn ruò
尽 藏 陀 罗 尼 等， 任 持 所 说 令 不 忘 故。 善 现， 若
pú sà mó hē sà chéng jiù rú shì zhū xíng zhuàng xiàng zhī shì bú
菩 萨 摩 诃 萨 成 就 如 是 诸 行、 状、 相， 知 是 不
tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
退 转 菩 萨 摩 诃 萨。”

dì èr fēn shēn shēn yì pǐn dì wǔ shí wǔ zhī yī
第 二 分 甚 深 义 品 第 五 十 五 之 一

ěr shí jù shòu shàn xiàn bó fó yán shì zūn rú shì bú tuì
尔 时， 具 寿 善 现 白 佛 言：“ 世 尊！ 如 是 不 退
zhuǎn pú sà mó hē sà chéng jiù guǎng dà wú liàng wú shù wú yǒu biān
转 菩 萨 摩 诃 萨， 成 就 广 大 无 量 无 数、 无 有 边
jì bù kě sī yì shū shèng gōng dé
际、 不 可 思 议 殊 胜 功 德。”

fó yán shàn xiàn rú shì rú shì rú rǔ suǒ shuō rú
佛 言：“ 善 现， 如 是！ 如 是！ 如 汝 所 说。 如
shì bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà chéng jiù guǎng dà wú liàng wú shù
是 不 退 转 菩 萨 摩 诃 萨 成 就 广 大 无 量 无 数、
wú yǒu biān jì bù kě sī yì shū shèng gōng dé suǒ yǐ zhě hé shàn
无 有 边 际、 不 可 思 议 殊 胜 功 德。 所 以 者 何？ 善
xiàn shì pú sà mó hē sà yǐ dé shū shèng wú liàng wú biān bú gòng shēng
现， 是 菩 萨 摩 诃 萨 已 得 殊 胜 无 量 无 边 不 共 声
wén jí dú jué zhì shì pú sà mó hē sà zhù cǐ zhì zhōng yīn fā shū
闻 及 独 觉 智， 是 菩 萨 摩 诃 萨 住 此 智 中 引 发 殊
shèng sì wú ài jiě yóu cǐ shū shèng sì wú ài jiě shì jiān tiān rén
胜 四 无 碍 解。 由 此 殊 胜 四 无 碍 解， 世 间 天、 人、
ā sù luò děng wú néng wèn nán lìng cǐ pú sà zhì huì biàn cái zhì qióng
阿 素 洛 等 无 能 问 难， 令 此 菩 萨 智 慧 辩 才 至 穷
jìn zhě
尽 者。”

ěr shí shàn xiàn fù bó fó yán shì zūn néng rú jìng qié shā
尔 时， 善 现 复 白 佛 言：“ 世 尊！ 能 如 殒 伽 沙
jié xuān shuō bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà zhū xíng zhuàng xiàng yóu
劫 宣 说 不 退 转 菩 萨 摩 诃 萨 诸 行、 状、 相， 由

fó suǒshuōzhūxíng zhuàng xiàngxiǎn shì bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
佛所说诸行、状、相显示不退转菩萨摩诃萨
chéng jiù wú biānshūshènggōng dé wéi yuàn rú lái yīng zhèngděng
成就无边殊胜功德。惟⁴⁵愿如来、应、正等
jué fù wèi pú sà mó hē sà zhòngshuōshēnshēn yì lìng zhū pú sà mó
觉，复为菩萨摩诃萨众说甚深义，令诸菩萨摩
hē sà zhòng ān zhù qí zhōng néng xiū bù shī nǎi zhì bō rě bō luó mì
诃萨众安住其中，能修布施乃至般若波罗蜜
duō lìng sù yuánmǎn néngzhù nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng lìng sù
多令速圆满，能住内空乃至无性自性空令速
yuánmǎn néngzhù zhēn rú nǎi zhì bù sī yì jiè lìng sù yuánmǎn néng
圆满，能住真如乃至不思議界令速圆满，能
zhù kǔ jí miè dào shèng dì lìng sù yuánmǎn néng xiū sì niàn
住苦、集、灭、道圣谛令速圆满，能修四念
zhù nǎi zhì bā shèng dào zhī lìng sù yuánmǎn néng xiū sì jìng lǜ sì wú
住乃至八圣道支令速圆满，能修四静虑、四无
liàng sì wú sè dìng lìng sù yuánmǎn néng xiū bā jiě tuō bā shèng
量、四无色定令速圆满，能修八解脱、八胜
chù jiǔ cì dì dìng shí biànchù lìng sù yuánmǎn néng xiū kōng wú
处、九次第定、十遍处令速圆满，能修空、无
xiàng wú yuàn jiě tuō mén lìng sù yuánmǎn néng xiū tuó luó ní mén
相、无愿解脱门令速圆满，能修陀罗尼门、
sān mó dì mén lìng sù yuánmǎn néng xiū jí xǐ dì nǎi zhì fǎ yún dì lìng
三摩地门令速圆满，能修极喜地乃至法云地令
sù yuánmǎn néng xiū wǔ yǎn liù shéntōng lìng sù yuánmǎn néng xiū
速圆满，能修五眼、六神通令速圆满，能修
fó shí lì nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ lìng sù yuánmǎn néng xiū sān
佛十力乃至十八佛不共法令速圆满，能修三
shí èr dà shì xiàng bā shí suí hǎo lìng sù yuánmǎn néng xiū wú wàng
十二大士相、八十随好令速圆满，能修无忘
shī fǎ héngzhù shěxìng lìng sù yuánmǎn néng xiū yī qiè zhì dào xiàng
失法、恒住舍性令速圆满，能修一切智、道相
zhì yī qiè xiàng zhì lìng sù yuánmǎn
智、一切相智令速圆满。”

fó gào shàn xiàn shàn zāi shàn zāi rǔ jīn nǎi néng wèi zhū
佛告善现：“善哉！善哉！汝今乃能为诸

⁴⁵ 大正藏：唯；永乐北藏及龙藏：惟

pú sà mó hē sà zhòngqǐngwèn rú lái yīng zhèngděng jué shèns hēn yì
菩萨摩诃萨众 请问如来、应、正等觉甚深义
chù lìng zhū pú sà mó hē sà zhòng ān zhù qí zhōng xiū zhù gōng dé lìng
处，令诸菩萨摩诃萨众安住其中，修住功德令
sù yuánmǎn shànxiàndāng zhī shèns hēn yì chù wèikōng wú xiàng
速圆满。善现当知！甚深义处，谓空、无相、
wú yuàn wú zuò wú shēng wú miè jì jìng niè pán zhēn rú
无愿、无作、无生、无灭、寂静、涅槃、真如、
fǎ jiè fǎ xìng shí jì rú shì děngmíngshèns hēn yì chù shànxiàn
法界、法性、实际，如是等名甚深义处。善现
dāng zhī rú shì suǒshuōshèns hēn yì chùzhǒngzhǒngzēng yǔ jiē xiǎn niè
当知！如是所说甚深义处种种增语，皆显涅
pánwéishèns hēn yì
槃为甚深义。”

ěr shí shànxiàn fù bó fó yán wéidàn niè pánmíngshèns hēn
尔时，善现复白佛言：“为但涅槃名甚深
yì wéizhū yú fǎ yì míngshèns hēn
义，为诸余法亦名甚深？”

fó gàoshànxiàn yú yī qiè fǎ yì míngshèns hēn hé yǐ gù
佛告善现：“余一切法亦名甚深。何以故？

shànxiàn sè yì míngshèns hēn shòu xiǎng xíng shí yì míngshèns hēn
善现，色亦名甚深，受、想、行、识亦名甚
shēn yǎnchù nǎi zhì yì chù yì míngshèns hēn sè chù nǎi zhì fǎ chù yì
深，眼处乃至意处亦名甚深，色处乃至法处亦
míngshèns hēn yǎn jiè nǎi zhì yì jiè yì míngshèns hēn sè jiè nǎi zhì fǎ
名甚深，眼界乃至意界亦名甚深，色界乃至法
jiè yì míngshèns hēn yǎn shí jiè nǎi zhì yì shí jiè yì míngshèns hēn yǎn
界亦名甚深，眼识界乃至意识界亦名甚深，眼
chù nǎi zhì yì chù yì míngshèns hēn yǎnchù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu nǎi
触乃至意触亦名甚深，眼触为缘所生诸受乃
zhì yì chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu yì míngshèns hēn dì jiè nǎi zhì shí
至意触为缘所生诸受亦名甚深，地界乃至识
jiè yì míngshèns hēn wú míng nǎi zhì lǎo sǐ yì míngshèns hēn bù shī
界亦名甚深，无明乃至老死亦名甚深，布施
bō luó mì duō nǎi zhì bō rě bō luó mì duō yì míngshèns hēn kǔ jí
波罗蜜多乃至般若波罗蜜多亦名甚深，苦、集、
miè dào shèng dì yì míngshèns hēn sì niàn zhù nǎi zhì bā shèng dào zhī
灭、道圣谛亦名甚深，四念住乃至八圣道支

yì míngshènsēn sì jìng lù sì wú liàng sì wú sè dìng yì míngshèn
亦名甚深，四静虑、四无量、四无色定亦名甚
shēn bā jiě tuō bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù yì míng
深，八解脱、八胜处、九次第定、十遍处亦名
shènsēn kōng wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén yì míngshènsēn tuó
甚深，空、无相、无愿解脱门亦名甚深，陀
luó ní mén sān mó dì mén yì míngshènsēn sānshèng pú sà suǒ xíng
罗尼门、三摩地门亦名甚深，三乘菩萨所行
shí dì yì míngshènsēn wǔ yǎn liù shéntōng yì míngshènsēn rú
十地亦名甚深，五眼、六神通亦名甚深，如
lái shí lì nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ yì míngshènsēn sān shí èr dà
来十力乃至十八佛不共法亦名甚深，三十二大
shì xiàng bā shí suí hǎo yì míngshènsēn wú wàng shī fǎ héngzhù
士相、八十随好亦名甚深，无忘失法、恒住
shě xìng yì míngshènsēn yù liú guǒ nǎi zhì dú jué pú tí yì míngshèn
舍性亦名甚深，预流果乃至独觉菩提亦名甚
shēn yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì yì míngshènsēn
深，一切智、道相智、一切相智亦名甚深，
yī qiè pú sà mó hē sà xíng zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí yì míng
一切菩萨摩诃萨行、诸佛无上正等菩提亦名
shènsēn
甚深。”

大般若波罗蜜多经卷第四百四十九

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì sì bǎi wǔ shí
大般若波罗蜜多经卷第四百五十

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

dì èr fēn shēn shēn yì pǐn dì wǔ shí wǔ zhī èr
第二分甚深义品第五十五之二

ěr shí jù shòu shàn xiàn fù bó fó yán shì zūn yún hé sè
尔时，具寿善现复白佛言：“世尊！云何色

yì míng shēn shēn yún hé shòu xiǎng xíng shí yì míng shēn shēn
亦名甚深？云何受、想、行、识亦名甚深？

rú shì nǎi zhì yún hé yī qiè pú sà mó hē sà xíng yì míng shēn shēn
如是乃至云何一切菩萨摩诃萨行亦名甚深？

yún hé zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí yì míng shēn shēn
云何诸佛无上正等菩提亦名甚深？”

fó gào shàn xiàn sè zhēn rú shēn shēn gù sè yì míng shēn shēn
佛告善现：“色真如甚深故，色亦名甚深，

shòu xiǎng xíng shí zhēn rú shēn shēn gù shòu xiǎng xíng
受、想、行、识真如甚深故，受、想、行、

shí yì míng shēn shēn rú shì nǎi zhì yī qiè pú sà mó hē sà xíng zhēn rú
识亦名甚深，如是乃至一切菩萨摩诃萨行真如

shēn shēn gù yī qiè pú sà mó hē sà xíng yì míng shēn shēn zhū fó wú
甚深故，一切菩萨摩诃萨行亦名甚深，诸佛无

shàng zhèng děng pú tí zhēn rú shēn shēn gù zhū fó wú shàng zhèng děng
上正等菩提真如甚深故，诸佛无上正等

pú tí yì míng shēn shēn
菩提亦名甚深。”

ěr shí shàn xiàn fù bó fó yán yún hé sè zhēn rú shēn shēn
尔时，善现复白佛言：“云何色真如甚深？

yún hé shòu xiǎng xíng shí zhēn rú shēn shēn rú shì nǎi zhì yún hé
云何受、想、行、识真如甚深？如是乃至云何

yī qiè pú sà mó hē sà xíng zhēn rú shēn shēn yún hé zhū fó wú shàng
一切菩萨摩诃萨行真如甚深？云何诸佛无上

zhèng děng pú tí zhēn rú shēn shēn
正等菩提真如甚深？”

fó gào shàn xiàn sè zhēn rú fēi jí sè fēi lí sè shì gù shèn
佛告善现：“色真如非即色非离色，是故甚

shēn shòu xiǎng xíng shí zhēn rú fēi jí shòu xiǎng xíng
深；受、想、行、识真如非即受、想、行、

shí fēi lí shòu xiǎng xíng shí shì gù shèn shēn rú shì nǎi zhì
识非离受、想、行、识，是故甚深；如是乃至

yī qiè pú sà mó hē sà xíng zhēn rú fēi jí yī qiè pú sà mó hē sà xíng
一切菩萨摩诃萨行真如非即一切菩萨摩诃萨行

fēi lí yī qiè pú sà mó hē sà xíng shì gù shèn shēn zhū fó wú shàng
非离一切菩萨摩诃萨行，是故甚深；诸佛无上

zhèng děng pú tí zhēn rú fēi jí zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí fēi
正等菩提真如非即诸佛无上正等菩提非

lí zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí shì gù shèn shēn
离诸佛无上正等菩提，是故甚深。”

jù shòu shàn xiàn fù bó fó yán rú lái shèn qí wēi miào fāng biàn
具寿善现复白佛言：“如来甚奇微妙方便，

wèi bú tuì zhuǎn dì pú sà mó hē sà zhē qiǎn zhū sè xiǎn shì niè pán zhē
为不退转地菩萨摩诃萨遮遣诸色显示涅槃，遮

qiǎn shòu xiǎng xíng shí xiǎn shì niè pán rú shì nǎi zhì zhē qiǎn yī
遣受、想、行、识显示涅槃，如是乃至遮遣一

qiè pú sà mó hē sà xíng xiǎn shì niè pán zhē qiǎn zhū fó wú shàng zhèng
切菩萨摩诃萨行显示涅槃，遮遣诸佛无上正

děng pú tí xiǎn shì niè pán shì zūn shèn qí wēi miào fāng biàn wèi bú tuì
等菩提显示涅槃，世尊甚奇微妙方便，为不退

zhuǎn dì pú sà mó hē sà zhē qiǎn yī qiè ruò sè ruò fēi sè ruò yǒu jiàn
转地菩萨摩诃萨遮遣一切若色若非色、若有见

ruò wú jiàn ruò yǒu duì ruò wú duì ruò shì jiān ruò chū shì jiān ruò gòng
若无见、若有对若无对、若世间若出世间、若共

ruò bú gòng ruò yǒu lòu ruò wú lòu ruò yǒu wéi ruò wú wéi fǎ xiǎn shì niè
若不共、若有漏若无漏、若有为若无为法显示涅

pán
槃。”

fó gào shàn xiàn rú shì rú shì rú rǔ suǒ shuō rú lái
佛告善现：“如是！如是！如汝所说。如来

shèn qí wēi miào fāng biàn wèi bú tuì zhuǎn dì pú sà mó hē sà zhē qiǎn
甚奇微妙方便，为不退转地菩萨摩诃萨遮遣

zhū sè xiǎn shì niè pán zhē qiǎn shòu xiǎng xíng shí xiǎn shì niè pán
诸色显示涅槃，遮遣受、想、行、识显示涅槃，

nǎi zhì shì zūnshèn qí wēimiàofāngbiàn wèi bú tuì zhuǎn dì pú sà mó
乃至世尊甚奇微妙方便，为不退转地菩萨摩
hē sà zhēqiǎn yī qiè ruò sè ruò fēi sè ruò yǒujiàn ruò wú jiàn ruò yǒu
诃萨遮遣一切若色若非色、若有见若无见、若有
duì ruò wú duì ruò shì jiān ruò chū shì jiān ruò gòng ruò bú gòng ruò yǒu
对若无对、若世间若出世间、若共若不共、若有
lòu ruò wú lòu ruò yǒuwéi ruò wú wéi fǎ xiǎn shì niè pán
漏若无漏、若有为若无为法显示涅槃。

fù cì shànxiàn zhū pú sà mó hē sà yīng yú rú shì zhūshèn
“复次，善现，诸菩萨摩诃萨应于如是诸甚
shēnchù yī zhǐ bō rě bō luó mì duōxiāngyìng lǐ qù shěn dì sī wéi
深处，依止般若波罗蜜多相应理趣，审谛思惟、
chēngliángguānchá yīngzuò shì niàn wǒ jīn yīng rú shēnshēn bō rě bō
称量观察，应作是念：‘我今应如甚深般若波
luó mì duōsuǒjiào ér zhù wǒ jīn yīng rú shēnshēn bō rě bō luó mì duō
罗蜜多所教而住，我今应如甚深般若波罗蜜多
suǒshuō ér xué shànxiàn ruò pú sà mó hē sà néng yú rú shì zhūshèn
所说而学。’善现，若菩萨摩诃萨能于如是诸甚
shēnchù yī zhǐ bō rě bō luó mì duōxiāngyìng lǐ qù shěn dì sī wéi
深处，依止般若波罗蜜多相应理趣，审谛思惟、
chēngliángguānchá rú shēnshēn bō rě bō luó mì duōsuǒjiào ér zhù rú
称量观察，如深般若波罗蜜多所教而住，如
shēnshēn bō rě bō luó mì duōsuǒshuō ér xué shì pú sà mó hē sà yóunéng
深般若波罗蜜多所说而学，是菩萨摩诃萨由能
rú shì jīng qín xiū xué yī shēnshēn bō rě bō luó mì duō qǐ yī niàn xīn
如是精勤修学，依深般若波罗蜜多起一念心，
shàngnéngshè qǔ wú shù wú liàng wú biānshàngēn chāo wú liàng jié shēng
尚能摄取无数无量无边善根，超无量劫生
sǐ liú zhuǎn jí zhèng wú shàngzhèngděng pú tí kuàngnéng wú jiàn
死流转，疾证无上正等菩提，况能无间
cháng xiū bō rě bō luó mì duō héngzhù pú tí xiāngyìngzuò yì shàn
常修般若波罗蜜多，恒住菩提相应作意！善
xiàn rú duō yù rén yǔ duānyán nǚ gēngxiāng ài rǎngòngwéi qī qī bǐ
现，如多欲人与端严女更相爱染共为期契，彼
nǚ xiàn ài bú huò fù qī cǐ rén yù xīn chìshèng liú zhù shànxiàn
女限碍不获赴期，此人欲心炽盛流注。善现，
yú yì yún hé qí rén yù niàn yú hé chù zhuǎn
于意云何？其人欲念于何处转？”

shì zūn cǐ rén yù niàn yú nǚ chùzhuǎn wèizuò shì niàn
“世尊！此人欲念于女处转，谓作是念：

bǐ hé dāng lái gòng huì yú cǐ huān yú xì lè
‘彼何当来共会于此欢娱戏乐？’”

shànxiàn yú yì yún hé qí rénzhòu yè jǐ yù xīn shēng
“善现，于意云何？其人昼夜几欲心生？”

shì zūn shì rénzhòu yè yù niànshènduō
“世尊！是人昼夜欲念甚多。”

fó gàoshànxiàn ruò pú sà mó hē sà yī shēn bō rě bō luó mì
佛告善现：“若菩萨摩诃萨依深般若波罗蜜

duō qǐ yī niàn xīn rú shēn bō rě bō luó mì duōsuǒshuō ér xué suǒ
多起一念心，如深般若波罗蜜多所说而学，所

chāoshēng sǐ liú zhuǎn jié shù yǔ duō yù rén jīng yī zhòu yè suǒ qǐ yù
超生死流转劫数，与多欲人经一昼夜所起欲

niàn qí shùliàngděng shànxiàn shì pú sà mó hē sà suí yī bō rě bō
念其数量等。善现，是菩萨摩诃萨随依般若波

luó mì duōsuǒshuō yì qù sī wéi xiū xué suí néng jiě tuō néng pò⁴⁶ wú
罗蜜多所说义趣思惟修学，随能解脱能破⁴⁶无

shàngzhèngděng pú tí suǒyǒuguò zuì shì gù pú sà yī shēn bō rě bō
上正等菩提所有过罪，是故菩萨依深般若波

luó mì duōjīng qín xiū xué jí zhèng wú shàngzhèngděng pú tí shànxiàn
罗蜜多精勤修学疾证无上正等菩提。善现，

ruò pú sà mó hē sà rú shēn bō rě bō luó mì duōsuǒshuō ér zhù jīng
若菩萨摩诃萨如深般若波罗蜜多所说而住，经

yī zhòu yè suǒhuògōng dé ruò cǐ gōng dé yǒuxíngliàngzhě jìng qié shā
一昼夜所获功德，若此功德有形量者，殄伽沙

děngsānqiān dà qiānzū fó shì jiè bù néngróngshòu jiǎ shǐ chōngmǎn
等三千大千诸佛世界不能容受。假使充满

rú jìng qié shā sānqiān dà qiān fó zhī shì jiè zhū yú gōng dé bǐ cǐ gōng
如殄伽沙三千大千佛之世界诸余功德比此功

dé bǎi fēn bù jí yī qiānfēn bù jí yī bǎiqiānfēn bù jí yī
德，百分不及一，千分不及一，百千分不及一，

nǎi zhì wū bō ní shā tán fēn yì bù jí yī
乃至邬波尼杀昙分亦不及一。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yuǎn lí bō rě bō
“复次，善现，若菩萨摩诃萨远离般若波

⁴⁶ 大正藏：碍；永乐北藏及龙藏：破

luó mì duō shè jīng jìng qié shā shù dà jié bù shī gòngyǎng fó fǎ
罗蜜多，设经殄伽沙数大劫，布施供养佛、法、
sēngbǎo shànxiàn yú yì yún hé shì pú sà mó hē sà yóu cǐ yīn
僧宝，善现，于意云何？是菩萨摩诃萨由此因
yuán dé fú duō fǒu
缘得福多不？”

shànxiàn duì yuē shènduō shì zūn qí fú wú shù wú liàng wú
善现对曰：“甚多！世尊！其福无数无量无

biān
边。”

fó gào shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yī shēn bō rě bō luó mì
佛告善现：“若菩萨摩诃萨依深般若波罗蜜

duō jīng yī zhòu yè rú shuō ér xué suǒ huò gōng dé shènduō yú bǐ
多，经一昼夜如说而学，所获功德甚多于彼。

suǒ yǐ zhě hé shànxiàn shēnshēn bō rě bō luó mì duō shì zhū pú sà
所以者何？善现，甚深般若波罗蜜多是诸菩萨

mó hē sà zhòng suǒ chéng zhī dào zhū pú sà mó hē sà chéng cǐ dào gù
摩诃萨众所乘之道，诸菩萨摩诃萨乘此道故，

jí zhì wú shàng zhèng děng pú tí
疾至无上正等菩提。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yuǎn lí bō rě bō
“复次，善现，若菩萨摩诃萨远离般若波

luó mì duō shè jīng jìng qié shā shù dà jié bù shī gòngyǎng yù liú
罗蜜多，设经殄伽沙数大劫，布施供养预流、

yī lái bù huán ā luó hàn dú jué pú sà jí zhū rú lái yīng zhèng
一来、不还、阿罗汉、独觉、菩萨及诸如来应正

děng jué shànxiàn yú yì yún hé shì pú sà mó hē sà yóu cǐ yīn
等觉，善现，于意云何？是菩萨摩诃萨由此因

yuán dé fú duō fǒu
缘得福多不？”

shànxiàn duì yuē shènduō shì zūn qí fú wú shù wú liàng wú
善现对曰：“甚多！世尊！其福无数无量无

biān
边。”

fó gào shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yī shēn bō rě bō luó mì
佛告善现：“若菩萨摩诃萨依深般若波罗蜜

duō jīng yī zhòu yè rú shuō ér xué suǒ huò gōng dé shènduō yú bǐ
多，经一昼夜如说而学，所获功德甚多于彼。

suǒ yǐ zhě hé shànxiàn zhū pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó
所以者何？善现，诸菩萨摩诃萨行深般若波罗
mì duō chāozhūshēngwén jí dú jué dì sù rù pú sà zhèngxìng lí
蜜多，超诸声闻及独觉地，速入菩萨正性离
shēng fù jiàn xiū xíngzhū pú sà xíng sù zhèng wú shàngzhèngděng pú tí
生，复渐修行诸菩萨行，速证无上正等菩提。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yuǎn lí bō rě bō
“复次，善现，若菩萨摩诃萨远离般若波

luó mì duō shè jīng jìng qié shā shù dà jié jīng qín xiū xué bù shī jìng
罗蜜多，设经殄伽沙数大劫，精勤修学布施、净
jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě shànxiàn yú yì yún hé
戒、安忍、精进、静虑、般若。善现，于意云何？

shì pú sà mó hē sà yóu cǐ yīn yuán dé fú duō fǒu
是菩萨摩诃萨由此因缘得福多不？”

shànxiàn duì yuē shènduō shì zūn qí fú wú shù wú liàng wú
善现对曰：“甚多！世尊！其福无数无量无

biān
边。”

fó gào shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yī shēn bō rě bō luó mì
佛告善现：“若菩萨摩诃萨依深般若波罗蜜

duō suǒ shuō ér zhù jīng yī zhòu yè jīng qín xiū xué bù shī jìng jiè ān
多所说而住，经一昼夜精勤修学布施、净戒、安
rěn jīng jìn jìng lù bō rě suǒ huò gōng dé shènduō yú bǐ suǒ
忍、精进、静虑、般若，所获功德甚多于彼。所

yǐ zhě hé shànxiàn shēnshēn bō rě bō luó mì duō shì zhū pú sà mó
以者何？善现，甚深般若波罗蜜多是诸菩萨摩
hē sà mǔ hé yǐ gù shēnshēn bō rě bō luó mì duō néng shēng pú
诃萨母。何以故？甚深般若波罗蜜多能生菩

sà mó hē sà zhòng yī qiè pú sà mó hē sà zhòng yī shēn bō rě bō
萨摩诃萨众，一切菩萨摩诃萨众依深般若波
luó mì duō sù néng yuán mǎn zhū fó fǎ gù
罗蜜多，速能圆满诸佛法故。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yuǎn lí bō rě bō
“复次，善现，若菩萨摩诃萨远离般若波

luó mì duō shè jīng jìng qié shā shù dà jié yǐ fǎ bù shī yī qiè yǒu qíng
罗蜜多，设经殄伽沙数大劫，以法布施一切有情。

shànxiàn yú yì yún hé shì pú sà mó hē sà yóu cǐ yīn yuán dé fú
善现，于意云何？是菩萨摩诃萨由此因缘得福

duō fǒu

多不？”

shànxiàn duì yuē shènduō shì zūn qí fú wú shù wú liàng wú
善现对曰：“甚多！世尊！其福无数无量无

biān

边。”

fó gào shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yī shēn bō rě bō luó mì
佛告善现：“若菩萨摩诃萨依深般若波罗蜜

duō suǒ shuō ér zhù jīng yī zhòu yè yǐ fǎ bù shī yī qiè yǒu qíng suǒ
多所说而住，经一昼夜以法布施一切有情，所

huò gōng dé shènduō yú bǐ suǒ yǐ zhě hé shànxiàn ruò pú sà mó
获功德甚多于彼。所以者何？善现，若菩萨摩

hē sà yuǎn lí bō rě bō luó mì duō zé wéi yuǎn lí yī qiè zhì zhì
诃萨远离般若波罗蜜多，则为远离一切智智。

ruò pú sà mó hē sà bù lí bō rě bō luó mì duō zé wéi bù lí yī qiè
若菩萨摩诃萨不离般若波罗蜜多，则为不离一切

zhì zhì shì gù shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yù dé wú shàng zhèng
智智。是故，善现，若菩萨摩诃萨欲得无上正

děng pú tí cháng yīng bù lí shènshēn bō rě bō luó mì duō
等菩提，常应不离甚深般若波罗蜜多。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yuǎn lí bō rě bō
“复次，善现，若菩萨摩诃萨远离般若波

luó mì duō shè jīng jìng qié shā shù dà jié xiū xíng bù shī bō luó mì duō
罗蜜多，设经殄伽沙数大劫，修行布施波罗蜜多

nǎi zhì bō rě bō luó mì duō ān zhù nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng
乃至般若波罗蜜多，安住内空乃至无性自性空，

ān zhù zhēn rú nǎi zhì bù sī yì jiè ān zhù kǔ jí miè dào shèng
安住真如乃至不思議界，安住苦、集、灭、道圣

dì xiū xíng sì niàn zhù nǎi zhì bā shèng dào zhī xiū xíng sì jìng lù
谛，修行四念住乃至八圣道支，修行四静虑、

sì wú liàng sì wú sè dìng xiū xíng bā jiě tuō bā shèng chù jiǔ
四无量、四无色定，修行八解脱、八胜处、九

cì dì dìng shí biàn chù xiū xíng kōng wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén
次第定、十遍处，修行空、无相、无愿解脱门，

xiū xíng jí xǐ dì nǎi zhì fǎ yún dì xiū xíng yī qiè tuó luó ní mén sān
修行极喜地乃至法云地，修行一切陀罗尼门、三

mó dì mén xiū xíng wǔ yǎn liù shén tōng xiū xíng fó shí lì nǎi zhì shí
摩地门，修行五眼、六神通，修行佛十力乃至十

bā fó bú gòng fǎ xiū xíng wú wàng shī fǎ héngzhù shěxìng xiū xíng
八佛不共法，修行无忘失法、恒住舍性，修行

yī qiè zhì dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì shànxiàn yú yì yún hé
一切智、道相智、一切相智。善现，于意云何？

shì pú sà mó hē sà yóu cǐ yīn yuán dé fú duō fǒu
是菩萨摩诃萨由此因缘得福多不？”

shànxiàn duì yuē shènduō shì zūn qí fú wú shù wú liàng wú
善现对曰：“甚多！世尊！其福无数无量无

biān
边。”

fó gàoshànxiàn ruò pú sà mó hē sà yī shēn bō rě bō luó mì
佛告善现：“若菩萨摩诃萨依深般若波罗蜜

duō suǒ shuō ér zhù jīng yī zhòu yè xiū xíng bù shī bō luó mì duō nǎi zhì
多所说而住，经一昼夜修行布施波罗蜜多乃至

xiū xíng yī qiè xiàng zhì suǒ huò gōng dé shènduō yú bǐ suǒ yǐ zhě hé
修行一切相智，所获功德甚多于彼。所以者何？

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà bù yuǎn lí bō rě bō luó mì duō yú
善现，若菩萨摩诃萨不远离般若波罗蜜多，于

yī qiè zhì zhì ér yǒu tuì zhuǎn wú yǒu shì chù ruò pú sà mó hē sà yuǎn
一切智智而有退转无有是处。若菩萨摩诃萨远

lí bō rě bō luó mì duō yú yī qiè zhì zhì ér yǒu tuì zhuǎn sī yǒu shì
离般若波罗蜜多，于一切智智而有退转斯有是

chù shì gù shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yù dé wú shàng zhèng děng
处。是故，善现，若菩萨摩诃萨欲得无上正等

pú tí chángyīng bù lí shēnshēn bō rě bō luó mì duō
菩提，常应不离甚深般若波罗蜜多。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yuǎn lí bō rě bō
“复次，善现，若菩萨摩诃萨远离般若波

luó mì duō shè jīng jìng qié shā shù dà jié xiū xíng zhǒng zhǒng cái shī
罗蜜多，设经殄伽沙数大劫，修行种种财施、

fǎ shī zhù kòng xián chù xì niàn sī wéi xiān suǒ xiū fú yǔ yī qiè yǒu
法施，住空闲处系念思惟，先所修福与一切有

qíng píng děng gòng yǒu huí xiàng wú shàng zhèng děng pú tí shànxiàn yú
情平等共有回向无上正等菩提。善现，于

yì yún hé shì pú sà mó hē sà yóu cǐ yīn yuán dé fú duō fǒu
意云何？是菩萨摩诃萨由此因缘得福多不？”

shànxiàn duì yuē shènduō shì zūn qí fú wú shù wú liàng wú
善现对曰：“甚多！世尊！其福无数无量无

biān
边。”

fó gào shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà yī shēn bō rě bō luó mì
佛告善现：“若菩萨摩诃萨依深般若波罗蜜

duō suǒ shuō ér zhù jīng yī zhòu yè xiū xíng zhǒng zhǒng cái shī fǎ shī
多所说而住，经一昼夜修行种种财施、法施，

zhù kòng xián chù xì niàn sī wéi xiān suǒ xiū fú yǔ yī qiè yǒu qíng píng
住空闲处系念思惟，先所修福与一切有情平

děng gòng yǒu huí xiàng wú shàng zhèng děng pú tí suǒ huò gōng dé shèn duō
等共有回向无上正等菩提，所获功德甚多

yú bǐ suǒ yǐ zhě hé shàn xiàn yī shēn bō rě bō luó mì duō suǒ
于彼。所以者何？善现，依深般若波罗蜜多所

qǐ huí xiàng dāng zhī shì wéi zuì shèng huí xiàng yuǎn lí bō rě bō luó
起回向，当知是为最胜回向，远离般若波罗

mì duō suǒ qǐ huí xiàng dāng zhī shì wéi xià liè huí xiàng hé yǐ gù
蜜多所起回向，当知是为下劣回向。何以故？

shàn xiàn shèn shēn bō rě bō luó mì duō néng yǔ yī qiè pú tí fēn fǎ
善现，甚深般若波罗蜜多能与一切菩提分法

wéi dǎo shǒu gù shì gù shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà yù dé wú
为导首故。是故，善现，若菩萨摩诃萨欲得无

shàng zhèng děng pú tí cháng yīng bù lí shèn shēn bō rě bō luó mì duō
上正等菩提，常应不离甚深般若波罗蜜多，

yǐ suǒ xiū xíng zhǒng zhǒng gōng dé yǔ zhū yǒu qíng píng děng gòng yǒu huí
以所修行种种功德与诸有情平等共有回

xiàng wú shàng zhèng děng pú tí
向无上正等菩提。

fù cì shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà yuǎn lí bō rě bō
“复次，善现，若菩萨摩诃萨远离般若波

luó mì duō shè jīng jìng qié shā shù dà jié pǔ yuán guò qù wèi lái xiàn zài
罗蜜多，设经殄伽沙数大劫，普缘过去未来现在

yī qiè rú lái yīng zhèng děng jué jí zhū dì zǐ gōng dé shàn gēn hé
一切如来、应、正等觉，及诸弟子功德善根和

hé suí xǐ yǔ zhū yǒu qíng píng děng gòng yǒu huí xiàng wú shàng zhèng děng
合随喜，与诸有情平等共有回向无上正等

pú tí shàn xiàn yú yì yún hé shì pú sà mó hē sà yóu cǐ yīn
菩提，善现，于意云何？是菩萨摩诃萨由此因

yuán dé fú duō fǒu
缘得福多不？”

shànxiàn duì yuē shènduō shì zūn qí fú wú shù wú liàng wú
善现对曰：“甚多！世尊！其福无数无量无
biān
边。”

fó gàoshànxiàn ruò pú sà mó hē sà yī shēn bō rě bō luó mì
佛告善现：“若菩萨摩诃萨依深般若波罗蜜
duō suǒ shuō ér zhù jīng yī zhòu yè pǔ yuánguò qù wèi lái xiàn zài yī qiè
多所说而住，经一昼夜普缘过去未来现在一切
rú lái yīng zhèngděngjué jí zhū dì zǐ gōng dé shàngēn hé hé suí
如来、应、正等觉，及诸弟子功德善根和合随
xǐ yǔ zhū yǒu qíng píngděng gòng yǒu huí xiàng wú shàng zhèngděng pú tí
喜，与诸有情平等共有回向无上正等菩提，
suǒ huò gōng dé shènduō yú bǐ suǒ yǐ zhě hé shànxiàn yī qiè suí
所获功德甚多于彼。所以者何？善现，一切随
xǐ huí xiàng gōng dé shàngēn jiē yǐ shēn shēn bō rě bō luó mì duō ér wéi
喜回向功德善根皆以甚深般若波罗蜜多而为
shàngshǒu shì gù shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yù dé wú shàng
上首。是故，善现，若菩萨摩诃萨欲得无上
zhèngděng pú tí cháng yīng bù lí shēn shēn bō rě bō luó mì duō yú
正等菩提，常应不离甚深般若波罗蜜多，于
zhū shàngēn suí xǐ huí xiàng suǒ qiú wú shàng zhèngděng pú tí
诸善根随喜回向所求无上正等菩提。”

ěr shí jù shòu shànxiàn bó fó yán shì zūn rú fó suǒ shuō
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！如佛所说，
zhū xíng jiē shì fēn bié suǒ zuò cóng wàng xiǎng shēng dōu fēi shí yǒu yǐ
诸行皆是分别所作，从妄想生都非实有。以
hé yīn yuán shì zhū pú sà mó hē sà děng xíng cái shī děng huò fú wú shù
何因缘是诸菩萨摩诃萨等行财施等获福无数
wú liàng wú biān shì zūn fēn bié suǒ zuò cái shī děng fú yīng bù néng
无量无边？世尊！分别所作财施等福应不能
qǐ zhēn shí zhèngjiàn bù néng qù rù zhèng xìng lí shēng bù néng dé yù
起真实正见，不能趣入正性离生，不能得预
liú guǒ huò yī lái guǒ huò bù huán guǒ huò ā luó hàn guǒ huò dú
流果、或一来果、或不还果、或阿罗汉果、或独
jué pú tí yì bù néng dé suǒ qiú wú shàng zhèngděng pú tí
觉菩提，亦不能得所求无上正等菩提。”

fó yán shànxiàn rú shì rú shì rú rǔ suǒ shuō zhū xíng
佛言善现：“如是！如是！如汝所说。诸行

jiē shì fēn bié suǒ zuò cóngwàngxiǎngshēngdōu fēi shí yǒu fēn bié suǒ
皆是分别所作，从妄想生都非实有，分别所
zuò cái shī děng fú bù néng fā qǐ zhēn shí zhèngjiàn bù néng qù rù
作财施等福不能发起真实正见，不能趣入
zhèngxìng lí shēng bù néng dé yù liú guǒ nǎi zhì bù néng dé wú shàng
正性离生，不能得预流果乃至不能得无上
zhèngděng pú tí shànxiàn zhū pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó
正等菩提。善现，诸菩萨摩诃萨行深般若波罗
mì duō zhī yī qiè zhǒng fēn bié suǒ zuò cái shī děng fǎ kōng wú suǒ yǒu
蜜多，知一切种分别所作财施等法空无所有，
xū wàng bù shí suǒ yǐ zhě hé shànxiàn wǒ shuō yī qiè fēn bié suǒ
虚妄不实。所以者何？善现，我说一切分别所
zuò cái shī děng fǎ wú bù jiē kōngxìngxiàng fēi yǒu shì xū wàng fēi jiān
作财施等法无不皆空性相非有，是虚妄非坚
shí hé yǐ gù shànxiàn zhū pú sà mó hē sà shàn xué nèi kōng nǎi
实。何以故？善现，诸菩萨摩诃萨善学内空乃
zhì shàn xué wú xìng zì xìng kōng rú fó suǒ shuō ér tōng dá gù shànxiàn
至善学无性自性空，如佛所说而通达故。善现，
shì pú sà mó hē sà ān zhù kōng yǐ rú rú guān chá fēn bié suǒ zuò cái
是菩萨摩诃萨安住空已，如如观察分别所作财
shī děng fú kōng wú suǒ yǒu xū wàng bù shí rú shì rú shì néng bù
施等福空无所有，虚妄不实，如是如是能不
yuǎn lí shēn shēn bō rě bō luó mì duō rú rú bù lí shēn shēn bō rě
远离甚深般若波罗蜜多。如如不离甚深般若
bō luó mì duō rú shì rú shì huò fú wú shù wú liàng wú biān yóu cǐ yīn
波罗蜜多，如是如是获福无数无量无边，由此因
yuán qǐ shí zhèngjiàn yì néng qù rù zhèngxìng lí shēng nǎi zhì néng
缘起实正见，亦能趣入正性离生乃至能
zhèngsuǒ qiú wú shàngzhèngděng pú tí
证所求无上正等菩提。”

ěr shí shànxiàn fù bó fó yán suǒ shuō wú shù wú liàng
尔时，善现复白佛言：“所说无数、无量、
wú biānyǒu hé chā bié ? ”
无边有何差别？”

fó gào shànxiàn yán wú shù zhě shù bù kě dé bù kě shǔ
佛告善现：“言无数者，数不可得，不可数
zài yǒu wéi jiè zhōng bù kě shǔ zài wú wéi jiè zhōng yán wú liàng zhě
在有为界中，不可数在无为界中。言无量者，

liàng bù kě dé bù kě liáng zài guò qù fǎ zhōng bù kě liáng zài wèi lái
量不可得，不可量在过去法中，不可量在未来
fǎ zhōng bù kě liáng zài xiàn zài fǎ zhōng yán wú biān zhě biān bù
法中，不可量在现在法中。言无边者，边不
kě dé bù kě cè duó bǐ biān jì gù
可得，不可测度彼边际故。”

jù shòu shàn xiàn bó yán shì zūn pō yǒu yīn yuán sè yì shuō
具寿善现白言：“世尊！颇有因缘，色亦说
wú shù wú liàng wú biān shòu xiǎng xíng shí yì shuō wú shù wú liàng
无数无量无边，受、想、行、识亦说无数无量
wú biān fǒu
无边不？”

fó gào shàn xiàn yǒu yīn yuán gù sè yì shuō wú shù wú liàng
佛告善现：“有因缘故，色亦说无数无量
wú biān shòu xiǎng xíng shí yì shuō wú shù wú liàng wú biān
无边，受、想、行、识亦说无数无量无边。”

ěr shí shàn xiàn fù bó fó yán hé yīn yuán gù sè yì shuō
尔时，善现复白佛言：“何因缘故，色亦说
wú shù wú liàng wú biān shòu xiǎng xíng shí yì shuō wú shù wú liàng
无数无量无边，受、想、行、识亦说无数无量
wú biān
无边？”

fó gào shàn xiàn sè zì xìng kōng gù yì shuō wú shù wú liàng wú
佛告善现：“色自性空故亦说无数无量无
biān shòu xiǎng xíng shí zì xìng kōng gù yì shuō wú shù wú liàng wú
边，受、想、行、识自性空故亦说无数无量无
biān
边。”

jù shòu shàn xiàn fù bó fó yán wéi dàn sè zì xìng kōng shòu
具寿善现复白佛言：“为但色自性空，受、
xiǎng xíng shí zì xìng kōng wéi yī qiè fǎ yì jiē zì xìng kōng yé
想、行、识自性空，为一切法亦皆自性空耶？”

fó gào shàn xiàn wǒ xiān qǐ bù shuō yī qiè fǎ jiē zì xìng
佛告善现：“我先岂不说一切法皆自性
kōng
空？”

shàn xiàn duì yuē fó suī cháng shuō yī qiè fǎ jiē zì xìng kōng
善现对曰：“佛虽常说一切法皆自性空，

ér wǒ yì yǐ liǎo ér zhū yǒu qíng bù zhī jiàn jué gù wǒ jīn zhě
而我亦已了，而诸有情不知、见、觉，故我今者
fù zuò shì wèn shì zūn yī qiè fǎ zì xìng kōng jí shì wú jìn yì shì
复作是问。世尊！一切法自性空即是无尽，亦是
wú shù yì shì wú liàng yì shì wú biān shì zūn yī qiè fǎ zì xìng
无数，亦是无量，亦是无边。世尊！一切法自性
kōng zhōng jìn bù kě dé shù bù kě dé liàng bù kě dé biān bù
空中，尽不可得、数不可得、量不可得，边不
kě dé yóu cǐ yīn yuán wú jìn wú shù wú liàng wú biān ruò yì ruò wén
可得，由此因缘无尽无数无量无边，若义若文
jù wú chā bié
俱无差别。”

fó gào shàn xiàn rú shì rú shì rú rǔ suǒ shuō wú jìn
佛告善现：“如是！如是！如汝所说。无尽
wú shù wú liàng wú biān ruò yì ruò wén jù wú chā bié jiē gòng xiǎn liǎo
无数无量无边，若义若文俱无差别，皆共显了
zhū fǎ kōng gù shàn xiàn yī qiè fǎ kōng jiē bù kě shuō rú lái fāng
诸法空故。善现，一切法空皆不可说，如来方
biàn shuō wéi wú jìn huò shuō wú shù huò shuō wú liàng huò shuō wú biān
便说为无尽，或说无数，或说无量，或说无边，
huò shuō wéi kōng huò shuō wú xiàng huò shuō wú yuàn huò shuō wú zuò
或说为空，或说无相，或说无愿，或说无作，
huò shuō wú shēng huò shuō wú miè huò shuō lí rǎn huò shuō jì miè
或说无生，或说无灭，或说离染，或说寂灭，
huò shuō niè pán huò shuō zhēn rú huò shuō shí jì rú shì děng yì jiē
或说涅槃，或说真如，或说实际，如是等义皆
shì rú lái fāng biàn yǎn shuō
是如来方便演说。”

ěr shí shàn xiàn fù bó fó yán shì zūn shèn qí fāng biàn shàn
尔时，善现复白佛言：“世尊！甚奇方便善
qiǎo zhū fǎ shí xiàng bù kě xuān shuō ér wéi yǒu qíng fāng biàn xiǎn shì
巧诸法实相不可宣说，而为有情方便显示。
shì zūn rú wǒ jiě fó suǒ shuō yì zhě yī qiè fǎ xìng jiē bù kě shuō
世尊！如我解佛所说义者，一切法性皆不可说。”

fó gào shàn xiàn rú shì rú shì yī qiè fǎ xìng jiē bù kě
佛告善现：“如是！如是！一切法性皆不可
shuō hé yǐ gù yī qiè fǎ xìng jiē bì jìng kōng wú néng xuān shuō bì
说。何以故？一切法性皆毕竟空，无能宣说毕

jìng kōng zhě
竟空者。”

jù shòu shàn xiàn fù bó fó yán bù kě shuō yì yǒu zēng jiǎn
具寿善现复白佛言：“不可说义有增减

fǒu
不？”

fó gào shàn xiàn bù kě shuō yì wú zēng wú jiǎn
佛告善现：“不可说义无增无减。”

ěr shí shàn xiàn fù bó fó yán ruò bù kě shuō yì wú zēng wú
尔时，善现复白佛言：“若不可说义无增无

jiǎn zhě zé bù shī bō luó mì duō nǎi zhì bō rě bō luó mì duō yì yīng
减者，则布施波罗蜜多乃至般若波罗蜜多亦应

wú zēng wú jiǎn sì niàn zhù nǎi zhì bā shèng dào zhī yì yīng wú zēng wú
无增无减，四念住乃至八圣道支亦应无增无

jiǎn sì jìng lù sì wú liàng sì wú sè dìng yì yīng wú zēng wú jiǎn
减，四静虑、四无量、四无色定亦应无增无减，

bā jiě tuō bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù yì yīng wú zēng
八解脱、八胜处、九次第定、十遍处亦应无增

wú jiǎn kōng wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén yì yīng wú zēng wú jiǎn
无减，空、无相、无愿解脱门亦应无增无减，

jí xǐ dì nǎi zhì fǎ yún dì yì yīng wú zēng wú jiǎn tuó luó ní mén sān
极喜地乃至法云地亦应无增无减，陀罗尼门、三

mó dì mén yì yīng wú zēng wú jiǎn wǔ yǎn liù shéntōng yì yīng wú zēng
摩地门亦应无增无减，五眼、六神通亦应无增

wú jiǎn rú lái shí lì nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ yì yīng wú zēng wú
无减，如来十力乃至十八佛不共法亦应无增无

jiǎn wú wàng shī fǎ héng zhù shě xìng yì yīng wú zēng wú jiǎn yī qiè
减，无忘失法、恒住舍性亦应无增无减，一切

zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì yì yīng wú zēng wú jiǎn shì zūn
智、道相智、一切相智亦应无增无减。世尊！

ruò liù bō luó mì duō wú zēng wú jiǎn nǎi zhì yī qiè zhì dào xiàng zhì
若六波罗蜜多无增无减乃至一切智、道相智、

yī qiè xiàng zhì yì wú zēng wú jiǎn zé yīng liù bō luó mì duō wú suǒ yǒu
一切相智亦无增无减，则应六波罗蜜多无所有

nǎi zhì yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì yì wú suǒ yǒu ruò
乃至一切智、道相智、一切相智亦无所有。若

liù bō luó mì duō wú suǒ yǒu nǎi zhì yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè
六波罗蜜多无所有乃至一切智、道相智、一切

xiàng zhì yì wú suǒ yǒu yún hé pú sà mó hē sà xiū xíng liù bō luó mì
相智亦无所有，云何菩萨摩诃萨修行六波罗蜜
duō nǎi zhì yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì zhèng dé wú shàng
多乃至一切智、道相智、一切相智，证得无上
zhèng děng pú tí
正等菩提？”

fó gào shàn xiàn rú shì rú shì bù kě shuō yì wú zēng wú
佛告善现：“如是！如是！不可说义无增无

jiǎn liù bō luó mì duō yì wú zēng wú jiǎn nǎi zhì yī qiè zhì dào xiàng
减，六波罗蜜多亦无增无减，乃至一切智、道相
zhì yī qiè xiàng zhì yì wú zēng wú jiǎn bù kě shuō yì wú suǒ yǒu
智、一切相智亦无增无减。不可说义无所有，

liù bō luó mì duō yì wú suǒ yǒu nǎi zhì yī qiè zhì dào xiàng zhì yī
六波罗蜜多亦无所有，乃至一切智、道相智、一
qiè xiàng zhì yì wú suǒ yǒu shàn xiàn zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō
切相智亦无所有。善现，诸菩萨摩诃萨修行般

rě bō luó mì duō ān zhù bō rě bō luó mì duō fāng biàn shàn qiǎo
若波罗蜜多，安住般若波罗蜜多，方便善巧，
bú zuò shì niàn wǒ yú bō rě bō luó mì duō nǎi zhì bù shī bō luó mì
不作是念：‘我于般若波罗蜜多乃至布施波罗蜜

duō ruò zēng ruò jiǎn dàn zuò shì niàn wéi yǒu míng xiǎng wéi wéi bō rě
多若增若减。’但作是念：‘唯有名想谓为般若
bō luó mì duō nǎi zhì bù shī bō luó mì duō shàn xiàn shì pú sà mó
波罗蜜多乃至布施波罗蜜多。’善现，是菩萨摩

hē sà xiū xíng bù shī bō luó mì duō shí chí cǐ bù shī bō luó mì duō
诃萨修行布施波罗蜜多时，持此布施波罗蜜多
jù xíng zuò yì bìng yī cǐ qǐ xīn jí shàng gēn yǔ zhū yǒu qíng píng děng
俱行作意，并依此起心及善根，与诸有情平等

gòng yǒu huí xiàng wú shàng zhèng děng pú tí rú fó wú shàng zhèng děng
共有回向无上正等菩提，如佛无上正等
pú tí wēi miào shēn shēn ér qǐ huí xiàng rú shì nǎi zhì xiū xíng bō rě
菩提微妙甚深而起回向。如是乃至修行般若

bō luó mì duō shí chí cǐ bō rě bō luó mì duō jù xíng zuò yì bìng yī
波罗蜜多时，持此般若波罗蜜多俱行作意，并依
cǐ qǐ xīn jí shàng gēn yǔ zhū yǒu qíng píng děng gòng yǒu huí xiàng wú shàng
此起心及善根，与诸有情平等共有回向无上

zhèng děng pú tí rú fó wú shàng zhèng děng pú tí wēi miào shēn shēn
正等菩提，如佛无上正等菩提微妙甚深

ér qǐ huíxiàng yóu cǐ huíxiàngqiǎofāngbiàn lì zhèng dé wú shàngzhèng
而起回向，由此回向巧方便力证得无上正
děng pú tí
等菩提。”

ěr shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn hé wèi wú shàng
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！何谓无上
zhèngděng pú tí
正等菩提？”

fó gàoshànxiàn yī qiè fǎ zhēn rú shì wèi wú shàngzhèngděng
佛告善现：“一切法真如是谓无上正等
pú tí
菩提。”

ěr shí shànxiàn fù bó fó yán hé wèi yī qiè fǎ zhēn rú
尔时，善现复白佛言：“何谓一切法真如，
ér shuō yī qiè fǎ zhēn rú shì wèi wú shàngzhèngděng pú tí
而说一切法真如是谓无上正等菩提？”

fó gàoshànxiàn zhū sè zhēn rú shòu xiǎng xíng shí
佛告善现：“诸色真如、受、想、行、识
zhēn rú shì wèi wú shàngzhèngděng pú tí yǎnchùzhēn rú nǎi zhì yì chù
真如是谓无上正等菩提，眼处真如乃至意处
zhēn rú shì wèi wú shàngzhèngděng pú tí sè chùzhēn rú nǎi zhì fǎ chù
真如是谓无上正等菩提，色处真如乃至法处
zhēn rú shì wèi wú shàngzhèngděng pú tí yǎn jiè zhēn rú nǎi zhì yì jiè
真如是谓无上正等菩提，眼界真如乃至意界
zhēn rú shì wèi wú shàngzhèngděng pú tí sè jiè zhēn rú nǎi zhì fǎ jiè
真如是谓无上正等菩提，色界真如乃至法界
zhēn rú shì wèi wú shàngzhèngděng pú tí yǎn shí jiè zhēn rú nǎi zhì yì
真如是谓无上正等菩提，眼识界真如乃至意
shí jiè zhēn rú shì wèi wú shàngzhèngděng pú tí yǎnchùzhēn rú nǎi zhì
识界真如是谓无上正等菩提，眼触真如乃至
yì chùzhēn rú shì wèi wú shàngzhèngděng pú tí yǎnchù wéiyuán suǒ
意触真如是谓无上正等菩提，眼触为缘所
shēngzhū shòuzhēn rú nǎi zhì yì chù wéiyuán suǒ shēngzhū shòuzhēn rú shì
生诸受真如乃至意触为缘所生诸受真如是
wèi wú shàngzhèngděng pú tí dì jiè zhēn rú nǎi zhì shí jiè zhēn rú shì
谓无上正等菩提，地界真如乃至识界真如是
wèi wú shàngzhèngděng pú tí wú míngzhēn rú nǎi zhì lǎo sǐ zhēn rú
谓无上正等菩提，无明真如乃至老死真如

shì wèi wú shàngzhèngděng pú tí bù shī bō luó mì duōzhēn rú nǎi zhì
是谓无上正等菩提，布施波罗蜜多真如乃至
bō rě bō luó mì duōzhēn rú shì wèi wú shàngzhèngděng pú tí nèi kōng
般若波罗蜜多真如是谓无上正等菩提，内空
zhēn rú nǎi zhì wú xìng zì xìngkōngzhēn rú shì wèi wú shàngzhèngděng pú
真如乃至无性自性空真如是谓无上正等菩
tí kǔ shèng dì zhēn rú jí miè dào shèng dì zhēn rú shì wèi
提，苦圣谛真如、集、灭、道圣谛真如是谓
wú shàngzhèngděng pú tí sì niàn zhù zhēn rú nǎi zhì bā shèng dào zhī
无上正等菩提，四念住真如乃至八圣道支
zhēn rú shì wèi wú shàngzhèngděng pú tí sì jìng lǜ zhēn rú sì wú
真如是谓无上正等菩提，四静虑真如、四无
liàng sì wú sè dìngzhēn rú shì wèi wú shàngzhèngděng pú tí bā jiě
量、四无色定真如是谓无上正等菩提，八解
tuōzhēn rú bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù zhēn rú shì wèi
脱真如、八胜处、九次第定、十遍处真如是谓
wú shàngzhèngděng pú tí kōng jiě tuō mén zhēn rú wú xiàng wú yuàn
无上正等菩提，空解脱门真如、无相、无愿
jiě tuō mén zhēn rú shì wèi wú shàngzhèngděng pú tí jìng guān dì zhēn
解脱门真如是谓无上正等菩提，净观地真
rú nǎi zhì rú lái dì zhēn rú shì wèi wú shàngzhèngděng pú tí jí xǐ
如乃至如来地真如是谓无上正等菩提，极喜
dì zhēn rú nǎi zhì fǎ yún dì zhēn rú shì wèi wú shàngzhèngděng pú tí
地真如乃至法云地真如是谓无上正等菩提，
tuó luó ní mén zhēn rú sān mó dì mén zhēn rú shì wèi wú shàngzhèng
陀罗尼门真如、三摩地门真如是谓无上正
děng pú tí wǔ yǎn zhēn rú liù shéntōngzhēn rú shì wèi wú shàngzhèng
等菩提，五眼真如、六神通真如是谓无上正
děng pú tí fó shí lì zhēn rú nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ zhēn rú
等菩提，佛十力真如乃至十八佛不共法真如
shì wèi wú shàngzhèngděng pú tí wú wàng shī fǎ zhēn rú héngzhù shě
是谓无上正等菩提，无忘失法真如、恒住舍
xìngzhēn rú shì wèi wú shàngzhèngděng pú tí yù liú guǒ zhēn rú nǎi zhì
性真如是谓无上正等菩提，预流果真如乃至
dú jué pú tí zhēn rú shì wèi wú shàngzhèngděng pú tí yī qiè zhì zhēn
独觉菩提真如是谓无上正等菩提，一切智真
rú dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì zhēn rú shì wèi wú shàngzhèngděng pú
如、道相智、一切相智真如是谓无上正等菩

tí shēng sǐ zhēn rú niè pánzhēn rú shì wèi wú shàngzhèngděng pú tí
提，生死真如、涅槃真如是谓无上正等菩提。

shànxiàn yī qiè zhēn rú wú zēng wú jiǎn gù zhū fó wú shàng
“善现，一切真如无增无减故诸佛无上

zhèngděng pú tí yì wú zēng wú jiǎn shànxiàn zhū pú sà mó hē sà bù
正等菩提亦无增无减。善现，诸菩萨摩诃萨不

lí bō rě bō luó mì duō chángyào ān zhù zhū fǎ zhēn rú dōu bú jiàn
离般若波罗蜜多，常乐安住诸法真如，都不见

fǎ yǒuzēngyǒujiǎn yóu cǐ yīn yuán bù kě shuō yì wú zēng wú jiǎn bù
法有增有减。由此因缘不可说义无增无减，布

shī bō luó mì duō yì wú zēng wú jiǎn jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng
施波罗蜜多亦无增无减，净戒、安忍、精进、静

lù bō rě bō luó mì duō yì wú zēng wú jiǎn nǎi zhì yī qiè zhì yì wú
虑、般若波罗蜜多亦无增无减，乃至一切智亦无

zēng wú jiǎn dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì yì wú zēng wú jiǎn bù kě
增无减，道相智、一切相智亦无增无减。不可

shuō yì wú suǒ yǒu liù bō luó mì duō yì wú suǒ yǒu nǎi zhì yī qiè zhì
说义无所有，六波罗蜜多亦无所有，乃至一切智、

dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì yì wú suǒ yǒu shànxiàn zhū pú sà mó
道相智、一切相智亦无所有。善现，诸菩萨摩

hē sà yī zhǐ wú zēngjiǎn wú suǒ yǒu wéi fāng biàn xiū xíng bō rě bō luó
诃萨依止无增减、无所有为方便，修行般若波罗

mì duō yóu cǐ wéi mén jí zhū gōng dé biànzhèng wú shàngzhèngděng
蜜多，由此为门集诸功德，便证无上正等

pú tí
菩提。”

ěr shí jù shòu shànxiàn bó fó yán shì zūn ruò pú sà mó
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！若菩萨摩

hē sà yī zhǐ wú zēngjiǎn wú suǒ yǒu wéi fāng biàn xiū xíng bō rě bō luó
诃萨依止无增减、无所有为方便，修行般若波罗

mì duō yóu cǐ wéi mén jí zhū gōng dé biànzhèng wú shàngzhèngděng
蜜多，由此为门集诸功德，便证无上正等

pú tí shì pú sà mó hē sà wéi chū xīn qǐ néngzhèng wú shàngzhèng
菩提，是菩萨摩诃萨为初心起能证无上正

děng pú tí wéi hòu xīn qǐ néngzhèng wú shàngzhèngděng pú tí shì
等菩提，为后心起能证无上正等菩提？世

zūn shì pú sà mó hē sà ruò chū xīn qǐ néngzhèng wú shàngzhèngděng
尊！是菩萨摩诃萨若初心起能证无上正等

pú tí chū xīn qǐ shí hòu xīn wèi qǐ wú hé hé yì ruò hòu xīn qǐ
菩提，初心起时后心未起，无和合义。若后心起
néngzhèng wú shàngzhèngděng pú tí hòu xīn qǐ shí qián xīn yǐ miè wú
能证无上正等菩提，后心起时前心已灭，无
hé hé yì rú shì qiánhòu xīn xīn suǒ fǎ jìn tuì tuī zhēng wú hé
和合义。如是前后心、心所法进退推征，无和
hé yì yún hé kě dé jī jí shàngēn ruò zhū shàngēn bù kě jī jí
合义，云何可得积集善根？若诸善根不可积集，
zé zhū shèng zhì wú yóu dé shēng shèng zhì bù shēng rú hé pú sà néng
则诸胜智无由得生，胜智不生，如何菩萨能
zhèng wú shàngzhèngděng pú tí
证无上正等菩提？”

fó gào shàn xiàn wú dāng wèi rǔ lüè shuō pì yù lìng yǒu zhì zhě
佛告善现：“吾当为汝略说譬喻，令有智者
yú suǒ shuō yì yì kě dé jiě shàn xiàn yú yì yún hé rú rán dēng
于所说义易可得解。善现，于意云何？如然灯
shí wéi chū yàn néng jiāo zhù wéi hòu yàn néng jiāo zhù
时，为初焰能焦炷？为后焰能焦炷？”

shàn xiàn duì yuē rú wǒ yì jiě fēi chū yàn néng jiāo zhù yì
善现对曰：“如我意解，非初焰能焦炷，亦
fēi lí chū yàn néng jiāo zhù fēi hòu yàn néng jiāo zhù yì fēi lí hòu yàn
非离初焰能焦炷；非后焰能焦炷，亦非离后焰
néng jiāo zhù
能焦炷。”

fó gào shàn xiàn yú yì yún hé yú rán dēng shí zhù wéi jiāo
佛告善现：“于意云何？于然灯时炷为焦
fǒu
不？”

shàn xiàn duì yuē shì jiān xiàn jiàn qí zhù shí jiāo
善现对曰：“世间现见其炷实焦。”

fó gào shàn xiàn zhū pú sà mó hē sà xiū xíng ān ruò bō luó mì
佛告善现：“诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜
duō zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí yì fù rú shì fēi chū xīn qǐ
多，证得无上正等菩提亦复如是。非初心起
néngzhèng wú shàngzhèngděng pú tí yì fēi lí chū xīn qǐ néngzhèng
能证无上正等菩提，亦非离初心起能证
wú shàngzhèngděng pú tí fēi hòu xīn qǐ néngzhèng wú shàngzhèngděng
无上正等菩提；非后心起能证无上正等

pú tí yì fēi lí hòu xīn qǐ néngzhèng wú shàngzhèngděng pú tí ér
菩提，亦非离后心起能证无上正等菩提，而
zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō lìng zhū shàn gēn jiàn
诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，令诸善根渐
jiàn zēngzhǎng zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí
渐增长，证得无上正等菩提。

fù cì shànxiàn zhū pú sà mó hē sà cóngchū fā xīn xiū
“复次，善现，诸菩萨摩诃萨从初发心修
xíng bō rě bō luó mì duō yuánmǎn shí dì zhèng dé wú shàngzhèngděng
行般若波罗蜜多，圆满十地证得无上正等
pú tí
菩提。”

ěr shí shànxiàn bó yán shì zūn zhū pú sà mó hē sà xiū
尔时，善现白言：“世尊！诸菩萨摩诃萨修
xué hé děng shí dì yuánmǎn zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí
学何等十地圆满，证得无上正等菩提？”

fó gào shànxiàn zhū pú sà mó hē sà xiū xíng jí xǐ dì nǎi zhì
佛告善现：“诸菩萨摩诃萨修行极喜地乃至
fǎ yún dì lìng qí yuánmǎnzhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí yì xué
法云地，令其圆满证得无上正等菩提，亦学
jìngguān dì nǎi zhì rú lái dì lìng qí yuánmǎnzhèng dé wú shàngzhèng
净观地乃至如来地，令其圆满证得无上正

děng pú tí shànxiàn zhū pú sà mó hē sà yú cǐ shí dì jīng qín xiū
等菩提。善现，诸菩萨摩诃萨于此十地精勤修
xué dé yuánmǎn shí fēi chū xīn qǐ néngzhèng wú shàngzhèngděng pú tí
学得圆满时，非初心起能证无上正等菩提，

yì fēi lí chū xīn qǐ néngzhèng wú shàngzhèngděng pú tí fēi hòu xīn
亦非离初心起能证无上正等菩提；非后心
qǐ néngzhèng wú shàngzhèngděng pú tí yì fēi lí hòu xīn qǐ néng
起能证无上正等菩提，亦非离后心起能

zhèng wú shàngzhèngděng pú tí ér zhū pú sà mó hē sà jīng qín xiū
证无上正等菩提，而诸菩萨摩诃萨，精勤修
xué shí dì yuánmǎnzhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí
学十地圆满证得无上正等菩提。”

ěr shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn rú lái suǒshuō
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！如来所说
yuán qǐ lǐ qù jí wéishènsēn wèizhū pú sà mó hē sà fēi chū xīn
缘起理趣极为甚深，谓诸菩萨摩诃萨，非初心

qǐ néngzhèng wú shàngzhèngděng pú tí yì fēi lí chū xīn qǐ néng
 起能证无上正等菩提，亦非离初心起能
 zhèng wú shàngzhèngděng pú tí fēi hòu xīn qǐ néngzhèng wú shàngzhèng
 证无上正等菩提；非后心起能证无上正
 děng pú tí yì fēi lí hòu xīn qǐ néngzhèng wú shàngzhèngděng pú tí
 等菩提，亦非离后心起能证无上正等菩提，
 ér zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō lìng zhū shàngēn
 而诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，令诸善根
 jiàn jiàn zēng zhǎng yuán mǎn shí dì zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí
 渐渐增长，圆满十地证得无上正等菩提。”

fó gào shàn xiàn yú yì yún hé ruò xīn yǐ miè gèng kě
 佛告善现：“于意云何？若心已灭，更可

shēng fǒu
 生不？”

shàn xiàn duì yuē fú yě shì zūn
 善现对曰：“不也！世尊！”

fó gào shàn xiàn yú yì yún hé ruò xīn yǐ shēng yǒu miè fǎ
 佛告善现：“于意云何？若心已生有灭法

fǒu
 不？”

shàn xiàn duì yuē rú shì shì zūn ruò xīn yǐ shēng dìng yǒu miè
 善现对曰：“如是！世尊！若心已生定有灭

fǎ
 法。”

fó gào shàn xiàn yú yì yún hé yǒu miè fǎ xīn fēi dāng miè
 佛告善现：“于意云何？有灭法心非当灭

fǒu
 不？”

shàn xiàn duì yuē fú yě shì zūn
 善现对曰：“不也！世尊！”

fó gào shàn xiàn yú yì yún hé xīn zhù wéi rú xīn zhēn rú
 佛告善现：“于意云何？心住为如心真如

fǒu
 不？”

shàn xiàn duì yuē rú shì shì zūn rú xīn zhēn rú xīn rú shì
 善现对曰：“如是！世尊！如心真如心如是

zhù
 住。”

fó gào shàn xiàn yú yì yún hé ruò xīn zhù rú zhēn rú shì
佛告善现：“于意云何？若心住如真如，是

xīn wéi rú zhēn rú cháng fǒu
心为如真如常不？”

shàn xiàn duì yuē fú yě shì zūn
善现对曰：“不也！世尊！”

fó gào shàn xiàn yú yì yún hé zhū fǎ zhēn rú wéi shēn shēn
佛告善现：“于意云何？诸法真如为甚深

fǒu
不？”

shàn xiàn duì yuē rú shì shì zūn zhū fǎ zhēn rú jí wéi shēn
善现对曰：“如是！世尊！诸法真如极为甚

shēn
深。”

fó gào shàn xiàn yú yì yún hé jí zhēn rú shì xīn fǒu
佛告善现：“于意云何？即真如是心不？”

shàn xiàn duì yuē fú yě shì zūn
善现对曰：“不也！世尊！”

fó gào shàn xiàn yú yì yún hé lí zhēn rú yǒu xīn fǒu
佛告善现：“于意云何？离真如有心不？”

shàn xiàn duì yuē fú yě shì zūn
善现对曰：“不也！世尊！”

fó gào shàn xiàn yú yì yún hé jí xīn shì zhēn rú fǒu
佛告善现：“于意云何？即心是真如不？”

shàn xiàn duì yuē fú yě shì zūn
善现对曰：“不也！世尊！”

fó gào shàn xiàn yú yì yún hé lí xīn yǒu zhēn rú fǒu
佛告善现：“于意云何？离心有真如不？”

shàn xiàn duì yuē fú yě shì zūn
善现对曰：“不也！世尊！”

fó gào shàn xiàn yú yì yún hé zhēn rú wéi néng jiàn zhēn rú
佛告善现：“于意云何？真如为能见真如

fǒu
不？”

shàn xiàn duì yuē fú yě shì zūn
善现对曰：“不也！世尊！”

fó gào shàn xiàn yú yì yún hé ruò pú sà mó hē sà néng
佛告善现：“于意云何？若菩萨摩诃萨能

rú shì xíng shì xíngshēn bō rě bō luó mì duō fǒu
如是行，是行深般若波罗蜜多不？”

shànxiàn duì yuē rú shì shì zūn ruò pú sà mó hē sà néng
善现对曰：“如是！世尊！若菩萨摩诃萨能

rú shì xíng shì xíngshēn bō rě bō luó mì duō
如是行，是行深般若波罗蜜多。”

fó gàoshànxiàn yú yì yún hé ruò pú sà mó hē sà néng
佛告善现：“于意云何？若菩萨摩诃萨能

rú shì xíng wéixíng hé chù
如是行，为行何处？”

shànxiàn duì yuē ruò pú sà mó hē sà néng rú shì xíng dōu wú
善现对曰：“若菩萨摩诃萨能如是行，都无

xíngchù suǒ yǐ zhě hé shì zūn ruò pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě
行处。所以者何？世尊！若菩萨摩诃萨行深般若

bō luó mì duō wú xīn xiànxíng wú xiànxíngchù hé yǐ gù shì zūn
波罗蜜多，无心现行，无现行处。何以故？世尊！

ruò pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shí zhù zhēn rú zhōng
若菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多时住真如中，

dōu wú xiànxíng jí xiànxíngchù xiànxíngzhě gù
都无现行及现行处、现行者故。”

fó gàoshànxiàn yú yì yún hé ruò pú sà mó hē sà xíngshēn
佛告善现：“于意云何？若菩萨摩诃萨行深

bō rě bō luó mì duō shí wéi hé suǒ xíng
般若波罗蜜多时为何所行？”

shànxiàn duì yuē ruò pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì
善现对曰：“若菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜

duō shí xíngshèng yì dì cǐ zhōng xiànxíng jí xiànxíngchù jù wú suǒ yǒu
多时，行胜义谛，此中现行及现行处俱无所有，

néng qǔ suǒ qǔ bù kě dé gù
能取、所取不可得故。”

fó gàoshànxiàn yú yì yún hé ruò pú sà mó hē sà xíngshēn
佛告善现：“于意云何？若菩萨摩诃萨行深

bō rě bō luó mì duō shí xíngshèng yì dì zhōng suī bù qǔ xiàng ér xíng
般若波罗蜜多时，行胜义谛中虽不取相而行

xiàng fǒu
相不？”

shànxiàn duì yuē fú yě shì zūn
善现对曰：“不也！世尊！”

fó gào shàn xiàn yú yì yún hé shì pú sà mó hē sà xíng shēn
佛告善现：“于意云何？是菩萨摩诃萨行深

bō rě bō luó mì duō shí xíng shèng yì dì zhōng wéi qiǎn xiàng fǒu
般若波罗蜜多时，行胜义谛中为遣相不？”

shàn xiàn duì yuē fú yě shì zūn
善现对曰：“不也！世尊！”

fó gào shàn xiàn yú yì yún hé shì pú sà mó hē sà xíng shēn
佛告善现：“于意云何？是菩萨摩诃萨行深

bō rě bō luó mì duō shí xíng shèng yì dì zhōng wéi qiǎn xiàng xiǎng fǒu
般若波罗蜜多时，行胜义谛中遣相想不？”

shàn xiàn duì yuē fú yě shì zūn
善现对曰：“不也！世尊！”

fó gào shàn xiàn shì pú sà mó hē sà xíng shēn bō rě bō luó mì
佛告善现：“是菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜

duō shí yún hé bù qiǎn xiàng yì bù qiǎn xiàng xiǎng
多时，云何不遣相亦不遣相想？”

shàn xiàn duì yuē shì pú sà mó hē sà xíng shēn bō rě bō luó mì
善现对曰：“是菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜

duō shí bú zuò shì niàn wǒ dāng qiǎn xiàng jí qiǎn xiàng xiǎng yì
多时，不作是念：‘我当遣相及遣相想。’亦

bú zuò shì niàn wǒ dāng qiǎn wú xiàng jí qiǎn wú xiàng xiǎng yú yī
不作是念：‘我当遣无相及遣无相想。’于一

qiè zhǒng wú fēn bié gù shì zūn shì pú sà mó hē sà xíng shēn bō rě
切种无分别故。世尊！是菩萨摩诃萨行深般若

bō luó mì duō suī néng rú shì lí zhū fēn bié ér fó shí lì sì wú
波罗蜜多，虽能如是离诸分别，而佛十力、四无

suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí
所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十

bā fó bú gòng fǎ děng wú liàng wú biān shū shèng gōng dé wèi yuán mǎn
八佛不共法等，无量无边殊胜功德未圆满

gù wèi zhèng wú shàng zhèng děng pú tí shì zūn shì pú sà mó hē
故，未证无上正等菩提。世尊！是菩萨摩诃

sà chéng jiù wēi miào fāng biàn shàn qiǎo yóu cǐ wēi miào fāng biàn shàn qiǎo
萨成就微妙方便善巧，由此微妙方便善巧，

yú yī qiè fǎ bù chéng bú huài bù qǔ bù qiǎn hé yǐ gù shì zūn
于一切法不成不坏、不取不遣。何以故？世尊！

shì pú sà mó hē sà dá yī qiè fǎ zì xiàng kōng gù shì zūn shì
是菩萨摩诃萨，达一切法自相空故。世尊！是

pú sà mó hē sà zhù yī qiè fǎ zì xiàngkōngzhōng wèi dù zhū yǒuqíng
菩萨摩诃萨住一切法自相空中，为度诸有情
rù sān sān mó dì dà bēi yuàn lì suǒ yǐn bī gù yī cǐ sān dìng chéng
入三三摩地，大悲愿力所引逼故，依此三定成
shú yǒuqíng
熟有情。”

fó gào shàn xiàn rú shì rú shì rú rǔ suǒ shuō
佛告善现：“如是！如是！如汝所说。”

jù shòu shàn xiàn jí bó fó yán shì pú sà mó hē sà yún hé rù
具寿善现即白佛言：“是菩萨摩诃萨云何入
cǐ sān sān mó dì chéng shú yǒuqíng
此三三摩地成熟有情？”

fó gào shàn xiàn shì pú sà mó hē sà ān zhù kōng sān mó dì
佛告善现：“是菩萨摩诃萨安住空三摩地，
jiàn zhū yǒuqíng duō zhí wǒ wǒ suǒ zhě yǐ fāng biàn lì jiào lìng ān zhù
见诸有情多执我、我所者，以方便力教令安住
kōng sān mó dì shì pú sà mó hē sà ān zhù wú xiàng sān mó dì jiàn
空三摩地。是菩萨摩诃萨安住无相三摩地，见
zhū yǒuqíng duō xíng zhū fǎ xiàng zhě yǐ fāng biàn lì jiào lìng ān zhù wú
诸有情多行诸法相者，以方便力教令安住无
xiàng sān mó dì shì pú sà mó hē sà ān zhù wú yuàn sān mó dì jiàn
相三摩地。是菩萨摩诃萨安住无愿三摩地，见
zhū yǒuqíng duō yǒu suǒ yuàn yào zhě yǐ fāng biàn lì jiào lìng ān zhù wú
诸有情多有所愿乐者，以方便力教令安住无
yuàn sān mó dì shàn xiàn shì pú sà mó hē sà xíng shēn bō rě bō luó
愿三摩地。善现，是菩萨摩诃萨行深般若波罗
mì duō shí rú shì rù cǐ sān sān mó dì suí qí suǒ yīng fāng biàn chéng
蜜多时，如是入此三三摩地，随其所应方便成
shú yī qiè yǒuqíng
熟一切有情。”

大般若波罗蜜多经卷第四百五十

bǔ quēzhēnyán
补阙真言

(三遍)

ná mó hē là dá nà duō là yè yē qié là qié là jù zhù jù zhù mó
南無喝啰怛那.哆啰夜耶.佉啰佉啰.俱住俱住.摩
là mó là hǔ là hōng hè hè sū dá ná hōng pō mò ná suō pó
啰摩啰.虎啰.吽.贺贺.苏怛拏.吽.泼抹拏.娑婆
hē
诃.

ná mó běn shī shì jiā móu ní fó
南無本师释迦牟尼佛 (合掌三称)

ná mó bō rě huì shàng fó pú sà
南無般若会上佛菩萨 (合掌三称)

huíxiàng jì
回向偈

(一遍)

yuàn yǐ cǐ gōng dé zhuāngyán fó jìng tǔ
愿以此功德 庄严佛净土
shàngbào sì chóng ēn xià jì sān tú kǔ
上报四重恩 下济三途苦
ruò yǒu jiàn wén zhě xī fā pú tí xīn
若有见闻者 悉发菩提心
jìn cǐ yī bào shēn tóngshēng jí lè guó
尽此一报身 同生极乐国

shí fāng sān shì yí qiè fó yí qiè pú sà mó hē sà mó hē bō
十方三世一切佛.一切菩萨摩诃萨.摩诃般

rě bō luó mì
若波罗蜜

南无护法韦驮尊天菩萨

此咒置经书中可灭误跨之罪